

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Diplomová práce

**Příspěvek ke zkoumání sociálních a komunikačních dovedností nejmladší
generace kněží Brněnské diecéze**

Vedoucí práce: Dr. Ing. Alois Kříšťan

Autor práce: bc. Miloš Votoupal

Studijní obor: Pastoračně- Sociální asistent

Ročník: VI

2007

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Bc. Miloš Votoupal

Děkuji vedoucímu diplomové/bakalářské práce Dr. Ing. Aloisi Křišťanovi
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH:

1	Úvod	6
1.1	Základní východiska	6
1.2	Cíl výzkumu	7
1.3	Hlavní výzkumná otázka	8
2	Teoretická část	9
2.1	Životní situace z pohledu sociálních věd	9
2.1.1	Životní situace	9
2.1.2	Sociální fungování	12
2.1.2.1	Složky životní situace	12
2.1.2.1.1	Osobnost v sociálním kontextu	13
2.1.2.2	Interpersonální vztahy	17
2.1.2.2.1	Komunikace	18
2.1.2.3	Sociální okolí – vztahy mezi skupinami, vztahy v komunitě	19
2.2	Životní situace kněze v teologické perspektivě	20
2.2.1	<i>Kněz, kněžství</i>	20
2.2.1.1	<i>Pohled fundamentální teologie na kněžství</i>	21
2.2.1.2	<i>Pohled pastorální teologie na kněžství</i>	24
2.2.1.3	Klíčové kompetence kněze	26
2.2.1.4	<i>Perspektivy kněžské služby</i>	29
2.2.2	Farní pastorace	35
2.2.2.1	<i>Pastorální reflexe farnosti</i>	37
2.2.2.1.1	Typy farností	37
2.2.3	Permanentní formace	44
2.2.3.1	Permanentní formace v dokumentech 2.vatikánského koncilu	45
2.2.3.2	Pokoncilní dokumenty, zabývající se tématem permanentní formace	47
2.2.3.2.1	Kodex kanonického práva z roku 1983	47
2.2.3.2.2	Direktář pro službu a život kněží	48
2.2.3.2.3	Permanentní formace ve světle apoštolské adhortace <i>Pastores dabo vobis</i>	50
2.2.3.2.4	Aktivity, ve kterých se uskutečňuje trvalá formace kněží v Brněnské diecézi	55
3	Výzkumná část	58
3.1	Již realizované výzkumy	58
3.2	Studie <i>Priester 2000</i>	58
3.2.1	Výsledky Studie <i>Priester 2000</i>	59
3.3	Výzkumná strategie	62
3.3.1	Použité techniky a metody	64
3.3.2	Vzorek zkoumaných osob	64
3.3.2.1	Způsob výběru výzkumného vzorku	64
3.3.2.1.1	Celková charakteristika respondentů	65
3.3.2.1.2	Základní charakteristiky jednotlivých respondentů	66
3.3.3	Výsledky-Jednotlivé okruhy dotazování	67
3.3.3.1	Odpočinek	67
3.3.3.2	Sebevzdělávání	69
3.3.3.3	Zázemí	71
3.3.3.4	Interpersonální vztahy	72

3.3.3.4.1	Zpětná vazba	72
3.3.3.4.2	Způsob řešení konfliktů.....	73
3.3.3.5	Sociální okolí.....	74
3.3.3.5.1	Vztahy s farností.....	74
3.3.3.5.2	Farní rada, role laiků	75
3.3.3.5.3	Vztah k místnímu společenství	77
3.3.3.5.4	Identita faráře	78
3.3.3.5.5	Pastorace „Krizových situací“.....	79
4	<u>Závěr</u>	<u>81</u>
5	<u>Přílohy.....</u>	<u>86</u>
5.1	Příloha č 1 – okruhy, na které jsem se při dotazování zaměřoval.....	86
5.2	Příloha č 2.....	90
5.3	Příloha č 3.....	100
5.4	Příloha č 4.....	108
5.5	Příloha č. 5.....	118
5.6	Příloha č. 6.....	128
5.7	Příloha č. 7.....	138
5.8	Příloha č 7.....	146
5.9	Příloha č 9.....	155
5.10	Výsledky studie Priester 2000, zpracováno dle Zulehner 2001	163

1 Úvod

1.1 Základní východiska

V následujícím odstavci bych rád představil strukturu teoretické části mé práce a objasnil důvody, které mě vedou k přesvědčení, že je možno interpretovat práci kněze a prostředí, v kterém se pohybuje, způsobem, který jsem pro svou práci zvolil.

V první části se budu zabývat pojmem sociálního fungování. Jedná se o výkladový model vysvětlující vztahy jedince a prostředí, který je jednou z ústředních teorií sociální práce, a pokusím se jej aplikovat na sociální situaci a mezilidské vztahy v životě kněze .

V druhé části se pokusím osvětlit, co chápu jako základní určující prvky této životní situace.

Nejdříve se pokusím pohlednout na tuto problematiku očima sociálních věd. Nosnými pojmy zde budou osobnost kněze se svojí statikou a dynamikou. A dále pak pole sociálních sítí, ve kterých se kněz při své službě jemu svěřené obci pohybuje.

Poté se budu zabývat životní situací kněze v perspektivě teologických disciplín. Ústředními pojmy budou kněžství jako formující závazek pro svého nositele a farnost jako místo každodenního uskutečňování tohoto závazku. Posledním tématem, které bude v této části zpracováno je téma permanentní formace jako podpůrného procesu, jenž umožňuje knězi dostát nárokům, které na něj jeho služba a prostředí, ve kterém se pohybuje, klade.

Ve výzkumné části chci nejprve poukázat na některé výzkumy, které se zabývaly praxí kněžského života, a následně za pomoci výsledků mého výzkumu poukázat na některé momenty, které jsou pro praktickou farní pastorační práci důležité a stály by případně za další, hlubší zkoumáním.

1.2 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu bylo prozkoumat a popsat životní situaci kněží, kteří vstoupili do semináře až po roce 1989, a lze tedy říci, že studovali i po veškerou dobu svého působení pracovali v normálních podmínkách. Blíže se zamyslet nad tím, co jim dalo studium pro jejich budoucí konkrétní praxi, jak se jim daří v této praxi se pohybovat, co spatřují ve své práci jako dobré a pozitivní a s čím naopak mívají problémy.

V době, kdy jsem se začal tématem a otázkami praktické pastorace hlouběji zabývat, tedy zhruba v době, kdy jsem pracoval jako pastorační asistent v Domě Ignáce Stuchlého ve Fryštáku, jsem zjistil, že v rámci v Čechách dostupné literatury, která se zabývá situací a podmínkami v našich zemích, lze nalézt pouze zmínky na téma, jak by asi pastorace vypadat měla, co je pro ni důležité, z jakých teoretických a duchovních východisek by měla vycházet. Nepodařilo se mi však nalézt žádnou publikovanou studii či výzkum na téma, jak pastorace opravdu vypadá v praxi, jak svůj život žijí reální kněží a jak se jim v pastorační práci jim svěřených lidí daří. Inspiraci jsem tedy čerpal ze studií a výsledků Paula Zulehnera, které nasbíral při výzkumu daného tématu především v německy mluvícím prostředí, tedy v Německu, Rakousku, ale například i v Chorvatsku. Na jejím základě jsem se pak pokusil vytipovat důležité a zajímavé otázky, které by mohly být pro praktickou pastorační práci a působení kněží ve svěřených farnostech důležité a podrobněji se jimi zabývat. Samozřejmě jsem si vědom toho, že má práce je limitována možnostmi práce diplomové – vzhledem k tomu, že vzorek respondentů tvořili kněží z brněnské diecéze, práce nemusí být zcela vypovídající pro situaci kněží v jiných oblastech České republiky a že při daném vzorku, který je sice vzhledem k celkovému počtu kněží v diecézi, kteří by splňovali podmínky pro zařazení do skupiny zkoumaného vzorku, statisticky reprezentativní, ale přesto zahrnuje v absolutních číslech poměrně málo osob, nemusí být zdaleka postiženy všechny skutečnosti, které by stály za zaznamenání a další výzkum.

Práce by tak mohla splňovat podmínky pilotní studie daného tématu a doufám, že by bylo možno z ní alespoň částečně vycházet při realizaci dalších případných výzkumů na toto téma,

případně při úvahách o obsahu a náplni praktické pastorace ve farnosti jako jedné z nejdůležitějších částí kněžské identity a kněžské služby.

1.3 Hlavní výzkumná otázka

Jak lze popsat základní charakteristiky životní situace kněží, kteří vstoupili do semináře po roce 1989 a dnes působí jako faráři na území Brněnské diecéze?

Je možné popsat tuto problematiku např. z hlediska konceptu životní situace a konceptu sociálního fungování, které zavádí Bartlettová v 60. letech 20. století do sociální práce a které v současné době v českých podmínkách rozvíjejí a v sociální práci aplikují Libor Musil a Pavel Navrátil z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Podle mého názoru lze tyto koncepty použít i v širším měřítku, než je „pouze“ oblast sociální práce, a mimo jiné je lze právě vhodně aplikovat na popis životní situace kněží. V následujícím textu se tedy budu podrobněji zabývat právě tímto teoretickým modelem a jeho využitím pro svou diplomovou práci.

2 Teoretická část

2.1 Životní situace z pohledu sociálních věd

Klíčové pojmy – koncept životní situace a koncept sociálního fungování

V následující kapitole se pokusím shrnout to, jak pojmy životní situace a sociální fungování chápe moderní sociální práce. Tyto pojmy zaujímají ústřední místo v jejím pojmovém aparátu. Životní situace je velmi komplexní pojem, proto jsem se byl nucen ve své práci omezit jenom na její některé aspekty. Soustředím se tedy na otázku přirozených zdrojů kvalitního života. Dále pak na otázku mezilidských vztahů kněze, a to v několika soustředných kružnicích od nejbližších osob až po vztahy k lidem vně farnosti, ve které dotyčný kněz působí. Posledním okruhem otázek, kterými se budu zabývat, jsou otázky specifických či marginalizovaných skupin, s nimiž se kněz při pastoraaci setkává, a jak k nim přistupuje. Jsem si vědom toho, že zvolený model je svým způsobem zjednodušující a nepopisuje životní situaci kněze v její plnosti. Tedy přesněji řečeno, že popisuje pouze její přirozenou rovinu. Toto omezení bylo z mé strany záměrné a vědomé a rád bych nyní popsal, proč jsem přesvědčen o jeho nezbytnosti. První důvod je ten, že jsem si pro svou práci zvolil výkladový model sociálních věd, kterým je právě možno popsat pouze tuto přirozenou rovinu. Druhým, poněkud osobnějším důvodem je to, že se necítím natolik erudován, abych se mohl v rámci své práce zabývat nadpřirozenou rovinou kněžského života. Tu bych velmi rád přenechal povolanejšímu. Doufám tedy, že se mi tímto podařilo vyvrátit možnou výtku, že považuji kněze pouze za „profesionála v pomáhající profesi“, a hodlám ho takto svým způsobem zredukovat. Nikoliv, považuji tento svůj přístup za možný vhled do jedné z minimálně několika dimenzí kněžského života.

2.1.1 Životní situace

Nyní bych se tedy rád věnoval pojmu životní situace a na základě uvedení některých relevantních teorií objasnil, jak je tento pojem dnes chápán. První teorií, o které bych se rád v této souvislosti zmínil, je teorie ekosystémů, která pracuje „s představou interakce mezi jednotlivcem a jeho sociálním prostředím.“ (Navrátil, 2003, str.124). Za autory těchto teoretických koncepcí a jejich aplikací do humanitních věd lze považovat Steina a Clowarda, kteří svou první publikaci na toto téma „Social perspectives on behavior“ vydali v roce 1959. V 60. letech pak dále vzrůstal zájem o ekologické koncepty a jejich aplikace do pomáhajících

profesí. Nadále se tomuto tématu výrazněji věnovala již zmíněná Bartlettová, a to v oblasti vývoje sociálně ekologického myšlení v kontextu sociální práce. Významná je její publikovaná práce „Common base of social work practice“ z roku 1970, v níž rozpracovává zejména koncept sociálního fungování, který je praktičtější a více vědecky postižitelným popisem životní situace. Dále pak na konci 60. let Gordon, jehož práce je možno chápat „jako bezprostřední předchůdce ekologické perspektivy v sociální práci... William Gordon se zajímal o sociální práci na hranicích mezi systémy a jejich prostředím. Podobně jako se ekologie věnuje otázkám interakce organismů a jejich prostředí, Gordon soustředil svoji pozornost na sociální systémy a jejich interakce se sociálním prostředím.“ (Navrátil, 2003, str. 126). Později potom rozpracoval Gordonovy teorie Hearn v roce 1979, kdy shrnul jeho základní myšlenky a podněty do sedmi bodů:

„Sociální práce má souběžně dvojí perspektivu. Zaměřuje se jak na jednotlivce, tak i na jeho životní situaci - tedy na systém i jeho prostředí.

Sociální práce se uskutečňuje na rozhraní mezi sociálním systémem a jeho prostředím.

Jev, ke kterému dochází na rozhraní mezi systémem a prostředím, je transakce.

Transakce je proces, v němž se systém a jeho prostředí vzájemně vyladují. Na straně systému jde o zvládání (coping) a na straně bezprostředního prostředí pak o jeho kvality.

Styk systému s prostředím vyvolává změnu obou.

Hodnotné transakce jsou ty, které podporují růst a vývoj organismu při souběžném zlepšování prostředí.

Pro růst a vývoj je nezbytné, aby docházelo k trvalé redistribuci entropie mezi organismem a prostředím.“ (Navrátil, 2003, str.126.)

Dalším milníkem ve vývoji ekologických teorií a konceptu životní situace byla práce Urie Bronfenbrennera, který v roce 1977 navrhl čtyř-dimenzionální ekologický model, který zahrnoval následující dimenze: jednotlivce, rodinu, sociálně-strukturální faktory a faktory sociokulturní.

Bonnie Carlsonová jej v roce 1984 aplikovala na problematiku domácího násilí a doplnila ještě pátou dimenzi - historickou. Rovněž provedla některé úpravy Bronfenbrennerových teorií, např. dimenzi sociokulturní vnímala pouze jako dimenzi kultury a dimenzi sociálně-strukturální jako dimenzi environmentálních a strukturálních faktorů. Jednotlivé dimenze popisuje blíže Pavel Navrátil v příspěvku Integrace (Romů) v kontextu životních situací: konceptualizace v rámci sborníku prací FSS brněnské univerzity Sociální studia 10, 2003:

1. Dimenze „jednotlivec“ - biopsychologická výbava jednotlivce (typ osobnosti, úroveň psychosociálního vývoje, poznání a vnímání, schopnost řešit problémy, temperament, způsob

chování, komunikační a jazykové dovednosti, osobní postoje, hodnoty, kulturní orientace a životní orientace, životní způsob, dovednost a schopnost, způsob zvládnání stresu a problémů).

2. Dimenze „rodina“ - charakter rodinného života, její kultura, organizace, dělba práce a role, rodinná interakční dynamika, hodnoty, postoje, emoční kapacita, afektivní styl, tradice, rituály, celkové síly a slabosti i způsob, jak rodina reaguje na zátěž a stres, dále partnerské a rodičovské vztahy a také vztahy k širší rodině.

3. Dimenze „kultura“ - kulturní hodnoty a představy o světě

„Ekologická perspektiva proklamuje, že lidé na jedné straně sice utváří své prostředí, ale že jsou jím současně také formováni. Mnoho problémů v sociálním fungování vzniká právě ve vztahu člověk:prostředí a nelze je připisovat jen jedné z dimenzí (jednotlivci nebo prostředí).“ (Navrátil, 2003, str.130)

Později, jak se zmíněné teorie a koncepty dále vyvíjely, se jejich myšlenky dostaly po roce 1989 s rozvojem oboru sociální práce jako svébytného akademického odvětví i na univerzitní půdu v České republice. Dále je rozvíjejí např. Navrátil s Musilem (2000), kteří hovoří o následujících čtyřech dimenzích životní situace: o dimenzi fyziologické, psychologické, sociální a noogenní. Někteří jiní autoři se pokoušejí přesně určit prvky a systémy, které životní situaci utvářejí (např. Sheafor, Horejsi, Horejsi, 2000), kteří navrhují tyto prvky:

- věk, pohlaví, stav, složení domácnosti;
- rodinná struktura a vztahy (biologické děti, nevlastní děti, rodiče atd.);
- zaměstnanost, postavení v zaměstnání a jeho charakter;
- sociální aktivity a zájmy (koníčky a rekreační aktivity atd.);
- členství ve formálních skupinách (církve, odborový svaz atd.);
- zdroje podpory a napětí v sociálních interakcích (mezi lidmi navzájem a mezi lidmi a komunitními systémy);
- využití formálních zdrojů (sociální zabezpečení, lékařská péče atd.);
- neformální zdroje (širší rodina, příbuzní, přátelé, sousedí, svépomocné skupiny).

Prvky a systémy, které utvářejí životní situaci klienta, se promítají také do jeho sociálních rolí. Tyto role se vyvíjejí v čase, dochází k proměnám rolových očekávání jak u jednotlivce samotného, tak u jeho okolí, tedy řečeno poněkud více jazykem ekologických teorií a konceptů, člověk mění svá očekávání ve vztahu k prostředí a prostředí mění svá očekávání ve vztahu k jednotlivci. Tyto změny mohou probíhat buď náhle, např. v případě zásadních společenských událostí (pád komunismu, povodně, válka), nebo dochází ke změnám v pozvolných krocích, které odpovídají obvyklému průběhu života.

2.1.2 Sociální fungování

Jedná se o teoretický koncept úzce propojený s konceptem životní situace, snad lze říci, že do jisté míry více objektivně uchopitelný a popsitelný, i když jsem si samozřejmě vědom, že popsat mezilidské vztahy, komunikaci a vzájemné interakce jde vždycky pouze do určité míry. Bartletová ve své knize „The common base of social work practice“ zavádí pojem sociálního fungování k označení interakcí, které probíhají mezi nároky prostředí a lidmi. Autorka vychází z předpokladu, že životní situace je nároky prostředí významně ovlivněna. Tuto teorii dále rozvíjí Navrátil:

„Sociální fungování lze charakterizovat následovně:

Lidé a prostředí jsou trvale v sociální interakci.

Prostředí klade na člověka určité požadavky (formuluje očekávání, definuje sociální role) a člověk je nucen na ně reagovat.

Také člověk má na své sociální prostředí jisté požadavky a vztahuje se k němu s jistými očekáváními.

Vztah mezi vzájemnými očekáváními je neproblematický, pokud jsou očekávání komplementární.

Pokud lidé nebo prostředí požadavky dostatečně nezvládají nebo na ně nereagují očekávaným způsobem, vzniká problém.

V některých případech je člověk nebo jeho prostředí schopno si s problémem poradit a rovnováha je nastolena na základě vlastní aktivity. V jiných případech člověk nebo prostředí tuto schopnost nemají a vzniká potřeba sociální intervence.

Základní příčinou problémů nebo jejich nezvládnutí může být nedostatek zdrojů na straně klienta nebo prostředí i nekomplementárnost vzájemných očekávání.“ (Navrátil, 2003, str.132
Jedná se tedy o sociálně – interakční koncept, který umožňuje dobře popsat dynamiku složité interakce, nejen úzce zaměřené do oblasti sociální práce.

2.1.2.1 Složky životní situace

V následující kapitole bych se rád více věnoval některým vybraným složkám konceptu životní situace a sociálního fungování, o nichž se domnívám, že jsou přímým základem „lidské části“ kněžského povolání a že úzce souvisí a spolupodílí se na tom, jak bude nakonec každý konkrétní kněz své povolání vnímat, nakolik se v něm bude realizovat a nakolik v něm najde své životní naplnění a uspokojení z vykonávané práce. Samozřejmě ovšem počítám s tím, že stejnou, ne-li větší měrou, se na výsledném vnímání svého povolání, postavení ve společnosti

a výsledků práce každým jednotlivým knězem podílí Bůh, zakotvení kněžského povolání v Kristu a prožívání Božího vyvolení jako základu povolání. V ideálním případě by podle mého názoru obě složky, tedy Boží i lidská, měly být v rovnováze.

Vybrané prvky životní situace a sociálního fungování:

2.1.2.1.1 Osobnost v sociálním kontextu

V pojetí ekologických teorií je zajímavá tzv. adaptační definice osobnosti, kterou definoval G.Allport. Jeho definice z roku 1937 zní: „Osobnost je dynamická organizace těch psychofyzických systémů individua, které determinují jeho jedinečné přizpůsobení se prostředí.“ (Allport in Smékal, 2004, str. 24). V roce 1961 potom Allport svou definici pozměnil následujícím způsobem: „Osobnost je dynamická organizace těch psychofyzických systémů individua, které determinují jeho charakteristické chování a prožívání“.

„Slovo „dynamická“ zde vyjadřuje, že osobnost je v neustálé činnosti, dění, pohybu; „psychofyzických“ znamená, že osobnost je určitou specifickou celostí složenou ze složek povahy psychické i fyziologické, osobnost je subjektem činnosti.; „jedinečné“ znamená individuálnost osobnosti - skutečnost, že neexistují dvě osoby, které by se stejně chovaly, které by měly stejnou osobnost.“ (Smékal, 2004, str. 24).

Domnívám se, že některé z těchto systémů přímo ovlivňují vnímání vlastního povolání a subjektivní pocit naplnění a realizace v něm. Podle mého názoru jsou podstatné zejména tyto:

2.1.2.1.1.1 Sebepojetí

Sebepojetí je jedním z ústředních pojmů sociální psychologie a jako takový je to pojem v kontextu evropského a amerického myšlení dnes již dobře zažitý. Jeho počátky v západních filozofických školách však nalezneme teprve v 17. století v pracích Descarta, Locke a Humea. Teprve tehdy se ve filozofii, a tehdy i psychologii, která dosud nebyla od filozofie oddělena, objevuje myšlenka, že „já je základní součástí vědomí.“ (Hayesová, 1998, str.21)

V rámci později z humanitních věd vydělené psychologie se sebepojetím zabýval psycholog William James, který v roce 1890 upozornil na to, že důležitou součástí sebepojetí je tzv.

sociální srovnání, které probíhá ve vztahu k osobně pro člověka významným osobám. Obvykle se dle Jamese člověk nesrovnává s úplně jinými lidmi, ale s těmi, které považuje za sobě podobné nebo v nichž vidí zosobnění cílů, kterých by chtěl dosáhnout.

Dále rozvinul v roce 1902 rozvinul C. H. Cooley myšlenku, že důležitou součástí sebepojetí je zpětná vazba, kterou člověk dostává od druhých. „Cooley popisuje sebepojetí jako "zrcadlové já" a vysvětluje; že domněnky o tom, jak o nás smýšlejí druzí lidé, jsou základním kamenem mínění o sobě. V neznámé sociální situaci pro nás má mínění druhých často stejnou důležitost jako vlastní chování. Cooley se domnívá, že chápání sebe samého, které je produktem zrcadlového já, má tři části. Například na pojetí vlastního vzhledu se podílí to, jak se podle vlastního mínění jevíme druhým, jak nás asi druzí posuzují a jaký pocit v nás vyvolává zhodnocení těchto dvou představ.“ (Hayesová, 1998, str. 21).

Dalším, kdo považuje za důležitý vliv ostatních lidí na utvářející se sebepojetí, je G. H. Mead ve 30. letech 20. století. Ve svých dílech mimo jiné tvrdí, že lidé se učí interpretovat sociální prostředí a zvnitřňují normy okolí pro přijatelné chování. Těmito normami se pak řídí ve společnosti i o samotě. „Já“ podle něho přímo vyrůstá ze sociální zkušenosti. Dále zdůrazňuje význam jazyka pro vývoj jedince, protože pomocí jazyka lze sdělovat různé osobně i sociálně významné zkušenosti, a tak získat a eventuálně zvnitřnit i významy a obsahy, které byly původně osobní zkušeností někoho jiného.

Podobnou teorií a konstruktem je i pojetí E. Goffmana z konce 50. let 20. století – Goffman vztahuje sebepojetí i k jednotlivým sociálním rolím člověka, když tvrdí, že „... je „já“ sérií rolí, které umožňují člověku interakci s druhými.“ (Goffman in Hayesová, 1998, str.21). Goffmanovo pojetí „já“ se tak skládá z různých složek a aspektů, které se uplatňují pouze v některých situacích a v jiných ne. Jednotlivé sociální role, např. student ve škole, farář konkrétní svěřené farnosti, otec své rodiny, cestující v autobuse, atd. jsou podle něho pevnou součástí „já“ a projevují se v různých situacích podle aktuální potřeby. Zatímco některé součásti „já“ jsou v dané chvíli přímo aktivní, jiné ne. V průběhu života se repertoár sociálních rolí člověka rozšiřuje a „...různé aspekty jeho „já“, které uplatňuje v každodenním životě, se rozvíjejí a kultivují. Pro Goffmana se tedy sebepojetí podobá kostce s mnoha stěnami: každá ploška je součástí osobnosti a ta, která je zrovna nahoře, se hodí pro epizodu, kterou člověk právě prožívá.“ (Hayesová, 1998, str.22).

Posledním, o kom bych se chtěl v této souvislosti zmínit, je významný psycholog a zakladatel humanistické psychologie C. R. Rogers. Ten se domnívá, že „...sebpójetí je výsledkem internalizace podmínek hodnoty, ... které se formují na základě interakcí s druhými lidmi. Rogers tvrdí, že lidé mají dvě základní potřeby: dostávat od druhých pozitivní zpětnou vazbu

(tedy být pozitivně přijímáni) a rozvíjet svůj potenciál a schopnosti (což popsal jako potřebu sebeaktualizace). Tyto dvě potřeby na sebe vzájemně působí.“ (Hayesová, 1998, str. 22).

Pokud se v průběhu života člověka objeví alespoň jedna osoba, která ho pozitivně přijímá bez ohledu na konkrétní chování, a poskytuje mu tedy tzv. nepodmíněnou lásku (což samozřejmě neznamená, že schvaluje jakékoli chování a veškerá rozhodnutí, zde jde o rovinu hlubší – rovinu přijetí osoby jako celku, její akceptace i s nedokonalostmi a chybami a případnými špatnými rozhodnutími), má takový člověk přiměřené sebepojetí a základní úctu a pozitivní vztah k sobě samému. U takového člověka se sebepojetí příliš neliší od ideálního sebepojetí.

Lidé, kteří bezpodmínečné přijetí nezažili, jsou na tom jinak. Pozitivní zpětnou vazbu dostávali pouze tehdy, pokud se chovali druhými schvalovaným způsobem. Často je tedy pro ně i v dalším životě určující potřeba sociálního souhlasu ze strany ostatních lidí a jejich mínění o sobě závisí na hodnocení druhými lidmi. Jejich pocit vlastní hodnoty se potom odvíjí „z reakcí druhých, které jim napovídají, jaké typy chování jsou společensky schvalovány a jaké ne. Tyto podmínky hodnoty se stávají součástí sebepojetí, a protože často vyjadřují nerealisticky vysoké požadavky, vzniká velký rozdíl mezi ideálním a skutečným „já“ a následně malá úcta člověka k sobě samému. (Hayesová, 1998, str.22).

2.1.2.1.1.2 Hodnoty

Hodnoty jsou i v rámci psychologie poměrně těžko definovatelným pojmem a dle mínění mnohých autorů lze o nich uvažovat v několikrátém pohledu. Tak např. Smékal ve své knize „Pozvání do psychologie osobnosti - Člověk v zrcadle vědomí a jednání“ tvrdí:

„V psychologii je možno o hodnotách uvažovat přinejmenším v trojím nebo čtverém pohledu: Hodnoty jako obecné cíle, o něž člověk usiluje, resp. jako smysl či cena, kterou objekt či událost má pro osobnost ; štěstí, zdraví, mír, rodina, atd. Rokeach v tomto smyslu hovoří o cílových hodnotách.

Hodnoty jako prostředky, jejichž využíváním dosáhneme něčeho pro sebe významného (vzdělání, postavení v zaměstnání, poctivé jednání, atd.) Rokeach je charakterizuje jako instrumentální hodnoty.

Hodnoty jako to, kvůli čemu stojí za to o nějaký objekt usilovat nebo se mu vyhýbat (požitek z kouření nebo odmítání cigarety, krása nebo finanční cena obrazu, kniha jako zdroj zábavy nebo vzdělání atd.) Z tohoto pojetí hodnot jako směrníků můžeme ještě odvodit následující specifickou variantu

Hodnoty jako kritéria, na jejichž základě oceňujeme, posuzujeme různé předměty a události našeho světa. Toto pojetí hodnot představuje hodnotové orientace v užším a specifickém smyslu tohoto slova.“ (Smékal, 2004, str. 256).

Samozřejmě v rámci tohoto dělení existuje mnoho různých koncepcí, o kterých by bylo možno se zmínit, protože pojetí hodnot mezi psychology je velmi rozmanité. Rád bych se zde, spíše pro ilustraci než že by to téma vyčerpávalo, blíže zmínil alespoň o jednom z nich, a to o koncepci E. Sprangera, německého představitele duchovně-psychologie první třetiny 20. století. I jeho pojetí velmi výstižně ve své výše zmíněné knize popsal Smékal, takže si teď dovoluji trochu rozsáhlejší citát: „Spranger ve svém spise popisuje šest typů lidí podle upřednostňování některého z těchto principů:

Teoretický člověk usiluje o poznání pravdy. Poznání zákonitostí, podstaty světa a vztahů mezi lidmi je pro něho vedoucí hodnotou. Spranger zdůrazňuje, že nemusí jít jen o vědce, že takovým teoretickým typem může být i opravář, lékař, účetní, prostě každý, pro koho nejdůležitější orientací ve světě je poznání toho, co se děje, jak se to děje a proč se to tak děje.

Estetický člověk hledá ve světě zážitek, estetický dojem anebo příležitost (a to nejen k estetickému) sebevyjádření. Všechno vnímá jako harmonické nebo disharmonické. Žije ve světě forem, barev, zvuků, rytmů a nemusí být vůbec umělcem, ale estétem. Pokud je pro něj svět harmonický, prožívá libost, je-li svět disharmonický, cítí se nesvůj, trpí.

Ekonomického člověka charakterizoval Spranger jako osobnost hledající užitek a zisk. Je to podle něho člověk egocentrický, myslící jen na vlastní blaho. Hodnotu má pro ekonomického člověka jen to, co je prospěšné jemu samému, jeho rodině, skupině.

Sociální člověk hledá sebe v druhém, žije pro druhého, usiluje o všeobjímající lásku, lásku k lidstvu. Sociální typ osobnosti je popsán nejrozporněji. Na jedné straně Spranger zdůrazňuje jeho patriarchálnost, na druhé straně vyzvedá, že jen prostřednictvím lásky k druhému může člověk stvrdit svoji lidskost.

Mocenský typ osobnosti není podle Sprangera člověk, který usiluje o administrativní moc, ale moc v jeho pojetí spočívá v podřízení se vyšším principům, v jednání v duchu vyšších zásad. Moc definuje v čistě psychologické rovině, jako činnost, která determinuje jednání a motivy druhých lidí. Moci je možno dosahovat nejen cestou fyzického nátlaku nebo právních norem, ale i čistě v duchovním smyslu.

Náboženského člověka vykresluje Spranger jako osobnost, která usiluje o hledání smyslu života. Jde tu spíše o tzv. implicitní náboženskou orientaci, která nemusí být vázána na

respektování doktríny. Jako příklad uvádí Spinozu a G. Bruna, tedy osobnosti, které byly z církve dokonce exkomunikovány.“ (Smékal, 2004, str. 257-258).

2.1.2.1.1.3 Dynamika osobnosti, adaptace

„Systém determinace a regulace zvládnání situací a úkolů je tvořen rysy, stavy a procesy, které současná psychologie osobnosti vyjadřuje pojmem dynamismy adaptace a zvládnání.“ (Smékal, 2004, str. 256). Ty patrně zajišťují charakteristické způsoby vyrovnávání se s úkoly a požadavky okolí. Adaptace se obvykle rozděluje na objektivní (nakolik a jak je člověk zakořeněn a zabydlen ve své rodině, práci a vůbec mezi lidmi) a subjektivní (nakolik a jak se člověk v uvedených oblastech cítí spokojený a šťastný).

„Výzkumy v psychologii mravnosti a logoterapii ukazují, že člověk, který je oddaný svému dílu a žije pro druhé, je lépe připraven k produktivnímu zvládnání zátěžových situací než lidé sebestřední. (V.E.Frankl,1997, A. Hass, 1999). Slavný objevitel mechanismu působení stresu H. Selye popisuje v knize Od snů k objevům (1964) rozdíly a důsledky dvou zaměření – na sebe a na činnost. Jeho zkušenost shrnuje následující tabulka.“(Smékal, 2004, str. 266)

Zaměření na sebe	Zaměření na činnost
Osobnost v každém setkání přemýšlí o tom, jak udělat na druhé dojem: „Co mám udělat abych zaujal/a?“, je typická otázka. Dotyčný si myslí, že jeho povinnosti začínají a končí tím, že někoho uspokojí. Zřejmě vyrůstal v prostředí neustálé hrozby a nejistoty nebo byl „voděn za ručičku“.	Člověk se soustřeďuje na to, co je třeba udělat. Základní otázkou je: „Čeho je třeba dosáhnout?“ Výrazně se soustřeďuje na dosažení cíle, který si vytkl nebo který je dán úkolem. Vyrůstal v podněcující a srdečné atmosféře, vedoucí k samostatnosti.

2.1.2.2 Interpersonální vztahy

Kromě složek a prvků životní situace dotýkajících se pouze jednotlivce jsou samozřejmě důležité a podstatné i složky týkající se vzájemných mezilidských vztahů, které nelze přiřadit beze zbytku ani jednomu z účastníků tohoto vztahu. Dalo by se říci, že jaksi zůstávají mezi nimi, jsou zároveň charakteristikou jich obou a žádného z nich a vyjadřují se pouze v jejich

vzájemném vztahu, tedy žádný z těchto účastníků si je nemůže přenést do vztahu s někým jiným. Přesto však vyjadřují i osobní charakteristiky jich obou a bývají pro dané jedince typické a konstantní. Jedná se zde především o komunikaci a její charakteristiky:

2.1.2.2.1 *Komunikace*

Zde jsou podle mého názoru podstatné zejména dva následující pojmy:

2.1.2.2.1.1 Osobní konstrukty

Teorií osobních konstruktů se zabýval především Georgie Kelly ve svém díle: „Psychologie osobních konstruktů“ – za osobní konstrukty považuje Kelly to, co zakládá naše předpoklady a očekávání od všech sociálních situací, do kterých se postupně dostáváme, a v důsledku také většinu dohadů, uvažování, posuzování a rozhodování. Tyto konstrukty si každý člověk postupně vytváří na základě svých osobních zkušeností jen s omezenou účastí vědomí a přináší je pak již předem do veškerých mezilidských vztahů a komunikace s ostatními lidmi. Tak např. vzniká již předem dané pozitivní nebo negativní emoční vyladění vůči člověku, kterého neznáme buď vůbec nebo jen velmi málo, stejně vznikají i předsudky.

Podle Kellyho jsme schopni s druhými komunikovat vlastně proto, že si „umíme konstruovat jejich konstrukty“. Umíme tedy do jisté míry předpokládat, jak ke svým závěrům dochází, předvídat jejich jednání, odhadovat příčiny a motivy chování druhého, samozřejmě s rizikem chyb, které z takto předem hotových úsudků mohou vyplývat. „Nejsme jen pozorovateli chování druhého člověka a nejsme jen posluchači jeho slov, ale jsme interprety toho, co říká a jak se chová“. (Vybíral, 2000, str.214.).

Konstrukty bývají obvykle dichotomií, tedy ve tvaru „buď a nebo“, každý konstrukt má pak svůj opačný pól, pokud takový pól není vytváříme si jej sami. Příkladem konstruktů může být např. představa, že muž má mít v rodině hlavní slovo, že nemá smysl pokoušet osud a riskovat (že se to nevyplácí), přesvědčení, že každý má, co si zaslouží; představa o krásné ženě, krásném muži, krásné postavě; představa o tom, co je to uklizeno, apod.

2.1.2.2.1.2 Představa o vlastní zdatnosti

Důležitými proměnnými vstupujícími do komunikace z vnitřního kontextu představ člověka o sobě jsou sebepojetí (to, jak se vidím) a sebeúcta (to, jak si sebe vážím). Další důležitý pojem do tohoto rámce představ o osobnosti a sebepojetí zavádí A. Bandura, a sice

koncept self-efficacy, což by snad bylo možno volně přeložit jako sebedůvěru, kterou definuje jako „...víru ve vlastní schopnosti zorganizovat si a realizovat akční potenciál tak, jak to vyžaduje zvládnutí momentálních situací.“ (Bandura, 1986 in Vybíral, 2000, str.219). Víra ve vlastní schopnosti, přesvědčení o tom, že situaci zvládnou, že dostojím požadavkům, funguje potom dále jako „motivátor“ a „determinátor“ dalšího chování jedince, má podnětný vliv při řešení nových náročných úkolů. Naopak nízká sebedůvěra jako by přivolávala budoucí neúspěch, negativně ovlivňuje odhodlání a organizaci vlastního potenciálu pro úspěšné zvládnutí situace, což obvykle v onen očekávaný neúspěch vskutku vyústí. „Na nové a náročnější úkoly si troufneme bez obav (nebo s menšími obavami) tehdy, když jsme posílení předchozím úspěchem, máme zdravou sebedůvěru a také pokud z porovnávání s druhými lidmi vyvodíme posilující závěr o vlastních schopnostech.“ (Vybíral, 2000, str.220).

2.1.2.3 Sociální okolí – vztahy mezi skupinami, vztahy v komunitě

Jako důležité se v životě všech lidí, ale zejména v životě a při výkonu práce u pracovníků tzv. pomáhajících profesí, jeví nejen mezilidské vztahy na úrovni jednotlivců, ale i mezilidské vztahy na úrovni skupin, případně zapojení do místní komunity nebo celku.

Co se týče vztahů mezi jednotlivými skupinami, dostává se takový člověk v rámci svého pracovního působení, do mnoha různých skupin, jejichž je členem nebo které zastupuje. Příkladem může být třeba v životě kněze účast na schůzi farní rady, prázdninová akce mládeže z farnosti nebo farní zájezd, kdy je na jednu stranu jedním ze členů farnosti, ale na druhou stranu zároveň i reprezentant farnosti navenek. Stejně tak třeba při některých obřadech, doprovázejících životní události farníků, a zejména při následujících oslavách je pro některé účastníky naším farářem a pro jiné jedním z těch věřících. Specifická pak třeba může být situace, kdy zastupuje církev a hájí zájmy farnosti třeba na schůzích městského nebo obecního zastupitelstva a rady. Z výše uvedených příkladů jasně vyplývá, že je pro něj potřebné, aby znal základy psychologie skupiny lidí, zásady fungování a chování malých skupin, rozdíly mezi skupinami členskými a referenčními, jednotlivé role a postavení jednotlivců ve skupině, styly vedení, manažerské dovednosti potřebné k podpoře skupinového fungování, žádoucí dynamiky a úspěšné týmové práce.

Co se týče zapojení do komunity, je třeba aktivně pracovat na dobrých vztazích nejlépe s celou místní komunitou, a to podle mého názoru tím více, čím více je role dotyčného

jednotlivce v komunitě specifická (např. kněz, lékař či učitelka základní školy na malé vesnici, představitel netypického a „mýty opředěného“ povolání). Takový člověk totiž utváří u mnoha lidí mínění nejen o sobě jako o jednotlivci, ale i o typickém zástupci role, kterou představuje. Navíc dobré vztahy kněze s místní komunitou jsou obohacím jak života farnosti, do níž se více promítají obecně lidské starosti a záležitosti, jako jsou oslavy lidových svátků a významných událostí obce, vhodný program pro děti či mládež, možnost prosazení potřeb komunity věřících v obci, tak obohacím života obce, které se projeví např. v rozšíření nabídky kulturních aktivit, péči o památky křesťanského zaměření v obci či pomoc se službou chudým, znevýhodněným a těm, kteří pomoc potřebují. Kněz tak zároveň nenásilně vydává svědectví o své víře a obecně pomáhá pěstovat dobré vztahy mezi lidmi v místní komunitě.

2.2 Životní situace kněze v teologické perspektivě

2.2.1 Kněz, kněžství

Kněžství je velmi starobyrou formou života a specifického určení a vyvolení jedince v rámci života katolické církve. Mnohé z jeho podstatných aspektů vycházejí již z kněžství starozákonního a z pojetí kněze a jeho životních i „pracovních“ úkolů, které můžeme najít u starých Izraelitů. Na tyto prvky potom navazují a kněžství rozvíjejí a velice podstatně obohacují o kristologické aspekty knihy Nového zákona. Dále pak pokračuje již kontinuální vývoj chápání kněžství v rámci dějin katolické církve, koncilů a děl uznávaných teologů.

Máme – li základně vymezit kněžství a jeho podstatu ve Starém a Novém zákoně, můžeme si vzít na pomoc např. texty Oto Mádra, které publikoval v Teologických textech

Starý zákon

„První „náboženství knihy“ odvozuje ustavení kněžství v Izraeli od Mojžíšova bratra Arona, v jehož rodové linii se zvláště vyčlenila funkce velekněze. Kněží pocházeli z kněžských rodů kmene Lévi, z nichž některé poskytovaly nižší třídu chrámových služebníků, levitů... Izraelské kněžstvo rozvinulo do podrobností nejen kult jediného Boha živého a pravého, ale také vyhraněný styl života národa, který si byl vědom svého vyvolení. Starozákonní kněžstvo tvořilo zřetelně

oddělenou vrstvu od lidu; veleknězi měli, zejména po návratu z babylonského exilu, rovněž velký politický vliv. Zbořením chrámu Římany r. 70 kněžstvo zaniklo. Vedení lidu rozptýleného v diaspoře se ujali učitelé Zákona, rabíni.“ (Mádr in Teologické texty, str.164). Již v této době se z kněžství stává zároveň jistým způsobem občanské povolání, profese. Kněží jsou určitým způsobem vyňati z běžného způsobu života, nemusejí se zabývat činnostmi, které zajišťují obživu, žijí z desátků a darů. To jim ale na druhou stranu umožňuje věnovat se plně záležitostem duchovním, modlitbě, studiu Písma a rozjímání, případně záležitostem svěřené obce (posuzování sporů, duchovní vedení a doprovázení, příprava a vedení liturgie).

Nový zákon

Kněžství v Novém zákoně doznává velmi podstatné změny, odvozené od osoby Ježíše Krista, který se stává celým a úplným obrazem kněze. „Nyní je už pouze jediné kněžství, neboť Ježíš jako velekněz poslední éry přinesl nepřekonatelnou oběť Otcí, kterou svěřil obci uvěřivších. Na rozdíl od předobrazů dovršil a zrušil starozákonní oběti svou smrtí na kříži jako obětník i oběť současně. Je to „pravý velekněz" (Žid 5,5).“ (Mádr in Teologické texty, str.164). Tak se v rámci křesťanských obcí postupně ustavují funkce presbyterů („starších“) a episkopů („dohlížitelů“), z nichž se postupně vyvíjí poslání kněze zhruba v té podobě, v jaké ho známe dnes, kdy plní celou řadu úkolů počínaje těmi nejdůležitějšími, v pravém slova smyslu posvátnými (slavení liturgie, kázání a výklad evangelia), přes záležitosti mezilidské (duchovní vedení a doprovázení, výuka) až k záležitostem veskrze praktickým, jako je oprava památek, vedení účetnictví a administrativní práce.

2.2.1.1 Pohled fundamentální teologie na kněžství

Obraz kněze podle nauky 2. vatikánského koncilu

Základ nauky o kněžství 2. vatikánského koncilu je vyjádřen především v konstituci *Lumen gentium* a v dekretu *Presbyterorum ordinis*. Dále se ke kněžství vztahují i další koncilní dokumenty, např. dekret *Christus Dominus* nebo *Optatam totius*, ale většinou lze říci, že se již věnují konkrétním aspektům kněžství a kněžské služby, které podrobněji rozebírají. Nejdůležitější teze koncilní teologie kněžství shrnuje ve svém díle např. Josef Dolista, a to takto:

1. *Kněžství existuje jen uvnitř poslání celé církve* – k této tezi se vyjadřuje první kapitola dekretu *Presbyterorum ordinis* (v čl. 2, že celá církev má podíl na pomazání Ducha, dále také konstituce *Lumen gentium*, čl. 10). Všichni věřící v církvi jsou královským kněžstvím (konstituce *Sacrosanctum concilium*, čl. 14). „Když konstituce *Lumen gentium* mluví v první kapitole o církvi, pak jediné ve vztahu k Božím spásnému plánu. Druhá kapitola hovoří o Božím lidu, třetí pak o hierarchickém uspořádání, tj. o biskupech, presbyterech a diáconech. Z textu lze vnímat zřetelný eklesiologický charakter svátostného kněžství. Kněžství existuje pouze v církvi a prostřednictvím církve. Kněz je svěcen církvi a poslán ke službě církve, a v ní a jejím prostřednictvím ke službě ve světě. Povolání ke kněžství je sice bezprostřední Boží povolání, ale nikoliv na způsob starozákonních proroků, ale na základě připravenosti a schopnosti ke specifické službě v církvi. Kněz není ostatním lidem nadřazený a není výjimečným člověkem, jak se kdysi psalo ve starší asketické literatuře. Základem kněžského svěcení je společné kněžství všech pokřtěných. Kněz je sice vyvolený na základě zvláštního Božího povolání, ale zůstává nadále uvnitř Božího lidu, není nad ním. Konstituce *Lumen gentium* v čl. 10 sice upozorňuje na to, že všeobecné a svátostné kněžství se liší od sebe podstatně, nikoliv pouze stupněm, ale je zřejmé, že svátostné kněžství neruší v knězi všeobecné kněžství. Existencí kněžské služby zůstává jednota Božího lidu nedotčena.“ (Dolista, str.64).

Požadavek správného postoje kněze k laikům vyjadřuje dekret *Presbyterorum ordinis* v čl. 3. - kněz má žít s ostatními lidmi jako s bratry a sestrami, pomáhat vytvářet a obnovovat jejich vztahy k Bohu. Nemá žít odděleně od lidí, zcela jinak, jenom musí ve svém životě reflektovat a vyzářovat požadavky Ježíše Krista a evangelia. Kněží ukazují svým současníkům cestu k Bohu a za všech okolností jsou se všemi věřícími křesťany na jejich životní cestě (čl. 9). Z tohoto důvodu dekret *Presbyterorum ordinis* v čl. 3 doporučuje osvojení si ušlechtilých lidských vlastností, jako např. dobrotu srdce, upřímnost, sílu ducha a stálost, vytrvalou snahu o spravedlnost a zdvořilost. Tyto vlastnosti dále podrobněji rozvíjí Dekret *Optatum totius*, který se věnuje konkrétně výchově kněží a přípravě na povolání kněze. Ten uvádí v čl. 11 věrné dodržování daného slova, dobré společenské chování, skromnost a laskavost.

2. *Kněžské poslání spočívá ve službě* - pojem „služba“ tvoří základ dekretů *Presbyterorum ordinis* a *Optatum totius*. Kněz je služebníkem Ježíše Krista, služebníkem lidí a církve. Tuto službu kněží pak Dolista ve svém díle dělí do trojí perspektivy:

a) Služba Božím slovu

Dekret *Optatum totius* v čl. 4. výrazně připomíná, aby se kandidáti ke kněžství připravovali na službu slova. Základní službou kněze je v tomto ohledu hlásání evangelia. Také konstituce *Lumen gentium* staví hlásání evangelia kněžími na první místo. Dokonce formuluje, že kněží „(...) jsou posvěceni, aby hlásali evangelium ...“ (*Lumen gentium*, čl. 28). Také dekret *Christus Dominus* klade na srdce

farářům, aby vykonávali učitelský úřad formou kázání Božího slova (Christus Dominus, čl. 30). Mezi další formy služby Božímu slovu lze zahrnout katechezi a vedení bohoslužeb slova.

b) Kněz je služebníkem ve svátostném jednání

Podle konstituce Lumen gentium vykonávají kněží svůj úřad nejčastěji při slavení eucharistie která tvoří střed všech liturgických služeb a stává se podnětem k výchově ke křesťanskému společenství. K tomu lze samozřejmě připočítat i slavení a udílení ostatních svátostí.

c) Kněz má rozumět své službě jako napodobování jednání dobrého Pastýře

Kněz má pravomoc budovat Boží lid, je předsedajícím při svátostném jednání církve, vede lid a působí uvnitř církve jako dobrý pastýř. Pastýřská služba kněze je zmiňována jak v konstituci Lumen gentium, čl. 28, tak i v dekretu Christus Dominus, čl. 30.

Pro tuto svou službu se kněz samozřejmě musí adekvátně připravovat a prohlubovat znalosti biblických věd, schopnost výkladu Písma a jeho přínosu v konkrétním prostředí života křesťanské obce, v oblasti rozjímání nad Božím slovem. Je nutno stále hledat nové formy kněžského života a působení a zároveň prohlubovat lidskou a osobní zralost každého kněze, aby působil věrohodně v plnění svého poslání.

3. Kněz má podíl na kněžství Kristově v jednotě s ostatními kněžími

a) Jednota kněží s biskupem

V konstituci Lumen gentium v čl. 28 je zdůrazňována jednota kněží s biskupem, kněží „(...) tvoří se svým biskupem jediný kněžský sbor“ (Lumen gentium, čl. 28). Jednota napomáhá dobrému plnění úkolů a naplňování kněžského poslání, kněží svým způsobem zpřítomňují svého biskupa ve farnostech, konstituce jejich vzájemný vztah přímo vymezuje slovy „(...) s nímž jsou důvěrně a velkodušně spojeni“. Tatož myšlenka se objevuje v dekretu Presbyterorum ordinis v čl. 7 a Christus Dominus v čl. 28. Vzájemná odkázanost kněží a biskupů je vyjádřena při udílení svěcení a při slavení koncelebrované eucharistie. Biskupové sice mají plnost kněžského svěcení, ale současně spolu s kněžími jsou nástroji Krista. Kněží i biskupové mají účast na jednom Kristově kněžství a jeho poslání, proto mají biskupové považovat kněze za své bratry a přátele (Presbyterorum ordinis, čl. 7). Koncilní nauka odmítá jednání kněží, které by bylo zaměřeno proti vlastnímu biskupovi, naopak je vítána jakákoliv forma spolupráce

b) Vztahy a spolupráce mezi kněžími

2. vatikánský koncil jmenuje bratrství mezi kněžími přímo svátostným. Kněží tvoří toto sakramentální bratrství na základě svátostného svěcení a poslání, tvoří jednu rodinu a jsou vzájemně spojeni „(...) zvláštními svazky apoštolské lásky, služby a bratrství, (...) poutem lásky, modlitby a všestranné spolupráce" (Presbyterorum ordinis, čl. 8). Kněží si mají pomáhat duchovně, hmotně a pastoračně. Koncilní texty vybízejí kněze, aby nezapomínali na vzájemnou pohostinnost, společenství majetku, na péči o staré a nemocné spolubratry, na přetížené prací a osamělé, popř. pronásledované, kteří se nalézají v určitých těžkostech. Doporučuje se společný život nebo určitá forma sdružování .

Pokud má být splněn požadavek koncilu v tomto ohledu, je zapotřebí hledat možnosti i šance pro nové způsoby svědectví bratrského života.

4. *Kněžská služba a její vztah k laikům* - předpokladem pomoci kněžské služby pro rozvoj a zralost laiků je jednota kněží a laiků. Kněz má být na jedné straně otcem a učitelem věřících, na druhé straně jsou kněží společně s laiky věřícími v téhož Pána, který všechny povolává ke své službě. Kněží by měli spolupracovat s laiky, uznávat jejich důstojnost v církvi a jejich zvláštní roli a vytvářet pro ně potřebný prostor k jejich činnosti. Kněží mají pomáhat laikům charismata objevovat a také uskutečňovat. Obraz kněžské a pastýřské služby má být vhodně prezentován i před nevěřícími. Vztah kléru a laiků není v koncilních dokumentech nikde systematicky pojednáván, ale vyplývá z nich předpoklad odstranění jakékoli formy klerikalismu.

5. *Kněžská služba je misionářská* - kněžím je svěřena péče o celou církev. Proto se jejich činnost nemá omezovat pouze na skupinu věřících (farnost), ale má být konána ve prospěch celé diecéze či církve. Dokonce se koncilu jeví jako velmi prospěšné, když biskup určí pro vybrané kněze určitý typ apoštolské práce nebo pastorační úkol, který přesahuje činnost farního rámce. Biskupové jsou pak zodpovědní jako první v církvi za misijní formaci kněží, která má odpovídat potřebám doby a geografickým, společenským a kulturním podmínkám. Z hlediska potřebnosti misijního angažmá celé církve je nutno vést dialog se společností, ve které se církev nalézá. Výzvou pro každého kněze je konkrétní místo jeho působení a konkrétní situace svěřené farnosti.

Obraz kněze prezentovaný koncilními dokumenty netvoří vzhledem k předchozí době žádnou velkou revoluční změnu, ale tvoří základ a přináší důležité podněty k prohloubení teologických, asketických a pastorálních aspektů v životě kněze tak, aby lépe odpovídal požadavkům současné doby.

2.2.1.2 Pohled pastorální teologie na kněžství

V praxi je však zcela samozřejmé, že žádný jednotlivec není schopen toto poslání dané od Boha naplnit beze zbytku a zcela ve všech charakteristikách, a odvažují se domnívat, že to ani

nebylo a není Božím záměrem, protože každá farnost je jiná, jsou v ní jiní lidé a proměňuje se i v čase. Z toho pak vyplývá, že potřebuje v průběhu své existence i různě zaměřené kněze. Navíc různě zaměřeni kněží, s různými akcenty ve své práci obohacují i církve jako celek, množí jednotlivá obdarování a osloví širší spektrum lidí s nabídkou evangelia – najdou k nim lepší cestu.

Tak existují vedle sebe kněží zaměřeni více na spiritualitu a své povolání jako vyvolení Kristem, sebe pak vnímají jako reprezentanty Krista na zemi, z druhé strany jsou pak kněží zaměřeni na službu svěřené obci, kteří své povolání chápou více jako službu lidem a sebe vnímají jako jednoho ze svěřených lidí, stojícího mezi bratry a sestrami ve víře před Kristem. Takto ve své studii Priester 2000, z níž jsem při své práci vycházel, rozdělil kněze i rakouský teolog Paul Zulehner do následujících čtyř typů:

Věčný klerik - žije z Krista, cítí se povolán a vyvolen. Reprezentuje Krista na zemi. Jeho celé nejnvtmnější bytí je jím osloveno. S obcí se zabývá málo, pokud odhlédneme od té malé míry, v níž všichni kněží chápou svůj úřad jako službu příslušné obci. Tento úřad, založený samým Kristem, zůstává od samého začátku stejný. Žádný dějinný vývoj věčný klerik nezná.

Boží muž, otevřený době – cítí se blízko Kristu, reprezentuje ho, je jím vnitřně uchvácen a je proto zavázán pečovat o duchovní růst církve. Zpětná vazba na Krista ho ale nevzdaluje od církevní obce a od lidí, ale otvírá ho tam. Snaží se hledat rovnováhu mezi reprezentováním Krista a církve a reprezentováním obce. Z historicko - kritického biblického bádání zjišťuje, že kněžský úřad je v jádru chtěn Kristem a během dějin se vyvíjel. Jako Boží muž je lidem blízko.

Muž církve, blízký současné době – je pro něj důležité vědomí, že byl povolán od Krista. Jeho povolání od Krista se stalo životním povoláním. Je služebníkem církve. Vytváří si ochranný odstup mezi svým já a mezi nároky kněžského povolání, svou kněžskou rolí. Profesionalita je pro něj důležitější než spiritualita. Různé podoby reprezentace mu připadají těžké, ať jde o reprezentaci Krista nebo obce. Odděluje práci a volný čas, není tzv. stále ve službě.

Vedoucí obce, přiměřený době - jeho služba v obci je jiná. Reprezentace pro něj není vůbec téma, ať se týká Krista nebo obce. Cítí se dobře jako bratr mezi bratřími a sestrami. Stará se o to, aby se uplatnila všechna charismata a aby obec žila. Jeho kněžský úřad směřuje k tomu, aby všichni členové obce vykonávali povolání ke všeobecnému kněžství. Tento způsob kněžského úřadu nebyl založen Kristem, ale vyrostl během dějin. Tento typ kněze je nesen takovou spiritualitou, která se uskutečňuje každodenním prováděním pastorační služby.

2.2.1.3 Klíčové kompetence kněze

S postupným vývojem pastorální teologie jako vědní disciplíny, a později zejména pak pastorální psychologie jako samostatného odvětví teologických věd začal být kladen důraz na zkoumání žádoucích vlastností osobnosti kněze, žádoucích schopností a z nich vycházejících, studií a praxí nabytých dovedností, které knězi pomáhají při výkonu jeho služby. V souladu s vyvíjejícími se psychologickými teoriemi se začaly tyto vlastnosti, schopnosti a dovednosti nazývat klíčovými kompetencemi.

V rámci pastorální teologie se jimi zabývali například Paul Zulehner a Joachim Scharfenberg: „Kněží potřebují dvojí kompetenci: Doprovázet lidi v jejich životních situacích a přitom ukazovat citlivě živé, konkrétní a přitom provokující evangelium. Zároveň v síle svěřeného evangelia sloužit společenství jako celku a vést je.“ (Zulehner, Lobinger, 2002, str.).

V mnoha činnostech kněze jsou obě tyto stránky kompetence kněží propojeny dohromady. Jsou však i činnosti, v nichž převažuje pouze jedna stránka kněžské kompetence. V dalším textu bych rád poukázal na některé dílčí, specifické kompetence kněží, jejichž rozvoj má v dnešní kultuře pastoračně největší potenciál. „Ukazuje se, že největší výzvy příští doby budou solidarita a spiritualita. Na poli působení církve to znamená, že půjde o posílení diakonie a mystiky ve všech podobách. Jádrem života kněží i celé církevní obce by mělo být prožívání a uskutečňování vztahu mezi láskou k Bohu a k bližnímu. Viděno touto optikou je základní kompetencí kněze schopnost k diakonii, blízké ke spiritualitě, a zároveň k diakonálně nosné spiritualitě.“ (Zulehner, Lobinger, 2002, str.40). Jedná se zde tedy o spiritualitu a diakonii jako dva vzájemně se podporující a podmiňující klíčové principy.

Tyto dvě kompetence se spojují v tzv. mystagogické kompetenci, která je dle Zulehnera cílem veškerého kněžského jednání. Její nejvlastnější podstatou je totiž uvádění lidí do tajemství Boha, Kristovy oběti a vykoupění, a to lze pouze vnitřním a organickým propojením nosné osobní spirituality s blízkostí lidem, službou potřebným a celkovou vnímavostí vůči světu a problémům doby. Takovým životem a prací lze docílit, že lidé vskutku uvidí za osobou kněze osobu Ježíše Krista, Boží vykupitelskou lásku a nabídku spásy všem lidem. Mystagogická kompetence se konkrétně projevuje například v následujících oblastech:

Vedení bohoslužeb:

„Lidé jsou v kostelních lavicích poučováni, nemají tam ale zážitek Boha. To má historické příčiny.“ (Zulehner, Lobinger, 2002, str.46). Tyto historické příčiny je nutno především hledat v období osvícenství. Císař Josef II. udělal z církve instituci užitečnou pro stát. Zde se také nastartovala cesta od důrazu na mystiku k důrazu na morálku. „Užitečné“ věci jako je charita, starost o kulturní dědictví, apod. jsou i dnes důležitou a potřebnou součástí služby církve.

Samotný důraz na užitečnost vede však podle Zulehnera ke konci náboženství. „Církví nejde hlavně o morálku, i když i ta je důležitá, ale jde jí především o mystiku. Ne tolik o budování, jako o představování, méně o jednání, jako o bytí, ne o magii, ale o tajemství. Církev je výraz pro to, že v Ježíši a jeho následovnicích se vytvořilo silové pole, pevné společenství, které je plné Boha a v němž jsou aspoň stopy Boží říše.“ (Zulehner, Lobinger, 2002, str.48). Tyto myšlenky pak dále a podrobněji rozvíjí ještě Paul Zulehner ve své publikaci „Um der Menschen und der Gemeinden willen“ z roku 2006: „Žádoucí je vysoká vnímavost pro symbolické jednání, které umí ukázat mimosmyslovou skutečnost, aby byla patrná smyslům, a ukázat nadčasové Boží jednání v určitém čase a prostoru. Liturgie musí působit na vnímání a představivost, má ukazovat konkrétní Boží jednání v čase a prostoru, které zůstává každodennímu povrchnímu pozorování nejprve uzavřeno, protože Bůh se nevnucuje, aby byl vnímán. Prostřednictvím vhodných slov a symbolů a gest se stává rituál Božím nástrojem, který nám umožňuje naplno prožívat, co se teď a tady skutečně děje.“ (Zulehner, 2006, str.50).

Přechodové rituály

Kněží se často setkávají s lidmi, kteří za nimi přicházejí a požadují rituály v zlomových okamžicích života. „Je mnoho pastorálních důvodů, proč považovat rituální kompetenci kněží za velmi důležitou a silně ji podporovat. Taková podpora rituální kompetence začíná u toho, že budou rituály v jejich mnohostranném bohatství poznány a touha lidí po rituálech bude kompetentně podchycena v rámci duchovní péče a bude v duchu moudrosti a svobody přiváděna ke zralosti.“ (Zulehner, Lobinger, 2002, str.50.). Rituální kompetence kněze se tak při adekvátní podpoře a péči stává jednou z podstatných částí jeho služby lidem, skrze rituály je možné mnohé lidi oslovit, a to i ty, kteří by jinak s křesťanstvím osobně patrně nepřišli do styku. Rituál se tak stává vlastně službou lidem v mnohonásobném slova smyslu, nejen těm, kteří o něj kněze požádali, ale všem, kteří budou takové události svědkem. Lze tedy společně s Zulehnerem a Lobingerem mluvit o diakonii ritu: „Současná pastorální teologie povzbuzuje kněze k diakonii ritu. Tu chápe jako výšeč ze široce chápané diakonie církve, která vidí nejen fyzickou a společenskou nouzi, ale vnímá i touhu po hlubším uzdravení duše ohrožené strachem z bytí.“ (Zulehner, Lobinger, 2002, str.47). Samozřejmě je třeba v takové situaci vždy zvažovat, co je ještě jednou z možných forem evangelizace, byť třeba netradiční nebo ne příliš úspěšnou co do počtu získaných křesťanů nebo okamžitých výsledků (takové oslovení rituálem se může v životě dotyčné osoby projevit až za několik let), a co již jen těžko

přípustným rozměňováním a vyprazdňováním křesťanských rituálů, kdy se z nich stává jen hezcí provedení rituálů občanských, bez jakéhokoli podkladu osobní víry a přijetí Krista do života.

Poněkud odlišně přistupuje k problému klíčových kompetencí pastorální psychologie. Zde bych chtěl upozornit na koncepci, kterou ve své práci rozvíjí Joachim Scharfenberg. Ten chápe kompetence spíše jako celostní orientaci osoby na určité modely uvažování a jednání. Ve své práci vystupuje proti několika možnostem nesprávného uchopení pojmu pastorální kompetence. A to především ve dvou ohledech: Zaprvé pastorálně psychologická kompetence nemůže být chápána jako soubor znalostí, názorů a dovedností, který vede k informačnímu náskoku, a osvobozuje tak osobu od další práce na sobě. Zadruhé pastorálně psychologická kompetence nemůže být omezena pouze na určité profesionalizované pastorační situace, jako je například rozhovor mezi čtyřma očima. Kompetence musí zůstat otevřena pro plnost všech náboženských i nenáboženských projevů života, se kterými se může pastorační pracovník setkat.

Scharfenberg rozlišuje tři základní oblasti uplatnění pastorálně psychologické kompetence, z nichž hermeneutická se do značné míry překrývá s mystagogickou kompetencí Paula Zulehnera. Jsou to:

- hermeneutická kompetence

Jedná se zde především o pomoc s nalezením smyslu nutného utrpení, ale i o pomoc s odbouráváním utrpení, jehož příčiny lze změnit. „Lidé, kteří přicházejí do duchovní péče, trpí pravidelně nejen vlivem událostí jejich individuálního života, ale také pod kolektivními tlaky historicky podmíněné společenské situace, která je odsunuje jako okrajovou skupinu. Pracovníci duchovní péče musí být schopni to, co se dozvědí od lidí, kteří se jim svěří, do té míry zevšeobecnit, aby z toho vyplývající problémy se mohly stát impulsy pro církevní a společenské změny.“ (Scharfenberg in Baumgartner, 1990, str.147).

- kompetence orientovaná na jednání

Nepochybným základem, na kterém je třeba stavět pastorálně psychologickou kompetenci, patří výslovné vědomí nevědomých procesů, které jsou přítomny v práci jak s jednotlivci, tak i se skupinami. Důležitým důsledkem tohoto vědomí je kontrolované zacházení s interpersonální dynamikou. „Jednání v duchovní péči se nikdy neodvíví ve vzduchoprázdném prostoru. Nevychází ze symetrické struktury vztahů začínající v bodě 0, ale je vždycky uloženo a formováno zkušenostmi jednotlivců v jejich životech. Někdy je velmi těžké se ve změní těchto motivů zorientovat.“ (Scharfenberg in Baumgartner, 1990,

str.150). Z toho vyplývá, že mnohé reakce nejsou způsobeny osobností kněze a jeho aktivitou, či silou instituce, kterou zastupuje, ač by se tak na první pohled jevily. To může být na jedné straně svým způsobem osvobozující, zvláště v problémových vztazích. V opačném případě to však může vést k reálnějšímu posuzování vlastních možností, vykoupenému ztrátou iluzí.

- věroučně estetická kompetence

Tuto kompetenci je nutno vnímat za těchto hledisek:

- „Stoupá vnímání toho, že různé projevy života církve, a tím i různá pole jednání pro pracovníky v duchovní péči jako individuální duchovní péče, výuka náboženství nebo bohoslužby jsou mezi sebou vzájemně spojeny a potřebují, aby byly proniknuty pastorální psychologii.

- Hlavní jmenovatel, který tyto oblasti může spojit, je symbolická komunikace, která dává přednost ne bezbřehé remytologizaci, ale resymbolizaci.“ (Scharfenberg in Baumgartner, 1990, str.151).

2.2.1.4 Perspektivy kněžské služby

Perspektivami kněžské služby se ve svém díle „Měníci se tvář kněžství“ zabýval Bernard Cozzens. Jeho pojetí současného kněžství shrnuje ve své diplomové práci Kněžství na rozcestí Jan Zajíc. Cozzensovo pojetí perspektiv kněžské služby parafrázuji právě z jeho práce.

Ve svém díle se Cozzens zabývá následujícími aspekty kněžského života: Předně samotnou identitou diecézního kněze, jádrem jeho lidského i kněžského života. Právě to, jak si dotyčný dokáže tyto otázky pro sebe zodpovědět, určuje veškerý další obsah jeho žitého kněžství. Podstatnou roli hraje jednak schopnost tuto identitu hledat a jednak vědomí a schopnost ji naplňovat v rámci duality kněz/farníci, v níž jen vzájemná souhra může vést k úspěchu.

Dále analyzuje postavení kněze v rámci církve a formuluje dva zásadní závěry:

a) Církev, která dnes reálně působí v západní společnosti, se proměnila často v neosobní instituci, která požaduje od kněží úplnou oddanost, aniž by na oplátku nabízela vřelost. Stále jakoby trvá na tom, že kněží slouží výhradně jí, a to až do smrti, aniž by ona jakkoli sloužila jim.

b) Západní církev si počíná mnohdy jako kdysi úspěšný podnik, který ztratil schopnost sebereflexe umožňující správně vyhodnocovat údaje, které přicházejí zevnitř i zvenku a poukazují na potřebu změny a adaptace.

c) S mimořádnou citlivostí, erudicí a vhladem pak zpracoval téma mezilidských vztahů kněze. Přesvědčivě ukazuje, jak falešné pojetí celibátu nesené strachem o „čistotu“ často nesmyslně eliminuje jakékoliv hluboké lidské vztahy, které jsou naopak pro skutečné kněžství, jeho lidskou i svátostnou dimenzi, nezbytné.

d) Ohrožením kněžské existence dle Cozzense mohou být následující dvě vlastnosti: nedospělost a nemужnost. Co se týče nedospělosti – kněz je na jedné straně naprosto existenčně závislý na církvi, která z něj ale na druhou stranu snímá všechny starosti, které jinak každodenně řeší každý dospělý člověk. Navíc je efekt jeho práce velmi těžko objektivně měřitelný a snadno může splývat se spokojeností nadřízeného - biskupa. Výsledkem je jakási trvalá nedospělost, kdy veškeré pracovní výsledky jsou hodnoceny někým zvenku a kněz se nemusí o nic prakticky závažného starat, dostává se do pozice velkého dítěte. Na to velmi snadno naváže i nedostatek mužnosti, která se obvykle ustavuje jak odvahou a věcnou kompetencí v existenčním boji a starostmi o zajištění těch, kteří na muži závisejí, tak v konfrontaci se ženami. Absence obojího v životě pak plodí kněze, kteří nejsou skutečnými muži a nemohou být tedy partnery v jednání ani pro dospělé muže ani pro dospělé ženy, ani vzory pro dospívající chlapce.

e) Nakonec se Cozzens zabývá tím, co nazval „intelektuální krize“: „Jednomu z důsledků dramatického poklesu počtu kněží v posledních třech desetiletích dvacátého století se dostávalo relativně málo pozornosti - je to vliv na intelektuální život kléru. Menší množství kněží - to znamená delší pracovní dny pro většinu z nich. Protože často odpovídají za více než jednu farnost, stává se, že tráví více času na cestách. Možná na konci dne najdou trošku vzácné psychické energie na literaturu, teologii a Písmo - což jsou základy pro podněcování vlastní imaginace ve svátostném životě, která má tak zásadní význam pro účinné kázání. Když se intelektuální život kněze stane mělkým, nevyhnutelně tím trpí jeho kázání. A když je špatné jeho kázání, dostane se mu jen troška vzácného souhlasného přijetí. Kněžím, kteří kážou dobře, se souhlasného přijetí dostává pravidelně. Kněžím, kteří dobře nekážou, ne. Myslím si, že kněží nepotřebují souhlasné přijetí o nic víc než většina lidí, ale protože jsou to lidé, mohou v tomto přijetí najít oporu v čase únavy a sklíčenosti. Intelektuální život je

důležitý také z jiných důvodů. Četba seriózní literatury a studium jsou velice těsně spjaty s životem ducha. Vnitřní život kněze, který se rozhodne poskytovat svému intelektu výživu, se prostě liší od vnitřního života kněze, který tak neučiní. Jeho modlitba a kontemplace získávají jinou kvalitu a jeho život prosycený modlitbou mu dovoluje nahlédnout do onoho většinou skrytého dramatu milosti, která působí v běžných událostech života.“(Cozzens, 2003, str. 25).

V našem prostředí se tématem perspektiv a budoucích hlavních úkolů a charakteristik kněžské služby zabýval Václav Malý ve svém článku Kněz v terénu, publikovaném v Teologických textech. Tyto úkoly zde aplikuje na naše současné kulturní podmínky a rozvíjí do větších konkrétních podrobností, aby se tak mohly stát pro kněze až jakýmsi návodem: „Prestiž, úctu, autoritu si dnes kněz získává svým lidským postojem a nasazením ve službě všem, kdo ho potřebují. Je tu pro všechny. Ne poučovat, moralizovat, lamentovat nad stavem světa, ale objeovat a povzbuzovat to dobré, co v každém je přítomno. Napřimovat a dotýkat se i těch, kdo se nacházejí na okraji společnosti.“ (Malý in Teologické texty, 2001, str.160). Pro to, aby se kněz stal takto lidským, povzbuzujícím všechno dobré v člověku a v pravdě ukazujícím na Boží království, stanovuje tyto vlastnosti a úkoly:

1. Zralý vztah k laikům: Kněz musí podporovat ve svěřených lidech samostatnost a zodpovědnost, jemné svědomí. Nevnímat laiky jako konkurenci, ale jako nositele všeobecného kněžství, kteří mají různá charizmata. Tato charizmata pak zapojovat do práce pro církve a využívat pro dobro obce. Respektovat odbornost laiků v jejich profesích a povoláních a to včetně vzdělání teologického. Vytvářet prostor pro svobodné zapojení laiků do vytváření farnosti a jejího života, i když to někdy pro kněze není jednoduché a bylo by rychlejší a jednodušší, kdyby si vše dělal sám. Velikým uměním je schopnost delegovat své pravomoci a kompetence na druhé, mají-li předpoklady pro jejich zvládnutí.

2. Pastorační možnosti: Zavádět kající bohoslužby, učinit ze svátosti smíření slavnost, vést biblické hodiny, podpořit modlitební setkávání, adorace aj. Respektovat všechny možnosti, které udělování svátostí přináší a nezužovat svátostný život pouze na sloužení mše. Dobře rozlišovat potřeby jednotlivých generací. Poučit se alespoň základně v psychologii, bez níž se poctivé a plodné duchovní doprovázení neobejde. Budoucnost je ve zrodu malých skupinek věřících, nikoli v příležitostných davových setkáních bez duchovní přípravy, takže by se měl naučit rozumět skupinovému dění, hledat si v podobných skupinkách svou specifickou roli (ne vždy musí být vůdcem takové skupiny) a tu pak naplňovat ku prospěchu ostatních.

3. Vzdělávání sebe a lidské vyprávání: Snažit se stále vzdělávat a sledovat vývoj teologických věd

a jejich nejnovější poznatky, hledat ve světle Božího zjevení odpovědi na nové skutečnosti světa (např. bioetika, ekologie, média, ekumena, mezináboženský dialog, globalizace aj.). Neupadat do osamělosti a nepodléhat samotářství, navazovat přátelství, která vytvářejí prostor a pomoc vidět sebe sama očima druhých. Stále hledat autentické prožívání svého života v duchu čistoty, chudoby a poslušnosti, které neztrácejí svůj původní význam a nestávají se karikaturami. Pěstovat schopnost naslouchat i těm, kdo mají zcela opačný názor, a nevyvozovat z toho osobní závěry. Nepožadovat lacinou loajalitu a názorovou uniformitu. Uchovat si čas pro modlitbu, která se stává výsostným setkáváním s živým Pánem ve ztišení.

4. Vztah k diecéznímu biskupovi: Snažit se pochopit jeho rozhodnutí a předem se neutvrzovat v představě, že do věci nevidí – mnohdy má širší pohled z perspektivy diecéze a jejích potřeb, která přesahuje obzor potřeb místní církevní obce. Vžít se do odpovědnosti biskupa a vidět konkrétněji jeho administrativní a organizační povinnosti, které mohou být nudné a ubíjející a zabírat velké množství času. Vnímat ho i lidsky s jeho nedostatky ve službě univerzální i místní církvi. Mít odvahu mu do očí říci i svůj nesouhlas, ale způsobem respektujícím jeho autoritu.

5. Vztah k veřejnosti: Navazovat pravidelné osobní kontakty s místní samosprávou nejen kvůli finanční pomoci při opravách církevních budov, ale snažit se citlivě vnímat potřeby obce. Pěstovat vynalézavost v kulturních nabídkách (ve spolupráci s ostatními, mohou v mnohém pomoci) - zvát zajímavé osobnosti na besedy, nabídnout ukázky kulturních akcí literárních nebo hudebních a možnosti jejich propojování s duchovním, pořádat besídky apod. Přispívat do místních zpravodajů (opět nejlépe společně s farníky), zúčastňovat se akcí, kde se lidé setkávají - různé spolky, zájmové kroužky, zábavy apod. Využívat citlivě nabídky médií. Vstupovat do škol s nabídkou „etické výchovy“. Rozvíjet na místní úrovni sociální síť - péče o nezaměstnané, bezprizorné, opuštěné. Navazovat na rodinné slavnosti a významné události lidí a dát vědět, že je církevní společenství eviduje: např. maturita, absolutorium vysoké školy, narození dítěte, nalezení zaměstnání, ztráta zaměstnání, vstup do důchodu, různá jubilea, úmrtí aj. -

Poněkud problematickou záležitostí ve vnímání poslání kněze může být dle Malého zájem o politické a společenské dění. Je pravdou, že angažovanost v těchto oblastech vyžaduje jistou opatrnost, dostatečné předběžné znalosti věci a neustálou kontrolu dění a citlivé naslouchání zpětné vazbě od druhých lidí, na druhou stranu je možností, jak dát najevo, že kněz se opravdu zajímá o starosti sobě svěřených lidí, že je cítí jako své a je v jistém slova smyslu „pouze“ jeden ze svých farníků. K této situaci Malý ve své knize doslova říká: „K věrohodnému obrazu vybavenosti patří též jistý nadhled, týkající se společenských a politických událostí. Je vítanou pomocí k tomu, aby (kněz – pozn. autora) pomáhal druhým k lepší a objektivnější orientaci ve

spleti nepřehledných informací. V tomto smyslu zájem o politické dění není něčím nadbytečným, co odvádí od ryze duchovního poslání, ale právě naopak. Je odpovědným přístupem k hlásání víry, které se děje v konkrétních společenských a politických podmínkách. Propadnout lacinému a povrchnímu kritizování veřejného života je velikým duchovním omylem.“ (Malý in Teologické texty, 2001, str.160).

Ještě další pohled na perspektivy a úkoly kněžské služby nabízí Medard Kehl ve své knize: „Perspektivy kněžské služby“. Zde vymezuje tyto základní oblasti života kněží a jejich služby, nastiňuje budoucnost a možnosti vývoje a nabízí perspektivy:

1. SLUŽBA KNĚZE UPRSTŘED OSTATNÍCH PASTORAČNÍCH SLUŽEB

Společně s rozvojem angažovanosti laiků na církevních aktivitách a s větším zapojením laiků do služby v církvi je před kněze stavěn nový úkol, dá se dokonce říci, že výzva: tzv. „pastorace pastorujících“. Lidé, kteří se aktivně zapojují do služby druhým a podílejí se na životě farnosti budou stále více vyžadovat komunikativní a spirituální kompetence kněze, schopnost dialogicko-kooperativního vedení jednání i společné práce a duchovní doprovázení. K tomuto úkolu, který je ovšem mnohdy velice těžko realizovatelný vzhledem ke zvyšujícímu se počtu farností spravovaných jedním knězem úměrně ke zmenšujícímu se počtu kněží, nabízí Kehl následující řešení: „...když v každém, relativně „velkoplošně“ zaměřeném týmu pastoračního vedení ... bude zastoupeno vždy několik kněží ... a když se tedy takto alespoň trochu budeme i na rovině každodenní pastorační práce uvnitř nějaké větší pastorační oblasti blížit realizaci starocírkevní a II. vatikánským koncilem znovu nově objevené struktury presbyterského kolegia (ať už doprovázené nějakou formou skutečně společného života, „vita communis“, či ne.“ (Kehl, str.6). Tato forma pastorace by určitě umožnila větší rozvinutí specifických charizmat a schopností jednotlivých kněží, jejich úkoly a kompetence by se mohly jasněji diferencovat a vyprofilovat a zodpovědnost by se mohla rozdělit mezi více lidí. To by patrně zkvalitnilo výkon pastorační a duchovní služby, umožnilo jednotlivým kněžím věnovat se úkolům, pro které mají schopnosti a dovednosti a v důsledku usnadnilo vyprofilování i ostatních profesionálních i dobrovolnických pastoračních služeb uvnitř takového pastoračního týmu. Z druhé strany by již patrně nebylo možné přibližně rovnoměrně rozložené přítomnosti kněze ve všech ještě existujících větších či menších farních obcích určité diecéze. Rozhodnutí, kterou variantu zvolit je zcela jistě obtížné, společně s Kehlem lze však konstatovat, že takováto forma pastorace by mohla být minimálně zajímavou alternativou k formám dosud existujícím, předmětem dalšího zkoumání by pak byly dlouhodobé dopady a důsledky na běžný život církve.

2. KOINONIA - SLUŽBA PŘI SLAVENÍ EUCHARISTIE

Dle Kehla lze očekávat, že „...eucharistie jakožto účinný reálný symbol communia a propojení všech základních církevních projevů bude nejspíše ještě mnohem silněji než dříve tím nejvíce zdůrazněným

způsobem kněžské služby integrace a vedení, aniž by ovšem kněžská služba byla či směla být zredukována jen na tento rozměr.“ (Kehl, str.6) Důvody pro toto tvrzení mohou být tyto: váha tímto směrem ukazující církevní tradice, obnovená a všeobecně akceptovaná *communio*-teologie a eucharistická teologie 2 . vatikánského koncilu; propojení mezi knězem a slavením eucharistie přítomné ve spiritualitě farních obcí v téměř všech místních církvích světa a konečně i jednoznačnost, se kterou služba předsedání slavení eucharistie bývá vnímána a identifikována jakožto služba typicky kněžská. Lze tedy očekávat, že slavení eucharistie velmi dominantně vystoupí do popředí jakožto nejcharakterističtější vlastnost kněžské služby, kterou nemůže platně převzít laik. Aby role kněze zůstala vyvážená, nebyla redukována pouze na sloužení mše a vysluhování eucharistie a aby zároveň vznikl prostor pro pastorační a liturgické možnosti při zapojení laiků do liturgie a pro reagování na další znamení doby, bude dle Kehla důležité stále reflektovat koncilní eucharistickou teologii: „...aby eucharistie právě nebyla znovu redukována pouze na obětování a „proměňování“ obětních darů knězem, nýbrž aby zůstala zasazena do širokého ekleziologického kontextu; aby stále byla ... chápána jakožto sjednocující a jednotu darující střed Božího lidu, který je jako celek subjektem tohoto slavení; aby byla slavena a žita jakožto koncentrické propojení všech důležitých životních projevů církve atd. Právě tehdy, když se tato reálně-symbolická integrace bude v budoucnosti stále méně vztahovat k jedné konkrétní místní farní obci a stále více zaměřovat spíše na větší pastorační celky, bude tento ekleziologický rámec výjimečně důležitý jako kritérium rozlišování: totiž rozlišování duchů, jak často má být eucharistie v neděli smysluplně slavena na jednom místě ve službě konkrétního církevního společenství, či kde, ve kterém kostele a pro kterou „spádovou oblast“ má být slavena.“ (Kehl, str.7).

Důležité by tedy mohly být např. dva následující aspekty:

1. Eucharistie jako integrující, tj. *koinonia*-tvořící (společenstvítvorná a sjednocující) slavnost: aby tedy pokud možno co nejvíce spoluslavících věřících také aktivně vystupovalo v roli nositelů liturgického jednání; aby nejrůznější věkové skupiny a skupiny založené na nejrůznějších životních situacích (např. děti, mládež, mladé rodiny apod.) byly výslovně a konkrétně vtaženy do eucharistického slavení i při běžné nedělní bohoslužbě, aby jim dělalo radost slavit eucharistii s celou farností, a nejen při svých speciálních bohoslužbách. Jen tak může být církev jakožto *communio* také zcela konkrétně prožitelná a všemi smysly zakusitelná; nakonec i samotný kněz pak může při takovémto slavení prožít, jak smysluplný a naplňující může být právě tento sakramentální střed jeho povolání.
2. Eucharistie jako „reálně-symbolická“ slavnost, tj. zda je její slavení smyslově zakusitelné v jeho plné symbolické síle. Slavení eucharistie nesmí spočívat ani v pouhém rutinním odříkání rituálu, ani v přebujelých komentářích a modlitbách příliš spontánního a předvádějícího se „celebrování“. „Avšak toto je třeba změnit ani ne tak skrze nějaká právní nařízení, jako spíše skrze vědomé prohloubení „eucharistické kultury“.“ (Kehl, str. 7).

Pokusil jsem se zde nastínit několik různých pojetí perspektiv kněžské služby, různě viděných úkolů do budoucna i nových možností, jak může kněz svou životní situaci a své poslání vnímat. Které z nich se nakonec ukážou jako pro naši historickou, geografickou a kulturní situaci nosné a které ne, lze v současné době předpovědět pouze omezeně. Krásná

slova o perspektivách kněžské služby, o neustálé a nepomíjející naději a síle, z nichž mohou kněží čerpat podněty a sílu pro svou službu, ale i obraz krizí a zkoušek na životní cestě kněze podle mého názoru velmi dobře vystihl Cozzens ve svém díle: „Měnicí se tvář kněžství“, takže bych rád zařadil na toto místo a zároveň na závěr této dílčí kapitoly o roli, úloze a charakteristikách kněze citát z výše zmíněné knihy:

„Jiným důvodem k naději je očividné očistění a dozrání, kterými kněžství prošlo v posledních dvou desetiletích dvacátého století. Z vlastní pastorační zkušenosti kněží vědí, že když duši stíhá jedna zkouška za druhou, když je vystavena neustálé kritice a úzkosti, která provází ztrátu vlastního místa a identity, něco se s ní děje. Buď podlehne beznaději, nebo si vybere naději proti naději, že život půjde dál, že milost za milostí naději znovu pozvedne. Většina kněží neupadla do beznaděje ani neztratila nervy. Jejich důvěra - to je jisté - byla otřesena a jejich duch zraněn. Teď však, když se snížil jejich status a mají pochybenou pověst, se kněží s obnovenou chudobou duše obrátili k životodárnému Božímu milosrdenství a milosti. Uprostřed bezprecedentní krize stojí jako muži bez iluzí, úplně závislí na síle Ducha. V pravdě jejich situace vzbuzuje jejich pokora svobodu a odvahu.

Tím nejpádnejším důvodem k naději je samozřejmě jejich víra v moc Ducha, který je s nimi v těch nejtemnějších chvílích. V síle Ducha si připomínají, že od Kristovy trvalé lásky a od příslibu spásy, který jim dal Bůh stvořitel, je nic nemůže odloučit. V této trvalé lásce a příslibu spásy se beze strachu dívají na obnovu a transformaci kněžství. Za měnicí se tváří kněžství zůstává spásonosná tvář Krista Ježíše“ (Cozzens, 2003, str.128).

2.2.2 Farní pastorec

Farnost – vymezení farnosti

Farnost pochopitelně nejpřesněji definuje Kodex kanonického práva, a to takhle: „Farnost je určité, natrvalo zřízené společenství křesťanů v místní církvi, svěřené pod vedením diecézního biskupa do pastorační péče farářů, jako jejímu vlastnímu pastýři.“ (CIC 515 § 1). Dále pak: „Farnost má zpravidla územní charakter, čili zahrnuje všechny křesťany určitého území. Kde je to však vhodné, zřídí se osobní farnost podle obřadu, jazyka a národnosti křesťanů toho kterého území, nebo z jiného důvodu.“ (CIC 518).

V historii církve šlo vždy o územně spravovanou farnost, která byla téměř jedinou jednotkou života v církvi, jíž se účastnili laici (pomineme-li řádové školy pro výchovu mládeže). V současné době farnost stále zůstává základní jednotkou života v církvi, a tím často i základní

jednotkou pro pastorační. Dnes to však již kromě klasické územně spravované farnosti může být i tzv. farnost personální, tedy konkrétní společenství lidí, kteří danou farnost tvoří, a ne vždy pocházejí z „jejího“ území.

Ve vnímání lidí kteří s ní přicházejí do kontaktu ale může nabývat různých jiných podob. Může být ztotožněna se společenstvím, které se sejde v neděli na mši v kostele, s některými jejími členy, kteří ji reprezentují a bývají vnějškově výraznější (farář, katechetka, varhaník, kostelník, atd.) nebo s institucí, zejména, chystá-li se někdo vyřizovat nějaké úřední záležitosti.

V návaznosti na tyto nejasnosti při vymezování pojmu farnost ovšem vzniká i další problém, a to koho vlastně považovat za farníka – jsou to všichni lidé žijící na území farnosti, všichni pokřtění katolíci žijící na území farnosti, všichni, kdo alespoň někdy zajdou do kostela nebo „jen“ farníci, kteří reálně žijí svůj život v daném společenství nebo podle jiného kritéria na ty, kteří se k víře vnitřně osobně vztahují nebo ti, kteří ji mají spíše zařazenou v systému rodinných nebo sousedských zvyků a návštěva kostela, svatba či křtiny v kostele jsou pro ně sice zvykem, ale ničím o moc víc. Toto všechno jsou důležité otázky, na které nelze beze zbytku odpovědět, ale které si podle mého názoru musí klást každý kněz, který do farnosti přichází nebo který reviduje své pastorační působení v ní, aby věděl, na koho se vlastně chce zaměřit, kdo je cílem a příjemcem jeho hlásání evangelia a pastýřské péče, aby podle toho mohl dále volit vhodné metody a jeho snažení tak vedlo k adekvátnímu cíli.

Samozřejmě je také třeba si uvědomit, že život farnosti a konkrétních společenství v ní není jen dílem lidským, ale i dílem Božím. Je tedy třeba o farnosti vždy uvažovat tak, jak ve svém díle „Pastorace v postmoderní společnosti“ nastiňuje Aleš Opatrný: „Protože je Boží působení v církvi nepochybné a můžeme ho právem považovat za primární, i když toto působení vyžaduje adekvátní lidskou odpověď, má zajisté smysl o životě farnosti přemýšlet a docenit, případně objevit na jedné straně Boží působení, na druhé straně zodpovědně hodnotit a rozvíjet přiměřenou lidskou odpověď čili činnost nás, lidí. Bylo by zřejmě chybou zjednodušit věc buď redukováním všeho na aktivitu Boží, projevenou milostí ve svátostech i mimo svátosti, a ve jménu této redukce pominout starost o tvůrčí lidskou odpověď, nebo naopak věnovat pozornost jen lidskému starání se a lidským konstrukcím a pominout přitom (primární) působení Boží v církvi a ve farnosti. Zůstali bychom tak mnoho dlužni inkarnačnímu charakteru křesťanství.“ (Opatrný, Farnost – pastorální reflexe, str. 67)

2.2.2.1 Pastorální reflexe farnosti

2.2.2.1.1 Typy farností

Typ farnosti je obvykle určován velikostí a typem prostředí, v němž se farnost realizuje, a náboženskou charakteristikou tohoto místa. V již výše citovaném díle „Pastorace v postmoderní společnosti“ uvádí Aleš Opatrný tyto typy farností:

1. Farnost, která se v podstatě kryje s obcí (tedy venkovská farnost) a kde se většina obyvatel k církvi hlásí - v takové farnosti mohou sice vznikat jednotlivá společenství, ale farní komunita se v podstatě kryje s komunitou obce. Je zde velký prostor pro spojování života obce s životem farnosti. Problémem se ale může stát, že farníci mívají svůj přesně zaběhnutý styl zbožnosti, který se vlivem rodinných a sousedských tradic pevně udržuje a za jehož hranice se těžce dostávají. Je těžké vyvíjet v takové farnosti další nové aktivity.

2. Venkovská farnost diasporní, kde farní společenství tvoří komunita čítající sotva deset lidí - tito lidé zpravidla tvoří sami od sebe určité společenství, jejich okolí je vnímá jako zvláštní skupinu lidí. To ale neznamená, že spolu komunikují o víře, že se spolu modlí atd. Obvykle se tyto malé skupiny sejdou k bohoslužbě, když přijede kněz, ale jinak nic nepodnikají. Přitom by pro jejich růst ve víře bylo potřeba, aby se sami scházeli k modlitbě a případně k náboženskému rozhovoru, podstatná je existence osoby, která je schopna je stmelit a udržet společný program, v takovém společenství.

3. Farnost velkoměstská (tedy jedna z řady farností ve městě) – jejich specifíkem při tvorbě společenství je to, že někteří věřící navštěvují několik různých kostelů buď nahodile (třeba podle toho, jak jim vyhovuje čas bohoslužeb), nebo podle toho, kde právě je jejich oblíbený kněz. Jiní zase tráví víkendy mimo město, takže nejsou doma přítomni o některých nedělích nebo v průběhu dovolené (což ale třeba může být i celé léto, kdy tráví víkendy u příbuzných nebo na chalupě na venkově). Navíc zde často chybí přirozený kontakt lidí na ulici, venku, při společné činnosti, při slavnostech. Specifická situace nastává, pokud jsou farnosti ve větších městech spravovány řeholní komunitou. Tehdy se tvoří společenství složené z příslušníků třetího řádu, pokud existuje, a ze sympatizantů a přívrženců konkrétní řehole (spirituality).

4. Maloměstská farnost v nábožensky smíšeném až diasporním prostředí, kde se většina farníků zná, ale počtem mnohonásobně přesahuje rozsah malé skupiny – zde nejnáze vzniká

farnost jako "společenství řady společenství", pokud je někdo schopen pomoci několika různým společenstvím k životu. Problém může nastat v případě těch, kteří se do žádného ze vzniklých společenství zařadit nemohou nebo nechtějí. Někdy si totiž připadají jako vyřazení nebo druhořadí.

5. Velkoměstská farnost, kde se lidé shromažďují jinak než podle územního hlediska, ač nelze přitom většinou mluvit o osobní farnosti dle CIC

6. Excurrendo spravovaná farnost, která je v jiné situaci než sídelní farnost kněze, s níž se dělí o svého "vlastního pastýře"

7. Farnost sice právně ustanovená, ale realizující ve svém životě jen zčásti to, čím být má – jde o maličká společenství věřících

8. Sídlištní farnost, která nemá buď žádný, nebo jen původní vesnický kostelík, neodpovídající ani velikostí ani stylem všemu ostatnímu na sídlišti, a jejichž obyvatelstvo žije typicky "sídlištně", tedy poněkud jinak než v malém městě, v tradičním středu města nebo na vesnici.

„Právě tyto výše zmíněné případy (uvedené od bodu 5 dále – pozn. autora) tvoří dnes v našich diecézích nezanedbatelnou část farností, někde přímo většinu. Přesto nelze říci, že by u nás traktovaná a praktikovaná pastorálka jejich situaci podstatně řešila; nepočítá s nimi jako s jevy, které nejsou nouzové ani přechodné, ale trvalé a podle toho mají být řešeny...Je třeba přemýšlet o těchto případech mnohem intenzivněji. Přesněji řečeno: farnost excurrendo spravovaná, farnost s padesáti obyvateli, farnost, kde lavice v kostele posledních dvacet let obsazuje 8-15 babiček, ale také městskou "migrační" farnost nelze prostě brát jen jako určitý zvláštní případ "základního modelu" farnosti, který jen trochu přizpůsobíme jiným podmínkám.“ (Opatrný, 2006str.56).

2.2.2.1.1.1 Úkoly a funkce farnosti

Lze říci, že předním úkolem farnosti by měl být úkol pastorační, který se ale nesmí omezovat jen na udílení svátostí a přípravy k němu (mnohdy i u lidí, kteří ve víře nežijí a ani o ní nic moc nevědí) a vyučování náboženství u školních dětí. Farnost by se měla stát jakousi církví v malém, měla by do jisté míry vykazovat podstatné charakteristiky církve, tedy:

Hlásání evangelia a vydávání svědectví – např. lidem ve svém blízkém okolí, kteří se se zvěstí evangelia buď nesetkali vůbec nebo setkali v takové podobě, kterou nebylo možno přijmout (i zde je podle mého názoru mnohé možno napravit).

Bohoslužba – slavení mše, modlitební společenství, oslavy svátků

Služba potřebným – např. chudým, marginalizovaným a znevýhodněným lidem, ale i účast na životě obce, péče o prostředí, krajinu a přírodní a kulturní památky. Samozřejmě snad je, že jde i o péči o lidi mimo církvev

Společenství – péče farníků o sebe navzájem, pomoc ve složitých situacích, vytváření živého společenství

Přesto však v konkrétní praxi může být úkol farnosti nahlížen z hlediska různých skupin lidí různě. Tato různost spočívá v různém vztahu různých lidí k církvi, v jejich osobní historii a aktuálních potřebách. Je tedy pravděpodobné a logické, že mají vůči farnosti různá očekávání. Někdo tedy považuje za hlavní úkol existence farnosti zachovat status quo („vždy tu byla“ a „vždy to bylo tak“), případně má na mysli důležitost zachování určité kulturní kontinuity. Někdo jiný hledá v existenci farnosti pomoc na osobní cestě k víře nebo na osobní cestě víry, případně pomoc na nějakém svízelném úseku své vlastní životní cesty. Mnozí pak považují existenci farnosti, faráře a kostela za nutné prvky pro zajištění „duchovenských služeb“ (křest, svatba, pohřeb, mše za zemřelého), které v jejich myšlení nějakým způsobem patří k „občanské vybavenosti“ obce.

Dílčí úkoly farnosti (které rozvíjejí úkol pastorační nebo s ním souvisejí) – v této podobě je uvádí Aleš Opatrný ve svém díle „Cesty pastorační v pluralitní společnosti“:

Dnes existuje nemalé množství křesťanů, kteří neuvažují o své přináležitosti k církvi a konkrétní farnosti jako o samozřejmé skutečnosti, ale ptají se, co žítí ve farnosti nebo v církvi jejich životu přináší, tedy k čemu je jim život v církvi dobrý. Neptejme se proto teď, co má člen farnosti dělat, aby byla farnost dobrá, ale ptejme se, co by mu měla farnost a život v ní zprostředkovat nebo poskytovat:

1. Jistotu v životě jak osobním, tak obecně sociálním - jistota je zpravidla nejsilnější potřebou člověka. Farnost může do jisté míry zprostředkovat jak jistotu osobní (jistotu Boží důvěryhodnosti, spásy), tak společenskou (jistotu, že člověk patří do prostředí, které se ho nezřekne).
2. Společenství, tedy překonání samoty - osamělost je dnes problémem mnoha lidí, zejména ve velkých městech. Farnost může nabídnout neanonymní prostor k životu.
3. Orientaci v otázkách života - množství informací mnoho lidí spíš zahlcuje, než by jim pomáhalo v orientaci. Ti pak potřebují pomoc k tomu, aby se vyznali jak ve světě, v němž žijí, tak sami v sobě.
4. Určitou míru seberealizace čili uplatnění osobních obdarování - nejen nezaměstnanost, ale mnohé zaměstnání neuspokojuje potřebu člověka realizovat své schopnosti. Pro některé z takových lidí může být farnost prostorem k jejich realizaci.

5. Pomoc v péči o růst víry dětí - pro řadu rodičů je starost o cestu víry a o dobrý morální standard jejich dětí jednou z hlavních rodičovských i osobních starostí. Na farnost a na společenství v ní spoléhají jako na dobré spolunositele výchovných úkolů.

6. Diakonickou výpomoc v některých fázích života - v odcizeném prostředí velkoměsta, ale i jinde, kde nejsou sousedské vztahy právě nejlepší, očekává farník určitou míru pomoci od těch, s nimiž sdílí víru. Tato pomoc musí být do jisté míry organizovaná, aby byla účinná.

7. Spásu - tato prvořadá záležitost mnohdy nestojí v konkrétním životě na prvním místě. Ač je to nepřijemné, je třeba vidět, že dnešní člověk v první řadě a intenzivněji hledá řešení svých pozemských otázek než otázky věčnosti. Nevnímat to a nerespektovat může znamenat trvale se s ním mýjet.

Deset tezí k životu farnosti (rovněž dle Aleše Opatrného), které v mnohém přímo souvisejí s úkoly farnosti a mohly by být zamyšlením pro všechny, kteří se úkoly farnosti pro pastorační v dnešním světě a ve světě budoucnosti zabývají:

1. Farnost je (a bude) neideální společenství neideálních lidí.

Je proto třeba spíše přemýšlet, co dobrého pro tuto neideální skutečnost udělat, než vymýšlet, jak konečně vytvořit ideální farnost z (ne) ideálních farníků.

2. Zatímco hnutí a řeholní společenství tvoří lidé v určitých důležitých rysech stejní, je farnost ze své podstaty společenstvím lidí různých.

Jak tuto různost, z níž vyplývá univerzalita farnosti, chránit? Jak zařídit, aby sloužila životu a vše nebylo redukováno jen na jeden jeho model?

3. Svět není dán křesťanům k tomu, aby jim sloužil, ani k tomu, aby ho celý najednou získali nebo zavrhli, ale jako prostor k životu z evangelia.

Nejde o to, že by křesťané neměli evangelizovat, ale je třeba připustit, že úkolem farnosti i jednotlivých křesťanů je také služba světu, která bezprostředně není evangelizací.

4. Farnost není určena k tomu, aby pouze naplnila představy faráře a farníků, ale aby žila z evangelia.

Je třeba se opakovaně vracet k myšlence, že evangelium převyšuje všechny plány, představy a požadavky křesťanů. Nedbají-li na to, budují si jen své vlastní zahrádky či pomníčky.

5. Není úkolem faráře naplnit představy farnosti (farníků) o své osobě a o budoucí tváři farnosti, ale všem pomáhat k životu z evangelia.

Věrnost požadavkům evangelia a současně uplatňovaná flexibilita, respektující možnosti farníků, farnosti, společnosti, jsou úkolem a také křížem, který stále trvá.

6. Růst, stagnaci i chátrání farnosti nelze považovat za jevy definitivní.

Tuto skutečnost nám ukazují pohledy do dlouhodobé historie farností. Její respektování může oprostít od neužitečných starostí a současně disponovat k věrnému žití přítomných okamžiků.

7. Farnost, která má cíl a smysl svého života pouze sama v sobě, se odsuzuje k evangelizační i diakonické neplodnosti.

Život jakéhokoli křesťanského společenství se také může vyčerpat jen sám v sobě. Bude vykazovat množství činností a výsledků, ale posléze se ukáže, že to vše prospělo Božímu království jen velmi málo.

8. Pro život farnosti je velmi nebezpečné jak podstatné přerušení kontinuity života, tak lpění pouze na minulém.

Jinak řečeno: ani revoluce, ani stagnace zpravidla farnosti neprospějí. Ani velké změny života nesmějí být popřením toho, co bylo a je v životě farnosti bezesporu evangelní. A uchovávaní toho, nač je farnost zvyklá, ještě neznamená, že se uchovává něco, co podporuje její život z evangelia, a tedy i růst.

9. Kdo tvrdí, že přesně ví, jak má farnost zítřka vypadat, nezasluhuje si důvěry.

Křesťanská existence jednotlivce i společenství má být vždy také odpovědí na výzvy přítomného života, a to z inspirace evangelia a ze síly Ducha svatého. Výzvy života se dnes rychle mění a je těžké je dlouhodobě předvídat. Působení Ducha svatého je na člověku nezávislé, ale jím vnímatelné.

10. Kdo se domnívá, že pro život budoucnosti je nejlepší konzervace přítomného nebo dokonce návrat k minulému, zavádí na scestí.

Bezradnost a velké starosti mnohé bezděčně nutí k hledání jistoty v minulém, zažitém a idealizovaném. Minulé doby ale nelze vrátet, rozvoj života se v nich odehrávat nebude.

Život farnosti

Budeme-li uvažovat o životě farnosti, musíme se ptát, pro jaké lidi by farnost mohla či měla být otevřena. Je tedy nutné položit si otázku, jak dnes lidé křesťanství u nás žijí, a zkusit vytvořit alespoň nějaké skupiny a popis toho, jak mohou lidé křesťanství vnímat a žít a v kterých stránkách může jejich život obohacovat. Mohou to být např. tyto varianty, kdy křesťanství pro člověka je:

- samozřejmá součást osobní i komunitní kultury (tradiční vesnice);

- samozřejmá součást osobní a rodinné kultury, která se v něčem liší od kultury života okolí (křesťanská rodina);
- osobní výdobytek, výsledek individuálního hledání a nalezení cest k víře (konvertité);
- kulturní, estetická nebo náboženská příslušnost ke skupině, s níž se vědomě identifikují jen výběrově (nejčastěji intelektuálové);
- nereflektovaná rodinně-tradiční příslušnost k církvi, zajištěná křtem dítěte, dále nerozvíjená a při změně životního prostředí a okruhu přátel mnohdy opouštěná (takzvaní nepraktikující nebo matrikoví křesťané).

Tato různost nás upozorňuje na skutečnost, že není možné předpokládat jeden všeobecně platný způsob příslušnosti člověka k farnosti.

2.2.2.1.1.2 *Vztah farnosti a obce*

Vztahy mezi farností a obcí mohou být různé. Základní význam farnosti pro společnost definoval 2. vatikánský koncil: „Církev je totiž v Kristu jakoby svátost neboli znamení a nástroj vnitřního spojení s Bohem a jednoty celého lidstva“ (Lumen gentium, čl. 1) a „Radost a naděje, smutek i úzkost lidí naší doby, zvláště chudých a všech, kteří nějak trpí, je i radostí a nadějí, smutkem a úzkostí Kristových učedníků, a není nic opravdu lidského, co by nenašlo v jejich srdcích odezvu.“ (Gaudium et spes, čl. 1). Měla by tedy být spojena společným vyznáním a sdílením víry a duchovních darů a společnou starostí o šíření víry. Se světem kolem ní pak spojuje podíl na péči o veřejné blaho, služba potřebným, otázky kultury a uchování kulturního dědictví. Má tedy svou vnější, společenskou stránku a svůj vnitřní prostor intimity. Může se však stát, že se tyto charakteristiky nepodaří vyvážit a vztah farnosti a obce se dostane do některého z vyhraněných postojů.

Zde uvádím některé možné z těchto vyhraněných postojů:

Postoj nezájmu a izolace – farnost se uzavírá světu a život obce ji zajímá jen potud, pokud se jejich vlastní činnosti nějak dotýká. Vzájemný vztah neexistuje, komunikace mezi obcí a farností je sice slušná a korektní, ale v podstatě prázdná. Takový postoj farníků v obci zpravidla nikoho neprovokuje a nerozčiluje, ale také nikomu neprospívá. Farnost působí jako jedno z mnoha zájmových sdružení.

Farnost jako nepřehlédnutelný, ne-li nejdůležitější element v obci – farnost se chápe jako jakýsi univerzální reprezentant všech obyvatel vesnice nebo městečka. Občas za ně ústy svého pastýře mluví, občas zahrne velkomyslně všechny obyvatele mezi sebe, a to i ty, kteří výslovně mezi křesťany patřit nechtějí. Předpokládá, že projevy víry a oslavy náboženských

svátků zajímají všechny, že u slavení událostí pro obec důležitých musí být přítomen pan farář. Tento postoj sice církve vytahuje „na světlo“, ale na druhé straně budí nezřídka ve společnosti rozpaky nebo i averzi. V katolicích pak může budit klamný dojem, že právě tímto způsobem udělali pro hlásání evangelia mnoho, ne-li všechno.

3. Farnost jako jediný opatrovatel kulturních hodnot nebo rezervoár duchovnosti.

4. Farnost jako instituce – zde bývá kladen důraz na konzervaci památek a charitativní úkoly, jichž se nikdo nechce ujmout.

2.2.2.1.1.3 Požadavky na kněze ve farní pastoraci

Z výše uvedeného v této práci je jasné, že povolání kněze je nesmírně náročné v mnoha oblastech a jeho výkon vyžaduje mnoho fyzických i psychických schopností a specifických dovedností. Přesto považuji za vhodné se o některých z nich zmínit podrobněji, stejně jako Aleš Opatrný v knize „Pastorace v postmoderní společnosti“, ze které jsem při jejich výčtu čerpal:

1. Velká frustrační tolerance – novokněz v začátcích svého působení často předpokládá, že jeho úsilí a pracovní nasazení bude lidmi v jeho okolí (včetně biskupa) přijímáno a oceňováno. Výkon povolání však, ostatně jako každá jiná práce s lidmi, přináší mnohé neúspěchy a zklamání, kterým je potřeba čelit. Riziko syndromu vyhoření je zde poměrně vysoké. Vyšší míra frustrační tolerance, reálná znalost okolností výkonu kněžské služby a v neposlední řadě i znalost psychohygieny, zásad střídání práce a odpočinku a různých způsobů relaxace toto riziko významně snižují.

2. Angažovanost pro evangelium spojená s tolerancí vůči těm, kdo ho nepřijali za své – „kněz má být horlivý, ale nikoli nesnášlivý, má být tolerantní, ale nikoli lhostejný.“ (Opatrný, str.90). Musí tedy z jedné strany rozvíjet a upevňovat svou víru a své zakotvení v Kristu, a tím se bránit ochladnutí až zániku své víry, a z druhé strany pěstovat svou otevřenost a ochotu k přijímání druhých, a tak předcházet elitářství a nesnášlivosti. K tomu má jen malou podporu ze strany společnosti, a někdy bohužel i malou podporu ze strany nefunkčního nebo pouze reziduálního farního společenství.

3. Důvěra v budoucnost a v Boží prozřetelnost při řízení budoucnosti – je velmi podstatná, protože kněz v rámci své činnosti vede, vychovává a formuje svěřené společenství, takže zde vede a formuje buď lidi, kteří se budoucnosti nebojí a jsou schopni využívat svých darů ke zlepšování světa, nebo naopak lidi, kteří všechno vidí špatně, nedokážou nikoho podpořit

nebo mu pomoci, natož pak předat víru. V tomto ohledu je vlastní důvěra kněze v Boha a Jeho dobrotu vůči lidem nezastupitelným základem, který nemůže nic nahradit.

Okruhy povinností, nebo spíše možná zodpovědnosti, kněze, kterému je svěřena farnost:

1. hlásání evangelia;
2. přijetí zodpovědnosti za vedení liturgie a udělování svátostí;
3. přijetí odpovědnosti za diakonickou péči o chudé, nemocné, staré a lidi v nouzi;
4. výchova nejbližšího okruhu spolupracovníků, kterým kněz deleguje vybrané úkoly; kněz pečuje o jednotu farnosti, rozpoznává charismata jednotlivých farníků a rozvíjí je;
5. předsednictví farní rady;
6. rozvíjení pedagogické a katechetické služby, podporování misijních aktivit, správa svěřeného církevního majetku;
7. přijetí zodpovědnosti za službu prokazovanou v lásce;
8. péče a starost o nová duchovní povolání a mladá manželství.

Centrem farnosti je slavení eucharistie. Tělem a Krví Páně je vytvářeno bratrství a sesterství (Lumen gentium, čl. 26). Farnost se prezentuje jedinež láskou. Účastí na Těle a Krvi Páně se přetvořujeme v to, co přijímáme (Lumen gentium, čl. 26).

2.2.3 Permanentní formace

Důležitým pojmem, který souvisí s životní situací kněží, a tedy i s tématem mé práce je permanentní formace. Jedná se o pojem, který se objevil v teologickém uvažování v období 2. vatikánského koncilu je permanentní formace. Pokusím se nyní osvětlit její chápání na základě práce Tomáše Gálise „Permanentná formácia kňazov vo svetle „Pastores dabo vobis“: „Na permanentnú formáciu kňazov máme pozerat' v súvislosti s pastoračnou formáciou, ktorá sa neuzaviera výchovno-vzdelávacím cyklom v seminári. Pastoračná mentalita a profesionálna schopnosť sú nepretržite prítomné v prípade každodenných cvičení v pastoračnej službe. Dôležitosť permanentnej formácie - pre seminaristov a kňazov, ako aj pre novicov a rehoľníkov - je v súčasnej dobe potvrdená aj najvyššou cirkevnou autoritou.

Kedže v doterajších oficiálnych slovenských vydaniach cirkevných dokumentov, predovšetkým v Kódexe kanonického práva, v posynodálnych apoštolských exhortáciách

Jána Pavla II. Pastores dabo vobis a Vita consecrata a tiež v dokumente Kongregácie pre klérus Direktórium o službe a živote kňazov používa sa slovné spojenie „permanentná formácia“ vo význame „stála výchova, nepretržité vzdelávanie“, v práci pod termínom „permanentná formácia“ budeme rozumieť práve tento „proces zámerného, progresívneho a cieľavedomého napredovania“, ktorý jeden z veľkých formátorov súčasnosti, M. Marcial, nazval aj ako „umenie pomáhajúce osobnosti, aby prerástla seba samu a dosiahla ponúkané ideály“.

Permanentná formácia je predovšetkým osobnou a neodmysliteľnou povinnosťou človeka, aby si mohol aj pri zmene životnej štruktúry zachovať a zreformovať svoju „identitu“ pred sebou, pred Bohom, pred spoločnosťou.“ (Gális, 1998, str.46).

2.2.3.1 Permanentní formace v dokumentech 2.vatikánského koncilu

Permanentní formace je předmětem pojednávání koncilních dokumentů Lumen gentium, Christus Dominus, Optatum totius, Presbyterorum ordinis. Velmi výstižné shrnutí koncilové teologie kněžství uvádí ve své práci Michael Slavík: „Koncilové otcové formulují trojí rozměr kněžské služby takto: Hlásání slova, udělování svátostí a vedení Božího lidu. Tato jakási triáda odpovídá klasickému schématu Kristova poslání učitelského, kněžského a pastýřského, neboli evangelizace, posvěcování, vedení.“ (Slavík, str.2). Nyní bych rád uvedl něco více k jednotlivým oblastem kněžské služby

1. Kněží jako služebníci slova

Koncil zdůrazňuje novým důrazem na službu slova a jeho hlásání poslání kněží o hlubší misijní dimenzi. Kněz má oslovit jak životem, tak slovem věřící i nevěřící ve svém okolí.

Cílem evangelizačního působení církve tedy jsou nevěřící, příslušníci nekřesťanských kultů, matrikoví věřící, křesťané mimo společenství katolické církve i věřící katolíci. „Kněz musí předkládat Boží slovo ne pouze všeobecně a abstraktně, nýbrž tak, že věčnou pravdu evangelia převede do konkrétních životních poměrů." (Slavík, str.3). Cílem hlásání slova je obrácení, tj. rozhodnutí se pro Boží království, pro nový způsob bytí a života, totiž života s Bohem.

Za účinný a věrohodný nástroj zvěstování evangelia a služby slova je u kněze považována vyzařující radost, plod opravdového, hlubokého a trvalého obrácení. Na této cestě obrácení koncil doporučuje osvědčené prostředky duchovního života - věrné konání kněžské služby, sebezápor, denní četbu a naslouchání Božímu slovu. "Když budou sami hledat způsob, jak nejlépe sdělovat druhým, co sami promeditovali, dojdou k hlubšímu pochopení nevystižitelného Kristova bohatství (Ef 3,8) a mnohotvárné Boží moudrosti ... a budou při předávání Božího slova důvěrněji spojeni s Kristem Učitelem a vedeni jeho Duchem." (Slavík, str.).

2. Kněží jako služebníci posvěcování

Kněžská služba je jednou z možností, kterými se naplňuje Boží záměr posvěcení světa. Přispívá k němu udělování svátostí, osobní modlitba chval, díky i proseb, denní modlitba církve a další. „Bůh, který jediný je svatý a posvětitel, si chtěl přibrat lidi jako společníky a pomocníky, kteří by pokorně sloužili dílu posvěcení, ... aby tak při slavení svatých tajemství jednali jako služebníci toho, který pro nás stále vykonává v liturgii kněžský úřad skrze svého Ducha." (Slavík, str.3).

Základem této posvěcující služby kněží je samozřejmě slavení eucharistie, zapomínat však nesmíme ani na slavení dalších svátostí, evangelizaci, pokání a další prostředky a projevy duchovního života. Koncil zdůrazňuje výchovu k "pravé modlitbě" a "dokonalejšímu duchu modlitby, která proniká celý život" a k přiměřenému přijetí evangelních rad.

3. Kněží jako pastýři

Pastýřskou službou kněží míní koncil výkon Kristovy autority ve společenství církve, a to k jejímu budování a růstu, aby se šířilo Boží království ve světě. Moc kněží vést je odvozena z připodobnění Kristu - jedinému Pastýři a Ženichu církve - skrze svátost svěcení. "Kněžským svěcením se kněz připodobňuje Ježíši Kristu, Hlavě a Pastýři církve, které představuje

spoluúčast na nejvyšší autoritě, s níž Kristus skrze Ducha svatého vede církev." (Slavík, str.). Tato moc má sloužit k „vedení jednotlivých věřících v Duchu svatém" a rozvíjení jejich osobního povolání podle evangelia, "k upřímné a čínorodé lásce a k svobodě, k níž nás osvobodil Kristus." Cílem takového vedení je vychovávat věřící ke křesťanské zralosti. (Slavík, str.).

Aby kněží byli schopni tyto cíle, které před ně koncil staví, úspěšně naplňovat, potřebují přirozenou lidskou zralost, která předchází zralosti křesťanské. Mezi žádoucí vlastnosti kněze koncilní dokumenty zahrnují například dobrotu srdce, upřímnost, sílu ducha a stálost, vytrvalou snahu o spravedlnost, zdvořilost a jiné.

2.2.3.2 Pokoncilní dokumenty, zabývající se tématem permanentní formace

2.2.3.2.1 Kodex kanonického práva z roku 1983

Kodex kanonického práva pojednává o permanentní formaci v druhé knize a druhé kapitole v kánoně 279:

§ 1: Klerici ať i po přijetí pokračují ve studiu teologie a drží se oné spolehlivé nauky zakotvené v Písmu svatém, kterou zůstavili předkové a kterou obecně přijala církev, jak ji také dále určují dokumenty zvláště koncilů a římských velekněží. Ať se varují pochybných novot a falešné vědy.

§ 2: Kněží ať navštěvují podle předpisů partikulárního práva přednášky pastorálky, které se mají konat po kněžském vysvěcení ve lhůtách stanovených partikulárním právem, a ať se účastní i jiných teologických přednášek, shromáždění a konferencí, které jim umožní plnější poznání posvátné nauky a pastoračních metod.

§ 3: Necht' pokračují ve studiu ostatních věd, zvláště těch, které navazují na posvátné vědy, především když prospívají pastorační službě.

Důležitým momentem je zde návaznost na předchozí církevní dokumenty zabývající se permanentní formací, se zdůrazněním toho, že permanentní formace nesmí být jen opakováním seminární formace, ale je nutné aby byla jejím dynamickým rozvíjením.

2.2.3.2.2 *Direktář pro službu a život kněží*

Jedná se o dokument kongregace pro klérus, vydaný v roce 1994. Tomáš Gális o tomto dokumentu, jeho vzniku a účelu říká: „Dokument je výsledkem konzultácie episkopátu celého sveta, zasadania plena kongregácie a napomoh aj mnohých úvah teologov, právnikov a odborníkov na tomto poli, ktorí pocházali z roznych geografických oblastí a hlavne poznali všeobecné problémy pastoračného života...Hlavným bolo „pretlmočiť a konkrétne aplikovať do života apoštolskú exhortáciu Pastores dabo vobis“ so zvláštným zameraním na permanentnú formáciu kňazov“(Gális, 1998, str. 143).

Dokument se dělí na tři části:

První z nich se zabývá kněžskou identitou.

Druhá je věnována kněžské spiritualitě .

Třetí se zabývá trvalou formací.

U části třetí bych se pochopitelně zastavil podrobněji, neboť úzce souvisí s tématem mojí práce. Nyní se tedy pokusím zabývat jednotlivými okruhy otázek spojených s trvalou formací, tak, jak mi je nabízí struktura tohoto textu.

- obecné zásady trvalé formace
- prostředky a formy uskutečňování trvalé formace
- odpovědnost za trvalou formaci

K odpovědnosti více říkají články 87 – 89 tohoto dokumentu, takže je zde uvedu v plném znění:

87. První a hlavní odpovědnost za vlastní trvalou formaci má kněz sám. Skutečně má totiž každý kněz povinnost být věrný Božímu daru a dynamizmu každodenní konverze, jež vychází z téhož daru. Tato povinnost vychází ze skutečnosti, že nikdo nemůže nahradit jednotlivého kněze v úkolu bdít sám nad sebou (srv. I Tim 4,16). On totiž tím, že má účast na jediném kněžství Kristově, je povolán, aby podle svého jedinečného a neopakovatelného povolání ukázal a uskutečnil některý aspekt mimořádného bohatství milosti, kterou přijal.

Z druhé strany životní prostředí a podmínky každého kněze jsou takové, že i z čistě lidského hlediska vyžadují, aby osobně usiloval o vlastní formaci tak, aby jeho vlastní schopnosti a možnosti nesly plody.

Kněz se proto bude činně účastnit formačních setkání, bude se snažit být přínosem díky svým schopnostem a konkrétním možnostem, opatří si a bude číst knihy a časopisy obsahující pravé učení, u nichž zkušenost prokázala užitečnost pro jeho duchovní život a plodné vykonávání jeho služby.

Mezi četbou musí být na prvním místě Písmo svaté; dále pak spisy církevních otců, starých i nových učitelů duchovního života a dokumenty učitelského úřadu církve, jež tvoří nejpovolanější a nejsoučasnejší zdroj trvalé formace. Kněží je tedy budou do hloubky studovat přímým a osobním způsobem, aby je mohli patřičně předkládat věřícím laikům.

88. V tomto pohledu je naprosto pečlivě třeba brát ohled na právo každého diecézního kněze, aby rozvíjel svůj duchovní život způsobem, který považuje za nejvhodnější, samozřejmě vždy v souladu se základními rysy vlastního povolání a svazky, jež z něho vyplývají.

89. Ať již je množství Božího lidu, který je mu svěřen, jakkoli veliké a obtížné, biskup musí věnovat zcela zvláštní péči trvalé formaci svých kněží.

Zvláštní vztah mezi biskupem a jeho kněžími vychází totiž ze "skutečnosti, že kněží přijímají skrze něj své kněžství a sdílejí s ním pastorační starost o Boží lid".

- trvalá formace s ohledem na věk a životní situaci kněží.

V tomto oddíle se zdůrazňuje důležitost formace především pro kněze v prvních letech po vysvěcení, dále pak potřeba propojování jednotlivých kněžských generací, například povzbuzením ke společnému životu. „Bylo by též užitečné, aby se u mladých kněží povzbuzovalo rodinné soužití navzájem a se zralejšími kněžími tak, aby bylo možné si vzájemně sdělovat a porovnávat zkušenosti, aby docházelo k lepšímu vzájemnému poznání.“ (Direktář pro službu a život kněží, čl.93).

Jako možné formy praktické proseminární formace direktáře pro službu život kněží uvádí Gális:

„pastoračný rok alebo dvojročie, keď novokňazi bývajú spolu a týždenne niekoľko dní venujú sa pastoračnému štúdiu a vo zvyšných dňoch konajú farskú službu, pastoračná formácia trvá niekoľko rokov, novokňazi sú zaradení do duchovnej správy a raz alebo dvakrát týždenne sa stretávajú na kurzoch, prázdninové kurzy, na ktorých mladí kňazi preberajú pastoračné otázky, riešia ich a pripravujú sa na skúšky, jednomesačné stretnutie - „mensis sacerdotalis“, približne po piatich rokoch pastoračnej služby, spojené s duchovnými cvičeniami, pri ktorom sa prehĺbia v teologických vedách a riešia pastoračné problémy za účasti špecialistov. Žiadané účinky prídu až vtedy, keď bude koordinácia medzi seminárom a poseminárnymi kurzmi, ktoré budú zverené kňazom múdrym, zbožným a pastoračne skúseným.“ (Gális, 1998, str.194).

2.2.3.2.3 *Permanentní formace ve světle apoštolské adhortace Pastores dabo vobis*

Rozměry permanentní formace

1. Lidský rozměr

Lidská formace kněze je velmi důležitá ve vztahu k lidem, ke kterým je poslán. „... kněz má utvářet svou osobnost, pracovat sám na sebe,

- Aby jeho služba byla lidsky vierochná a přijatelná,
- Aby bola nie prekážkou pro ľudí, ale mostom spojenia
- Aby sa ľudia mohli v jeho osobe stretnúť s Ježišom Kristom,
- Aby bol schopný spoznať hĺbky ľudského ducha
- Aby vedel vybadať ťažkosti a problémy,
- Aby skrze stretnutia a dialog vedel si získať dôveru a spoluprácu,
- Aby bol schopný vyjadriť jasné a objektívne úsudky“ (Gális, 1998, str.168).

Adhortace Pastores dabo vobis k tomu přímo uvádí v článku 43:

43. „Bez vhodné lidské formace by celému dílu kněžské formace chyběl nezbytný základ.“ Toto tvrzení synodálních otců vyjadřuje nejenom rozumový požadavek potvrzovaný zkušeností, ale potřebu, která má nehlubší a specifické důvody ve vlastní podstatě ... kněze a jeho služby.

Kněz, který je povolán být „živým obrazem“ Ježíše Krista, Hlavy a Pastýře církve, má dosáhnout co největší lidské dokonalosti, jak vyzařuje ze života Božího Syna, který se stal člověkem, a jak se zrcadlí zvláště výrazně v jeho postojích vůči ostatním, jak to ukazují evangelisté. Služba kněze spočívá v hlásání slova, ve vysluhování svátostí a vedení křesťanského společenství v lásce „ve jménu a osobě Kristově“, při tom všem se však musí vždy a pouze obracet ke konkrétním lidem: „Každý velekněz je brán z lidu a bývá ustanoven pro lid v jeho záležitostech u Boha“ (Žid 5,1). Vidíme tedy, že lidská formace kněze má důležitý význam s ohledem na ty, ke kterým je poslán. Aby toto poslání mohlo být pro lidi co nejméně obtížné a nepřijatelnější, musí kněz přetvořit svou lidskou osobnost tak, aby se stal mostem a ne překážkou při jejich setkání s Ježíšem Kristem, Vykupitelem člověka. Je důležité, aby podle příkladu Ježíšova, který „sám totiž věděl, co je v člověku“ (Jan 2,25; srov. 8,3-11), byl kněz schopen poznávat hlubiny lidského srdce, vnímal potíže a problémy, usnadnil setkání a dialog, vytvořil důvěru a navázal spolupráci, vyslovoval vážné a objektivní soudy.“ (Pastores dabo vobis, čl. 43).

2. Duchovní rozměr

V adhortaci se papež samostatně zabývá duchovním životem kněze, jeho spiritualitou, a to v článcích 45 a 49:

45. Lidská formace, vycházející z antropologie otevřené plně pravdivému pohledu na člověka, tíhne k doplnění. Nalézá je v duchovní formaci. Každý člověk jako Boží tvor vykoupený Kristovou krví je volán, aby se znovuzrozením „z vody a z Ducha“ (Jan 3,5) stal „synem v Synu“. V tomto podivuhodném Božím plánu je třeba hledat základ zásadní náboženské dimenze lidské osoby, kterou lze navíc pochopit a poznat samotným rozumem: člověk je otevřen nadpřirozenu, absolutnu, jeho srdce je nepokojné, dokud nespočine v Bohu.

Proces formace duchovního života viděného jako vztah a společenství s Bohem vychází a rozvíjí se z této základní a nepotlačitelné náboženské potřeby. Ve světle zjevení a křesťanské zkušenosti má duchovní formace neopakovatelnou originalitu, pocházející z evangelijní „novosti“. Opravdu „je to dílo Ducha svatého a angažuje celou osobu. Uvádí člověka do hlubokého společenství s Ježíšem Kristem, dobrým Pastýřem, a vede jej k naprostému podřízení vlastního života Duchu svatému v synovské oddanosti Otci a důvěryplnému spojení s církví. Duchovní formace má své kořeny ve zkušenosti kříže, aby mohla v hlubokém společenství s ním vést k plnosti velikonočního tajemství.“ (Pastores dabo vobis, čl. 45).

49. Duchovní formace znamená také učit se nalézat Krista v lidech.

Duchovní život je skutečně životem vnitřním, životem důvěrného styku s Bohem, životem modlitby a kontempace. Ale toto skutečné spojení s Bohem a s jeho otcovskou láskou vůči všem nás přivádí k bezprostřední potřebě setkávat se s bližním, dávat se jiným, sloužit skromným a nezištným způsobem podle příkladu, který Ježíš ukázal každému z nás jako životní program, když umýval apoštolům nohy: „Dal jsem vám příklad: Jak jsem já udělal vám, tak máte dělat i vy“ (Jan 13,15).“ (Pastores dabo vobis, čl. 49).

3. Intelektuální rozměr

K intelektuálnímu rozměru permanentní formace se vyjadřuje článek 51:

51. Intelektuální formace kandidátů kněžství má své specifické zdůvodnění v samé povaze kněžské služby a ve výzvě k „nové evangelizaci“, k níž nás Pán vyzývá církve na prahu třetího tisíciletí. „Jestliže očekáváme od každého křesťana“ - píše synodální otcové - „že bude připraven bránit víru a obhájit důvody své naděje (srov. 1 Petr 3,15); pak by kandidáti kněžství a knězi měli tím usilovněji

pečovat o svou intelektuální formaci během své výchovy i pastorační činnosti. Pro spásu svých bratří a sester by měli usilovat o stále hlubší znalost božských tajemství." Současná situace je těžce poznamenána náboženskou lhostejností, dalekosáhlou nedůvěrou ohledně skutečné schopnosti rozumu dospět k objektivní a univerzální pravdě a také dosud neznámými problémy a otázkami nastolenými vědeckými a technologickými objevy. Nutně to vyžaduje vysokou úroveň intelektuální formace, aby umožnila knězi v takovém prostředí hlásat nezměnitelnost evangelia Kristova a ukázat je jako věrohodné vůči legitimním požadavkům lidského rozumu. Dnešní jev pluralismu, který se významně projevuje nejen v civilní společnosti, ale také v samotném společenství církve, vyžaduje zvláštní pozornost při kritickém rozlišování; tato náročnost je dalším motivem pro nutnost mimořádně hluboké intelektuální formace.“ (Pastores dabo vobis, čl. 51).

4. Pastorační rozměr

Článek 57 adhortace Pastores dabo vobis:

57. Nauku získanou studiem pastorální teologie je třeba prakticky použít zapojením do jisté pastorační služby, kterou by měl kandidát kněžství postupně provádět, vždy však v souladu s ostatními výchovnými závazky. Je to otázka pastoračních „zkušeností“, které možno získat formou opravdové „pastorační praxe“, která může trvat značnou dobu a jejíž užitečnost bude nutné řádně prověřit.

Pastorální studium a pastorační činnost vede člověka k vnitřnímu zdroji, kterému má formace věnovat patřičnou pozornost: stále hlubší podíl na pastýřské milosrdné lásce Ježíšově, která byla základem a silou jeho spasitelného díla a díky vylití Ducha svatého ve svátosti kněžství se má stát základem a hybnou silou kněžské služby. Jde o formaci pojatou ne jako zajištění vědecké a pastorační kompetence a praktické dovednosti, ale také, a to především, jako způsobu existence spojeného se skutečnými city a jednáním Krista, dobrého Pastýře: „Mějte v sobě to smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš“ (Flp 2,5).“ (Pastores dabo vobis, čl. 57).

Organizace permanentní formace

V této části své práce bych se rád pokusil zodpovědět některé otázky, které mě v souvislosti s tématem napadají:

- komu je permanentní formace určena ?

Permanentní formace je určena všem kněžím a má je provázet „v každé fázi a ve všech podmínkách jeho života, na každé úrovni zodpovědnosti, kterou má v církvi.“ (Pastores dabo vobis, čl. 76). Existují však specifické přístupy a důrazy, které je nutno v permanentní formaci uplatňovat. Důležitým kritériem je věk kněží nebo spíše to, v kterém období své kněžské služby se nalézají.

a) Mladí kněží

„Skúsenosť nás učí, že mladí kňazi sa lišia vo všeobecnosti veľkým prirodzeným nadšením a vedomím, že môžu splniť samostatnú prácu a slobodne uskutočňovať svoje vlastné myšlienky a plány. Ale tiež vidíme, že mávajú ťažkosti uviesť do praxe získané vedomosti.. Sami zaznamenávajú určitý rozdiel medzi ich vlastným očakávaním a očakávaním spoločnosti, že sa zle cítia z nadmernej práce a často aj ze samoty.“ (Gális, 1998, str. 180).

Proto papež Jan Pavel II. V adhortaci zdůrazňuje, že „Trvalá formace je povinností v první řadě pro mladé kněze. K podporování mladých kněží v první obtížné fázi jejich života je velmi vhodné - a dnes snad i absolutně nutné – vytvořit speciální podpůrnou strukturu s příslušnými duchovními vůdci a učiteli. Zde mohou kněží nalézt v organické a stálé formě potřebnou pomoc pro dobrý začátek své kněžské služby. Pomocí častých a pravidelných setkání, dostatečně dlouhých a majících komunitní charakter – pokud možno spojených se společným bydlením - naleznou též dostatek času pro odpočinek, modlitbu, meditaci a bratrskou výměnu názorů.“ (Pastores dabo vobis, čl. 76).

b) Kněží ve středním věku

„Ti mohou být vystaveni mnohému riziku právě pro svůj věk, jako například nadměrné aktivitě nebo jisté rutině při výkonu své služby. Výsledkem toho může být přílišná sebedůvěra a přesvědčení kněze, že v důsledku svých osobních zkušeností dovede postupovat svou vlastní cestou, nepotřebuje konfrontaci s někým nebo s něčím jiným. Dost často trpí zralý kněz jakousi vnitřní únavou, která je nebezpečná a je známkou rozčarování a rezignace, způsobené potížemi a nezdary“ (Pastores dabo vobis, čl. 77).

c) Starší kněží

„Trvalá formace pro tyto kněze nebude ani tak záležitostí studia, naukové aktualizace a seznamování s kulturními proměnami, ale spíše klidným potvrzením role, kterou ještě mají v presbyteriu zastávat: nejenom pokračovat, snad trochu jinými způsoby, ve své pastorační službě, ale také se stát díky životním a apoštolátním zkušenostem užitečnými učiteli a vychovateli ostaních kněží.“ (Pastores dabo vobis, čl. 77).

- kdo je za permanentní formaci zodpovědný ?

a) Místní církve

„A tak celý Boží lid, ve všech a v každém ze svých členů, může a má nabídnout cennou pomoc k trvalé formaci svých kněží. Proto musí kněžím ponechat čas ke studiu a k modlitbě. Ať od nich požadují jen to, k čemu je Kristus poslal, a nic jiného. Ať jim nabídnou svou pomoc pro různé oblasti pastoračního poslání, zvláště pro ty, které souvisejí s lidským rozvojem a s charitativní službou. Ať s nimi vytvářejí srdečné a bratrské vztahy, které by kněžím připomínaly, že zde

nejsou pro „panování nad věřícími“, ale spíše, aby s nimi spolupracovali (Pastores dabo vobis, čl. 78).

b) Biskup

Biskup by měl mít:

„ - čo najosobnejší vzťah ku každému jednotlivému kňazovi

- vzťah ku všetkým kňazom, ktorí tvoria diecézne presbytérium ako celok

- pomahať, aby kňazi zostali verní prijatému daru a službe

- podporovať spojenie a komúniu kňazov systematickým rozvíjaním permanentnej formácie“ (Gális, 1998, str. 189).

Dále se zde řeší zodpovědnost biskupa za vytváření systému permanentní formace. Tomu, jak vypadá jeden z možných systémů permanentní formace, aplikovaný na území brněnské diecéze, se budu věnovat v následující kapitole.

c) Sami kněží

„Ani předpisy a normy stanovené církevní autoritou, ani příklad ostatních kněží nestačí k tomu, aby učinily trvalou formaci žádoucí a chtěnou, pokud jednotlivý kněz není osobně přesvědčen o její nutnosti a není odhodlán plně využít příležitostí, vhodné doby a forem, v nichž se mu jí dostává“ (Pastores dabo vobis, čl. 78).

d) Rodiny kněží

„Zvláště je nutno zdůraznit úlohu rodiny, z níž pochází kněz. Jsa zajedno se svým synem co do jeho cílů, rodina mu může nabídnout svůj vlastní důležitý příspěvek k jeho poslání. Rodina kněze má vyplnit do konce plán Boží prozřetelnosti, jímž se stala kolébkou nového povolání, nezastupitelnou pomocí při jeho růstu a dozrávání. Proto má vždy ... podporovat toto poslání a podílet se na něm se zbožností a úctou“ (Pastores dabo vobis, čl. 79).

- prostředky a formy permanentní formace

a) Setkání biskupa s kněžími

Liturgická - především koncelebrace při mši se svěcením olejů na Zelený čtvrtek, dále také jáhenská a kněžská svěcení, životní nebo kněžská či biskupské výročí.

Pastorační - při kterých se hodnotí či posuzuje pastorační činnost

Teologické - plánovaně organizované nebo i jednorázové, při kterých se rozebírají určité teologické otázky

Kulturně – společenské – při příležitostech různých slavností, výročí

b) Setkání kněží

„Jsou to příležitosti pro duchovní a pastorační růst, při nichž lze věnovat více času klidné modlitbě a obnově hlubokého vědomí toho, co to znamená být knězem, a nalézat nové motivy pro věrnost a pastorační horlivost“ (Pastores dabovobis, čl. 80).

Papež také vyzdvihuje důležitost studijně zaměřených setkání kněží. Tato setkání „pomáhají předcházet kulturnímu ochuzení nebo ustrnutí na vlastních navyklých postojích a metodách v pastorační oblasti. Pomáhají také vytvářet větší syntézy mezi různými prvky duchovního, intelektuálního a apoštolského života“ (Pastores dabo vobis, čl. 80).

Dalším prostředkem permanentní formace, které dokument doporučuje, je společný život kněží, který je zvláště vhodný pro ty, kteří pastoračně působí na stejném území. „Společný život kněží prospívá nejen apoštolskému životu a jeho aktivitám, ale umožňuje dávat všem, kněžím i laikům věrohodný a zářivý příklad bliženecké lásky a jednoty.“ (Pastores dabo vobis, čl. 81). A pak také duchovní vedení „Je to klasický prostředek, který neztratil nic ze své ceny jako metoda duchovní formace, ale i proto, že vytváří a udržuje věrnost a velkodušnost při vykonávání kněžské služby.“ (Pastores dabo vobis, čl. 81).

2.2.3.2.4 Aktivita, ve kterých se uskutečňuje trvalá formace kněží v Brněnské diecézi.

V současné době probíhající aktivity:

Měsíční děkanské rekolekce, Třídenní setkání kněží a jáhnů na Velehradě, Kněžský den na Vranově v měsíci červnu, setkávání nad nedělními texty.

Formační setkání pro kněze a jáhny jako ústřední forma trvalé formace v Brněnské diecézi

I. řada – otevřený přednáškový cyklus

II. řada – skupinový cyklus

Záměrem této druhé řady je uvedení nově vysvěcených kněží (do pěti let od vysvěcení) do pastorační praxe a jejich podpora ve spirituálním růstu. Jsou vytvořeny tři skupiny, v první skupině jsou novokněží, v druhé skupině kněží v druhém a třetím roce své praxe, ve třetí skupině ti, kteří slouží jako kněží čtvrtým a pátým rokem. Za každou skupinu odpovídá tzv. „školitel“, který má za úkol připravit a moderovat setkání, zároveň je zodpovědný za konzultace a hodnocení jednotlivých účastníků skupiny.

V následujícím textu bych rád podal přehled témat, kterými se zabývá druhá řada přednášek, tedy cyklus povinného setkávání pro kněze do pěti let od vysvěcení. Témata jsou rozdělena dle jednotlivých skupin, jejichž rozdělení bylo popsáno již v předcházejícím odstavci.

Témata která jsou obsahem tohoto setkávání, lze po mém soudu rozdělit do tří velkých okruhů, a to :

1. Témata zabývající se praktickými otázkami vedení farnosti. Zde se objevují tyto témata

- První kroky v nové farnosti. Ekonomické vedení farností. Směrnice o správě majetku a o údržbě památek. Směrnice ČBK pro údržbu památek, varhan, zvonů, občanskoprávní minimum — pracovně - právní vztahy, spolupráce se státní správou a samosprávou.
- Jak si poradit s opravami ve farnosti. Zkušenosti z oprav církevních staveb, stavební povolení, jednání s NPÚ.
- Farní kancelář od A až do Z. Vedení jednotlivých farních knih, farní kronika, pořádání koncertů — základní znalost.
- Praktické věci ve vedení farní kanceláře, matriky, průběh děkanské vizitace a veškeré „úřední“ povinnosti faráře. Odpovědi na praktické otázky.
- Služba, práva a povinnosti faráře. Služba, práva a povinnosti okrskového vikáře, farního vikáře, trvalého jáhna, pastoračního asistenta a katechety.
- Tábory dětí, akce s mládeží, granty, bezpečnostní a hygienické předpisy, vyúčtování — základní znalost.
- Duchovní život kněze, novokněz na faře a ve farnosti. Vztahy s farářem, kompetence, volný čas, hmotná spravedlnost, uznání odpovědnosti, hospodyně, spolupracovníci ve farnosti, mládež, ministranti, návaznost na předchůdce.
- Pastorační farní rada. Zásady a rady pro pastorační farní rady, vedení porady, způsob volby rady.
- Manželské právo a nejfrekventovanější otázky církevního práva, ekumenismus, smíšené sňatky, účast na svátostech, společné bohoslužby.

2. Témata zabývající se samotnou farní pastoračí, jako jsou:

- Homilie v neděli a ve všední den. Slavení neděle a praxe slavení eucharistie obecně.
- Příprava na kázání, živý a spontánní projev, délka kázání, různé typy kazatelů, zlozvyky, předložení tří homilií a písemná „recenze“ vybranými laiky. Zásady

dobrého slavení nedělní bohoslužby, slovo o nešvarech, které se objevují při bohoslužbách.

- Zpovědnice. Praktické rady pro zpovědníky, otázka duchovního vedení, vlastní duchovní život, řešení mimořádných případů ve zpovědnici.
- Příprava na manželství, manželské obnovy.
- Spolupracovníci ve farnosti, služba jáhna, práce s dětmi ve farnosti, farní pastorační programy, spolupráce s dalšími institucemi ve farnosti: klášter, nemocnice, církevní škola, apod.
- Příprava k prvnímu sv. přijímání, katechumenát.
- Příprava na biřmování.
- Malá společenství, hnutí a komunity ve farnosti.
- Katecheze dětí a katechetické osnovy.

3. Témata zabývající se pastoračí specifických skupin lidí, případně pomocí lidem v obtížných životních situacích:

- Základy psychiatrie, zásady v práci s lidmi s psychickými potížemi.
- Pastore nemocných, návštěvy v nemocnici, thanatologie.
- Charita, lidé v těžkých sociálních situacích.
- Pastore mladých lidí.
- Krizové intervence v manželství.
- Problematika drogově závislých.

4. Témata pojednávající o sociálních a komunikativních dovednostech, potřebných a využitelných v rámci služby faráře:

- Vedení malých skupin, formace spolupracovníků.
- Zakládání a vedení společenství.
- Zásady řízení farnosti, plánování ve farnosti.
- Porady, základy komunikace a práce v týmu.

Vzdělávání dále obsahuje několik dalších témat, které jsou velmi obtížně zařaditelné do kterékoliv z předchozích kategorií, jako jsou především návštěvy různých církevních institucí zabývajících se sociální prací (Charita, CENAP), a dále pak úvod do některých spíše teoretických témat, jako jsou pastore v moderní společnosti, sdělovací prostředky, apod.

3 Výzkumná část

3.1 Již realizované výzkumy

První dotazníková akce mezi kněžími proběhla v USA v roce 1968 - Joseph Fichter: „Zapomenutí američtí kněží – co říkají“, v roce 1973 a 1974 následovaly dotazníkové akce v Evropě - Gerhard Schmidtchen: „Kněží v Německu“ (jedná se výzkumnou zprávu o dotazníkové akci provedené z pověření německé biskupské konference mezi všemi světskými i řeholními kněžími v SRN) a Miller: „Kněz - okrajová postava společnosti“ (dotazování kněží ve Švýcarsku).

Ve své práci jsem osobně vycházel ze studie *Priester 2000*, výzkumu organizovaného pracovištěm pro sociální výzkum v církvi se sídlem ve Vídni, vedeného Paulem Zulehnerem. Tuto studii podrobněji popíšu v následující kapitole, protože se domnívám, že je pro pochopení mého vlastního uvažování, následně stanovení výzkumného záměru, cílů a metod podstatná.

3.2 *Studie Priester 2000*

V roce 2000 proběhl výzkum organizovaný pracovištěm pro sociální výzkum v církvi se sídlem ve Vídni, vedený P. Zulehnerem. Výzkumu předcházel kvalitativní předvýzkum, provedený v roce 1997, jehož respondenty bylo 51 kněží (51 rozhovorů s kněžími, rukopis, Vídeň 1997, cca 1200 stran, dosažitelné na adrese pmz@univie.ac.at.).

Následně vídeňské pracoviště vytvořilo dotazník, který byl konzultován s kněžskými radami jednotlivých diecézí, ve kterých měl průzkum probíhat. Výzkumu se účastnili kněží z pěti evropských zemí, a to: Rakouska, Německa, Švýcarska, Chorvatska a Polska. Respondenty i objektem výzkumu byli kněží působící ve farní pastoraci, jak diecézní kněží, tak i řeholníci. V Rakousku a Německu byli dále dotazováni kandidáti kněžství, jak si představují své kněžské působení v budoucnosti a jak vnímají kněze, kteří jsou dnes ve službě. Významným rozměrem tohoto šetření bylo také to, že se ho zúčastnily diecéze jak ze „západu“, tak i z „východu“ Evropy, ze států bývalého komunistického bloku. Řada diecézí jako celek však bohužel účast na tomto výzkumu odmítla.

Jednotliví kněží z diecézí, které se rozhodly se výzkumu účastnit, byli osloveni s dotazníky, zhruba 40% z oslovených kněží se rozhodlo se do výzkumu zapojit vrácením vyplněných

dotazníků. Samozřejmě byla zaručená plná anonymita účastníků výzkumu. Vyplněné dotazníky pocházely od kněží všech věkových skupin, nejsilněji však byli zastoupení kněží ve věku 30 - 39 let. Diecézní kněží tvořili 80% procent výzkumného vzorku, zbylých 20% tvořili kněží řádoví. 16 % procent diecézních a 20% řeholních kněží studovalo teologii až po skončení odborného vzdělání v jiném oboru. Z hlediska velikosti působiště je vzorek tohoto výzkumu rozložen takto: 25% respondentů působí ve velkoměstech nad 100 000 obyvatel, 10% ve středně velkých městech, 21% v malých městech, ostatní respondenti působí v místech o velikosti pod 5000 obyvatel. Výzkumu se účastnili kněží, kteří jsou činní v pastorační službě v diecésích Djakovo, Eisenstadt, Elk, Erfurt, Graz, Innsbruck, Limburg, Linz, Magdeburg, Opole, Paderborn, Passau, Salzburg, St. Gallen, Vídeň a Záhřeb.

3.2.1 Výsledky Studie Priester 2000

V této kapitole bych se velmi rád zmínil o výsledcích výše popisované studie Priester 2000, vybírám z ní pouze body, které jsem považoval za relevantní pro můj výzkum. Nekrácenou podobu výsledků této studie uvádím jako přílohu č. 1., číslování výsledků je zachováno z původního textu. Na základě utřídění výsledků do níže uvedených kategorií jsem stanovoval jednotlivé okruhy pro strukturovaný rozhovor, který byl s kněžími prováděn. Záměrně jsem volil spíše prakticky orientovaná témata, neboť se domnívám, že k nim mohu být svým způsobem oprávněn se vyjadřovat na základě svého vysokoškolského studia sociálních věd. Ze stejného důvodu jsem ze svého výzkumu vyloučil dogmaticky orientovaná témata, neboť se na rozdíl od autora nyní komentované studie necítím kompetentní k nim vyjadřovat.

„Profesionalizace“ kněžství

V tomto oddíle uvádím výsledky, které mě vedou k přesvědčení, že je možné chápat kněze jako alespoň z jisté části „profesionála v sociálním povolání“, alespoň potud, že je možné na jeho práci aplikovat teoretické modely, využívané v sociálních vědách. A také využívat prostředků, které nabízejí sociální vědy pro pracovníky, základem jejichž profese je kontakt s lidmi.

1. Potřeba průzkumu života kněží, který se po koncilu výrazně změnil. Takové dotazování je mocný nástroj biskupů v péči o kněze.
2. Kněžská služba, zformovaná Tridentským koncilem, byla dále rozvinuta Druhým vatikánským koncilem. Kromě správce svátostí a duchovního pastýře se kněz stal hlasatelem, bratrem mezi bratry a

sestrami na základě křtu, podporovatelem laických charismat. Po koncilu byla jedním z hlavních témat profesionalizace kněžské služby - z povolání se stalo také zaměstnání. Konečně se kněz stal vedoucím obce /farnosti/. Všechno toto je dnes předkládáno jako jednotlivé vrstvy kněžské služby, které spolu souvisí a navzájem se prolínají - v každém jednotlivém knězi, v různých typech kněží.

3. Současný nedostatek kněží vede ke změnám profilu činnosti kněze. Těžiště se přesunuje od duchovní péče k organizační zodpovědnosti za stále větší územní jednotky. Zdá se, že mnoho kněží zneklidňuje, že své povolání nastoupili kvůli duchovní péči a nyní se z nich stávají stále víc pastorální manažeři. Lze očekávat mezi kněžími odpor proti tomuto stavu.

6. Silné stránky kněžského působení ovlivňují kladně spokojenost v povolání.

7. Konečná síla spočívá v tom, zůstat volný pro službu chudým a vést lidi k Bohu. Zkrátka „být volný pro evangelium“. Souhra solidarity a spirituality, diakonie a mystiky, činnosti a kontempace vytváří ústřední sílu kněžského povolání, pokud se toto dobře vyvíjí, je také věrohodnost kněžského života nejsilnější.

9. Knězi se vyplatí z důvodu profesní hygieny rozvíjet silné stránky a uvádět je do souladu se zkušeností z povolání. To podporuje vnitřní souhlas s povoláním. Tento vnitřní souhlas je opět pramenem identifikace a nasazení.

Typické aktivity kněze

21. Těžištěm kněžského působení je to, co se v obci děje v neděli při a kolem bohoslužeb.

22. Hodně času zabere kněžím duchovní péče o farníky v důležitých okamžicích jejich života.

23. Menší váhu v programu kněze mají diakonální aktivity. Propadají se ještě víc, pokud má kněz na starosti více farností.

24. Misionářské aktivity mají jen malý význam. Kněz vykonává duchovní péči na věřících, kteří už zde jsou.

25. Výuka náboženství je v posledních třiceti letech stále víc přenechávána laikům.

Farní rady, spolupráce s laiky

26. Vcelku platí, že farní rady byly přijaty všude s výjimkou východní Evropy. Zkušenosti s nimi jsou aspoň v západních oblastech v průměru dobré. Nejlepší ve Švýcarsku vzhledem k jeho staleté demokratické kultuře.

27. Opačně to znamená, že odpor k laickým farním radám znamená, že v církvi je nedůvěra k demokratickým poměrům. Tato nedůvěra je největší v postkomunistických zemích, nejmenší ve Švýcarsku. Ostatní země jsou mezi tím.

28. Pokud chce církev upevnit své postavení v demokratických kulturách, potřebuje dále podporovat synodální rady v církvi.

29. Základní synodální orientace jako forma spolupůsobení laiků je mezi kněžími široce přijímána.

Zázemí, podpora mezilidských vztahů

34. Kvůli spokojenosti kněží v povolání je nutno vytvářet opatření, vedoucí k důvěře mezi kněžími a vedením diecézí stejně jako spolupráci mezi kněžími navzájem.

35. Kooperativní pastorační práce nesmí zůstat nástrojem k zajištění plošné péče o církevní záležitosti při nedostatku kněží a řešení nedostatku peněz v církvi. Musí být také nástrojem péče církve jako zaměstnavatele o její kněze. Odhlížeje od toho, že cílem kooperativní pastorační práce je její nová kvalita.

36. Je nutno zvýšit hodnotu kněžských rad. K tomu patří i další rozvoj právní ochrany kněží. Jen 20% z nich považuje současný stav za dostačující, dalších 31 % za spíše dostačující, 25 % je nerozhodnuto, 14 % se cítí nechráněno a dalších 9% zcela nechráněno. V čem pocit nechráněnosti spočívá, nebylo zjišťováno, ale již fakt, že existuje, je důvodem, aby se tím vedení církve zabývalo.

37. Kněžím by bylo dobré už během studia radit, aby se sdružovali nejen kvůli vzájemné duchovní podpoře, ale i kvůli možnosti poradit se s kolegy v dalších záležitostech. I mezi kněžími jsou však osamělí chodci, kteří se nechtějí sdružovat. Tito jedinci jsou však víc ohroženi, než ti, kdo se mohou opřít o kolektiv.

38. Spokojenost kněží v povolání i jako lidí se zvyšuje s mírou jejich zapojení do vztahů. Formálně v diecézích i neformálně v malých společenstvích. Nespokojení nejsou zapojeni do vztahů.

39. Ve všech třech aspektech zapojení do sítí vztahů (neformální kruhy, vedení diecézí, spolupráce mezi klérem), se ukazuje stupňovitá souvislost. Ne všechny formy sítí jsou stejně důležité. Největší váhu mají vztahy na úrovni diecézí (biskup, ordinariát), potom následuje kvalita spolupráce mezi klérem. Příslušnost k neformálním skupinám působí ve srovnání s dříve uvedenými body nejméně. Výborná kultura vedení diecéze a rozvoj kultury kooperace nejvíc prospívá pozitivnímu přístupu k povolání, což je nejdůležitější předpoklad ke kreativnímu angažování v pastorační práci. Jenom tito kněží s pozitivním přístupem mohou získat mladé muže pro kněžské povolání. Kněží, kteří nemají pozitivní vztah k svému povolání, nejsou dostatečně angažováni a někdy přímo mladé lidi od kněžství odrazují.

Odpočinek

40. Přinejmenším dvě třetiny kněží jsou mnohdy, dva z deseti často přetíženi. To není příznivé pro jejich zdraví ani pro kvalitu jejich práce. Péče církve a kněží stejně jako zajištění kvality duchovní péče si žádá pomoc. To znamená vývoj osob i organizace. Náplň práce je potřeba přestavět tak, aby kněží měli více času pro sebe i pro jiné. Kněží by se také měli učit nedostatek času lépe zvládat.

41. Přetížení prací je pouze jedna z forem přetížení. Působí tu i další vlivy. Kromě nedostatku času narážíme na znejistění způsobené změnami a spojené s propadem víry v kulturu, na lidskou izolaci a nedostatek spolupracovníků. Mnohá zatížení jsou zaviněna církví kvůli neschopnosti dialogu a autoritativním stylem vedení. Malou naději na vzestup ukazují dobře duchovně trénovaní kněží na všech církevních úrovních. Mnohá zatížení jsou neodstranitelná, jako propast mezi moderní kulturou a evangeliem, jiná se dají zmírnit, jako např. styl vedení církve. Výcvik vedoucích pracovníků církve nejen ulehčuje práci jim a zlepšuje kvalitu jejich vedení, ale ulehčuje práci i těm, jimž toto vedení slouží.

43. Kněží disponují různými duchovními pomůckami, které jsou jim v životě a ve službě zdrojem síly.

Kněžská spiritualita je často prožívána velmi sólově. U mladších kněží však stoupá míra hodnocení spirituality ve společenství, což se projevuje i u kandidátů kněžství.

44. Podporování kněžské spirituality není alternativa k odbornému osobnímu rozvoji, ale díl z toho. Každá forma dobrého osobního rozvoje je ve svém důsledku duchovní proces.

45. Spiritualita by neměla být zneužívána k tomu, aby dělala závady a nepřístojnosti snesitelnějšími. Přesto však může silná spiritualita zmírnit závady, které jsou toho času neodstranitelné.

3.3 Výzkumná strategie

Po důkladném zvážení jsem se rozhodl zvolit kvalitativní výzkumnou strategii. A to především z těchto důvodů:

Vzhledem k tomu, že prozatím nebyla v ČR prováděna studie na obdobné téma je velmi obtížné definovat okruhy kterými se měla takováto studie zabývat. Proto jsem se rozhodl pojmut svůj výzkum jako poměrně povrchové nahlédnutí do velkého počtu témat. Vycházel jsem z předpokladu, že bude tímto způsobem možno nalézt témata, která by měla potenciál pro pozdější hloubkovou exploraci. Tento předpoklad se do značné míry potvrdil, nástin některých takovýchto témat uvádím v oddílu závěr.

Záměrně jsem také volil techniky sběru dat, vázané na metodologii kvalitativního výzkumu, protože vyžadovaly osobní kontakt s respondenty. Zvyšovala se tak šance na získání přiměřeného počtu respondentů. A díky tomu získání takového množství dat, které bude umožňovat alespoň určitou míru zobecnění.

Původně jsem byl také přesvědčen, že kvalitativní přístup k problematice bude pro mne osobně jaksi „průchodnější“. Tato hypotéza se ukázala jako pravdivá pouze částečně. Pokud jsem chtěl získaná data nabídnout k případné reinterpetaci dle sofistikovanějších či jen pouze jinak nastavených kritérií, jednalo se úkol, který byl na hranicích možností (zvláště pro dálkového studenta). Přepisy všech uskutečněných a v diplomové práci uvedených rozhovorů uvádím v příloze

Zvolil jsem si jako výzkumnou strategii případovou studii. Výsledky svého výzkumu chápu jako soubor případových studií zabývajících se sociálním fungováním kněží, jejichž formace proběhla již po roce 1989, tedy v období svobodného rozvíjení života církve.

Mým cílem byla deskripce sociálního fungování a životní situace kněží v jejich přirozeném prostředí, tedy ve farnostech kde působí.

Jako jednotlivý případ jsem si definoval kněze, který absolvoval seminární formaci a teologická studia v období po roce 1989.

3.3.1 Použité techniky a metody

Jako výzkumná technika byl použit polostrukturovaný rozhovor, všem respondentům byly položeny stejné otázky týkající se zkoumaných témat (jejich výčet uvádím jako samostatnou přílohu). Pokud jsem nabyl dojmu, že respondent položené téma zcela nevyčerpal, byly mu následně položeny doplňující otázky. Rozhovory byly se souhlasem dotazovaných nahrávány a následně doslovně přepsány a vyhodnoceny

3.3.2 Vzorek zkoumaných osob

3.3.2.1 Způsob výběru výzkumného vzorku

Pro výběr vzorku zkoumaných osob byly zvolena kombinace dvou metod. Prostý záměrný výběr „představuje nejjednodušší variantu metody záměrného výběru. Spočívá v tom, že bez uplatnění dalších specifických metod či strategií vybíráme mezi potencionálními účastníky výzkumu (t. j. účastníky splňujícími určité kritérium nebo soubor kritérií) toho, kdo je pro účast ve výzkumu vhodný a současně s ní také souhlasí“ (Miovský 2006, str 136) Bylo by velmi obtížné výzkumný vzorek ještě nějakým způsobem dále rozčleňovat, protože zadaná vstupní kriteria byla nastavena poměrně úzce. Mělo se jednat o diecézní kněze, kteří působí v době výzkumu na území Brněnské diecéze jako faráři a byli vysvětceni v roce 2005 je a později. Doba vysvětcení na kněze se v průběhu výzkumu ukázala jako poněkud zavádějící, při použití tohoto kriteria se ve výzkumu objevili i lidé, kteří absolvovali formaci z větší části i dřívějším období, případně lidé, kteří absolvovali z hlediska zkoumaného vzorku nestandardní typ formace mimo seminář, studovali v zahraničí či byli v době studií řeholníky. To poněkud snižuje vypovídací hodnotu mého výzkumu směrem ke konkrétní seminární formaci v Seminářích v české republice. Počátek mého hledání vhodných respondentů, tedy kněží kteří by odpovídali zvoleným kritériím a zároveň byli ochotni se tohoto výzkumu účastni bylo poměrně frustrující. Zaprvé jsem se potýkal s neexistencí otevřeného zdroje, z kterého by bylo možno zjistit velikost cílové skupiny a s neexistencí kontaktů na případné respondenty. Oba problémy jsem nakonec vyřešil za pomoci schematismu brněnské diecéze – tedy telefonního seznamu farností, který obsahuje i základní kontaktní informace o jednotlivých farářích. Jelikož se jedná o interní dokument nebylo jeho získání zcela triviální. Na základě tohoto schematismu jsem vyhledal předpokládanou velikost celé zkoumané

populace. Jednalo se o 35 osob. Ty jsem se snažil následně telefonicky kontaktovat s prosbou o účast v tomto výzkumu. Zde se opět jednalo o velmi frustrující moment výzkumu. Z oslovených ...10.. lidí jich v první fázi odmítlo účast více než polovina. Proto jsem se rozhodl doplnit strategii, na základě které jsem vybíral zkoumaný vzorek o metodu sněhové koule. „V principu je tato metoda založena na kombinaci účelového a prostého náhodného výběru... Základním východiskem pro aplikaci této metody je získání kontaktu s první vlnou či „generací“ účastníků výzkumu. To se může dít prostřednictvím využití výběru přes instituce nebo díky předchozímu osobnímu kontaktu samotného výzkumníka atd. Hovoříme o tzv. nulté fázi. Prostřednictvím prvního kontaktu získáváme skupinu prvních kandidátů pro první fázi. Tato skupina kandidátů je složena z osob, které nominuje účastník nulté fáze (tj. člověk z první generace) a kteří tak tvoří soubor potencionálních účastníků výzkumu.“ (Miovský 2006, str 132). Tuto metodu jsem následně kombinoval s prostým záměrným výběrem. Jsem si vědom toho, že tento způsob výběru poněkud snižuje reprezentativnost výsledného souboru zkoumaných osob, ale nepodařilo se mi nalézt jinou funkční strategii, která by mi umožnila odpovědět na otázky, které jsem si kladl

3.3.2.1.1 Celková charakteristika respondentů

Cílovou populací mého výzkumu byly kněží brněnské diecéze, kteří dnes působí jako faráři a zároveň studovali po roce 1989. Celkový počet kněží vyhovujících těmto kritériím je cca 35 osob. Proto se domnívám, že vzhledem k velikosti cílové skupiny se jedná o relevantní velikost výzkumného souboru

Všichni účastníci výzkumu jsou diecézní kněží, působící v Brněnské diecézi jako faráři. Výzkumu se účastnilo celkem 8 respondentů. Nejmladšímu z respondentů bylo 31 let, nejstaršímu 39. 8 respondentů bylo ve víře vychováno, jeden je konvertitou. Většina ve výzkumu zúčastněných kněží vystudovala CMTF Univerzity Palackého v Olomouci, krom toho se objevilo po jednom případě studia na Lateránské univerzitě, KTF UK a bohoslovecké fakultě v Litoměřicích. Dva z respondentů jsou členy farních týmů. Další charakteristiky uvádím v následující kapitoly u jednotlivých respondentů.

3.3.2.1.2 Základní charakteristiky jednotlivých respondentů

V prvním respondentem je nejstarší kněz v mém výzkumu. Je mu 39 let, pochází z věřící rodiny. Jako jediný absolvoval většinu studia před rokem 1989 a to na litoměřické bohoslovecké fakultě, knězem je 13. let, v současné době spravuje 5 farností, je členem farního týmu.

Druhému z respondentů je 36 let, pochází z věřící rodiny, studoval na CMTF Univerzity Palackého v Olomouci, knězem je 7 let, v současné době spravuje 2 farnosti,

Třetímu z respondentů je 35 let, je konvertitou, studoval CMTF Univerzity Palackého v Olomouci, knězem je 7 let, v současné době spravuje jednu farnost.

Čtvrtý respondent má 31let, knězem je 5 let, je z věřící rodiny, studium absolvoval v litoměřickém konviktu, na CMTF Univerzity Palackého v Olomouci, a na Lateránské univerzitě v Římě, v současné době spravuje 2 farnosti.

Pátému z respondentů je 33 let, knězem je devět let, pochází z věřící rodiny studoval na CMTF Univerzity Palackého v Olomouci a na KTF UK v Praze, před třemi lety se stal řeholníkem.

Šestý respondent má 34 let, knězem je 5 let, pochází z věřící rodiny, studoval na CMTF Univerzity Palackého v Olomouci, je členem farního týmu.

Sedmému respondentovi je 31 let, pochází z věřící rodiny, knězem je 6 let, studoval na CMTF Univerzity Palackého v Olomouci v současné době spravuje 3 farnosti

Osmý respondent má 32 let, pochází z věřící rodiny, knězem je 7 let, studoval na CMTF Univerzity Palackého v Olomouci v současné době spravuje 3 farnosti

3.3.3 Výsledky-Jednotlivé okruhy dotazování

V této kapitole uvádím zjištěné výsledky, dle struktury, ve které byly zjištěny dotazováním. Ve všech případech jsem se pokusil najít převažující tendenci či tendence a následně je uvést do souvislostí, které jsou dle mého názoru pro jejich interpretaci významné. Nyní se tedy budu zabývat jednotlivými okruhy postupně, tendence, které se projeví nejsilněji, či které mne nejvíce překvapily spolu s jejich zhodnocením uvádím v kapitole závěr

Zdroje

3.3.3.1 Odpočinek

Zde jsem se dotazoval na strukturu volného času a to z několika časových hledisek. Jednalo se o volný čas v kontextu celého roku, týdne i jednotlivého dne v týdnu.

V celoročním kontextu se jednalo o dovolenou, respondenti byly dotazovány na její množství a způsob jejího trávení. Zde by bylo možno definovat zhruba tři strategie nakládání s dovolenou. Jedna skupina je si vědoma její potřeby, má v uplynulém kalendářním roce alespoň 14 dní dovolené. V případě mého vzorku se jednalo o dva respondenty. Další část respondentů si dovolenou nebere, je přesvědčena, že na ni nemá čas, případně si formálně vybírá dovolenou na letní farní aktivity, které však sama za dovolenou nepovažuje. Jedná se o 4 respondenty, tedy celý 50% mého vzorku zkoumaných osob, dva z respondentů dokonce neměli dovolenou poslední 4 a více let. Je mi jasné, že se nejedná o dostatečně reprezentativní vzorek, domnívám se však, že by bylo velmi žádoucí tuto otázku položit většímu množství kněží. Pokud by se potvrdil stav naznačený mým výzkumem, jednalo by se po mém soudu o velmi alarmující zjištění. Třetí možnou strategii nám představují dva respondenti, kteří si berou týden dovolené. Pokud vezmeme v potaz, oficiální nárok na dovolenou tj. čtyř týdnů, je pro mě překvapující, že nikdo z respondentů se ani neblíží k vyčerpání svého zákonného nároku, a 50% se spíše blíží opačnému extrému. Domnívám se, že by bylo velmi zajímavé zkoumat příčiny tohoto stavu, což však již přesahovalo možnosti mého výzkumu.

V kontextu týdne se jednalo především o vybírání si volného dne náhradou za neděli, která je pro faráře náročným pracovním dnem. V přístupu k této otázce jsem opět identifikoval tři

strategie. První z nich je pravidelný, pevně daný volný den v týdnu, který je věnován odpočinku, pobytu mimo farnost, manuální práci chápané jako odpočinek, sportu a.td. tato strategie byla v mém vzorku zastoupena třemi respondenty. Další strategií, kterou jsem ve svém vzorku identifikoval je snaha vybírat si volný den, tento však není pevně dán je vybírán dle momentální situace v tom kterém týdnu. Jedná se o tři respondenty. Zbývá dva respondenti volí třetí strategii, tedy volný den si nevybírat, nebo ho pouze využívat k dalším pracovním aktivitám, či práci ve farnosti z důvodu vlastní nezastupitelnosti. Zde by se tedy mohlo zdát, že je situace o něco málo lepší než ve vybírání dovolené. Alarmující je podle mne však to, že dva respondenti, kteří nedrží volný den si v loňském roce nevybrali ani žádnou dovolenou. Nabízí se tedy hypotéza, že problém nebude jen na straně objektivních podmínek ale i v jejich osobním nastavení, které je vede k tomu, že si neudělají volný čas. Opět by po mém soudu bylo velmi zajímavé se zabývat otázkou, jak je tato skupina kněží veliká a co je vede k tomu, že volí neadaptivní strategii, která není dlouhodobě udržitelná.

V kontextu jednotlivých dní jsem se pokusil zjistit, kolik večerů mají kněží obsazeno pracovními povinnostmi, zde je situace následující. Nejvíce respondentů, v daném případě tři, uvedlo že mají pracovními povinnostmi obsazeny 4 večery v týdnu, jeden respondent uvedl 5 večerů, dva respondenti uvedli 6 večerů, jeden respondent uvedl, že má obsazenou většinu týdne. Domnívám se, že je nutno dodat, že v případě 2 respondentů, kteří mají obsazeno 6 večerů týdně se jedná o faráře, kteří zároveň měli poslední dovolenou před více než čtyřmi lety a nedaří se jim vybírat si náhradní volný den za neděli, jedná se tedy o kombinaci již tří faktorů, které jsou na překážku účinné regeneraci.

Dalším okruhem dotazování byla míra subjektivní spokojenosti s možnostmi regenerace. Zde vypadala situace následovně. Dva respondenti jsou s množstvím a způsobem odpočinku spokojeni, považují ho za dostatečný. Jeden respondent je spokojen, nepovažuje svou situaci však za dlouhodobě udržitelnou. Jedna odpověď byla spíše neutrální. Dva respondenti vidí určité rezervy, kde by bylo možno způsob odpočinku zkvalitňovat. Jeden respondent neodpověděl. Jedná se ale spíše o odpovědi neutrální až mírně negativní. Nikdo se nedefinoval jako subjektivně vysloveně přetížený ale na druhou stranu jen dva respondenti jsou přesvědčeni, že se jim dobře daří nabrat nové síly.

Posledním okruhem dotazování v této části bylo zda měla formace a studium vliv na způsob odpočinku respondentů. 7 respondentů je přesvědčeno, že se v rámci formace a studia něco

ke způsobu odpočinku dověděli, pouze dva respondenti však dodávají konkrétní poznatek, v jednom případě navíc spíše vzešlý ze skupiny spolužáků. V některých odpovědích se objevovalo zjištění, že nutnost odpočinku byla probírána spíše v rámci semináře než studia na teologické fakultě Nemohu zcela vyloučit hypotézu, že k většině takto uvedených odpovědí mohl částečně vést i způsob jakým byla otázka položena, ale překvapilo mne, že pouze dva lidé uvedli něco konkrétního co jim jejich studium a formace daly pro jejich způsob odpočinku. Znamená to tedy, že nějaká informace k tomuto okruhu zazněla, ale byla svými posluchači považována za spíše nepraktickou? To by odpovídalo názoru, který byl explicitně vyjádřen pouze jedním z respondentů. A to že v praktických věcech stejně nemůže formace postihnout praktické podmínky pastorače v jednotlivých farnostech. Tento názor by však mohl být implicitně přítomen na pozadí velmi obecné formy odpovědi.

3.3.3.2 Sebevzdělávání

Prvním okruhem dotazování bylo co bylo pro účastníky výzkumu z hlediska následné farářské praxe z formace a vzdělávání přínosem a co ve vzdělávání postrádali.

Na straně přínosů, využitelných v praxi se objevovaly teologické disciplíny, dogmatika, morálka. Dále bylo také konstatováno, že studium je třeba posuzovat v kontextu doby, ve které se kněžské vzdělání a formace znovu konstituovalo,

Na straně pocíťovaných nedostatků se objevoval nesoulad mezi teorií a praxí. V praxi je mnohem víc vazeb s lidmi než kolik předpokládá teorie. Také se objevila nutnost hledání jazyka a slovníku přístupného necírkevnímu člověku po příchodu do praxe. Z konkrétních věcí pocíťovali respondenti většinou nedostatek prakticky orientovaných znalostí a dovedností. Byla zmiňována praktická psychologie či konkrétní doporučení, co všechno by mělo být obsahem příprav především snoubenců, příp. jak pracovat s problémovými žáky v náboženství Dále pak praktický kurs účetnictví a farní administrativy, dále kurz vaření. Několikrát bylo uvedeno, že v rámci studia byla podceněna psychologie, která v praxi chybí. Domnívám se tedy, že tuto otázku je možno sumarizovat následovně, respondenti se po ukončení formace cítí dobře vybaveni v teologických disciplínách. Postrádají však dovednosti a znalosti potřebné pro práci s lidmi a některé konkrétní dovednosti, potřebné pro praktický chod farnosti.

V dalším okruhu otázek jsem zjišťoval, jaká možnost vzdělávání, případně formace byla nabídnuta jednotlivým respondentům po jejich vysvědčení. Zde byla situace následující.

5 respondentů uvedlo, že jim byla nabídnuta účast na tzv. trienálkách. Tedy pětiletém setkávání kněží po vysvědčení, sestávajícím z přednášek, besed a vzájemného sílení zkušeností. Jeden z respondentů složil licenciát z kanonického práva z vlastní iniciativy, další dva následné studium odmítli, neboť měli zájem se věnovat praktické farní pastoraci. Zde bych rád upozornil na dvě věci. Ačkoliv z rozhovorů z kněžími vyplynulo, že trienálky by měly být pro kněze do 5 let od vysvěcení povinné, pouze 5 z 8 respondentů uvedlo, že jim byla účast na nich nabídnuta. Zde se však nabízejí dvě možná vysvětlení. Respondenti pouze opomenuli zmínit, že se trienálního vzdělávání účastnili, případně byly novokněžími v období, kdy tento způsob vzdělávání a formace kněží v praktické pastoraci ještě nefungoval. Pro mne osobně byla objeven už vůbec existence samotných trienálek. Nepodařilo se mi objevit žádnou literaturu, ve které by bylo téma trienálek zpracováno. Domnívám se však, že toto téma by si velmi silně zasloužilo být zpracováno, pravděpodobně nejspíše někým z frekventantů tohoto vzdělávání, neboť výzkumník „z venku“ by velmi obtížně do tohoto tématu pronikal. Domnívám se, že studie, která by se zabývala komparací systémů trienálek v jednotlivých diecézích, případně zpětnou vazbou od frekventantů tohoto kursu by mohla být pro problematiku podstatným přínosem.

Jako témata, která vnímají jako důležitá pro svoji současnou praxi, a u nichž by uvítali, kdyby se objevovala ve vzdělávání byly uváděna tato. Nejčastěji pastorální teologie, orientovaná na praxi, následně pak biblistika se zaměřením na přípravu kázání, studium aktuálních dokumentů magisteria. Jako důležitá forma vzdělávání bylo uváděno sdílení zkušeností z praxe, jaké aktivity se osvědčily, jak postupovat při přípravách. O dalším formálním studiu respondenti neuvažují, obvykle jsou dostatečně až nadměrně vytiženi požadavky praktické farní pastorace.

Co se týče neformálního sebevzdělávání, jako nejčastější způsob byl uváděn kontakt se zajímavými lidmi a četba. Obory sebevzdělávání jsou liturgika, biblistika, a další dle osobního zaměření respondentů.

3.3.3.3 Zázemí

První otázka v tomto okruhu byla jaký by byl postoj respondentů k úzké spolupráci s jiným knězem a případnému spolubydlení či vedení společné domácnosti. Zde se projevilo velmi zajímavé rozvrstvení respondentů. Jeden respondent po vysvětlení na kněze vstoupil do kontemplativního řádu, částečně žije a funguje v klášteře. 3 respondenti žijí a působí v pastorači samostatně. 2 jsou členy farních týmů. 1 respondent bydlí společně s kaplanem.

Z hlediska názorů na společné bydlení docházelo mezi respondenty k poměrně jednoznačnému trendu. Všichni respondenti, kteří nebydlí sami vnímají tento stav jako pozitivum. Mezi uváděné výhody patří především možnost společné modlitby, mezilidský kontakt, podpora, zastupitelnost. Naopak, pouze dva samostatně působící faráři se jasně vyjádřily pro tento typ působení, z nich je však ještě navíc jeden řeholník, který má lidské zázemí mezi spolubratry v klášteře. zbylí samostatně působící respondenti mají k těmto dvěma možnostem buďto ambivalentní postoj, nebo zvažují společné bydlení či úzkou spolupráci v pastorači. Shodou okolností se mezi respondenty výzkumu ocitli členové dvou ze tří farních týmů, které v naší diecézi v současné době působí. Dva ze tří těchto týmů působí v bývalé sudetské oblasti, tedy z dnešního pohledu v misijním území. Domnívám se, že zvláště na takovém místě má takovýto kolektivní typ pastorače své velké opodstatnění. Bohužel se opět jedná o fenomén, který nebyl dlouhodoběji studován. Domnívám se však, že longitudinální studie, která by korelovala efektivitu pastorače několika jednotlivci či farním týmem na obdobném území, a která by také vzala v potaz dlouhodobější rovinu této pastorače z hlediska péče o lidské zdroje by mohla diskuzi na téma farní týmy velmi pomoci

Dalším okruhem dotazování bylo, jak mají respondenti zařízený provoz domácnosti. V rámci vzorku zkoumaných osob nebyla nalezena žádná fara o jejíž chod by se starala farní hospodyně. Provoz domácnosti je většinou zajišťován kombinací vlastní péče a výpomoci farnosti či příbuzných, co se týče stravování, velmi často kněží využívají služeb v místě existujících školních či závodních jídelen. Se systémem fungování domácnosti panuje ve většině případů spokojenost.

Většina respondentů se necítí osamocená trvale, někteří v případě, že je období kdy je kontaktů s lidmi a práce méně. vyskytují se i respondenti, kteří samotu naopak vyhledávají jako protiváhu kontaktů s lidmi. Jako nejčastější způsob boje s osamoceností uváděli respondenti modlitbu, kontakt s lidmi, procházky.

Poslední okruh otázek byl zaměřen na deskripci podpurných vztahových sítí, ze kterých mohou respondenti čerpat podporu. Všichni respondenti uvedli, že mají blízkou osobu, které se mohou se vším svěřit. Pokud byly ochotni ji blíže specifikovat, byl na prvním místě uváděn vždy někdo ze spolubratří v kněžské službě. Tyto blízké osoby byly však k respondentům v různých typech vztahů. Jednalo se o zpovědníka, kněze s kterým respondent vede společnou domácnost, spolužáka ze semináře a v jednom případě jinak dále nespecifikovaného kněze. Na druhém místě byli ještě mezi blízkými osobami uváděni někteří z farníků.

Co se týče podpory při řešení problémů či krizí spojených s běžným farním provozem všichni respondenti uvedli, že mají někoho na koho by se mohli obrátit. Jeden z respondentů vyslovil pochybnost, zda by se byl s takovýmto typem problému svěřit. Dva respondenti tuto problematiku blíže specifikovali, a to tak, že se snaží vytvářet okruh spolupracovníků na něž se mohou obracet s problémy dle jejich odbornosti. v poslední otázce tohoto okruhu byli respondenti dotazováni na to, kdo jsou pro ně nejbližší lidé. Zde se o první pozici rozdělila původní rodina, společně s některým ze spolubratrů kněží. Pro některou z těchto variant se vyslovalo shodně po třech respondentech. Na druhém místě se nejčastěji objevovali lidé z farnosti. Domnívám se, že je tedy možné konstatovat, že respondentům se daří vytvářet podpurné sítě v rámci lidí se kterými je spojuje společný zájem a společné aktivity. Tuto skutečnost hodnotím jako velmi pozitivní.

3.3.3.4 Interpersonální vztahy

3.3.3.4.1 Zpětná vazba

Bylo zjišťováno, zda respondenti na svou činnost získávají zpětnou vazbu od farníku, případně někoho dalšího. Z odpovědí vyplynula následující situace. Jeden z respondentů uvedl, že získává dostačující zpětnou vazbu. Zbylých sedm respondentů uvedlo, že by uvítalo větší množství zpětné vazby. Ve dvou případech bylo uvedeno, že existuje několik lidí, kteří tlumočí názory zbytku. Není to však pokládáno za pozitivní stav. Respondenti postrádají konstruktivní kritiku ze strany farníků. Pokud se jedná o zpětnou vazbu, děje se tak velmi výjimečně a je to vždy pochvala. V jednom případě byla pocíťována potřeba zpětné vazby shora. Jako vhodné řešení se jevily pravidelné supervizí návštěvy ve farnosti, které by mohly přímo na místě zhodnotit jednotlivé oblasti pastorační a případně navrhnout kroky k řešení zjištěných nedostatků.

Další zjišťovanou otázkou bylo, jak respondenti reagují na případnou kritiku. Ačkoliv se v předchozím okruhu jevila kritika jako velmi vzácná záležitost, přesto s ní mají všichni respondenti nějakou zkušenost. Všichni respondenti jsou ochotni kritiku akceptovat, většinou ovšem za určitých podmínek. Pouze jeden respondent uvedl, že se zabývá jakoukoliv kritikou. Jako podmínky akceptovatelné kritiky byly uváděny: aby byla orientovaná na řešení problému (nikoliv osobní), aby nebyla prezentována v afektu a aby byl kritik motivován snahou zlepšit kritizovanou situaci. Věrohodnější kritiky jsou lidé, kteří se ve farnosti angažují, kritika zvenku není příliš přijímána.

Dalším okruhem dotazování byl preferovaný způsob ocenění. Nejčastěji uvedeným typem ocenění byla podpora při uskutečňování dotyčné aktivity. Dále byla uváděna dobrá atmosféra na akci, pozitivní ohlas na myšlenku. Dále pak také to pokud lidé knězi důvěřují, uplatňují Boží slovo ve svém životě. Velmi důležitým a podle mne velmi pozitivním momentem je důraz, který kladou knězi na participaci laiků na aktivitách ve farnosti, jak se však ukazuje právě ve zkoumaných farnostech vesnického typu nejsou často laici připraveni přebírat spoluzodpovědnost za pastorační aktivity ve farnosti. "

Posledním dotazem v tomto okruhu bylo, zda respondenti konzultují s někým nově připravované aktivity. Pozitivním zjištěním bylo, že všichni respondenti nově připravované aktivity konzultují. Nejobvyklejší je zjišťování názoru farnosti, a to buďto prostřednictvím oficiální farní rady, nebo kroužku knězi bližších farníků. V jednom případě se objevila deklarovaná potřeba konzultace s nadřízenými. Výběr nadřízeného byl dán stupněm dosahu plánované aktivity.

3.3.3.4.2 Způsob řešení konfliktů

Prvním okruhem v rámci tohoto tématu bylo, jak respondenti řeší situaci, když jsou svědky konfliktu druhých lidí. Dva respondenti se svědky konfliktů nestávají. Co se týče strategií, které volí respondenti, kteří se s konflikty setkávají, tak strategie se do konfliktů nemíchat je v menšině, zastávají ji pouze dva respondenti a i jeden z nich konstatuje že bývá v některých případech ke vstupu do konfliktu dotlačen, ačkoliv je mu to nepříjemné. Respondenti, kteří vstupují do konfliktů jejichž jsou svědky ke své strategii uvádějí. Že je nutno zůstat klidný, pravdivý a prezentovat jasná stanoviska. Je nutno dobře volit, do kterých konfliktů je žádoucí vstupovat a do kterých ne. Je důležité doprovázet osoby v konfliktu, nikoliv za ně řešit

konflikt. Jeden z respondentů postrádal v souvislosti s touto otázkou v rámci formace možnost získání dovednosti a znalostí potřebných pro kvalitní doprovázení obecně.

V druhém bodě byli respondenti dotazováni jaké strategie volí stávají li se v rámci pastorační aktérem konfliktů. Dva respondenti se nestávají aktéry konfliktů, v jednom případě proto že v daném působišti kněze již vymřeli všichni jeho nepřátelé.(věkem, nikoliv jeho vinou). Zbývající respondenti se do konfliktů dostávají a ve většině případů jsou ochotni konflikty chápat jako něco zdravého nebo alespoň nevyhnutelného pro zdravý vývoj farnosti. Objevují se i zmínky o takto pojetém chápání konfliktu v rámci tříletého vzdělávání. Respondenti se snaží řešit konflikt kompromisně, neprosazovat vlastní názor či řešení silou. Většinou však v rámci konfliktu dochází k narušení vztahů či komunikace s „protistranou“ a ne vždy se daří takto narušené vztahy po skončení konfliktu obnovit.

3.3.3.5 Sociální okolí

3.3.3.5.1 Vztahy s farností

Prvním okruhem dotazování v této kategorii bylo, zda respondenti tuší, či ví co od nich farnost očekává. Většinou jsou respondenti v přesvědčení, že alespoň tuší co od nich farnost očekává, zhruba v polovině případů existují i verbalizovaná očekávání, která jsou sdělována skrze okruh bližších lidí. Jako základní očekávání se objevuje, aby byla farnost obsazena a aby v ní bylo slouženo pokud možno co největší množství mší. Dále se objevovalo očekávání dobrého kazatele, člověka ochotného vyslechnout, schopného řídit opravy. Objevuje se poměrně silně myšlenka, že věřící očekávají málo a je třeba je vést k tomu aby od života farnosti očekávali více.

Dále byli respondenti dotazováni, kdy se cítí ve farnosti dobře. zde se vyskytly dvě základní tendence. 50 procent respondentů (tedy čtyři) se cítí ve farnosti dobře pořád. 36 procent respondentů (tedy 3) se cítí ve farnosti dobře, v momentech, kdy mohou zažít živé

společenství se svými farníky, ze vzorku se vymyká pouze jeden respondent, který vymezil svůj dobrý pocit z farnosti spíše negativně (cítí se dobře pokud není žádný problém)

Kněží se domnívají že největší důvěra je jim dávana při správě majetku, typicky v tom, že lidé přinášejí peníze „na kostel“ a nepožadují doklady o využití těchto peněz, poté v otevřenosti se kterou se knězi svěřují se svými problémy.

Co se týče případných nesplnitelných očekávání většina kněží se s takovouto situací nesetkává. Jeden respondent je přesvědčen že farníci od něj očekávají aby řešil jejich problémy, např výchovu špatně vychovaných dětí. On to ale považuje za zcela jejich problém. V jednom případě farníci očekávají příliš velký počet mší.

Co se týče očekávání, se kterými vstupovali kněží do praktické pastorace ve své první farnosti nejčastějším přístupem bylo nic neočekávat a být mile překvapen. V některých případech se kněží po určitou dobu smiřovali s tím, kam byli posláni neboť měli původně trochu jiné představy. Situace se ale nakonec vyvinula k jejich spokojenosti.

V současných očekáváních vůči farnosti, ve které nyní působí naprosto jasně dominuje očekávání, že se farníci zapojí do spolupráce a spoluzodpovědnosti ve farnosti. Na druhém místě se umísťuje očekávání že se ve farnosti bude dařit rozvíjet duchovní život.

3.3.3.5.2 Farní rada, role laiků

Na začátku tohoto okruhu dotazování jsem zajímal, zda ve farnosti existuje farní rada. Zde se dá situace rozdělit na tři základní typy. Existují farnosti, ve kterých je vytvořena jedna farní rada, která se zabývá jak ekonomickými , tak i pastoračními záležitostmi. V největím počtu z popisovaných farností existuje ekonomická farní rada, a pastorační není ustavena , její roli supluje určité množství aktivních lidí s dobrými vztahy s knězem. Z formalizace pastorační rady existují ve velkém procentu případů obavy.ve většině případů jsou s fungováním farních rad dobré zkušenosti, pouze menšina kněží si stěžuje na malou aktivitu členů těchto grémií.

Co se týče způsobu rozhodování v těchto grémiích, či případně vůbec podílu laiků na rozhodování ve farnosti bylo možno v mém výzkumném vzorku vysledovat několik tendencí. První z nich je to, že kněz by měl mít právo veta ale měl by ho využívat co nejméně. Ekonomická farní rada je v mnoha případech chápána jako expertní orgán, jehož většinově vyjádřenou vůli stejně není prakticky možné průchodným způsobem vetovat. Je také přítomno přesvědčení, že ekonomická farní rada by mohla být posílena natolik, že by přijala samostatnou zodpovědnost za ekonomickou stránku fungování farnosti, která stejně zůstane

na místě i při případném odchodu kněze. Poněkud odlišná situace je v pastoračních aktivitách, toto je chápáno buďto jako výsostné území kněze nebo prostor, ve kterém není možné hlasovat, ale najít konsensuální řešení (typu jak jsme přesvědčeni, že chce bůh řešit tento problém)

Co se týče aktivit, či služeb, které jsou ve farnosti svěřeny laikům je situace zhruba následující. Ve všech farnostech existují služby svěřené laikům s výjimkou jediné. Zde se však jedná o jediný případ kněze působícího v oblasti sudetského pohraničí, tedy v misijním území. Obvyklé služby svěřované laikům se dají rozdělit do dvou základních oblastí. První z nich je starost o „technické“ zázemí farnosti, jedná se o službu kostelníka, úklid kostela a fary praní kostelního prádla dále pak výpomoc při údržbě majetku. Druhou oblastí aktivit v nichž se v různé intenzitě angažují laici ve podstatě všech zkoumaných farnostech jsou liturgické služby. A to jak liturgické služby v užším smyslu tohoto slova, tedy obvykle lektoři, tak i služba varhaníků, případně účast ve schole či sboru. Pouze ve dvou farnostech jsou laici, kteří se nějakým způsobem podílejí na pastoračních aktivitách. Jedná se jednak o výuku náboženství a dále pak různé kroužky či jiné aktivity pro děti v rámci farnosti.

Co se týče komunikace se spolupracovníky jsou s jejím fungováním vesměs dobré zkušenosti. V několika případech byla zmiňována potřeba komunikačních schopností, protože ve farnosti obvykle existují různá pnutí či jiné obtíže v mezilidských vztazích se kterými musí farář při moderování sítě spolupracovníků počítat a musí být schopen úspěšně čelit negativním důsledkům, které z nich mohou vyplynout.

Co se týče zájmu o aktivity spojené s vedením skupiny lidí jsou respondenti rozděleni zhruba na dvě poloviny. První mají vedení lidí a určité „manažerské aktivity“ jako předmět svého zájmu a tato součást práce faráře jim naprosto vyhovuje, druhá polovina by se raději veškerých takovýchto aktivit vzdala a drží se jich pouze v případech, kdy je vedení farářem dáno jako podmínka té které činnosti.

Co se týče znalostí a dovedností pro zvládnutí „managementu“ farnosti, nebyla zaznamenáno, že by si respondenti vzpomněli na jejich výskyt v rámci studia či formace. Je snaha zařadit takováto témata do trienálek. V jednom případě bylo zmíněno jako zdroj zkušeností s těmito tématy sdílení praktických zkušeností z pastorační práce mezi kněžími.

V následující otázce byli respondenti dotazováni, jaké znalosti či dovednosti, které v současné době nemají by byly přínosem v jejich práci. Zde se objevily dvě základní tendence zhruba třetina respondentů odpovídala ve velmi obecné rovině, zhruba v duchu „rozvoji osobních kompetencí se nebráním“ zhruba polovina respondentů viděla své deficitní především v oblasti praktických vztahů s lidmi. Padaly návrhy na žádoucí způsoby rozvíjení

kompetencí, jako by byly uvedení do aktuální pastorační situace v závěru studia, praktická spíše sebezkušenostní příprava pro jednání s lidmi.

3.3.3.5.3 Vztah k místnímu společenství

V tomto oddíle jsem se pokusil zmapovat jak vypadají vztahy mezi farnostmi a místní komunitou. Výraznou většinou dotazovaných kněží je považováno budování vztahů s místní komunitou za důležité. Dva respondenti negovali smysl otázky, jejich chápání farnosti je založeno na územním principu, všichni obyvatelé daného území jsou farností, není proto možné vytvářet vztahy s někým kdo je zvenčí, protože zvenku nikdo není (všichni jsou uvnitř, bez ohledu na to, zda je to i jejich volba.) Většina respondentů je přesvědčena, že základ dobrých vztahů vzniká již v běžných životních situacích, a kontaktech s nimi spojených. V případě, že kněz spravuje více farností vnímá jako problém nemožnost navázat vztahy s lidmi kteří nepříjdou do kostela ve filiálních farnostech, vzhledem k tomu že tam trvale nežijí, tak se to obvykle nedaří.

Co se týče akcí pořádaných v kooperaci s obcí či místními spolky, jedná se obvykle o jednorázové akce přispívající rozvoji kulturního života v obci jako jsou koncerty, plesy případně akce pro děti. Ve dvou případech se obec spolupodílí na opravách farních budov ať už finálně či materiálně.

Ve většině farností probíhají nějaké akce, které jsou otevřeny i nevěřícím, nejčastěji se jedná o volnočasové aktivity, které společně navštěvují věřící i nevěřící děti. Následují jednorázové akce, především kulturního rázu (plesy, divadlo, koncert, (ale i vzdělávacího (přednášky) či podpůrného (burza oblečení). Pouze jeden kněz výslovně uvedl, že v jeho farnosti nejsou žádné takové akce připravovány.

Na dotaz, v jaké oblasti by uvítali větší míru spolupráce místní komunity více než polovina kněží odpověděla, že považuje současnou míru spolupráce za dostatečnou. Pokud byly pocíťovány nějaké oblasti jako zatím nedostatečně rozvinuté jednalo se o pomoc s údržbou památek, možnost spolupráce na charitních projektech, případně byla očekávána větší otevřenost pro věci víry.

3.3.3.5.4 *Identita faráře*

Jako první otázku v tomto oddílu jsem zjišťoval jaká je osobní definice kněžského úřadu jednotlivých respondentů, zda ji odvozují spíše od Krista, který je povolal nebo od konkrétního společenství (farnosti) pro které byli povoláni. Jeden respondent odmítl na tuto otázku odpovědět. Dva respondenti se vnímali spíše jako od Krista vyslaní, což pro ně mělo praktický důsledek především na duchovní aspekt pastorace. A vzhledem k tomu, že jsme jedinečné individuality, podělili se se mnou zbylí respondenti o osvojení osobní definice bodů na nichž podle jejich názoru stojí identita faráře a já bych se nyní rád pokusil nabídnout jejich stručný výčet

- Farář jako svorník mezi církví jako institucí a církví jako společenstvím
- Identita vázaná na tři body Biskupa, místo kam je poslán (konkrétní farnost) a celibát (tedy výlučný vztah s Kristem)
- Identita definovaná skrze lidi „kvůli vám jsem knězem, pro vás farářem, spolu s vámi křesťanem“
- Jde spolu s farníky ke Kristu

Dále pak byli respondenti dotazováni co jim ve službě faráře zabírá nejvíc času. Objevily se zde tři základní tendence o velmi podobné síle. V prvním případě to byla úřední agenda, opravy. Ve druhém případě zabírá nejvíc času slavení svátostí a bohoslužebné aktivity. V třetím případě zabírá nejvíc času setkání s lidmi (přípravy, vedení společenství) a příprava na tyto akce.

Při své službě se respondenti buďto setkávají se všemi věkovými kategoriemi, takto strukturovaná situace však nastává v menším procentu případů. Většinou jsou farního života účastny děti, určité procento mládeže a potom staří lidé. Méně je lidí ve střední věku a úplně nejvzácnější jsou v této věkové kategorii muži.

V závěru tohoto okruhu dotazování jsem se ptal, co považují respondenti na kněžské službě za nejdůležitější. Zde se pravidelně opakují dvě myšlenky, Farář by měl usilovat o blízký vztah k bohu, modlit se. A také usilovat o blízký vztah se svěřenými lidmi, mít pochopení pro jejich problémy, komunikovat s nimi.

3.3.3.5.5 Pastorace „Krizových situací“

3.3.3.5.5.1 Rodiny

Většina respondentů se setkává s lidmi řešícími určité obtíže v existujícím manželství: Intenzita tohoto setkávání je však rozdílná a dá se shrnout asi tímto způsobem. Žádný z kněží nekonstatoval, že by tato problematika tvořila výraznou část jeho běžné pastorační práce. Větší procento kněží se s těmito problémy setkává občasně, menší procento sporadicky. Většina respondentů uvedla, že má k řešení partnerských problémů vcelku zdravý přístup: snaží se o doprovázení těchto lidí, komunikaci, modlitbu s nimi či za ně. Nenechávají se však do problému vtáhnout a do jeho řešení vstupuje pouze v okamžiku, kdy o takovýto vstup stojí obě strany sporu. Dalším problémem, který se v souvislosti s rodinným životem objevuje je závislost na alkoholu. Zde se jedná o podporu či doprovázení rodinných příslušníků osoby závislé na alkoholu. Respondenti většinou konstatují, že se jedná o situace, které nelze v lidské rovině vyřešit. Co se týče pastorační práce rozvedených, je nejčastějším problémem dotaz na možná řešení vzhledem k tomu přístupovat ke svátostem u podruhé občansky seždaných věřících. Zde se však obvykle jedná o poskytnutí jednorázové rady, spíše církevně právního charakteru. S dalšími problémy (situace aktuálního rozvodu, pěstounská péče, nepolodnost....) se respondenti setkávají naprosto výjimečně.

3.3.3.5.5.2 Nemocní

Ve velké většině farností, ve kterých můj průzkum probíhal mají kněží vypracovaný systém návštěv nemocných. Většinou se jedná o návštěvování farníků, v jednom případě je kněz otevřen i návštěvování lidí, kteří nejsou praktikující katolíci. Ačkoliv je primárním cílem těchto návštěv obvykle poskytnutí možnosti přístupu ke svátostem, typicky k eucharistii, chápou je kněží i jako prostor k naplňování dalších sociálních či psychických potřeb nemocných či jejich rodin. Při této své činnosti tedy obvykle myslí na čas pro komunikaci s nemocným, na jeho vyslechnutí či na ocenění a podporu rodinných příslušníků, kteří pečují o nemocné v jejich nelehké situaci. Případné doprovázení umírajících probíhá také v rámci těchto již dříve navázaných kontaktů s nemocnými. Vzhledem k tomu, že se ve všech případech jednalo o vesnické farnosti, jejichž obvodu není žádné lůžkové zařízení

z oblasti zdravotnictví či sociální péče, se kněží s problémy nemocných či postižených, vyjma dříve jmenovaných, setkávají velmi výjimečně.

3.3.3.5.3 Lidé na okraji

V posledním okruhu jsem se dotazoval na to zda se kněží setkávají s problémů drogově závislých, propuštěných z vězení, bezdomovců tedy lidí „na okraji“ společnosti. Opět vzhledem k tomu, že všechny tyto farnosti se nacházeli ve vesnickém prostředí k tomuto kontaktu nedochází, pomineme-li situaci, že čas od času přicházejí lidé na faru žebrať peníze.

4 Závěr

Jak jsem již několikrát předeslal, rád bych se nyní soustředil na několik výsledků mého výzkumu, které si pro svou relativní významnost zaslouží být ještě jednou zdůrazněny. Než tak učiním rád bych se ještě stručně zastavil u zvolené metodologie. Domnívám se, že se koncept životní situace jako možný výkladový rámec pro praktickou životní zkušenost kněží osvědčil. Jako jeho klady bych především uvedl důraz na působení jedince a prostředí a důraz ne ekologický model, zahrnující různé úrovně mezilidských vztahů. Stejně tak se domnívám že částečně strukturovaný rozhovor osvědčil svůj potenciál v okamžiku, kdy jsem neměl na začátku svého snažení přesně specifikovaný výzkumný problém a naopak bylo mým cílem definovat potenciálně „silné“ výzkumné problémy z šířeji formulované problematiky.

Nyní bych se tedy rád soustředil na několik výsledků, které moje práce přinesla a které by po mém soudu stály za další propracování.

- Jako velmi problematický se ukazuje vztah určité části kněží k odpočinku. Existuje určité významné procento kněží, kteří si neberou dovolenou, v rámci běžného pracovního týdne mají minimum volného času a ačkoliv se cítí přetížení nijak tuto situaci dlouhodobě neřeší. Po mém soudu by bylo velmi důležité znát míru rozšíření tohoto stavu a jeho příčiny
- Trienální vzdělávání je tématem, ke kterému po mém soudu v současné době u nás neexistuje odborná pastorální reflexe. Toto by však byl po mém soudu úkol nejspíše pro kněze, ze zkušenosti z mého výzkumu se domnívám, že laikovi se nepodaří na trienálky dlouhodobě proniknout, aktivní účast na tomto procesu bych považoval za nutnou podmínku kvality reflexe problému.
- Dalším fenoménem, který by po mém soudu zasloužil dlouhodobější reflexi jsou farní týmy. Pokud by možné nejlépe dlouhodobě srovnávat efektivitu pastorační práce v misijním území farním týmem a souborem jednotlivců především z hlediska efektivitu jednak vzhledem ke svěřenému území a druhak vzhledem k dlouhodobé trvanlivosti lidských zdrojů pastorujících, nemusel bych se nyní pohybovat na poli dohadů které přesto vyslovím, neboť se domnívám že mě k nim mnou získané výsledky opravňují. Tedy: Není-li farnost příliš živá je dlouhodobě efektivnější farní tým. Toto téma by však také vyžadovalo hlubší výzkum
- Kněží obvykle deklarovali poměrně velký zájem o zapojení laiků do služeb i rozhodování ve farnosti. Většinou se to však nedařilo. Domnívám se, že velmi silný

výzkum by mohl vzniknout srovnáním názorů kněze a laiků v ideálním případě ze stejné farnosti

- Co se týče lidsky obtížných situací, ve kterých venkovští kněží své farníky doprovázejí jedná se o problémy v rodinných vztazích, a o doprovázení nemocných. Jiné situace se vyskytují zcela sporadicky.

Nezamýšleným výsledkem mého výzkumu, který bych nyní rád zmínil a který jinde neuvádím protože zazněl off rekord, bylo zjištění, že v žádné z farností nepůsobí na jakýkoliv úvazek pastorační asistent a nikdo z kněží netuší co by s ním dělali i kdyby jim byl nabídnut včetně platu. Pro budoucího vysokoškolsky vzdělaného pastoračního asistenta trochu dost frustrující zjištění. I „osud pastoračních asistentů na Moravě“ by bylo silné výzkumné téma.

Na závěr bych rád požádal čtenáře, který dočetl až sem o jistou shovívavost. Domnívám se nejsilněji část tohoto textu není za ním, ale před ním a vytvořili ji mí respondenti, kterým bych chtěl poděkovat za otevřenost, s kterou mi umožnili nahlédnout do svých kněžských životů. Necítím svůj přínos ani tak v interpretaci, jako spíše v poskytnutí strukturovaných dat z terénu, které po mém soudu chybí v pastorální teologii u tohoto tématu. Pokud se jejich interpretace ujmou povolanejší bude mi jedině ctí. Domnívám se však, že úkol „přispět k zjištění jak se věci skutečně mají“ jsem svým způsobem splnil

Seznam literatury

- BAUMGARTNER,I.:Handbuch der Pastoralpsychologie Regensburg, Friedrich Pustet Verlag 1990. ISBN:3-7917-1267-5
- BAUMGARTNER, F. Zvládanie stresu – coping in.VÝROST,J.SLAMĚNÍK, S.*Aplikovaná sociální psychologie II*. Praha: Grada 2001 ISBN 80-247-0042-5
- Direktář pro službu a život kněží . Praha : Sekretariát České biskupské konference, 1995
- Dokumenty II. vatikánského koncilu .Praha : Zvon, 1995 ISBN 80-7113-089-3
- DOLISTA,J.:O podstatě kněžské služby . Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1998 ISBN 80-7192-016-9
- GALIS,T.Permanentná formácia kňazov vo svetle "Pastores dabo vobis"Banská Bystrica-Badín : Kňazský seminár sv. Františka Xaverského, 1998 (ISBN 80-967172-9-4.
- FRANKOVSKÝ, M. stratégie správania v náročných životných situáciach in VÝROST, J .SLAMĚNÍK, S.*Aplikovaná sociální psychologie II*. Praha: Grada 2001 ISBN 80-247-0042-5
- HAYESOVÁ,N. *Základy sociální psychologie*. Praha:Portál 1998. ISBN. 80-7178—763-9
- JAN PAVEL II., O výchově kněží v současných podmínkách : posynodální apoštolská adhortace. z 25. března 1992 Praha : Zvon, 1993 ISBN 80-7113-070-2
- Kodex kanonického práva : Praha : Zvon, 1994.ISBN 80-7113-082-6
- KEHL,. M.:Perspektivy kněžské služby v kontextu dnešní pastorační situace přeložil v r. 2003 Petr Hruška (překlad byl proveden na základě textu veřejně dostupného na stránkách Theologische Hochschule Sankt Georgen, Virtueller Leseraum, <http://www.st-georgen.uni-frankfurt.de/leseraum/index.html>). Dostupno na www.bip.cz/STAZENI/DOKUMENTY/pastor_plan/kehl_perspektivy_knezske_sluzby.pdf -
- MÁDR, O. : Kněžská služba v církvi Teologické texty 4/2001str 164
- MALÝ, V: Kněz v terénu. Teologické texty 4/2001 str 159 - 161
- NAVRÁTIL, P*Integrace (Romů) v kontextu životních situací: konceptualizace. Sociální studia*, Brno : Masarykova universita, 2003, 10, od s. 120-139, 19 s. ISSN 1212-365X. 2003.
- MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4
- OPATRŇÝ,A:Pastorace v postmoderní společnosti Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001 ISBN 80-7192-557-8

OPATRŇÝ,A :Cesty pastorage v pluralitní společnosti Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006

ISBN 80-7192-930-1

OPATRŇÝ,A:Farnost – pastorální reflexe. In Farnost na přelomu století : teologická reflexe Svitavy Trinitas , 2000 ISBN 80-86036-47-2

SILVERMAN, D. *ako robiť kvalitatívny výskum*.Bratislava: Ikar, 2005 ISBN 80-551-0904-4

SLAVÍK, M.:Profil osobnosti kněze po druhém vatikánském koncilu Praha : Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství pražském, 1996 IBSN neuvedeno

SMÉKAL, V. *Pozvání do psychologie osobnosti- Člověk v zrcadle vědomí a jednání*.Brno:Barrister a Principal, 2004 ISBN 80-86598-65-9

VYBÍRAL, Z *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál 2000 ISBN 80-7178-291-2

VÝROST, J. SLAMĚNÍK, S. *Sociální psychologie- Sociální psychológia* Praha: ISV-nakladatelství 1997. ISBN 80-85866-20-X

ZAJÍC,J.:Kněžství na rozcestí : studie krize kněžství v současné české katolické církvi , diplomová práce FSV UK Praha, 2006.

ZULEHNER P. M. *Priester im Modernisierungsstress : Forschungsbericht der Studie Priester 2000* , Ostfildern : Schwabenverlag, 2001 3-7966-1042-0

ZULEHNER,P.M.,LOBINGER,F.: *Um der Menschen und der Gemeinden willen:Plädoyer zur Entlastung von Priestern : Weitere Folgerungen aus der Studie Priester 2000*: Ostfidern, [Schwabenverlag AG](#) 2002:3-7966-1082-X

Seznam příloh

Příloha č 1 – okruhy dotazování

Přílohy 2, 3,4, 5,6, 7, 8, 9 – doslovný přepis rozhovorů s respondenty

Příloha 10 – Kompletní výsledky studie Priester 2000

5 Přílohy

5.1 Příloha č 1 – okruhy, na které jsem se při dotazování zaměřoval

Seberozvoj, duševní hygiena

způsob odpočinku

Kolik průměrně míváte za rok dovolené, jak ji trávíte ?

Kolik máte v průběhu běžného týdne volného času, jak ho trávíte ?

Kolik večerů v týdnu máte obsazeno povinnostmi z duchovní péče ? Jak to vnímáte ?

Daří se vám nabrat nové síly ?

Co jste si odnesl ze seminární formace pro svůj způsob odpočinku ?

Sebevzdělávání

Jak vás studium na teologické fakultě připravilo na kněžskou praxi ? Co jste využil ? Co postrádáte ?

Byla vám po vysvěcení nabídnuta nějaká další možnost sebevzdělávání a formace ? (další studium na teologické fakultě, kněžská setkávání, apod.) V čem spočívala ? Jaký byl váš postoj k ní ?

Co by mělo být obsahem dalšího vzdělávání kněží, aby to bylo pro vaši praxi přínosné ?

Uvažoval jste o možnosti dalšího studia ? V jakém oboru ?

Věnujete se nějak sebevzdělávání (četba, návštěva přednášek, apod.) ? V jakých oborech ? Jak často ? Co si kladete za cíl ?

zázemí (emoční, vztahové)

Chtěl byste bydlet a pracovat společně se spolubratry ? Jak by tato spolupráce a bydlení dle Vašich představ vypadaly ?

Jak máte zařízený provoz domácnosti ? Vyhovuje Vám to? Co byste na tom změnil ?

Cítíte se někdy osamocený ? Kdy, v jakých situacích ?

Jak s touto osamoceností bojujete ? Co vám pomáhá ji překonat ?

Máte někoho, komu se můžete se vším svěřit ?

Za kým jdete, potřebujete-li rozřešit nějaký problém, či krizi ?

Kdo jsou pro vás nejbližší lidé ?

Mezilidské vztahy
zpětná vazba

Je někdo od koho dostáváte zpětnou vazbu ?

Jak reagujete na kritiku ? Od koho kritiku přijímáte, od koho ne ?

Jaký způsob podpory či ocenění je pro vás nejpříjemnější ?

Když plánujete nějakou novou aktivitu, radíte se o ní s někým ? S kým ?

způsob řešení konfliktů

Stáváte se při své službě svědkem mezilidských konfliktů? Jak takovou situaci řešíte ?

Dostáváte se jako farář s někým do konfliktu ? Jaké z takové situace máte pocity ? Jak ji řešíte ? Jak jste s řešením spokojen ?

vnímání vztahů s farností

Co od vás vaše farnost očekává?

Kdy se cítíte ve farnost dobře ?

Kdy je vám dáována jako knězi farností velká důvěra ?

Jsou situace kdy na vás klade farnost příliš velká, nebo i nespelnitelná očekávání ?

Co jste očekával od farnosti při svém příchodu ?

Co očekáváte od farnosti dnes ?

farní rada, role laiků

Jaká je vaše zkušenost s farní radou ?

Jak by mělo vypadat rozhodování ve farnosti ? V jakých oblastech by měl mít farář právo veta ?

Jaké aktivity jsou svěřeny u vás ve farnosti laikům ? Jakou s tím máte zkušenost ?

Jak se komunikuje se spolupracovníky ?

Máte – li vést skupinu lidí, schůzi atd., jaké to pro vás je ?

Dověděli jste se o těchto věcech nějaké informace v rámci studia ?

Zjistil jste v praxi, že by se vám hodily nějaké další znalosti či dovednosti ?

vztah k místnímu společenství

S jakými lidmi z vaší obce, města přicházíte do kontaktu mimo vaše farníky ? Při jakých příležitostech ?

Spolupracuje vaše farnost s obcí(zastupitelstvo, spolky), pokud ano, tak s kým a na čem ?

Existují ve farnosti nějaké aktivity pro lidi zvenku ? Chtěl byste, aby existovaly ?

V čem by vám mohla místní komunita pomoci ?

Pastorace

Identita faráře

Jak byste popsal vztah kněžského úřadu ke Kristu ?

Jaký je vztah kněžského úřadu ke svěřené obci ?

Jak chápete původ kněžského úřadu ?

Co vám ve službě faráře zabírá nejvíce času ?

S jakými skupinami lidí se v rámci své služby nejčastěji stýkáte ?

Co je podle vás na službě faráře nejdůležitější ?

Pastorace spec skupin:

Ke každé kategorii:

Obracejí se na Vás lidé s obdobnými problémy ?

Můžete nám obecně popsat typický případ ?

Jakou pomoc jim při řešení obdobného problému nabízíte ?

Odkud čerpáte informace o tomto typu problémů ?

Kam byste člověka s obdobným problémem přesměroval, pokud cítíte, že Vaše pomoc nemůže být dostačující ? Máte informace a kontakty o možnostech pomoci ve svém regionu ?

- manželství a rozvod:

Obtíže v manželství

Pastorace bezdětných párů

Pěstounská péče a osvojení

Vztah k těm, kdo usilují o rozvod manželství

Pastorace párů v době rozvodu a těsně po něm

Vyrovňávání se s rozvodem

Pastorace rozvedených

- nemoc:

Lidé po vážném úrazu nebo operaci s trvalými následky

Stárnoucí, staří ,nemohoucí

Doprovázení nevléčitelně nemocných, umírajících a jejich příbuzných

Pastorace rodin po pohřbu blízkých příbuzných či přátel

- pastorate vyloučených ze společnosti:

Oběti trestných činů

Psychicky nemocní a jejich příbuzní

Alkoholici, drogově závislí a gambleři

Vězni a jejich příbuzní a přátelé, propuštění z vězení

5.2 Příloha č 2

ROZHOVOR 1

Seberozvoj, duševní hygiena

způsob odpočinku

Kolik průměrně míváte za rok dovolené, jak ji trávíte ?

Tak to tedy trochu kolísá, bych tak řekl. V loňském roce si myslím, že jsem žádnou dovolenou skutečnou neměl, když teda nepočítám takový věci, že jo... tak jako člověk si musí dovolenou vybrat, jo, to je pochopitelné – na to je nějaký předpis, že prostě člověk si vybrat dovolenou musí, to by ho vyhodili z práce, ale tak, já nevím, prostě, pět dní jsem si vzal na to – panu děkanovi jsem řekl, že si беру dovolenou – a jel jsem tady s Charitou něco vyřizovat na Ukrajinu, máme tam nějakou spolupráci, tiskový apoštolát. Na exerciciích jsem byl, to je asi všechno v loňském roce. V tom předloňském, tam jsem byl deset dní u moře, to jsme předtím už jako nějakých dalších sedm let nedělali. Nicméně že jo, tak jako, třeba o prázdninách, to je takový jako, to se nedá říct, že bych seděl v kanceláři, prostě jsu v létě na čtyřech táborech a na dvou expedicích pro mládež, takový jako, že pak se víceméně celý září dávám dohromady. No, tak jako těžko říct, jestli se to dá brát jako dovolená. To není jako, že bych tady seděl, ale to spíš byla taková výjimka, za posledních, já nevím, pět let, že prostě jsem si udělal jako volno, že jsem jel k moři. Většinou jako u moře jsem byl taky skoro každý rok, ale většinou prostě jako s nějakým autem nějakých děcek a ...

Kolik máte v průběhu běžného týdne volného času, jak ho trávíte ?

No, to vůbec nedokážu ani jako spočítat, no. Když potřebuju si odpočinout, tak prostě tu možnost jako mám, většinou. Někdy člověk taky nějak to občas špatně odhadne, naplánuje si pak tolik věcí, že se prostě nějakou dobu...nebo ještě se vyskytne něco dalšího, co neplánoval, a pak už prostě opravdu je to takový špatný, že neví, kde mu hlava stojí. Nicméně nějaký takový, jako že bych měl vyloženě volný den, tak to nemám, ale to je tím, jak jsem si to víceméně zorganizoval. Že by někdo mně to prostě nějak tak stanovil, to ne - jsu v nějaké farnosti, tak se snažím, abych všude během toho týdne nějak byl a z toho taky plyne, když chcu někde na celý den odjet, tak každé den, ať je to kterejkoliv, si musím sehnat nějaký zástup za sebe, někoho, něco zrušit nebo to udělat ne dobře.

Kolik večerů v týdnu máte obsazeno povinnostmi z duchovní péče ? Jak to vnímáte ?

Většina... V podstatě tomu věnuju většinu těch večerů, že jo, tak jako. nejlepší čas, kdy se nějak pracuje s lidma, je právě odpoledne a večer. Odpoledne jsou v práci, no tak jako těch večerů je spíš málo přes týden.

Daří se vám nabrat nové síly ?

Těžko posoudit. No tak jako, neřídím se heslem, že člověk by měl umřít naprosto zachovalý, ale zase jako se snažím, aby člověk z toho, co dělá, neumřel prostě v 45. no. Prostě takový nějaký zdravý kompromis mezi tím, řekl bych, aby se těch sil využilo co nejvíc a využívaly se co nejdelší dobu.

Co jste si odnesl ze seminární formace pro svůj způsob odpočinku ?

Tak asi tam nějaká řeč o tom byla, ale to vždycky jako, ten největší rozdíl jako, se domnívám, mezi těmi studijními věcmi a pak jako realitou je právě v takových těch praktických věcech, že jo. Desatero je stejný, když se to studuje, i potom, když to..., ale takový ty praktický věci, to jako, už kvůli tomu, že to se absolutně liší, když to porovnám, já nevím, třeba teď tady a když jsem byl v té Bystřici pod Pernštejnem. Už to samo o sobě je něco úplně jiného a to jako nemůže nějaký jednotný recept, jak to dělat, jako postihnout, že jo.

Sebevzdělávání

Jak vás studium na teologické fakultě připravilo na kněžskou praxi ? Co jste využil ?

Co postrádáte ?

Postrádal jsem právě takový ty praktický věci, že jo. Jedna věc je, jak se to má správně podat a jaká má být struktura hodiny, jo, no ale např., ale druhá věc je potom jako, co dělat, když jeden řekne: „Mě to nebaví.“ a dá si nohy na stůl, jo, a další to vidí jako dobrý nápad, jo...a...

Byla vám po vysvěcení nabídnuta nějaká další možnost sebevzdělávání a formace ? (další studium na teologické fakultě, kněžská setkávání, apod.) V čem spočívala ? Jaký byl váš postoj k ní ?

Tak asi občas jako jsou různé nabídky v Actech, tak jako průběžně, nejrůznější, takový jako....

Co by mělo být obsahem dalšího vzdělávání kněží, aby to bylo pro vaši praxi přínosné ?

Tak, mně osobně třeba, dost se tomu věnuji, biblistika. To se mi zdá být takové jako přínosné. Že si člověk dopředu jako nastuduje to, co by potom o sobotách jako po částech někde vyhledával a dělal z toho kázání, tak jako že jo, jak to učili taky, nejlíp, když to člověk probere někdy začátkem týdne, seznámí se s tím, co bude, pak si k tomu najde různé komentáře a další věci, jo, ataky z těch praktických důvodů se mi to zdá být lepší, protože pak může být pár týdnů, kdy na to člověk vůbec nemá čas někde procházet, nebo i delší doba, tak...Když jsem byl v té Bystřici, tak jsem se tam pak stal farářem, protože pan farář zemřel a já jsem tam zůstal sám. V podstatě, to jsem tak možná půl roku neměl čas vůbec na nic, kromě těch úplně nejnütnějších věcí, a tak jako se mně zdá, že nejlepší je to, prostě si to probrat a projít jako už předem a pak už to jen sestavovat spíš jako z hlavy, než ze spousty knížek.

Uvažoval jste o možnosti dalšího studia ? V jakém oboru ?

Zas tu biblistiku, to jsem uskutečnil, takže to jako...Kdyby to šlo dál, já ji používám jako prostě pro duchovní život, pro sebe, pro druhý, jo, to používám pořád.

zázemi (emoční,vztahové)

Chtěl byste bydlet a pracovat společně se spolubratry ? Jak by tato spolupráce a bydlení dle Vašich představ vypadaly ?

Spolupráce a spolubydlení nám vyhovuje.

Jak máte zařízený provoz domácnosti ? Vyhovuje Vám to? Co byste na tom změnil ?

Tak zase různě, podle příležitosti. Prostě jako, někdy se skutečně musíme starat o sebe sami, někdy..., teď jsme měli třeba takový jako tučný čtvrtek, protože máme tady takovou vlastně novou internetovou učebnu a probíhají tu kurzy pro seniory, tak jsem nalákal mou maminku, že je to jedinečná příležitost každý týden prostě přijet a účastnit se toho kursu pro seniory, načež maminka pochopila ten záměr a říkala: „No, to by bylo prostě výborný, to já bych vám vždycky uvařila na celý týden...“, takže teď jako, ještě dneska jsme jedli z toho. Ten kurs už skončil jako před týdnem, ale ještě jako pořád máme mražák plný a zas pak jako musíme hledat nějakou další možnost... něco nám donesou farníci už jako uvařeného, něco teda občas musíme sami ukuchtit nebo pak když tak někoho sehnat. Prostě tak příležitostně. Nějakou dobu jsme tady měli nějakou paní, která přicházela.

Cítíte se někdy osamocený ? Kdy, v jakých situacích ?

Jak s touto osamoceností bojujete ? Co vám pomáhá ji překonat ?

Tak tady na faře momentálně je nás poměrně málo, jsme tu jenom čtyři, tak...Jako jo, byly doby, kdy nás tu opravdu bylo jako sedm, tak to už bylo spíš jako náročný, jo, tak jako, teď se cítím tak zdravě osaměle. Jsme tu dva kněží, jáhen a pak jsme tady měli víc takových vlastně jakoby laických spolupracovníků. Teď momentálně tu máme akorát tu Marušku, ta se stará o tiskárnu.

Máte někoho, komu se můžete se vším svěřit ?

Jo, určitě.

Za kým jdete, potřebujete-li rozřešit nějaký problém, či krizi ?

Jo.

Kdo jsou pro vás nejbližší lidé ?

Tak určitě jako, s rodinou udržuji samozřejmě dobré vztahy, no a jinak asi nejbližší jsou asi členové tady toho týmu a v těch týmech....Ty týmy jsou ve skutečnosti dva, asi víte, že je na Vranově... S panem děkanem taky...

Mezilidské vztahy

zpětná vazba

Je někdo od koho dostáváte zpětnou vazbu ?

No, tak to si myslím že jako jsme tady tři, tak to my si řeknem. Z těch lidí, že jo, tak jako vždycky, ať se dělá, co se dělá, tak vždycky je někdo, kdo brblá, ale to jako nepovažuji za zpětnou vazbu, to jako....Výjimečně se najde někdo, kdo to pochválí. Zbytek se tak nějak tváří: „když už to viděli...“

Jak reagujete na kritiku ? Od koho kritiku přijímáte, od koho ne ?

Tak, jsem schopen vzít od toho, kdo...to myslí nějak dobře. Ale jako od toho, o kom vím, že se mu nebude líbit nikdy nic, tak...to je jako, tak ze zdvořilosti to taky vyslechnu, ale jako co s tím, no...Až to bude opačně, tak zase se to líbit nebude, no tak. Když tomu dotyčným jde o to, jak to udělat, sdělit, jak to udělat, aby to bylo lepší, tak jsem tím nadšen. Jako zvláště když se na tom hodlá nějak podílet, jo?. Když to je člověk, který jako chce sdělit, že to opět bylo blbé, tak jak zatím vždycky a že on je přesvědčen, že to ani jako lepší nebude, no tak...

Jaký způsob podpory či ocenění je pro vás nejpříjemnější ?

Až se dostanu do nebe.

Když plánujete nějakou novou aktivitu, radíte se o ní s někým ? S kým ?

Většinou prostě se poradíme takhle nějak v rámci toho týmu. Když je to něco většího, tak se poradíme třeba s druhým týmem, když je to něco, co budeme dělat společně. Když je to něco takovýho, co by zasahovalo třeba tady celou oblast, což prostě se občas snažíme dělat...něco, co prostě přesahuje rámec i těch našich farností, tak třeba prostě s panem děkanem. No a výjimečně, když je to nějaká taková opravdu jako velká věc a něco, co se týče dlouhodobé koncepce, tak prostě s panem generálním, nebo i s panem biskupem.

způsob řešení konfliktů

Stáváte se při své službě svědkem mezilidských konfliktů? Jak takovou situaci řešíte ?

No, to se nedá nějak jako...obecně, že jo. Prostě, jsou různé konflikty, různé spory mezi prostě různými lidmi, od malých děcek až po, prostě, nějaký důchodce, jo? Na to není nějaký jednotný recept. Spíš podle situace. Tak že jo, pokud se to nějak dotýká života farnosti nebo je to něco, co není jenom čistě jejich taková nějaká..., tak se snažím do toho nějak...Že jo třeba, vím sice teda, takhle to není správný, že by měli sami třeba to dělat, ale...

Dostáváte se jako farář s někým do konfliktu ? Jaké z takové situace máte pocity ? Jak ji řešíte ? Jak jste s řešením spokojen ?

Tak, do takových nějakých vážných ne, tak nějak... jsme...postupně nám tady vymřeli většina nepřátel. V podstatě teď momentálně nemám v těch farnostech nikoho, kdo by byl nějak jako proti nám, nebo...

vnímání vztahů s farností

Co od vás vaše farnost očekává?

No, myslím, že ty jejich očekávání nejsou zase tak kdovíjak velký, že jako spíš se snažím já sám něco nabízet, protože aspoň tady v tom pohraničí kdyby jako to bylo jenom odpovídání na očekávání, tak to by bylo, aby byla nedělní mše sv., to určitě jako, to je potěší, když tam mají lidé. A jinak ty očekávání nijaký jako zvlášť velký asi nejsou, že jo, prostě. Lidé ani tak jako netušili, co by třeba mohlo být...

Kdy se cítíte ve farnost dobře ?

No tak skoro vždycky, asi. Zatím jsem se nikde necítil nijak špatně, tak... to vždycky říkám, že by se mi líbilo všude. Byl jsem ve farnosti takové jako velké, živé, kdy bylo 700 lidí v kostele, teď mám třeba některý farnosti, kde v jedné jako, když je 7 lidí v kostele, tak je to už pomalu div že ne lepší průměr, jo? Líbilo se mi tam i tady.

Kdy je vám dávána jako knězi farností velká důvěra ?

Tak spíš jako, nenapadá mě nějaká situace, kdy by mi prostě jako nedůvěřovali, jo? Popřemýšlím... a nenapadá mě, jako že...

Jsou situace kdy na vás klade farnost příliš velká, nebo i nesplnitelná očekávání ?

To teda nemám, to spíš jako že čekají málo, jako že, spíš jako řekl bych jeden z těch svých úkolů vidím v tom jako je povzbudit, aby čekali, že tam může být ještě něco podstatně lepšího, než je tam teď, a jako opravdu tomu věřili, že to tak může být, když se pro to něco bude dělat, a začali na tom pracovat, jo... jako...

Co jste očekával od farnosti při svém příchodu ?

Čekal jsem malebnou vesničku pod hradem Pernštejnem, to byla Bystřice nad Pernštejnem, ne, jako, zjistil jsem, že Pernštejn je odtud asi 15 km daleko a že je to takové jako středně velké hornické město. Jinak jako... neměl jsem nějaké jako očekávání. Víceméně, dobře jsem se znal s tím kaplanem, který tam byl předtím, ten mi nějak tak vyprávěl, co tam má nějak jako rozjetého, no a já jsem doufal, že se mi na to podaří nějak navázat. Myslím, že se to jakž takž podařilo, no. Jako třeba jsem neměl takový schopnosti jako on, ale...

Co očekáváte od farnosti dnes ?

No tak, já bych čekal, že nějak časem začnou lidé to brát jako takovou svou vlastní jako by záležitost, no. Jako nějak pochopí, že víceméně v té farnosti je to, co si tam sami nějak s Boží pomocí vytvoří. Že jako farnost nedělá kněz, ale že ten kněz je jeden z těch, kteří jim v tom můžou pomáhat, ale že jako to ostatní...co se tam musí nějak udělat, udělají a vytvoří sami.

farní rada, role laiků

Jaká je vaše zkušenost s farní radou ?

Máme akorát ekonomické rady. Zkušenosti s nimi...tak, takové neutrální, no. Prostě nějak, nevím, no, že by si tam toho kdovíjak prostě vzali na starost, tak to si většinou nikde nikdo moc jako nevzal na starost. Občas jako někdo přece jenom aspoň něco málo se dá říct, že vyřídí nebo obstará. Že by zase jako tak jak třeba někdo má strach za sebe nějak...tak jako...Řekl bych, ani mi nevadí, ale ani nějakým zvláštní způsobem nepomohou. O pastorační radě jsem uvažoval, ale zatím mně není jasný, jak ju vytvářet. Když by bylo pět lidí, kdyby byli dva, kteří si vezmou jako něco na starosti a ještě proto začnou shánět druhý a budou se radit, jak to dělat, i když jim to neřeknu, no tak jako... Zatím v podstatě pokud v té farnosti je jeden takový člověk, tak je to prostě jako úžasné – dělat z něho radu, to je takový jako komplikovaný. Když jsou to třeba manželé, tak už by šlo jim říct: „No, tak vy budete ta rada.“, no ale, tak je to takové...Jako ten jejich přínos je velký, nicméně v tom, že se z nich udělá rada, se ten přínos nějak nezvětší, no.

Jak by mělo vypadat rozhodování ve farnosti ? V jakých oblastech by měl mít farář právo veta ?

Tak, já si myslím, že asi by ho měl mít víceméně ve všem a využívat ho v podstatě skoro vůbec, jo? Jako snažit se, aby... aby prostě ty lidi sami jako přišli na to, co je hloupost a nemusel jim to nějak jako zakazovat, ale prostě tak je nějak formoval, aby sami byli schopni, že jo. Prostě je to jako...asi jako v rodině, jako jo...to prostě, že jo, je otázka, kde by si teda měla maminka nechat, nebo tatínek, právo, že tohleto může dětem zakázat, no tak, asi to musí být jako teda...nedá se říct, že prostě tady jo a tady teda, ať si dělají, co chtějí, ale jako nejlepší je tak, aby to člověk sice teoreticky zakázat mohl, ale prakticky toho nebylo potřeba, že jo.

Jaké aktivity jsou svěřeny u vás ve farnosti laikům ? Jakou s tím máte zkušenost ?

No, zase, že jo, já těch farností mám pět, tak jako je různé prostě místo od místa, víceméně jsou jim svěřeny téměř všechny, který je ochoten někdo prostě dělat. To jako, kázání nikomu nesvěřuju, že jo, mši sv. sloužím sám, ale jinak prostě náboženství prostě jako momentálně učíme s jáhnem taky sami, nicméně jako kdyby někdo byl, kdo to bude schopen aspoň trošičku z místních schopně dělat, tak se zaraduju, že jo. Ale není, ani když je, ani když prostě jsme tady s panem děkanem organizovali přímo katechetický kurs na Znojemsku, tak stejně prostě v těch mých farnostech jako se našlo jenom pár lidí, co to absolvovali, a z nich někdo, kdo by prostě byl schopen a ochoten učit momentálně v tuto chvíli není ani jeden.

Jak se komunikuje se spolupracovníky ?

Jo, no tak dobře. Tak jako v tom malém množství lidí, že jo, tak jako je to poměrně celkem jednoduché. Jo, někde, kde je prostě několik tisíc lidí, tak by se dalo něco propravit, je potřeba nějaká rada, že jo. Tady jako stačí, když člověk vyjde před kostel a když je jich tam deset, jo, tak může prostě to probrat rovnou a zase, tady máme taky farnosti, jako víte, kde jsme my, ale prostě...

Máte – li vést skupinu lidí, schůzi atd., jaké to pro vás je ?

Tak, pro mě je to celkem příjemné, nijak mi to nevadí, nicméně jsem rád, když to vede někdo jiný.

Dověděli jste se o těchto věcech nějaké informace v rámci studia ?

Že jo, tak ono je potřeba rozlišovat asi studium prostě takové nějaké to formální, někde na půdě vysoké školy nebo potom nějakýho postgraduálu, a potom nějaké vlastně takové jakoby spíš formační a další vzdělávání vlastně, co je v rámci diecéze, že jo. Nevím, jak je to dneska na Univerzitě Palackého, za nás jako...farní rady tam neprobírali teda moc nebo nějaká řeč tam o tom byla, ale...ale třeba že jo, ono bývá každý měsíc vlastně jsou taková vlastně formační setkání pro kněze v Brně a tam toto téma už jako za těch, já nevím, patnáct let nebo prostě třináct let, tak už tam prostě jako bylo několikrát, jo, tak...No, asi spíš v té další formaci, to je takový prostě, to ani...je otázka, jestli prostě nějak to má význam probírat...probírat prostě jako s někým, kdo ještě v podstatě stejně pořádně neví, o co jde, protože kdyby se to probíralo, já nevím, ve třetím ročníku, no tak tam to budou takové nějaké teoretické konstrukce, jo, protože zpravidla nikdo z těch, co to poslouchá, tak ještě v žádné farní radě nebyl a je otázka, jestli ten profesor je zároveň prostě někde farářem a prostě jestli to není – víceméně, že jo, ví, jak je to všude ve světě, ale prostě nějak sám už prostě třeba deset, patnáct let v pastoraci třeba není, že jo.

Zjistil jste v praxi, že by se vám hodily nějaké další znalosti či dovednosti ?

Tak, že by se o nich vůbec nikde nemluvilo – když se vezme prostě desetkrát za rok vždycky jako ten půlden nějakých přednášek na nějaký téma po dobu třinácti let, to si myslím, že už jako pro toho, kdo to organizuje, jo, tak je velmi náročné vybrat nějaké prostě zajímavé užitečné téma, které prostě...které ještě nebylo, jo, takže...Takže chci říct, že tam už asi bylo snad úplně všechno. Už úplně přesně ani nevím, jestli je to povinné, ale mám dojem, že nějak...že to je tak, že rok nebo dva po vysvěcení mají nějaké svoje vlastní přednášky, pak po nějakou dobu je to takové nějaké silně doporučené nebo prostě...pak je to doporučené.

vztah k místnímu společenství

S jakými lidmi z vaší obce, města přicházíte do kontaktu mimo vaše farníky ? Při jakých příležitostech ?

Tak já je беру všechny jako farníky, kdo tam bydlí, tak je farník.To by se musel odstěhovat, aby nebyl farník. Jo...já nevím, jako v obchodě, v hospodě, na setkání učitelů...já nevím, prostě...Víceméně při nejrůznějších, že jo.

Spolupracuje vaše farnost s obcí(zastupitelstvo spolky), pokud ano, tak s kým a na čem ?

Jako já těch vesnic, že jo, já těch vesnic mám tolik, že bych teď to musel spočítat, kdybych prostě....Farností mám pět, kolik mám prostě vesnic, to bych musel spočítat, jo, jako v každé prostě té vesnici je nějaké...kromě asi jedné, která patří pod druhou vesnici, tak je obecní zastupitelstvo, je tam starosta a ty vztahy nejsou prostě všude stejný, jo, od vztahů, kdy, já nevím, pan starosta nebo členové zastupitelstva vedou zároveň takový jako, řekl bych, kostelní výbor, který prostě se stará víceméně...vybudoval kapli a stará se o její provoz, až víceméně jako po takový...jsme v takovém kontaktu jako spíš takovým formálním, jo – že prostě když něco nutně potřebuju, tak tam zajdu a oni pak mně feknou, že to nemají, jo, že prostě...

Existují ve farnosti nějaké aktivity pro lidi zvenku ? Chtěl byste, aby existovaly ?

Tak jo, snažíme se, no. Já nevím, když je prostě...buď nějak přes děcka, že prostě nějaký pobyty, který jsou v podstatě otevřený všem, já nevím – tábory a týden na faře a nějaký soutěžní odpoledne a ...v Příměticích a Velikonoční běh po sídlišti, no a prostě, chystáme přednášku na nějaký téma, nějaký všeobecný...chlapík šel pěšky do Jeruzaléma a vykládal zážitky, tak na to přišli prostě lidi z dědiny, kteří nechodí do kostela, Dušičkové pobožnosti na hřbitovech, jo...taky jako, to přijdou i lidé, co do kostela nechodí a co ani třeba pokřtění nejsou...Myslím, že je to přiměřeně, když je toho pak moc, tak si toho zase už lidé moc neváží a chodí na každou druhou, že jo.

V čem by vám mohla místní komunita pomoci ?

No je da. V čemkoliv, to prostě...Tak určitě, že jo, to je prostě jako...takový primový zážitek, přišel chlap (tu jsu zvědavej, co z toho teda bude)...přišel chlapík – já se snažím tam být, na těch farách, občas přes noc – přišel tam, prohlížel auto a říká: „Tak kolik vám dávají na ten benzín?“ Říkám: „Vlastně nedávají nic.“ „No, to je špatný, to je špatný...já musím říct starostovi, že teda by na to měla jako...“ Já jsem říkal: „No z biskupství mi nedávají peníze, to si platím sám.“, tak říkal: „Já musím říct starostovi, jestli by vám na to něco dal.“ Tak to jsem teda opravdu zvědav, toto bylo ve čtvrtek, tak jako...Většinou prostě obec pomůže nějakým způsobem, když se něco třeba buduje, jo, ani třeba ne tím, že by nám přiklepli nějaký peníze, ale že prostě takovou spíš nějakou materiální pomocí, že prostě někoho pošlou nebo prostě...nebo něco poskytnou za věci, co oni mají, něco půjčí

Pastorace

Identita faráře

Tak asi, že jo, když jsou to extrémny, tak asi někde uprostřed. Tak asi snažím se spíš než teda být jenom tím předsedou, tak tím zástupcem Pána Ježíše, no ale že jo, tak tím je spíš jako biskup. Já jsem jako takový zástupce pana biskupa.

Co vám ve službě faráře zabírá nejvíce času ?

No, je to asi, že jo, je to asi prostě spousta různých činností, ale nicméně takový zajímavý postřeh – když bych to rozdělil na to, co musí dělat kněz, a na to, co by teoreticky mohl docela dobře udělat někdo jiný, pokud by byl k dispozici a byl ochoten a byl to udělat schopen stejně nějak si na tom dal záležet, jako, jo...prostě tedy s tím, že když to pokazí, tak pak to jako musí spravovat

Pastorace spec skupin:

manželství a rozvod:

Obtíže v manželství

No tady jako v některých těch farnostech lidi ani moc v manželství nežijí.Pak nemají v manželství konflikty.Občas se stává, ale nemyslím, že by přicházeli s tím, že já jim to tam mám rovnat, že by čekali, že já jim to tam budu řešit. Přijdou tak nějak si vylít srdce, nebo prostě pro nějaké takové povzbuzení.Ale něco jiného je abych já jim říkal, jak to mají dělat.Nakonec často je těm lidem jasný jak by to mělo být, ale ne jak to udělat

Pastorace bezdětných párů

Poradnu tady neprovozují, ne lidi s ničím takovým nechodí.

Pěstounská péče a osvojení

V těch mých farnostech vím akorát o jedněch lidech. A ty jsem tak občas chodil utěšovat

Vztah k těm, kdo usilují o rozvod manželství

Občas přijdou, ale ne pro to, abych já jim to řešil, spíš pro takový lidský povzbuzení. Občas snad někdo přijde v takovém domnění, že já jako domluvímu tomu druhému. No já nevím ono je takový těžký do toho vůbec zasahovat. Párkrát už jsem domluvat byl, ale to jsem vždycky řekl, no jediné, že bych vám domluvil oběma. Ono ono domluvat jenom tomu druhému to je ... Když jeden je na toho druhého naštvanej a on si ještě přivede nějakou posilu, tak to nefunguje. Dost často, když nabídnu domluvu oběma, tak ten, co chtěl to domlouvání ztratí trochu zájem.

Pastorace rozvedených

Ve společenství s tím problémem nemají, tady je rozvedený kde kdo. Takže já myslím, že je vůči takovým lidem tolerance. Že by se někdo na někoho kvůli tomu díval skrz prsty, tak to tady rozhodně není. Ale problém mají, protože si nějak zavařili život. V něčem se poradit dá, ale oni to většinou nečekají, to bych jim musel radit, co dělat před 10 lety. To oni už dneska taky vědí. Takže tam je spíš potřeba povzbuzovat je k tomu, že i teď se dá ještě něco dobrého dělat.

nemoc:

Lidé po vážném úrazu nebo operaci s trvalými následky

Jako, tady je si potřeba uvědomit, že spíš chodím já za lidma než oni za mnou. Pár takových případů bych si asi vzpomněl. Ale nebyly takový nějaký typický

Stárnoucí, staří ,nemohoucí

Zase je já spíš obcháším. Postupně se snažím, mám takový systém, že já se je snažím vyhledávat. A potom je jáhen pravidelně navštěvuje, protože já mám přece jenom takový lepší kontakty tam, spíš se tam dostanu. I ti lidi, kteří už dlouho do kostela nechodili když se dozví „přijde tam pan farář, tak aspoň ho nevyhodí. Kdyby přišel Jáhen tak oni přesně neví co to jako bude, jestli třeba nebude kontrolovat poplatek za popelnice.

Doprovázení nevléčitelně nemocných, umírajících a jejich příbuzných

Jak už někam chodím, do té rodiny, ta většinou tak dlouho než buďto toho dotyčného nedají do domova důchodců, který bude mimo naši oblast, a nebo dokud neumře. Nebo dokud mě biskup někam nepřeloží

Pastorace rodin po pohřbu blízkých příbuzných či přátel

Ono za třináct let praxe může najít jednotlivý případ podstatě k čemukoliv. Třeba přišla rodina, jestli by v rámci koncertu v kostele nešla udělat krátká, třeba i třímínutová mše za jejich dědečka. Takže člověk už se setkal se vším možným i nemožným. Ale, že by to bylo typické, to ne. Že by lidé po pohřbu ještě něco zvláštního chtěli, to nechtějí.

- pastorace vyloučených ze společnosti:

Oběti trestných činů

To si momentálně nevzpomínám, na oběť trestného činu.

Psychicky nemocní a jejich příbuzní

No tak na fary chodí takoví lidé rádi. No jeden přišel, měl ještě takovou tu občanku, co se do ní dalo vpisovat a mohutně toho využíval. Měl tam napsáno ledacos, U jména tam měl poznámku syn Boží. A ještě něco dalšího a když jsem se ho ptal, co na to policajti, jestli už to viděli tak říkal viděli a neříkali na to nic. Tak už jsem mu taky nic neříkal.

Co s takovými lidmi děláte?

No s tím se nedá dělat nic Uvaříme mu kafe a povykládáme.

A příbuzní ?

Že jo, já taky nejsem psychiatr. Jo při řeči na to přijde řeč, ale že by se chodili radit na faru to jsou lidé rozumní. Stejně jako se nechodí radit, když jim kape kohoutek, tak nechodí, ani když mají někoho, kdo je vyšinutej.

Alkoholici, drogově závislí a gambleři

No jediné občas přijde někdo, kdo je závislý na alkoholu loudit peníze na cestu do Ostravy. To je asi nejčastější. Občas přijde někdo, kdo má v rukávu sáček s toluenem a snaží se něco vyloudit. Těm lidem ale nejde o nějakou radu, jde jim o to něco dostat

Vězni a jejich příbuzní a přátelé, propuštění z vězení

Bezdomovci chodí, propuštění vězni chodí spíš do farnosti v sousedství, tamní otec má na starosti věznici, tak chodí spíš za ním. Občas tam nějaký pobývá, než se nějak chytí. Kdoví jak dobré zkušenosti s tím nejsou. Větší část, dřív než se chytí, tak tam něco provedli, nějakou ostudu. Ale stejně si tam dalšího na zkoušku nechají. Že by se příbuzní vězňů chodili radit, to se teda nechodí. Odpracovávají si tady občas úklidem kolem kostela nějakí lidé veřejně prospěšné práce.

ROZHOVOR 2

Seberozvoj, duševní hygiena

způsob odpočinku

Kolik průměrně míváte za rok dovolené, jak ji trávíte ?

Pokud se do dovolené počítá tábor s dětmi z farnosti, tak mám 14dní dovolené. Jinak nic. Záleží, jaký jsou děcka, když jsou hodný, tak je to dovolená, když jsou to lumpi, tak je to práce. Ale je to něco jinýho, než ten běžnej život, takže jestli toto se dá vzít jako dovolená nebo jestli to je ta aktivita s dětma z farnosti. Dovolená jako taková to není.

Kolik máte v průběhu běžného týdne volného času, jak ho trávíte ?

Tak asi od jedenácti v noci do šesti do rána a spím. No mám volnej den, ale není to volnej den takovej, že bych si dal nohy za krk a sedel bych. Vypadá tak, že už mám starší rodiče, potřebujou pomoc, takže oblíknou montérky a ...

Kolik večerů v týdnu máte obsazeno povinnostmi z duchovní péče ? Jak to vnímáte ?

Dvě nějaký společenství tady se utvořily, bývají tady nějaký přípravy na svátosti a sám musím mít taky nějakou přípravu, takže...

Daří se vám nabrat nové síly ?

Když se můžu vyspat a nikdo mě zase hned nevytočí, tak mi to stačí.

Co jste si odnesl ze seminární formace pro svůj způsob odpočinku ?

Jo, to už vám neřeknu, to nevím.

Sebevzdělávání

Jak vás studium na teologické fakultě připravilo na kněžskou praxi ? Co jste využil ? Co postrádáte ?

Co jsem využil? No, dogmatiku, morálku, takovýhle věci. Když jsem byl jednou na výletě v Itálii, v Římě, tak i italštinu. Co mně chybí, tak taková ta praktická část, vyloženě něco z praxe. Jako třeba, dejme tomu, pastorálka, příprava na svátosti. Přijdou, vy je vidíte po první v životě, předtím v kostele nebyli, je dobrý se při přípravě zaměřit na to, na ono, na to.

Byla vám po vysvěcení nabídnuta nějaká další možnost sebevzdělávání a formace ? (další studium na teologické fakultě, kněžská setkávání, apod.) V čem spočívala ? Jaký byl váš postoj k ní ?

Tak byly trienálky, ty byly de facto povinný pět let.

Co by mělo být obsahem dalšího vzdělávání kněží, aby to bylo pro vaši praxi přínosné ?

Těžko říct, protože každá farnost chce něco jiného. Někde jsou lidi, kteří kmitají po té administrativní nebo praktické stránce, někde ti lidi nejsou. Já si myslím, že ta praktická stránka věci by měla být v semináři a ty trienálky, to už je vlastně nadto, takový učesání, doplnění, doladění.

Uvažoval jste o možnosti dalšího studia ? V jakém oboru ?

Já jsem rád, že už jsem skončil. To jsem sice říkal i po maturitě, ale... Ne, když by se dalo, tak jo, ale zatím tady mám tolik práce, nebo ne tolik, že by to bylo nějak extra moc, ale je jí dost, takže zatím ne a pak se uvidí.

zázemí (emoční, vztahové)

Chtěl byste bydlet a pracovat společně se spolubratry ? Jak by tato spolupráce a bydlení dle Vašich představ vypadaly ?

To nevím, no. Víc lidí pohromadě pod jednou střechou si nesmí jít na nervy. Čili dá se, pokud ti všichni chtějí jít do toho. Pokud si nepolezou na nervy, nebo pokud, že by spolu si nedokázali podávat dveře, ale jenom s nima třískat, tak by to bylo dobrý. Pokud by tam jeden byl, kterej by si nesedli, nebo dva třeba, tak už je to na nic. Teď už jsem tady sám, začínal jsem jako jáhen vlastně v jednom z těch farních týmů, co tady kdysi byly, kde nás bylo povícero. Odvelen jsem byl já, abych to nenarušil.

Jak máte zařízený provoz domácnosti ? Vyhovuje Vám to? Co byste na tom změnil ?

Sám si vařím, sám si peru... Ale občas přinese tetička oběd. Obsloužím se, takže jako...

Cítíte se někdy osamocený ? Kdy, v jakých situacích ?

Vůbec ne, samota mi vyhovuje. Protože sám člověk není. Pokud jsou lidi, kteří dokážou pomoci, zastavit se třeba na kus řeči, tak člověk sám není nikdy. Sám tady v baráku jsou, ale přitom sám nejsou.

Máte někoho, komu se můžete se vším svěřit ?

Určitě.

Za kým jdete, potřebujete-li rozřešit nějaký problém, či krizi ?

Ano.

Kdo jsou pro vás nejbližší lidé ?

Přítel je víc než sto rublů – říká ruský přísloví. Takže někdo, kdo rozumí a kdo dokáže poradit, že už má zkušenosti.

Mezilidské vztahy

zpětná vazba

Je někdo od koho dostáváte zpětnou vazbu ?

Je. Mně stačí to, co dostávám zpátky.

Jak reagujete na kritiku ? Od koho kritiku přijímáte, od koho ne ?

Když je řečena normálním hlasem, tak od kohokoliv. A když je to ve fistuli, tak počkám, až se zklidní, pak se můžeme bavit.

Jaký způsob podpory či ocenění je pro vás nejpřijatelnější ?

Slovíčko „Děkuji“. Čas od času ho uslyším, stačí mi to.

Když plánujete nějakou novou aktivitu, radíte se o ní s někým ? S kým ?

Co je takovej užší kroužek farníků, farní rada nebo jak se tomu říká

způsob řešení konfliktů

Stáváte se při své službě svědkem mezilidských konfliktů? Jak takovou situaci řešíte ?

Konflikty – to ani nevím. Teď mě nic nenapadá, jestli jsem se stal něčeho svědkem nebo nestal. Není to rozhodně často, pokud to je.

Dostáváte se jako farář s někým do konfliktu ? Jaké z takové situace máte pocity ? Jak ji řešíte ? Jak jste s řešením spokojen ?

Určitě, domluvíme se na společným řešení. Každý o krok zpátky a vždycky jsme se domluvili.

vnímání vztahů s farností

Co od vás vaše farnost očekává?

Vím to, co vím. Pokud očekávají něco, co mně neřekli, tak bohužel. Obvykle to řeknou.

Kdy se cítíte ve farnost dobře ?

Pořád. Já jsem tady spokojenej.

Kdy je vám dávana jako knězi farností velká důvěra ?

To si myslím, že se nedá říct tak nebo tak. Jsou lidi, kteří věří, jsou lidi, kteří se jdou vypovídat do hospody. Nedá se říct – jako tak nebo tak.

Jsou situace kdy na vás klade farnost příliš velká, nebo i nespílitelná očekávání ?

Kdyby byl potom nějaký ten konflikt, tak bysme se museli domluvit, ale nenapadá mě takhle jako.

Co jste očekával od farnosti při svém příchodu ?

Duch svatej není doma, když mě tam poslal. Protože nejsou až tak moc týmovej hráč a ..., kde jsem byl poslanej, tak všichni kroutili hlavou.

Co očekáváte od farnosti dnes ?

Že budou chodit častěji k přijímání. Ale to myslím vážně. Ne, takový trošku...! když zase jako, nemůžu si na ně stěžovat. Tak jako, že bych řekl: „Stěžuju si, že nechodí přijímat“ – to nemůžu říct. Mohli by častěji, ale není to stěžování, že by chodili málo. Řekl bych takovej ten rozvinutější duchovní život. Co stojí, to je mrtvý, to se nehejbe a neroste. Pokud duchovní život neroste, tak je mrtvej a hotovo.

farní rada, role laiků

Jaká je vaše zkušenost s farní radou ?

Pokud jsou to lidi, kteří chtěou něco dělat, tak je to nejideálnější věc, jaká může být. A pokud jsou to lidi, kteří se tam navolí nebo jsou tam navoleni a chtěli by spíš poroučet, tak je to na kočku. Naše rada funguje, zabývá se vším. Jsou to lidi, na který je spoleh, s kterejma se dá s nějakou částí probrat, jestli uděláme Boží tělo hen tam nebo tam, s druhejma zase, jestli oklepeme napřed kostel nebo faru. Čili fungujou jakove všech směrech.

Jak by mělo vypadat rozhodování ve farnosti ? V jakých oblastech by měl mít farář právo veta ?

Určitě v duchovních oblastech by si měl nechat právo veta, protože on je tam poslanej jako duchovní. Co se týče materiálních ...Rozhodování, to slovo nemám rád, protože to je „bum“ – jako vyšla ze mě moc. To ne. Spíš si myslím, že tady ty materiální by měly být na domluvě. Ani ne tak právo veta, jako spíš zvažování toho, co je možný, co není možný. Protože farář si tu faru nebo kostel nebo tak nevezme, když jde odtamtud. Ten zůstává tady. Ale zase tam se hned ví o tom, jací ti lidi jsou nebo ne, i když to neví hned. Domluvit se takhle společně.

Jaké aktivity jsou svěřeny u vás ve farnosti laikům ?Jakou s tím máte zkušenost ?

Kostelní provoz (oprava střechy, praní kostelního prádla) – jo, to dělají. Katechety jako takový tady nemáme, ale zase, co se týče nějakých akcí, co se dělají třeba pro děti, pro mámy nebo takhle – nějaký takovýhle akce, to zase už se postarají. Při bohoslužbě jsou zapojení, jak to jde. Jsou lidé, kteří se mají zájem zapojit. Na čtení mají rozpis, a když nemůže, tak za sebe musí sehnat náhradu, takže třeba tady toto funguje úplně zlatě. A co se týče oprav, tak to funguje na jedničku, praní kostelního prádla taky...Když se chystá nějaká ta akce, bez problémů

Jak se komunikuje se spolupracovníky ?

Funguje to.

Máte – li vést skupinu lidí, schůzi atd.. jaké to pro vás je ?

Záleží na tom, koho mám před sebou. Jako jestli je to debata takhle lidí, kteří se chtějí na něčem domluvit a dohodnout a udělat něco společným silama, tak je to paráda, ale pokud jsou to lidi, kteří si potřebují trochu odlít žlučičku, že už nemůžou jest, tak jako to už je pak horší debata, no.

Dověděli jste se o těchto věcech nějaké informace v rámci studia ?

No to už nevím.Nějaká ta psychologie nebo sociologie tam byla, no ale očem... to už nevím.

Zjistil jste v praxi, že by se vám hodily nějaké další znalosti či dovednosti ?

Právě tady ty praktický věci. Pro vedení lidí, i dejme tomu, pro tu pitomou úředničinu.

vztah k místnímu společenství

S jakými lidmi z vaší obce, města přicházíte do kontaktu mimo vaše farníky ? Při jakých příležitostech ?

De facto, řekl bych s každým. Nebo...Nevím, že by se mně někdo vyhýbal, nebo že já bych se vyhýbal někomu dalšímu. Zvláště znám, řekl bych lidi tady, než v těch filiálkách, protože člověk tam nebydlí, tak je to horší. Ale na městě se potkáme, zastavíme se nebo takhle. Ale v těch filiálkách, když tam člověk není, tak už není ta znalost tak velká, jak třeba v tom městě.

Spolupracuje vaše farnost s obcí(zastupitelstvo spolky), pokud ano, tak s kým a na čem ?

Ano. Sokolí nám půjčují na pochovávání basy sál a s obcí se domlouváme na nějaký akce, co jsou nebo takhle.Skauti pomůžou, když je třeba Den matek.

Existují ve farnosti nějaké aktivity pro lidi zvenku ? Chtěl byste, aby existovaly ?

No tak, divadlo, hrajeme divadlo dvakrát za rok, ten ples máme – pochovávání basy, Dny dětí, Dny matek, táborák pro děcka na konec prázdnin, burzy oblečení. Á myslím, že to stačí.

V čem by vám mohla místní komunita pomoci ?

To bych musel jako přemýšlet. Ne že by nic nebylo, určitě by se něco našlo, ale takhle od pasu nedokážu vystřelit.

Pastorace

Identita faráře

Řekl bych spíš to první a o to se snažím i snažit, bych řekl. Jako předseda, to bych mohl kandidovat na politické kandidátce. Jako nějaký leader nějakých lidí nebo tak něco. Spíš jsem tu od Boha pro lidi. Řekl bych, šest let jsem nestudovat na to, abych třeba okopával zahradu. Jo, z které třeba nic nemám. Jako že tady není potřeba okopávat, tady je zatravněná. Ale takhle bych to řekl.

Co vám ve službě faráře zabírá nejvíce času ?

Já bych řekl, že je to vyrovnaný. Ono jak kdy, podle období. To, co je potřeba, tak to zabere víc, protože je na to potřeba dát větší důraz než to, co třeba může chvíli běžet ve starejch kolejích.

S jakými skupinami lidí se v rámci své služby nejčastěji stýkáte ?

Vyhraněný není nic. Myslím si, že nechybí žádná kategorie.

Co je podle vás na službě faráře nejdůležitější ?

Být pro lidi.

Pastorace spec skupin:

- manželství a rozvod:

Obtíže v manželství

Umí se zatavit. „Ten můj pije, co s ním mám dělat?“ Čili spíš rada, rada na konkrétní problém. Nebo ani ne tak možná rada, jako spíš dojít se vykecat, něco uslyšet a taková podpora jako „Neboj se, však Hospodin zažil...“. Jako ani to pití není typický, to mě jenom tak napadlo, to byl jenom příklad. Nedokázal bych říct jako, že je něco s čím chodijou pravidelně nebo něco, čeho by bylo víc. Je to případ od případu různý. Pokud by třeba konkrétně v tom manželství byly už vážný krize, tak bych je někam poslal. Vím kam.

Pastorace bezdětných párů

To se mi ještě nestalo.

Pěstounská péče a osvojení

Ne.

Vztah k těm, kdo usilují o rozvod manželství

To byl případ, spíš ojediněle. Vypovídat se, tvrdili, že musí jít od sebe a přitom chtěli být spolu. Chtěli slyšet, aby zůstali spolu, tehdá. Mně to aspoň tak přišlo, podle toho, jak vykládali. Nebo když mluvil každé sám, tak, ne spolu.

Pastorace párů v době rozvodu a těsně po něm

Nebylo.

Vyrovňávání se s rozvodem

Nebylo.

Pastorace rozvedených

Nebylo.

- nemoc:

Lidé po vážném úrazu nebo operaci s trvalými následky

Nebylo.

Stárnoucí, staří, nemohoucí

S problémama nepřišel nikdo. Za starými lidmi na návštěvy chodím. Na pozvání chodím, když vím, že třeba o to stojí, nebo takhle, jo. Čeká, že ho někdo bude poslouchat. Tam člověk nemusí mluvit, stačí když babička mluví a „To jsem si dobře povykládala“. Sedíte tam a hodinu kývete, je spokojená a mně to nic neudělá.

Doprovázení nevléčitelně nemocných, umírajících a jejich příbuzných

Ne

Pastorace rodin po pohřbu blízkých příbuzných či přátel

Povykládat ne, spíš domluvit si, kdy může být další mše za toho nebožtíka.

pastorace vyloučených ze společnosti:

Oběti trestných činů

Jeden případ. Zase šlo spíš o to popovídat si, co se stalo a jak se to mohlo stát a proč se to stalo. Hledání i smyslu toho, proč se to stalo.

Psychicky nemocní a jejich příbuzní

Doma všichni zdraví, a takhle že by přišel někdo nemocnej – v jedné z těch dvaadesáti dědin, co mám za sebou, nebo kolik jich bylo, tak tam byli jako ...duševně nemocní, ale že by se zastavili nebo...Do užšího kontaktu ne, a ani jejich příbuzní.

Alkoholici, drogově závislí a gambleři

Ne.

Vězni a jejich příbuzní a přátelé, propuštění z vězení

Ne.

ROZHOVOR 3

Seberozvoj, duševní hygiena

způsob odpočinku

Kolik průměrně míváte za rok dovolené, jak ji trávíte ?

Průměrně, to co беру jako dovolenou, tak dva až tři týdny. A většinou je trávím tak, že jedu už skoro stabilně s nějakými spolužákama a ještě s bratrem toho jednoho, tak jezdíme do hor. Do Rumunska, nebo máme velmi v oblíbě různé orientální země. To samozřejmě nejde pokaždé, to spíš, když si člověk jednou za čas něco nastřádá. Tak jsme takhle třeba byli ve Vysokém Atlasu, v Maroku autem, takže to byla hrozně náročná cesta. Takže takhle, někam do hor, co nejdál od lidí a s lidmi, které člověk už tak nějak zná, s přátelama.

Kolik máte v průběhu běžného týdne volného času, jak ho trávíte ?

To je různý. Snažím se, abych měl aspoň ten jeden den. A buď ho trávím tak, že se někde sbalím a jdu do lesa se spacákem nebo prostě někam pryč, anebo se sejdem s těmi spolužáky a probíráme všechno možný, zajdem do kina, na koncert.

Kolik večerů v týdnu máte obsazeno povinnostmi z duchovní péče ? Jak to vnímáte ?

To je velice proměnlivé, aspoň teda tady, ve městě to možná je jinak, třeba v tom Tišnově, tady tolik lidí není, takže se to zkrátka mění. Někdy mám skoro celý týden volno, a někdy tam skoro celý týden někdo je. Nebo večery: Mně celkem vyhovují ty večery naopak proti ráno. Takže deset až jedenáct hodin večer pro mě není zas tak zlý, a to je výjimečná doba. Většinu aktivit mám tak do půl desáté, takže z toho nemám pocit, že bych měl obsazený večer. No, on na jednu stranu je, ale mně to nevadí. Někdy tu není za celý týden nic, máme mši od sedmi, to je do osmi, pak ještě nějaká adorace, do půl deváté, to ale bývá tak jednou za týden. Někdy je biblická hodina, ta ale třeba bývá jen jednou za měsíc. Někdy opravdu nebývá za celý týden nic.

Daří se vám nabrat nové síly ?

To je asi individuální. Člověk když ty síly nemá, tak mu stejně nezůstane nic jinýho, než to řešit. Pokud se nějak nezhroutí, což je asi úplný extrém, tak mu nezůstane, než to dohnat někde jinde. Když to nejde večer, tak odpoledne. Tady je to různě. Když jde člověk na šest do práce, tak skončí ve dvě, má to jasný. Já někdy začnu na šest a skončím v deset večer, a někdy tam skoro nic není přes ten den. Někdy je tam něco ráno, pak něco večer, mezitím nic. Takže někdy je problém to nějak seskládat.

Co jste si odnesl ze seminární formace pro svůj způsob odpočinku ?

Jo, něco tam bylo.

Sebevdělávání

Jak vás studium na teologické fakultě připravilo na kněžskou praxi ? Co jste využil ? Co postrádáte ?

No tak, co tam moc nebylo, to jsou takové ty úplně praktický věci – účetnictví, administrativa. Co by jak být mělo a nemělo, doklady, co je nutný někde mít, nemít, takovýhle nějaký věci. Ale ono je na koho se vždycky obrátit a kde se poradit, takže do toho člověk nakonec nějak vpadne, je to všechno na něm a zjišťuje, co a jak má dělat, co by měl nechat, co už může vyhodit z nějakých papírů.

Byla vám po vysvěcení nabídnuta nějaká další možnost sebevdělávání a formace ? (další studium na teologické fakultě, kněžská setkávání, apod.) V čem spočívala ? Jaký byl váš postoj k ní ?

To je nějak dokonce povinné, já mám pocit, že tři roky, nebo pět, je to možný. Já už jsem z toho pryč přeci jenom dýl. Já nevím, jestli je to úplně přesně ono, tenkrát za nás to nemělo nějaký ucelený systém, teď snad jo, už jsem tam dlouho nebyl, protože už nejsem nucen, tak tam nejedu. Občas jsou tam zajímavý věci, ale většinou to bývá v ty úterky, kdy už máme často domluvený něco jinýho se spolužákama třeba ze severní Moravy, tak už to zas nebudu rušit a ty přednášky jsou jednou za měsíc a některé by byly i skutečně zajímavé. Takže něco bylo a myslím, že se to snaží nějak dotáhnout dál, nějak zlepšit, a jinak říkám, knížky jsou pořád.

Co by mělo být obsahem dalšího vzdělávání kněží, aby to bylo pro vaši praxi přínosné ?

No, to je dobrá otázka, možná právě ta pastorační – zkušenosti, co, kde, jak. On je rozdíl – město x vesnice. Co s těma lidma dělat, co už se třeba někde osvědčilo, aby člověk nezkoušel něco, co stejně nebude fungovat. Tohleto moc není a myslím, že ani na té fakultě to moc nebylo. Tam ta pastorka, tu měl pan docent Ambros, ak to bylo zajímavý, to se mně líbilo, ale to byla trinitární teologie. Mně se to líbilo, ale dopad do praktické pastorační to asi moc nemělo. Trojice má zcela jistě dopad na všechno a mnoho jiných věcí, ale jak vést přípravu ke svatbě, to vám to zrovna neporadí. Takže to pak člověk tak různě hledá. Takové věci, co už se komu osvědčilo, a to už je spíš na nějaký fóra, kde si to může člověk probrat, než vyložené na nějakou přednášku. I když uvidíme.

Uvažoval jste o možnosti dalšího studia ? V jakém oboru ?

Uvažoval, dokonce jsem i začal, ale pak jsem zase skončil. A obor – to byla východní křesťanská spiritualita nebo tak, nic z pastorky, jenom tak o životě, v jádru o životě, a mě to z toho celkovýho hlediska vždycky nějak zajímalo, ne konkrétní otázky, ale pak nějak mě opustila chuť v tom pokračovat, protože jsem si říkal, že mnohdy - já nevím, jestli je to všude – ale pro mě byl dost velký důvod, že ta formální stránka převažuje na čímkoliv. Já jsem si pak říkal, že stejně nic neobjevím, a ještě se trápit tady těmi...řádkama a citátama. Zkrátka se mi už pak asi ani nechtělo.

Věnujete se nějak sebevdělávání (četba, návštěva přednášek, apod.) ? V jakých oborech ? Jak často ? Co si kladete za cíl ?

Přednášky, to ne. Na přednášky nechodím, to by člověk musel do Brna a to se mi většinou kryje s něčím. To nejde. A ono je navíc vždycky lepší v nějakém menším kroužku něco probrat. Kdysi jsem se účastnil malého kroužku, kam byl pozván Kolář, jezuita, a v pěti lidech se tam probíraly ty jeho zkušenosti z francouzské církve. Takže to bylo docela zajímavý. Ale to je jiný, než když je taková veřejná přednáška. Takže to mi ani nechybí a kolik času to je, to je různý – jednou mě naprosto opustila potřeba něco číst, naopak jsem měl asi půl roku období, kdy jsem nevzal žádnou knížku do ruky a nic jsem nečetl, ale já myslím, že denně tak hodinka, možná o něco míň.

zázemí (emoční,vztahové)

Chtěl byste bydlet a pracovat společně se spolubratry ? Jak by tato spolupráce a bydlení dle Vašich představ vypadaly ?

No, jak o tom člověk uvažuje,tak postupně přichází na to, že by to v mnoha ohledech bylo k dobru věci. To si nedovedete představit, že když je člověk v chalupě sám. A to tady je obrovská chalupa a spoustu věcí k tomu. Já jsem si to nikdy takhle nepředstavoval, že člověk bude nějakým poustevníkem. Já myslím, že i na tohleto se mohlo v tom semináři pamatovat, nebo aby si to někdo příp. zvážil, co a jak. No, poslední dobou jsem o tom začal uvažovat. Záleží, jak kde, ale tady jsou skutečně dny, kdy člověk kromě nějakých těch mší ty lidi nepotká, a to si člověk udělá ten čas, že za někým zajede, ale toho času, kdy člověk zůstává bez nějakého kontaktu, je v tom dni docela hodně. Takže si myslím, že by to bylo přínosem, protože člověk by mohl ty věci, které se ve farnosti dějí, s někým probrat. S někým, kdo je na stejné lodi a relativně stejné „krevní skupiny“. To by musel být někdo, s kým by se člověk sám rozhodl být, s kým si rozumí. To zcela bezpochyby. Kdybych se rozhodl a našel někoho, kdo by do toho šel taky, tak myslím, že na biskupství nejsou proti. Byla by otázka, jak rozdělit farnosti, aby to bylo přiměřeně práce pro dva kněze, ale nějak by se to řešilo.

Jak máte zařízený provoz domácnosti ? Vyhovuje Vám to? Co byste na tom změnil ?

Starám se o sebe v podstatě sám. Jídlo si někdy vařím, nebo chodím do školy, to je příjemné, že člověk může někdy tam prohodit pár slov s těmi učiteli, což je taky změna oproti tomu, když člověk jí sám, to je takový zvláštní pocit, proto každá změna je dobrá. A když je nějaký moc velký prádlo, protože rodiče nejsou daleko, tak ho vezu domů. Uklízím tak nějak přiměřeně. A když je to větší, tak se to domluví ve farnosti, úklid oken třeba.

Cítíte se někdy osamocený ? Kdy, v jakých situacích ?

Jak s touto osamoceností bojujete ? Co vám pomáhá ji překonat ?

Někdy to prostě přijde, těžko říct, v jakých je to situacích. Nevím, s čím to souvisí, prostě to přijde. Co jsem objevil – nejjednodušší je, i když se do toho člověku vždycky nechce, je jít si sednout před monstranci, ke svatostánku a nějakou dobu tam zůstat. To se spraví. Ne vždycky to ale člověk zvolí jako ten první způsob.

Máte někoho, komu se můžete se vším svěřit ?

Hmm, jo.

Za kým jdete, potřebujete–li rozřešit nějaký problém, či krizi ?

Asi jo, na každý něco jiného, někdo jiný, ale jo.

Kdo jsou pro vás nejbližší lidé ?

Někdo z těch spolužáků ze semináře.

Mezilidské vztahy

zpětná vazba

Je někdo od koho dostáváte zpětnou vazbu ?

Moc ne, sem tam někdy někdo něco řekne, ale moc ne.

Jak reagujete na kritiku ? Od koho kritiku přijímáte, od koho ne ?

No jí moc není, když někdo už něco řekne, tak většinou říká, že se mu něco líbilo. Málokdo řekne, že něco bylo špatně. A aby to ještě řekl mně. Pak je taková kritika, že by chtěli mít mši jindy nebo že by jich chtěli mít víc, v tom je ale člověk klidný, těch je, kolik je, a víc jich nebude. Mnohem radši to vezmu od někoho, kdo mně to jako nenadává, kdo to neříká ve zlosti. Protože když to někdo řekne v podstatě v dobrém, tak o tom člověk minimálně přemýšlí, nechá se třeba ukecat. Když je to ve zlém, tak člověk na první pohled reaguje stejně, že jo. I když se to pak potom třeba srovná.

Jaký způsob podpory či ocenění je pro vás nejpříjemnější ?

Potěší mě třeba důvěra. Že člověk přede mnou otevře nějaký problém, nebo i něco pěkného, co je pro něj důležité, co nedělá, běžně neřeší a neotvírá. To člověka potěší, říká si, že jde o něco, nejenom těm lidem, když nejde o nějaký banality. Jistým způsobem to člověku pomáhá v nalezení smyslu. To mě skutečně povzbudí, když někdo do něčeho jde s upřímností.

Když plánujete nějakou novou aktivitu, radíte se o ní s někým ? S kým ?

Většinou to nejdřív vymyslím. A pak to tady ve farnosti nějakým způsobem nadhodím, lidem buďto z farní rady, nebo i některým dalším, se kterými je si člověk bližší. Člověk to nadhodí, pak se to nechá nějakou dobu „uležet“ a pak se do toho třeba pustíme. Si se radím, jestli jo nebo ne, ono nemá cenu dělat akci, o kterou by lidi nestáli. To by jí pak člověk stejně dělal sám.

způsob řešení konfliktů

Stáváte se při své službě svědkem mezilidských konfliktů? Jak takovou situaci řešíte ?

Ne, to se mi nestalo.

Dostáváte se jako farář s někým do konfliktu ? Jaké z takové situace máte pocity ? Jak ji řešíte ? Jak jste s řešením spokojen ?

Ne, nějak zásadně asi taky ne.

vnímání vztahů s farností

Co od vás vaše farnost očekává?

Ne, nevím. Ty mše by určitě rádi, čím víc mší, tím jsou radši. Protože aby mohli dávat za ty svy zemřelý a jinak tady je asi docela důležitý, že jim ty mše chybí, že těch mší ubývá. Jinak nevím, co ještě by mohli chtít, těžko říct, takže tady se to taky dost liší, tady je to sice jedna farnost, ale kolem dokola deset malých vesniček. V okruhu deseti kilometrů. Takže některý lidi člověk vídá jenom někdy, některé nevidá vůbec. Spojení je tu takové horší, většina lidí nemá auto, takže musí autobusem. Takže je to vázané také na to dojíždění. A s prací je to taky složitý, někdo má, někdo nemá. A když má, tak většinou někam dojíždí. A je to na dlouho. Takže nemám moc představu, co by čekali. Co by čekali nad tady tyhle obyčejný věci, zvl. když nebyli zvyklí, že by bylo něco jiného. Tady naproti byl dřív národní výbor, takže bylo všechno pod jasnou kontrolou. Tady na tu faru se dřív chodilo jen kvůli pohřbu, příp. křtu. A nějaké jiné kontakty s knězem nebyly. Takže to asi přece jenom trvá určitou chvíli, než se to naváže.

Kdy se cítíte ve farnost dobře ?

Kdy se cítím dobře? Když je tu porozumění mezi lidmi, když člověk ví, že je tu nějaký kontakt...tady je, že člověk není úplně izolovaný. A lidi taky. Když je...máme něco společného, stejnou řeč.

Kdy je vám dávána jako knězi farností velká důvěra ?

V mnoha věcech to funguje samo od sebe. Farní rady a i další lidé se tady o to opravdu snaží. Taky v tom, že důvěřují, že se to spravuje rozumně. A jinak nevím, v čem by ještě dávali důvěru. Ono vůbec, třeba mu s důvěrou svěří děti, aby s nimi člověk mluvil. Ve všem je trochu nějaké důvěry, kdyby to tak nebylo, tak se prostě sbalí a jdou pryč.

Jsou situace kdy na vás klade farnost příliš velká, nebo i nesplnitelná očekávání ?

No, to jsou. Když by chtěli těch mší víc a ono to fakt nejde. Bohužel už toho víc nebude. Jinak nevím.

Co jste očekával od farnosti při svém příchodu ?

Nic moc jsem nečekal a bylo to pěkný.

Co očekáváte od farnosti dnes ?

Něco tady očekávat, to je takový!...Co já bych měl očekávat...Samozřejmě bych si přál, aby tady ti lidi nějakým způsobem Boha našli a setkávali se s ním. To bych si přál, ale že bych to očekával, to ne. Já nevím, co mám očekávat.

farní rada, role laiků

Jaká je vaše zkušenost s farní radou ?

Teď jsme se právě dlouho nesešli, ono se teď taky nic neděje. Zkušenosti nejsou rozhodně špatný. Člověk se aspoň trochu dozví reakce ze stran těch lidí. Mnoho věcí také mohou lidi zařídit a tak nějak se o ně postarat – inventarizace, atd. Takže si to ti lidi tak nějak vzali za své, že by se o to mohli postarat, vlastně taky zjistí, co se tu tak nějak děje, co mají a tak. Byly tam i dobré nápady, co by se mohlo udělat - tři poutě společně s děckama a tak. Dlouho jsme se nesešli, teď máme domluvené nějaké setkání. Zabýváme se vším, co přijde, pastorační i ekonomickými věcmi.

Jak by mělo vypadat rozhodování ve farnosti ? V jakých oblastech by měl mít farář právo veta ?

To je hodně široká otázka. Podle mne by vůbec nebylo na škodu, kdyby si o ekonomických otázkách, které se jí týkají, rozhodovala se vším všudy farnost a ten farář by tam vůbec právo veta mít nemusel. Tam stejně, ať tak nebo tak, se musí žádat přes biskupství, ať to dělá farář nebo oni, myslím si, že by to bylo jedno. Já bych byl opravdu rád, kdybych se o to nemusel starat. Tady se spravoval kostel, pak se zas musela spravit prostě ta fara. Pořád se něco dělá, teď nás zase čeká fasáda a to jsou věci, které s kněžstvím vůbec nesouvisí a člověk jim nerozumí, takže vždycky někoho musí hledat. Kdyby se to týkalo takovýchhle věcí, vůbec bych nebyl proti tomu, ať se to dá do rukou věřících. Když by farář něco pro tu farnost chtěl, tak by se to nějak vyřešilo a bylo by to jednodušší. Pak by nebyl vůbec žádný problém s nějakou příp. nejasností. A co se týče pastoračních aktivit, bohoslužeb, náboženství – tam, si to stejně musí zařídit nějak ten kněz, takže tam nevím, co by farnost mohla.

Jaké aktivity jsou svěřeny u vás ve farnosti laikům ? Jakou s tím máte zkušenost ?

Třeba ty sbírky počítají, s tím je dobrá zkušenost. Účetnictví nebo ta inventarizace – to dělali tady všechno ti lidi. Katechetky – to je problém, protože tady jedna je, ta ale učí někde jinde, pak je zase jiná, ta zase není odsud a učí tu teď první půlrok. Pak věci kolem bohoslužeb čili kostel, běžná údržba, liturgické služby, lektoři, ministranti, varhaníci, schola. To není problém, vždycky se nějak dohodneme.

Jak se komunikuje se spolupracovníky ?

Buďto se potkáme, nebo si zatelefonujeme a funguje to.

Máte – li vést skupinu lidí, schůzi atd., jaké to pro vás je ?

No, vyloženě bych to nemusel vést. Ale takové věci nejsou zase až tak často, to bývá jenom farní rada a tam asi nezbývá, než aby to člověk vedl. Kdybych to nemusel vést, tak se nic neděje a možná bych byl radši.

Dověděl jste se o těchto věcech nějaké informace v rámci studia ?

To bych se teď musel zamyslet, jestli jo nebo ne, protože to už je teď docela dlouho. Je možný, že jo, ale tak nějak okrajově. V rámci těch studií to asi padlo, ale nebylo to nikde nic zásadního.

Zjistil jste v praxi, že by se vám hodily nějaké další znalosti či dovednosti ?

No, to by se hodily vždycky, to se vždycky hodí.

vztah k místnímu společenství

S jakými lidmi z vaší obce, města přicházíte do kontaktu mimo vaše farníky ? Při jakých příležitostech ?

Třeba na radnici, ona jich většina do kostela chodí aspoň někdy, ale všichni ne, takže tam ale myslím, že s radnicí vycházíme docela slušně. A jinak já nevím. Když člověk vyleze, tak někoho potká na ulici. Nebo jsme tu ještě s klukama hráli divadlo, to je sice jiný typ kontaktu, ale všichni pak ví, kdo je kdo.

Spolupracuje vaše farnost s obcí(zastupitelstvo spolky), pokud ano, tak s kým a na čem ?

Tady jsou orlí a spolupracujeme, protože tam jsou stejní lidi, co dělají něco v kostele, takže mnoho věcí se dělá společně, třeba tábor pro křesťanská děcka se dělá pod Orlem. Oni by ode mě možná něco čekali, ale já nevím, co jim nabídnout – „duchovní rádce?“. Taky jsou tam prostředky a možnosti pro to, aby se něco dělalo. S hasičema nespolečujeme, jenom při pohřbech, když nosí rakve, stejně jako s myslivcema.

Existují ve farnosti nějaké aktivity pro lidi zvenku ? Chtěl byste, aby existovaly ?

V podstatě ne, nepořádáme takové akce. Pořádáme třeba Farní den, což je spíš ale pro naše lidi. Samozřejmě je to otevřené, ale lidi tam nepřijdou, když nepřijdou do kostela. I když na to pivo by třeba přijít mohli, nebo na nějaký divadlo. Někteří možná i přijdou – nějaký divadýlko, buřty, pivo, koncert. Ale nic zásadního to není, není to zaměřený na ty lidi, co do kostela nechodí. Určitě by bylo dobré těm lidem něco nabídnout, ale otázka je, jestli o to oni stojí, a potom, o co. Asi by to bylo příjemný, ale musela by to být nějaká akce, která až tak nesouvisí s farníma věcmi, ono ale jde...koneckonců vždycky jde o vztahy mezi těmi lidmi, kde se všichni znají a někteří už po mnoho generací.

V čem by vám mohla místní komunita pomoci ?

Tomu se asi nedá vyloženě říct „komunita“, protože zatímco nás něco spojuje, tak je to spojuje nepřímě. No, nevím, a kór tady na té vesnici nevím co, když jsou na tom všichni zhruba stejně. To záleží už pak na člověku, když tam bude třeba nějaký muzikant, divadelník nebo někdo prostě...nebo někdo jakkoliv vystupující, tak pak je to jasný, ale takhle v obecným – to bych nevěděl.

Pastorace

Identita faráře

Já tomu rozumím, ale já bych se do toho nestavěl, do této polarity, já vím, jak je to myšlený, ale já to takhle nevnímám.

Co vám ve službě faráře zabírá nejvíce času ?

Tak to budou určitě bohoslužebné aktivity, když to spočítám, tak to bude stoprocentně nejvíc. Jako mše, pohřby. Náboženství a nějakých setkání už je míň. Bohoslužby – to je hodina každý den, minimálně. To je časově určitě nejvíc.

S jakými skupinami lidí se v rámci své služby nejčastěji stýkáte ?

Nejčastěji děti, pak ty babičky. Když jsou ministranti, to je docela rozumný, to je od těch 15 do 35 a je jich tam docela dost. Takže to jsou kluci. A holky? Třeba malý, co tady maj zpívání, varhanice jsou většinou holky. A co nejvíc asi chybí v nějaké komunikaci, jsou takoví ti normální chlapi, co tady postávají a pokušou před kostelem, nebo rovnou čekají v hospodě, až ty jejich vylezou, když je aspoň chtějí odvézt. Takoví ti chlapi nad těch 40, v pozdějším věku se sem tam někdo objeví. Ne, že by úplně chyběli, v tom kostele sem tam jsou a jinak nemají moc důvodů něco řešit, ono jiných věcí a práce a všeho možného je dost. Ten přímý kontakt tu asi moc není.

Co je podle vás na službě faráře nejdůležitější ?

Tak postupně si myslím, že aby byl Pánu Bohu blízko. A potom aby měl ty lidi aspoň trochu rád, aby nebyl zlej.

Pastorace spec skupin:

manželství a rozvod:

Obtíže v manželství

Jo, to se někdy obrací. Člověk mírně radí, když to jde, a když to nejde, tak dávám kontakt na manželskou poradnu do Brna nebo na psychologa. A ty zpětný ohlasy na jejich práci jsou docela dobrý. Většinou to začne jedním člověkem, ne že by se obrátil, ale většinou třeba ve zповědi se člověk dozví, že něco, co na první pohled nevypadá, je problém. Ono to není mockrát, ale většinou se pak snažím pracovat s celým tím párem, stejně se to týká obou.

Pastorace bezdětných párů

Ne, mně ne. Tady rozhodně ne. V Tišnově, tam se to občas stávalo, ale tady ne. Tady se to asi taky stává, ale lidi s tím nechodí. V tom Tišnově chodili v ještě nějakým dalším tlaku, třeba že ten partner není věřící a celkově je to takovej nůž na krk. To už pak člověk co může – nic moc říct nemůže.

Pěstounská péče a osvojení

Ne.

Vztah k těm, kdo usilují o rozvod manželství

Pastorace párů v době rozvodu a těsně po něm

Vyrovňávání se s rozvodem

No, tak to jo, přijde ta strana, která se cítí ublížená, která si myslí, že nemůže za ten rozvod. Pořád berou toho partnera jako svýho, což je pěkný, že jo, ale nedá se s tím nic. To s tím nevím moc, co dělat. Buďto je třeba odkážu, když s tím opravdu mají nějaký velký problémy, ale tady to není až tak často.

Pastorace rozvedených

No, tak to jo, přijde ta strana, která se cítí ublížená, která si myslí, že nemůže za ten rozvod. Pořád berou toho partnera jako svýho, což je pěkný, že jo, ale nedá se s tím nic. To s tím nevím moc, co dělat. Buďto je třeba odkážu, když s tím opravdu mají nějaký velký problémy, ale tady to není až tak často.

nemoc:

Lidé po vážném úrazu nebo operaci s trvalými následky

Nějakou dlouhou, těžkou nemoc, ty úrazy – ty ne. To jsou taky věci, s kterýma člověk moc nemůže. Člověk za těmi lidmi přijde a je chvíli s nimi. Navštěvují nemocné.

Stárnoucí, staří ,nemohoucí

Navštěvují toho, kdo chce. Ne, že bych obcházel dům od domu a klepal. Ale nabízím tu možnost. Kdo chce, za tím se zastavím. Každopádně jsou ti lidé rádi, když někdo přijde, kór „panáček“, když ještě se sv. přijímáním, tak je to samozřejmě dobrý, anebo i jenom tak, prostě si povykládat.

Doprovázení nevléčitelně nemocných, umírajících a jejich příbuzných

Tak tady je to opravdu ještě trochu jiné, lidi se tady přece jenom znají, takže to pro člověka není taková „pecka“. Musí si to sice nést sám, ale tady člověk vyleze, potká v obchodě tamtoho, tamtoho a tamtoho, že když to tady začíná být pro někoho těžký, třeba i psychicky, že mu ostatní pomůžou, že to s ním nějakým způsobem nesou. Tady byla jedna paní s rakovinou, už jsme ji pochovali, a člověk s ní byl v kontaktu, doprovázení je možná silné slovo. Ale myslím, že to není úplně kritický, že by ten člověk byl odkázán jenom na toho faráře, ještě dobře fungují takový ty normální vztahy mezi lidma, takže ten člověk není vyloženě opuštěný, což je asi nejhorší. To snad nějak funguje, trochu.

Pastorace rodin po pohřbu blízkých příbuzných či přátel

Jo, třeba tahle paní s rakovinou, co jsem o ní mluvil. A pak někteří jiní, co do toho kostela nechodí. Tak občas přijdou, že chtějí „zazvonit“, nevím, za co přesně. V takové chvíli se člověk neptá, když někdo přijde: „Pane faráři, mně umřel manžel, můžete mi za něj zazvonit?“

pastorace vyloučených ze společnosti:

Oběti trestných činů

S obětí trestného činu jsem se nesetkal.

Psychicky nemocní a jejich příbuzní

Tak to asi jo, to se občas objeví. Tak jsem se společně pomodlili, to bylo ještě přes nějaké drogy a takové věci. A to byl člověk, který ještě navíc nebyl odsud, ale stávil se tu cestou, tak co s tím?

Alkoholici, drogově závislí a gambleři

Tak to jo, to občas taky, ale oni to tady vesměs nevidí jako nějaký problém. Drogy ani tak ne, to je spíš problém ten alkohol. Ten někdy problém je, a to spíš říkají ty „druhý polovičky“ o tom svém. Ti dotyční říkají, že se někdy napili trochu víc, ale nevidí v tom problém. To se nedá řešit, když to ten člověk nevidí jako problém.

Vězni a jejich příbuzní a přátelé, propuštění z vězení

Taky jsou tady jeden nebo dva takoví lidé, ale spíš ti příbuzní, protože ti „naši“ do kostela moc často nezavítají. A pokud jsou to rodiče, tak spíš nějakou útěchu.

ROZHOVOR 4

Seberozvoj, duševní hygiena

způsob odpočinku

Kolik průměrně míváte za rok dovolené, jak ji trávíte ?

Kolik máte v průběhu běžného týdne volného času, jak ho trávíte ?

Samozřejmě, podle zákoníku čtyři týdny a týden na duchovní cvičení. Je to ideál, ke kterému směřuji. Já to říkám schválně, na ten odpočinek je potřeba myslet systémově a programově, já už jsem zažil takové situace, kdy díky studiu nebo jiným velkým námahám člověk dokáže přivést sám sebe téměř k sebezničení. Takže je potřeba myslet na odpočinek programově. Kdybych byl vojenským kaplanem, tak bych měl ještě o týden víc. No, to je jedno. Já si dělám srandu, ale fakt, snažím se. No, letos jsem měl kolik? Tak, týden jsem byl na exerciciích...14 dní a týden. A letos budu mít tři týdny a exercicie. No, už se k tomu začínám pomalinku blížit. Už je fara opravená, takže můžu někde jet. Čili je potřeba k tomu směřovat, je potřeba využívat ten Zákoník práce. Po určitých zkušenostech je to programová nutnost. Potom se snažím mít každý pondělí volno. Každé pondělí nepracuji, nebo se o to aspoň snažím. V neděli večer někam odjedu a vrátím se na faru v úterý večer. Ten den mezitím mám volno, spím, jím a modlím se. Většinou mi pomáhá nebýt tady, ale je to různé, jednak člověk musí mít kam jít. Tady jde o to, že tady pořád někdo zvoní a ty problémy jsou tady v těch zdech, takže člověk má daleko víc pokušení něco dělat, a tím pádem je lepší tu nebýt, změnit prostředí. I když, dovedu si představit, že tu někdy prožiju taky hezkej den, že něco dělám, ale že vím, že mám volno. Mým ideálem je mít dva dny volno, ale to je nedosažitelný.

Kolik večerů v týdnu máte obsazeno povinnostmi z duchovní péče ? Jak to vnímáte ?

Kolik večerů v týdnu? Tak já vám řeknu, jaký je můj pracovní týden. V pondělí nic nedělám. V úterý jsem na tom Bohu díky tak dobře, že sice bych měl jezdit na trienálky, ale tam se moc nevyskytuju, takže mám večer mši sv. A po té večerní mši sv. mám buď jedno nebo dvě setkání, od sedmi do osmi a od osmi do devíti. Ve středu přijde v devět ráno na faru školka, pak jdu na oběd. V 11.45 mně začne vyučování náboženství, to skončí o půl třetí, o tři čtvrtě na tři pak někdo přijde – nějaký holky si ještě něco domlouvají, to je tak na hodinu. Do tři čtvrtě na čtyři pak mám relativně volno. O šesti mám mši tady a teď je tady vedle pan farář nemocnej, tak mám ještě o sedmi jednu mši tam. A pak někdo přijde, počítám tak do devíti. Ve čtvrtek, to jedu ráno učit na gymnázium, pak mám náboženství tady vedle v dědině. Pak mám vedle v dědině mši a ještě přípravu na první sv. přijímání. Pak je adorace, ta končí v osm a tam já chodím zpovídat. To už si tam potom nikoho nedávám. V pátek večer je dětská mše o pěti a o sedmi mají tady devátáci ještě náboženství. Ale to už si potom taky nic nedávám, protože se stává, že se zvykládáme nebo jdeme hrát šachy. V sobotu večer tady nikoho systémově nechci, to jsem teďka objevil, to jsem nikdy předtím neměl, to až jsem přišel semka, že po vesnickém faráři v sobotu večer nikdy nikdo nic nechce, což předtím ve městě nebylo. Tak v sobotu večer mám volno a soboty večer mám rád.

Co jste si odnesl ze seminární formace pro svůj způsob odpočinku ?

Jo, to asi jo, to se říká pořád. Asi ne ve škole, ale spíš v semináři.

Sebevzdělávání

Jak vás studium na teologické fakultě připravilo na kněžskou praxi ? Co jste využil ? Co postrádáte ?

Já, abych pravdu řekl, já fakt nevím. Dovedu si představit, že by tam některých věcí mohlo být o trochu víc nebo že by mohly být jinak seskupeny. Jenže ty studijní programy jsou různé různé. Takže my jsme měli třeba dva semestry eklesiologie. To tady na žádné teologické fakultě nemají. My jsme měli semestr mariologie, to tady nikde není. Zase jsem neměl didaktiku a takovýchle hloupostí. Dovedu si představit, že by tam mohlo být víc ryzí dogmatiky, skutečné teologie na úkor tady těch všech hloupostí, jako jsou didaktiky. Ty jsou sice taky důležité, ale nevím. Já si dovedu představit, že ryzí teologie by tam mohlo být víc. Ale hlavně by tam mohlo být míň dějin. V Olomouci nebo kde jsou furt dějiny, každý rok jsou dějiny. A to je vražda na mrtvejch. Furt jsou nějaký dějiny, to mě teď jenom tak napadá. A ještě úvody. Úvod do něčeho nemám rád – tak buďto se něco studuje nebo se nestuduje, úvod je blbost. Úvod do sociální psychologie, byl toho semestr – tzn. třikrát to není, dvakrát to odpadne. Šest setkání teď jako nějaká skupina jakási, těch úvodů, třeba úvod do církevních dějin. No jasně, je potřeba znát dějiny církve, aby člověk dokázal pochopit ty souvislosti, ale je úplně jedno, jestli je pečeť zavěšená nebo přivěšená, to jsou prostě hlouposti, nebo tak nějak.

Byla vám po vysvěcení nabídnuta nějaká další možnost sebevzdělávání a formace ? (další studium na teologické fakultě, kněžská setkávání, apod.) V čem spočívala ? Jaký byl váš postoj k ní ?

Každý kněz má povinnost se účastnit tzv. trienálních setkání. Trienální od toho, že to trvá tři roky. V naší diecézi to ale trvá pět. To je věc, která by sama o sobě byla dobrá, a teď ještě vyšel navíc dokument ČBK, že aby se někdo mohl stát farářem, tak musí složit farářské zkoušky, takže by se na ně měl připravovat. A partikulární práva to mají nějak upravit. To potká všechny lidi, navíc je to povinný. Jinak mně bylo nabídnuto studium v Německu a já jsem ho odmítl. Co se týče trienálek, tak na rok je téma a je tam vždycky nějaký přednášející – je to jednou za měsíc, je to v Brně a jednou za měsíc je to mimo Brno u nějakého kněze, kde se opět probírá nějaké téma. Témata jsou vybírána asi nejvíc podle toho, jaké se povede sehnat přednášející. Systém v tom asi je, třeba teďka se to týkalo farnosti a myslím, že ty témata byly docela dobrý. Odmítnutí školy v Německu – asi jsem si na to netroufal, asi by to blikalo hodně do červeného na mým osobním indikátoru. To byl hlavní důvod. Jinak i to, že jsem tady třetím rokem. Já bych chtěl tu farářskou zkušenost prostě někam dovést. Člověk se učí být farářem a potřebuje k tomu určitý čas. A ti lidi tady potřebují taky určitý čas a pro farnost by nebylo dobrý, kdybych teďka šel pryč. No, oni by to nakonec samozřejmě přijali, ale bylo by to takový...prostě by to nebylo ono.

Co by mělo být obsahem dalšího vzdělávání kněží, aby to bylo pro vaši praxi přínosné ?

Tam nejde ani tak o témata, každý téma je dobrý, jenom to musí být nějak dotažený do konce. A to je vždycky ten největší problém. Udělejme třeba přednášku na téma „Příprava na biřmování“ – výstupem z toho by nemělo být jenom nějaký vyprávění, ale že mi dá někdo CD a řekne: „Hele, tady je osm itinerářů, jsou tu sepsané nějaký zkušenosti, na zbytek máš hyperlink, tak si to tam najdi.“ To by pomohlo hodně, ale asi není momentálně v silách církve něco takového vytvořit. Ale já bych to ocenil ze všeho nejvíc. Problém je v tom, že nejsou knížky. Je miliony knih typu „Ve stínu kříže“ sv. Jana od Kříže, dialog s Mahámantrou a dialogy se svatými, miliony knih, ale já potřebuju knížku nebo brožuru, kterou dám rodičům, kteří semka přijdou žádat o křest dítěte – kde bude jasně a srozumitelně nabídnuto, co to znamená být křesťanem. Takovou knížku já chci a chci jich šest, abych si mohl vybrat podle toho, jací rodiče přijdou. Já chci knížku, na který bude napsáno „Příprava k prvnímu sv. přijímání dětí, příprava jejich rodin“, a ne jednu. Vždyť se to dělá, do pasti, v církvi už osm století a furt o tom není knížka. Každý farář to nějak „pytlíkuje“ a není o tom knížka se vším, co je potřeba. A takovou knížku si nekoupím, a to mně schází. Já vím, že to nejde přejmout ty věci, ale sepsané zkušenosti, to by mi velmi pomohlo. A není třeba ani „Jak vést farnost“. Já si chci koupit a přečíst knížku „Kuchařka pro faráře“. Když jsem poprvé přišel tady vedle do kanceláře, tak jsem říkal: „Co z těchto knih mohu vyhodit a co ne?“ Já vím, že existuje skartační řád, ale skartační řád je pořádně tlustý a stejně...A stejně je to jenom široká instrukce

ČBK, podle které se nedá nic uspořádat. Takže já chci jasný návod: „Farní kancelář“ – ve farní kanceláři musí být: základní dokumenty jsou: za prvé až za x-té. Jestliže se stane to, je potřeba připravit tyto věci. A to tak není.

Uvažoval jste o možnosti dalšího studia ? V jakém oboru ?

Já s tím tak nějak pořád bojuju. Možná že jo, pro můj osobní rozvoj. Dovedu si představit, že až tady prostě něco dokončím a někde tu farnost třeba přivedu dál, tak že bych se chtěl zase něco dozvědět, abych prostě neblábolil.

Věnujete se nějak sebevzdělávání (četba, návštěva přednášek, apod.) ? V jakých oborech ? Jak často ? Co si kladete za cíl ?

zázemí (emoční, vztahové)

Chtěl byste bydlet a pracovat společně se spolubratry ? Jak by tato spolupráce a bydlení dle Vašich představ vypadaly ?

To je otázka. Jako, chtěl bych s nimi spolupracovat, bez spolupráce to nejde, to je blbost. Spolupráce ano, ale společný život, to je problém. Ke společnému životu jsou povoláni manželé a řeholníci. Zkuste najít klášter, kde jsou dneska řeholníci, to je pro ně tak akorát dobrý místo srazu. Najít dneska řeholníka v klášteře, to už musí bejt, protože všichni chtějí bydlet někde po farách – nechápu proč. Ono to není o tom, jestli člověk chce nebo nechce, ale zda to teologicky k tomu životu faráře patří, že má žít ve společenství s někým. On musí žít ve společenství, ale společenství jednoho domu? Což já do dneška přesně nevím. Chci spolupracovat, ale vím, že nemůžu jen tak s někým bydlet ve společném domě. To musí být někdo, s kým si budu rozumět a on musí rozumět mně. Takže to by musel být někdo, koho já si vyberu. Možný to je, každý musíme mít svůj byt, abychom se nerušili, ale můžeme bydlet v jednom domě. Můžem mít společnou kuchyň, společnej nějakěj obývár. Má to své velké výhody, já jsem to zažil, když jsem byl kaplanem – když člověk přijde a ten druhý řekne: „Dáš si kafe?“ „Jasně, dám si kafe.“ A uvaří mi kafe. Tak je to úplně jiný. Taky, když má člověk nějaký těžkosti, tak to může tomu druhýmu říct. A když se na faru začnou dobývat nějaká individua, tak se to dá ve dvou líp zvládnout. Ti dva lidé si také přináší vzájemnou korekci. Takže má to nesporné výhody. Ale i to, že člověk je sám, je velmi krásné. Třeba když člověk může večer sám v klidu povečeřet. Mně se to líbí. Já si myslím, že Bůh mě pozval k tomuto způsobu života. Ta samota není v tom, že je člověk fyzicky sám, ale kdyby neměl přátele. Když má přátele, má zázemí a cítí, že je přijímán, chtěný, tak může být v tomto krásném 42+1 a bude v něm šťastný. To je v podstatě teologický problém, jestli je člověk povolán k tomuto způsobu života.

Jak máte zařízený provoz domácnosti ? Vyhovuje Vám to? Co byste na tom změnil ?

Pojďte se podívat.

Cítíte se někdy osamocený ? Kdy, v jakých situacích ?

Jak s touto osamocení bojujete ? Co vám pomáhá ji překonat ?

Já samotu vyhledávám, ale dovedu si představit, že kdybych byl ve svých 31 letech v Panských Dubénkách nebo na jiném podobném místě, kde nezazvoní telefon 14 dní, a když zazvoní, tak je to samozřejmě omyl, protože volají do autoservisu, tak věřím, že v takové situaci může samota na toho člověka přijít. Samota může a nemusí být spojená se sexuálníma touhami a s tím, co s tím souvisí. Mně samota zatím nevádí.

Máte někoho, komu se můžete se vším svěřit ?

Jo, určitě, bez toho nelze žít.

Za kým jdete, potřebujete-li rozřešit nějaký problém, či krizi ?

Jo, určitě.

Kdo jsou pro vás nejbližší lidé ?

Určitě jsou to nějací kněží, se kterými je mi dobře. Určitě jsou to rodiče a určitě je i tady ve farnosti spousta lidí, se kterými se cítím velmi dobře.

Mezilidské vztahy

zpětná vazba

Je někdo od koho dostáváte zpětnou vazbu ?

No minimálně. Asi jsem tady ještě málo roků, aby se někdo odvážil říct, že je něco špatně. Jsem ale rád, že se i takoví lidé najdou. Ale ta zpětná vazba pro faráře je nutná, neděje se to a bez toho církev nepůjde dál. V církvi jsou na to vytvořeny nástroje, které se ale nepoužívají. Podle mě by měl do farnosti jednou za rok nebo jiné pravidelné období přijít supervizor, který by to celé shlédnul a řekl, co a jak. To je v 21. století běžný standard a nechápu, proč by ho církev neměla používat, když má ukazovat cestu. Tady je určitě co dohánět. Jestliže se má určit, kdo má přijít do jaké farnosti a v jakém stavu ta která farnost je, no, tak to nepomůže o tom psát statistiky, ale je potřeba to místo navštívit. A úplně jednoznačně to lze vidět. Když by přišel supervizor na faru a viděl, že je tam plíseň v rohách, tak je s tím potřeba něco udělat. A nemuselo by to docházet do různých hrůzných stavů, protože by se vědělo, že je s tím potřeba něco udělat. Čili řekl bych, že ta zpětná vazba chybí.

Jak reagujete na kritiku ? Od koho kritiku přijímáte, od koho ne ?

Tak já se to snažím vzít od všech, ale vždycky je to těžký přijmout, že člověk dělá něco blbě. Pýcha je základní vlastnost.

Jaký způsob podpory či ocenění je pro vás nejpříjemnější ?

Když to někdo řekne: „Bylo to dobrý, v tomhle budeme pokračovat.“

Když plánujete nějakou novou aktivitu, radíte se o ní s někým ? S kým ?

Ano.

způsob řešení konfliktů

Stáváte se při své službě svědkem mezilidských konfliktů? Jak takovou situaci řešíte ?

Záleží totiž na tom, co to je za konflikt. A člověk o těch konfliktech ví. Co pro to člověk může udělat? Může toho člověka vyslechnout, může to s ním nést, může o tom vědět, může se za to modlit. A je potřeba nezasahovat do toho konfliktu, ale vést člověka, který ho chce řešit. Neřešit ho za něj. Ten člověk je dospělej a je potřeba ho spíš doprovázet, než za něj ty konflikty řešit. Člověk může vstoupit do konfliktu někoho natolik osobně, nakolik osobně on vstupuje do jeho konfliktů. Můžu nést kříže toho, kdo nese mé kříže. Kdybych měl nést kříže všech, kteří mi o nich vypráví, tak se brzy shledáme v Bohnicích. A je to těžký, protože těch věcí je hodně a jde o to, aby člověk nebyl cynickejš. Aby to nepouštěl, ale ani to nebral příliš na sebe. V tom je veliký kus umění a v tom si myslím, že by ta seminární formace měla být lepší, v tom se neděje vůbec nic, tohleto tam zcela určitě schází. Formace k tomu, jak doprovázet lidi, to tam asi není.

Dostáváte se jako farář s někým do konfliktu ? Jaké z takové situace máte pocity ? Jak ji řešíte ? Jak jste s řešením spokojen ?

Asi jo, tomu se prostě nedá vyhnout. Člověk musí jít občas do konfliktu a každý konflikt je nakonec dobrý. Nakonec se to musí vyřešit. Člověk se v konfliktu nesmí zachovat dětsky, že by se urazil. A je potřeba jít dál. Je to nepříjemný, ale co se dá dělat. A to tady je to ještě, zaplat' Pán Bůh, zlatý svatý. Jsou i mnohem horší farnosti.

vnímání vztahů s farností

Co od vás vaše farnost očekává?

No, oni to sami nevědí. Asi tuším, co očekávají. Ale oni neví, co jim může farář nabídnout a to je potřeba právě těm lidem ukázat. Oni chtějí mše. Musí být mše a v mnoha farnostech to funguje tak, že oni chtějí „panáčka“. A je jim jedno, jestli to bude malej tlustej s brejlema nebo vysoký hubený bez brýlí. Ale prostě bude tam farář. Bude tam mše a oni budou spokojení. Ten, který tam přijede udělat mši, ten je ten nejlepší, byť to tak ve skutečnosti nemusí být. Základní požadavek je, aby tam byla mše, což je podle mě trošičku zcestný, protože to je jenom jedna část, která sama o sobě rozhodně nestačí. Ale myslím, že tady ode mne nechtějí, aby tu byla jenom mše.

Kdy se cítíte ve farnost dobře ?

V neděli na mši s farníkama, když je „Farfest“, když se něco povede, když večer večeřím a dívám se z okna, tak je mi ve farnosti dobře. To je samozřejmě subjektivní, protože stačí, aby měl člověk dobrou náladu. Druhý ráno se člověk blbě vyspí, ono se objektivně nic nezměnilo a cítím se ve farnosti blbě. Takže je to potřeba brát s velkou rezervou

Kdy je vám dávána jako knězi farností velká důvěra ?

Určitě, když lidi přijdou s nějakým vážným problémem. Nebo řeknou: „Pane faráři, tady vám nesu peníze na kostel.“ A nebojí se vám svěřit těch pět tisíc jen tak, bez dokladu. Já říkám: „Já vám na to napíšu doklad.“ a oni ne, že to je dobrý. Které organizaci ve městě dá někdo jenom tak, bez dokladu, pět tisíc. Když mají dát fotbalisté 50 korun, aby měli ve sprchách teplou vodu, tak se o tom dohadují, takže tohle je určitě veliký projev důvěry.

Jsou situace kdy na vás klade farnost příliš velká, nebo i nespílitelná očekávání ?

Nad tím jsem nikdy nepřemýšlel.

Co jste očekával od farnosti při svém příchodu ?

Když jsem přišel do první farnosti, to si vzpomínám, co jsem očekával. Že budu mít svůj pokoj, kde konečně po sedmi letech budu bydlet, a že si tam dám knížky a budu tam mít postel. Tak to jsem očekával. Zbytečně, samozřejmě. Ale očekával jsem to.

Co očekáváte od farnosti dnes ?

Já od ní očekávám spolupráci a spoluzodpovědnost za to dílo. Abychom společně dělali něco pro růst Božího království v tomto místě.

farní rada, role laiků

Jaká je vaše zkušenost s farní radou ?

Máme ekonomickou farní radu, zkušenosti velmi dobré. A mám skupinu lidí, se kterými se rádím ohledně pastoračních věcí. Pastorační radu, která není oficiálně ustanovená, protože to je vždycky problém. U ekonomické rady ten problém není, protože tam to musí být odborníci. Ne každá farnost může mít ekonomickou radu, protože tam ti lidi prostě nejsou. V pastorační radě musí být lidi, kteří chtějí spolupracovat a něco tvořit. A musím vědět, že nebudou lobovat za žádnou z těch „stran“, který vždycky v té farnosti jsou. A musí to být lidé tvůrčí a otevření.

Jak by mělo vypadat rozhodování ve farnosti ? V jakých oblastech by měl mít farář právo veta ?

Já si nedovedu představit, že bych své ekonomické radě něco vetoval. Nedovedu si představit, že bych řekl: „Chlapi, ne!“, i kdyby to bylo tři na jednoho, tak si to nedovedu představit. My jsme nikdy o ničem nehlasovali, ještě. Já si neodvedu představit, že bych se postavil proti nim. Ale dovedu si představit, že mohou nastat situace, kdy je potřeba používat právo veta na každém druhém zasedání. Ale to není v systému práva, to je problém těch lidí. A v pastorační radě se hlasovat nedá. To je blbost, teologicky. Pastorační rada pracuje úplně jinak. Tady to otázka postrádá smysl. Úkolem pastorační rady je dobrat se společně, jaký je Boží záměr s touto věcí. K tomu je potřeba se dobrat, ne udělat kompromis. Je potřeba to objevit. Nebo je třeba počkat, říct: „Tohleto nevyřešíme.“ a než to hnát přes sílu, tak raději pojďme dál. Teologicky je hlasování v pastorační radě nesmysl. Navíc povinná je jenom ekonomická, u pastorační je v kodexu napsaný, že má pouze poradní hlas. To „pouze“ je ale jenom právní klička. Teologicky, eklesiologicky to je nutnost, ne jenom nějaké „pouze“. To musí být. Všichni byli pokřtěni, všichni přijali úřad kněze, proroka a krále – řídit, posvěcovat. Spolu s tím knězem, on má koordinovat jejich charismata. Tam je to z principu církve samotné.

Jaké aktivity jsou svěřeny u vás ve farnosti laikům ? Jakou s tím máte zkušenost ?

Co dělají? Málo, mohli by toho dělat víc! To je problém, protože co dělají laici? Mám tady holku, která cvičí divadlo s děckama na dětské mše. Máme vždycky, že když je dětská mše, tak tam ti starší hrají divadlo pro ty menší. A taky připravuje nějaký „kočky“ na první sv. přijímání. A pak je tady Mára. Marek má vystudovanou teologii. Když tu bylo náboženství pro dospělé a sešlo se moc lidí, tak on učil jednu půlku. Pak ještě jedna „kočka“, co tu učí jednu hodinu náboženství. Lidi, co jsou v ekonomický a pastorační radě. Pak mám dva kostelníky, protože jednoho bych utrápil. Což je důležitý, já si nedovedu představit, že bych je neměl. Koho bych sekýroval. Samozřejmě jsou tu varhaníci, schola, paní, která se stará o nástěnky, člověk, který se stará o Betlémy, pán, co se stará o zvony, paní, co pere kostelní prádlo, paní, co dělá kvítka. Taková klasika, asi jako všude, poměrně málo. Buď ti lidi nemůžou a chtějí by, nebo nechťejí. Já jsem pro to, aby všichni něco dělali. Jo, ještě tu máme tři kluky, ženáče, kteří podávají sv. přijímání.

Jak se komunikuje se spolupracovníky ?

Žádná farnost není jednolitá, vždycky jsou prostě různá napětí mezi různými osobami a proudy. Je tam stále co zlepšovat, ale to jsou věci, které se nedají naprogramovat. To je jako chtít, aby jablko v červnu bylo zralé, to prostě nejde. To jsou věci, se kterými já nic neudělám. Když se dva lidi spolu nebaví nebo baví, ale víme, že je to napnutý, tak to tak je.

Máte – li vést skupinu lidí, schůzi atd., jaké to pro vás je ?

Mně to nevadí, já rád vedu někoho.

Dověděl jste se o těchto věcech nějaké informace v rámci studia ?

Asi ne, minimálně.

Zjistil jste v praxi, že by se vám hodily nějaké další znalosti či dovednosti ?

To si člověk přečte nějakou knížku pro manažery, tam je to napsané všechno – to je na víkend. Kdyby zaplatili nějakýho lektora, tak to do těch lidí dostane, jak jsou ty skupinky a jaký je postavení toho, kdo to vede. To je jednoduchý, na tom nic není.

vztah k místnímu společenství

S jakými lidmi z vaší obce, města přicházíte do kontaktu mimo vaše farníky ? Při jakých příležitostech ?

Kdykoliv, když jdu nakupovat. Tím, že tady žiju, se prostě neustále potkáváme, člověk chodí na úřady, chodí do školy, atd. Je to důležitý.

Spolupracuje vaše farnost s obcí(zastupitelstvo spolky), pokud ano, tak s kým a na čem ?

Spolků tu jsou mraky. Nejlepší spolupráce je s hasiči, pak je tady Kolpingova rodina, orli tady jsou. Já budu rád spolupracovat s kýmkoliv, kdo bude konat dobré věci. Z principu!

Existují ve farnosti nějaké aktivity pro lidi zvenku ? Chtěl byste, aby existovaly ?

Snažíme se o to, protože je to důležitý, ale je to problém. Jakou aktivitu udělat? A já ji udělám. Do keramiky i do náboženství nám chodí nevěřící děcka, občas se udělá koncert nebo přijede Částek s divadlem.

V čem by vám mohla místní komunita pomoci ?

Určitě v mnoha věcech. Obec třeba může zajistit, aby se v kostele nevybíralo po 20 Kč na opravu kostela. Pro normální farnost je deset tisíc hodně peněz. Pro normální město tohoto typu je deset tisíc úplně směšná částka. Takže pokud se chce město podílet, ne na chodu toho kostela, to musí zajistit ta farnost sama, ale na zachování té kulturní památky, tak tam určitě prostor je. Prostor pro angažovanost, třeba pro společnou sbírku. To je ale i problém Charity, farní Charity zanikly, je to globalizovaný,

protože farní Charita žádný dotace nikde nevyštrachá, ale celorepubliková instituce ano. Ale pokud se jedná o místní lidi, kteří chtějí dělat do charity, tak by tu ta spolupráce mohla fungovat.

Pastorace

Identita faráře

Co se týče zastupování Krista, já nevím, já si myslím, že tento způsob uvažování by se měl v teologii opustit. A být jenom předseda je takový hodně evangelikální, to mi připadá hodně málo. Být tady manažerem bez vztahu ke Kristu, to by mě asi moc nenaplnovalo. Kněz je podle mě z principu teologicky vázán na tři věci: je vázán na svého biskupa, je vázán na to místo, kam je poslán. A to třetí je věc celibátu, a ne kněžství. Tím, že slíbil slib celibátu, tak výlučně a exkluzivně spojil svůj život s Kristem. Takže ti jsou tři koordinanty, na kterých já vidím svoji identitu. A všech tří by to mělo být stejně. Být předseda - to je málo. Být alter Kristus, bez těch lidí – to je „já jsem tady na podstavci“, to je blbost. Takže musí to tam být nějak všechno.

Co vám ve službě faráře zabírá nejvíce času ?

Různý přípravy. Tím nemyslím jenom vykládání s těma lidma, ale chystání se na něco, vymýšlení něčeho. Já nevím, tak třeba dneska večer je ekonomická rada, tak já se na to musím připravit, musí být rozeslaný program jednání. Nemůžu se sejít jenom nad whisky, musíme k tomu mít i nějaké jednací body. V pátek je příprava rodičů k prvnímu sv. přijímání dětí, je potřeba mít připravenou nějakou prezentaci v power-pointu, nějakou abecedu křesťanství. O je na čtyři hodiny práce. Takovéhle věci mi zabírají nejvíce času. Nejmíň času mi zabírá administrativa , tu já nedělám, na to máme „černochoy“. Max. něco podepíšu, a to už musí být. Nepodepsal jsem třeba ani jeden bankovní příkaz. Účetní má podpisový vzor a já jsem nemusel za poslední tři roky nic podepsat. No, psaní do matriky, to je pro mě hotová pohroma. Tam nejsou tlačítka, to se musí tužkou. To nám dělá jeden pán. To já nedělám, nepočítám peníze, jenom se vždycky podívám, jak to je. To já nedělám, to mě nebaví. Ten pán je u nás navíc zaměstnaný na částečný úvazek jako pastorační asistent, a pokud k tomu má důchod, tak už to dává dohromady normální mzdu. On objíždí tady farnosti a u nás mu stačí, aby tu byl fyzicky tak den, občas si ještě vezme nějakou práci domů.

S jakými skupinami lidí se v rámci své služby nejčastěji stýkáte ?

S dětmi, bohužel. Proč bohužel? Protože partnerem dospělého člověka je dospělý člověk, ne dítě. Pán Ježíš dětem zehnal. To jenom salesiáni mají představu, že se je třeba věnovat dětem. Pán Ježíš dětem zehnal, ale obracel se zásadně na dospělé lidi. Mým partnerem ve vyučování náboženství jsou rodiče těch dětí, ne ty děti. Je omyl současné církve, že všichni se věnují dětem a mládeži a učí se mraky hodin náboženství. Je potřeba se věnovat dospělým lidem. Je potřeba udělat setkání pro rodiče dětí, které chodí do náboženství. Oni jsou pro mě partnerem. Takže když se podávají přihlášky do náboženství, tak rodiče prosím: „Doneste mi je, já se s váma rád uvidím.“ S dětmi se nejvíce setkávám, protože jim nic jiného nezbyvá. Dospělý to může odmítnout. Těch dětí je 14 a předpokládám, že rodičů přijde šest. Něco tomu schází. Je problém se potkat s těmi dospělými. Ale je potřeba se věnovat dospělým lidem.

Co je podle vás na službě faráře nejdůležitější ?

Je důležité, aby žil identitu toho faráře. Důležité je to, co je napsané v kodexu a vidět za tím to teologické pozadí. Kánon 229: „Je vlastním pastýřem svěřené farnosti.“, tzn. být pastýřem. A pak jsou povinnosti faráře: učit, posvěcovat. Žít tohleto, žít kněžskou identitu a být tomu věrný. O nic víc nejde.

Pastorace spec skupin:

manželství a rozvod:

Obtíže v manželství

Lidi za mnou s takovými problémy nechodí, oni se za ně stydí, kór tady na dědině. A když, tak chodí velmi výjimečně a často jsou ty věci neřešitelné, protože přijde jenom jeden z toho páru a týká se to toho druhýho. Tam se těch věcí nedá moc vyřešit. Jasně, když přijdou dva, tak to můžem řešit spolu, a když ne, tak jsou další instance, kam to lze odeslat. Ale, já bych řekl, že lidi nemají zájem ty věci řešit s knězem. Asi se stydí.

Pěstounská péče a osvojení

Tady jsou dvě rodiny, které mají děti v pěstounské péči a mají i svoje děcka. Nikdy jsem nic takového neřešil.

Vztah k těm, kdo usilují o rozvod manželství

Pastorace párů v době rozvodu a těsně po něm

Vyrovňávání se s rozvodem

Ne, proč by to řešili s knězem. Když se chci rozvést, tak se rozvedu.

Pastorace rozvedených

Ti tu svoji církevní situaci zjišťují až po deseti letech, pak až po té době přijdou, že jsou rozvedení a něco by chtěli. Ale před rozvodem, to o tom nikdo nepřemýšlí. V době rozvodu přijdou lidé málokdy.

nemoc:

Lidé po vážném úrazu nebo operaci s trvalými následky

Téměř nikdo.

Stárnoucí, staří ,nemohoucí

Babičky kostelní jsou fajn. Dorostenky samy nikdy nepřijdou, my babičkám tak říkáme. Když je člověk navštíví, to vždycky vypráví, ale aby člověk sám přišel, to už musí být vážný. A já bych řekl, že ti lidi chtějí, aby byla mše, ne aby se s nima farář za tu věc pomodlil. To v těch lidech ještě není. Ta představa tady není, oni jsou „odkojeni“ něčím jiným, a tím pádem nemají důvod zatím knězem chodit. Aspoň mně to tak připadá.

Doprovázení nevléčitelně nemocných, umírajících a jejich příbuzných

S tím já zkušenost nemám, nebo úplně minimální.

Pastorace rodin po pohřbu blízkých příbuzných či přátel

Přijdou zaplatit pohřeb. Oni chtějí donést peníze a jít pryč. Nedej bože, vykládat o tom mrtvým, oni jsou rádi, že je po pohřbu. „Ne, pane faráři, už to nebudeme přemítat.“ Já se někdy tak snažím, Víte, občas jsou rodiny, které řeknou: „Víte, pane faráři, umřela nám babička, my bychom chtěli ke zpovědi.“ a celá rodina jde večer ke zpovědi. Ale to musí být zakořeněný zvyk ve vesnici. Tyto věci jsou hluboce zakořeněné zvyky, ale je potřeba udělat zase nějaké jiné zvyky, ale ty se tvoří desetiletí.

pastorace vyloučených ze společnosti

Oběti trestných činů

Ne, absolutně ne, nepřijdou na faru, pokud by nechtěli peníze.

Psychicky nemocní a jejich příbuzní

Osob psychicky nemocných je mnoho. To je fakt problém a je potřeba umět s nimi zacházet. Telefonují, celou noc by třeba chtěli telefonovat. A je potřeba, aby se člověk naučil rozpoznat, kdo je zdravý a kdo nemocný, a aby se podle toho choval. Osoby psychicky nemocné, ano, těch je mraky a ony se stahují a lepí se na ty faráře. Těch je hodně, zvl. ženských. Nevím, proč to tak je. Takže je potřeba je mít rád, ale na druhou stranu vědět, že většina těchto osob nemá sociální zábrany, tak jako bezdomovci nemají zábrany, a mají manipulativní rysy, manipulativní sklony. Mají tendenci s vámi manipulovat a vyhrožují vám. To je pak těžký. Oni si nekladou logické otázky, tam nefunguje normální logika. A oni mají nějakou utkvělou představu. A záleží, k čemu má ten člověk sklony, jakou má tu chorobu. Tam se nedá říct, co oni po mně chtějí, oni podvědomě cítí, že by se jim tady mohlo dostat nějakého přijetí. To je oprávněný požadavek. V tomhle je jim potřeba vyjít vstříc. Tam ale nefunguje logika. Jim můžete něco tisíckrát vysvětlit, ale to tam není, to tam nefunguje.

Alkoholici, drogově závislí a gambleři

Závislý je tady jen pan Vrbas, tomu umřela minulý týden maminka. Takže to stačí. Ale když jim nejde o peníze, oni nemají zájem mě tady obtěžovat. Jim nejde o to se změnit. Nikdy nepřijde alkoholik, aby řekl: „Já chlastám, otravuje to všechny okolo mě, já s tím chci něco udělat. Hele, pojď, budeme se za to modlit.“ To je blbost, to jsem nikdy neslyšel, že by se stalo. To je spíš dotazník do Brna, v Brně tím, že je to anonymní, je to jakž takž. Ale na vesnici to tak nefunguje. Přestože všichni všechno vědí, nikdo nic neví.

Vězni a jejich příbuzní a přátelé, propuštění z vězení

Jenom pro peníze, ti nechtěli nic jiného.

ROZHOVOR 5

Seberozvoj, duševní hygiena

způsob odpočinku

Kolik průměrně míváte za rok dovolené, jak ji trávíte ?

Oficiálně máme šest týdnů na dovolenou, já sám jsem měl dovolenou před víc jak čtyřmi lety.

Kolik máte v průběhu běžného týdne volného času, jak ho trávíte ?

Někteří kněží mají správně tak, jak to má být, jeden den volna. Ten já bohužel už několik roků nemám, protože mám pět vesnic, pět kostelů, takže každý den jezdím do nějaké vesnice, takže nemám volný den. Volný čas si беру různě během týdne podle možností, podle počasí, podle práce a volný čas trávím prací v zahradě. Kněží mají doporučeno mít volný jeden den, to je doporučení od biskupů, aby se ten nedělní den, který je pro nás obrovským záprühem, aby se prostě zase vyrovnal s nějakým volným dnem v týdnu. Ty volné dny jsem třeba míval jako kaplan, ovšem teoreticky, prakticky, se mi taky třeba vždycky nepodařily naplnit.

Kolik večerů v týdnu máte obsazeno povinnostmi z duchovní péče ? Jak to vnímáte ?

Kromě nedělního večera každý večer, je to náročné.

Daří se vám nabrat nové síly ?

Sem tam.

Co jste si odnesl ze seminární formace pro svůj způsob odpočinku ?

Ano, slyšeli jsme něco.

Sebevzdělávání

Jak vás studium na teologické fakultě připravilo na kněžskou praxi ? Co jste využil ? Co postrádáte ?

Hodnotit studium a formaci potěch deseti či patnácti letech zpětně – to, co hodnotíme zpětně, je vždycky překonané, většinou. Hodnotit to teď zpětně by asi bylo ne úplně spravedlivé. Byla to maximálně možná nějaká taková porce toho, co se dá dostat vzhledem k době, k lidem a k možnostem, které tenkrát byly. Takže to studium bylo maximálně možné, které bylo. Samozřejmě dneska je to jistě daleko lepší, kvalitnější a dokonalejší. Studium mě připravilo na kněžskou praxi dobře, můžu snad říct. Využil jsem všechno, co nám bylo dáno. Co postrádám? Těžko to kritizovat a hodnotit, když víme, v jakých podmínkách jsme začínali po roce 90, atd. Možná bych ještě řekl, kdyby tam byla hodina vaření týdně, bylo by to pro mě milejší, která tenkrát nebyla a dneska myslím to bude, taky se to neučí.

Byla vám po vysvěcení nabídnuta nějaká další možnost sebevzdělávání a formace ? (další studium na teologické fakultě, kněžská setkávání, apod.) V čem spočívala ? Jaký byl váš postoj k ní ?

Nabídnuto mi to nebylo. Čili v ničem nespočívala a nemohu k ní mít žádný postoj. Kromě toho vlastně jsem se tedy já musel sám snažit o nějaké vzdělávání další, takže jsem vlastně při pastoraci tady v té farnosti si udělal dálkově licenciát z kanonického práva, což je vlastně jako by taková další forma studia. Vybral jsem si to sám z těch možností, které vůbec byly.

Co by mělo být obsahem dalšího vzdělávání kněží, aby to bylo pro vaši praxi přínosné ?

No, obsahem by mělo být dodržování toho, co je předepsané, a to je vzdělávání kněží pět roků po svěcení, tzv. trienální studium, které by mělo být zakončeno zkouškami, což ale u nás ještě zatím nefunguje. Zatím to studium probíhá na biskupství, ale nikdo zatím nebyl schopen přivést ty posluchače k nějakému závěru, který by se podobal nějakému tomu zkoušení. Pokračuje to do ztracena, chybí motivace, chybí prostě hodnocení, atd.

Uvažoval jste o možnosti dalšího studia ? V jakém oboru ?

To souvisí s tím, že jsem tam řekl, že jsem se teda o něco pokusil, atd. Pokračování je otázka akademická, dá-li Pán Bůh, zdraví a rozum, tak třeba jo.

Věnujete se nějak sebevzdělávání (četba, návštěva přednášek, apod.) ? V jakých oborech ? Jak často ? Co si kladete za cíl ?

V rámci možností, určitě četba, přednášky omezeně, spíš kontakty s řadou lidí, kněží, atd. V oborech církevního práva, církevních dějin a církevní hudby. Potom bych ještě mohl říct podobor, jako je organologie a monasterologie. No, a dále se vzdělávám ve věcech, které dneska nejsou populární, ale v době Mendelově, Knapově? a jiných to bylo jistě pozitivně vnímáno, jako je tedy zahradnictví a chovatelství a včelařství. Jak často? Podle možností, samozřejmě v každém týdnu si z toho člověk musí vzít kousek nějaké práce, protože je to potřebné spíš po menších částech, ale stále. Za cíl si kladu nezakrňt.

zázemí (emoční, vztahové)

Chtěl byste bydlet a pracovat společně se spolubratry ? Jak by tato spolupráce a bydlení dle Vašich představ vypadaly ?

Tak, já jsem tady ještě neuvedl jednu věc, že jsem jako kněz diecéze brněnské byl svěcen v roce 1996, ale v roce 2002 jsem vstoupil do benediktinského kláštera, takže jsem tedy řeholník, nebo snažím se jím stávat se a takže pro mne to znamená od té doby, že částečně bydlím tady, částečně bydlím v klášteře, takže tím pádem vždycky jsem otevřen té spolupráci s těmi dalšími a vždycky jsem otevřen té spolupráci a bydlení, jak tady píšete, v tom klášteře. No tak tady není potřeba, aby tady bydleli nějakí další se mnou, takže spíš, že já bych odešel do kláštera, tam nás bude více pohromadě. Ty fary nejsou zase tak veliký, hlavně co do počtu práce, aby tady museli bydlet třeba tři kněží. To pak možná nějaký městský fary, ale to my nemáme tolik lidí, atd.

Jak máte zařízený provoz domácnosti ? Vyhovuje Vám to? Co byste na tom změnil ?

No, tak většinu prádla si peru, něco mi vemou, co je potřeba, tak mi jedna paní vyžehlí a pak mi to donese vyžehlený. Uklízím si sám, dvakrát do roka se udělá takový větší úklid, okna, atd. – to přijdou lidi, pomůžou. Vařím si sám, sem tam někam dondu, sem tam něco dostanu. Beru to jako řešení, jak to je, zatím lepší situace tady není. Na tom bych neměnil nic, měnil bych věci, které nás do této situace dotlačují – sociální postavení kněží, sociální učení církve, které by mělo platit i do vlastních řad kněží, atd.

Cítíte se někdy osamocený ? Kdy, v jakých situacích ?

Necítím, spíš někdy je člověk tak utahaný, atd. Je to různě, někdy jste rádi, že jste sami, někdy zase člověk je rád, že přijde mezi lidi. To je výhoda na té faře, že můžete jít, jak potřebujete. Je to často po velkých vypětích pracovních je člověk rád, že je sám, ale je utahanej, někdy zase je rád, že přijde do společnosti po nějaké samostatné delší práci, atd.

Jak s touto osamocení bojíte ? Co vám pomáhá ji překonat ?

Tož to je všechno otázka kněžské asketiky, spirituality, atd. To jsou věci nám známé – otázka modlitby, svátostí, kněžského společenství, studia, práce, atd.

Máte někoho, komu se můžete se vším svěřit ?

Především Boha, po Bohu je to zpovědník, kněží kamarádi a třeba i přátelé z té doby ještě před kněžstvím, atd.

Za kým jdete, potřebujete-li rozřešit nějaký problém, či krizi ?

Za tím, o kom vím, že právě tuto odbornost nebo tuto rovinu je schopen znát, poradit, atd. Ne každý se hodí ke všemu.

Kdo jsou pro vás nejbližší lidé ?

Z přirozenosti vyplývá, že je to vždycky vlastní rodina, vlastní původní farnost, potom tedy ti, které mám okolo sebe ve farnosti nebo i na jiných místech.

Mezilidské vztahy

zpětná vazba

Je někdo od koho dostáváte zpětnou vazbu ?

Ano, dostávám, sem tam od lidí.

Jak reagujete na kritiku ? Od koho kritiku přijímáte, od koho ne ?

Tak dá se hovořit o rozumné kritice, když se to sdělí nějakou rozumnou formou. Pokud je to prostě nějaký anonym nebo nějaká hloupá výtka, která postrádá jakýkoliv způsob slušnosti, tak se tím člověk samozřejmě ani nezabývá, ale jsou to jako minimální

případy, člověk je vůbec rád, že se k němu dostane nějaký ten ohlas. Většinou to na é vesnici je tak, že když je všechno v pořádku, většinou je vždycky ticho. Když se pak něco řekne nebo udělá jinak, než lidi chtějí, tak potom se pak lidi vzbouří, ale takže jak se říká: Žádné zprávy – dobré zprávy.

Jaký způsob podpory či ocenění je pro vás nejpříjemnější ?

Uznání té práce a pomoc, pokud je možné, třeba při té práci – to je pro mě nejpříjemnější.

Když plánujete nějakou novou aktivitu, radíte se o ní s někým ? S kým ?

Ano, tak samozřejmě kněz musí s Pánem Bohem, pokud je to potřebné, tak představenými, potom s těmi, pro koho je to potřeba udělat nebo s kým je to potřeba udělat – tak s těmi se člověk radí.

způsob řešení konfliktů

Stáváte se při své službě svědkem mezilidských konfliktů? Jak takovou situaci řešíte ?

Ano, pokud se hádají dvě ženský, je lepší odejít, to je úkol pro čerta soudit dvě ženy – se říká, že? Mohu ji řešit tak, do jaké míry ji skutečně mohu vyřešit, na co člověk má a pokud ti lidé vůbec o to stojí. Jestliže se hádají dva a nechtějí vůbec od nikoho nic poradit, no tak nemá cenu jim do toho vstupovat.

Dostáváte se jako farář s někým do konfliktu ? Jaké z takové situace máte pocity ? Jak ji řešíte ? Jak jste s řešením spokojen ?

Ano, dostávám. Pocity nejsou důležité, to je jenom smyslová stránka, ale pocity jsou pochopitelné, když člověk ví, koho potká a k čemu došlo, tak člověk ví, že to nemohlo dojít jinak, když ví, s kým má tu čest. Tak, jak se to dá řešit, to je strašně komplikovaný. Jestli se srazím, jak se říká s volem, tak je jasný, že na něj nemůžu jít s řeckou abecedou. Čili musím řešit a volit prostředky a okolnosti a cíle vzhledem k možnostem toho dialogu a tady těch problémů a také, aby ta snaha nepřevýšila efekt, který potom z toho by mohl vzejít.

vnímání vztahů s farností

Co od vás vaše farnost očekává?

No, tak to byste se musela zeptat farnosti, resp. Tuším a u některých lidí to vím. Je otázka spíše, jestli farnost ví, co má očekávat od kněží. Jsou lidi, kteří by chtěli, aby farář byl údržbář, někdo zase, aby o bylo jak před sto lety – dechovka a Boží Tělo, atd. Takže to je taková široká otázka.

Kdy se cítíte ve farnost dobře ?

No pochopitelně když se daří, když všechno je dobré, když není žádný problém, atd.

Kdy je vám dávána jako knězi farností velká důvěra ?

Tady jsou farnosti, které tady máme na tom Vyškovsku, které jsou bych řekl tak 2- až 3- v nějakém hodnocení pětistupňovém. Tady bojujeme s tím pohanským vlivem, ateistickým, takže ty farnosti jsou víceméně dosti nahlodané takovým rozpadem a není to třeba jak farnosti v Brně. Takže lidi často chtějí jenom mít nedělní mši sv., pohřbít babičku, ale aby se bavili o nějakých představách a o nějakých důvěrách kněžím, atd. to už byste po nich chtěli bohužel někdy moc, i když jsou zase lidi, kteří jsou na výši duchovně i vzdělaní, atd., takže ta důvěra je mi dávána asi v tom, že lidi do toho často nechtějí zasahovat a říkají si, že to pan farář nějak udělá, dobře.

Jsou situace kdy na vás klade farnost příliš velká, nebo i nesplnitelná očekávání ?

No, splnit se dá téměř všechno, otázka je, jestli to má smysl. Jako když přijde někdo, kdo fakt do kostela nechodil celý život, ale chce mít pohřeb tak velký jako Svatý Otec, jo? Čím větší pohan, tím větší věnce lidi chtějí, takže to jsme schopni splnit, ale nevidím důvod, proč tato přání plnit. A ta farnost? Ta farnost klade... Ano, zažil jsem jeden případ, ale to je tím, že to potom jsou očekávání, která jsou zcestná a neadekvátní, jako když prostě rodiče chtějí po vás, abyste suploval výchovu dětí a mají představu, že budete chodit často za nima, jednou, dvakrát týdně do jejich rodiny a vychovávat jim děti, jo? Tak prostě, to si mohli dovolit baroni před sto lety, že měli domácího kaplana, který učil děti latině a móresům a náboženství a jazykům. A prostě mají pocit, že v dnešní uspěchané době, kdy oni nemají čas na své děti, byť věřící a dobré, takže farář je od toho, aby toto vlastně suploval u těch rodin, což je nesmysl. Já nemůžu tady dělat otce dalším plno dětem. Ale to jsou takový excesy určitých prostě jenom jednotlivců.

Co jste očekával od farnosti při svém příchodu ?

Od farnosti jsem neočekával téměř nic, protože je vždycky lepší nic neočekávat a potom event. být mile překvapen.

Co očekáváte od farnosti dnes ?

Taky nic neočekávám, že všechno půjde v pohodě, v klidu dál.

farní rada, role laiků

Jaká je vaše zkušenost s farní radou ?

Nemám farní radu po stránce právní, že bysme ji měli ustanovenou, ale dělám to tak, že když potřebuju svolat prostě lidi... nebo když něco potřebuju poradit, tak zase jdu za někým tady z té skupiny lidí a probíráme tady ty věci jako na místě. Ne že by se to nějak dělalo jako papírově nebo tak. Tohle se osvědčilo, protože nás je tady hrstka, tak to stačí.

Jak by mělo vypadat rozhodování ve farnosti ? V jakých oblastech by měl mít farář právo veta ?

Tak to nemá cenu na to odpovídat, to všechno je dáno kanonickým právem, čili všechno se to dá najít tam. Všecko by to mělo být podle možností, které to právo dává. Čili právo nehovoří přesně do puntíku o všem, ale dává možnosti, které se mají volit, tzn. ustanovení biskupů v pastoraci, různé mechanismy právní, které mají tomu farářovi pomoci v té farnosti, a ustanovení biskupských konferencí k pastoraci, atd. Čili pokud by se toto všechno využilo, tak nic nechybí a nic nebude neošetřené.

Jaké aktivity jsou svěřeny u vás ve farnosti laikům ? Jakou s tím máte zkušenost ?

Takové, které si vůbec někdo vezme. Čili pan farář dělá všechno to, co už ti druzí nedělají. Tzn. že vlastně mají to, že když lektor, lektorka přijde zavčas na mši sv., tak aspoň přečte to čtení, když ho poprosím. I když to ví, že to má dělat třeba pravidelně, jsou takoví lidé, kteří to potřebují slyšet před každou mší: „Prosím vás, pojdte přečíst čtení.“, jo? Ale to já těch vesnic mám pět a je to různě. Prostě mám farnost, kde si dělám kostelníka, kde není varhaník, prostě, kde všechno...jsou třeba farnosti, kde třeba mám dobrou kostelnici, kde si perou prádlo, takže to je různý, no. Ale obecně tedy ty laici dělají to, že někde jsou kostelníkama, čtou čtení – ti lektoři, někde dokonce ještě v jedné farnosti mám, že zahraje na varhany jedna děvčica a květinová výzdoba, praní prádla, úklid kostela, někde se to dělá po skupinách, někde je to živelný, někde je to pravidelný každý týden. Mám tady teď katechetu a katechetku, takže ti učí náboženství, potom tady mám řeholní sestry, ty jezdí tady učit taky náboženství, to je důležitá pomoc. No, nejsou tady společenství, a pokud jsou, tak jsou to nějaký tři ženy nebo živý růženec, takže to jako se vede samo

Jak se komunikuje se spolupracovníky ?

Tak...vzájemně se snažíme, aby to bylo dobrý, no. Kdyby to nešlo, tak by to nedělali nebo já bych tady nebyl.

Máte – li vést skupinu lidí, schůzi atd., jaké to pro vás je ?

No tak, zásada - co nemusím dělat, tak nedělám. Mám dělat jen to, na co mám, to je základní schéma služby i v církvi – nedělat to, co nemusím. Čili, když je tady kostelník od toho, aby rožnul svíčky, tak mu to nebudu brát, a jestliže nejsem biskupem, nemůžu vysvětit kněze, že? Takže dělám to, co mám, a právě a jenom to, co mám. Takže samozřejmě tady pokud je potřebné něco vést, nějaké jednání, skupinu lidí, tak to udělám a je to. Pokud prostě mám předsedat nějaké komisi pro tříděný odpad, tak řeknu, myslím si, že to je věc, kterou na vesnici může zastat někdo jiný líp než já a já ten čas můžu použít smysluplněji, než na tříděný odpad. Aniž bych měl něco proti tříděnému odpadu.

Dověděli jste se o těchto věcech nějaké informace v rámci studia ?

Jo, psychologie a nějaká ta psychoanalýza, ten obor tuším jsme tam měli a..., atd. Rétorika taky tam byla, v Olomouci rétoriku jsme měli, atd.

Zjistil jste v praxi, že by se vám hodily nějaké další znalosti či dovednosti ?

Ano, určitě. To byste měli zjišťovat celý život, až do smrti, že vám ještě něco chybí. Kdyby člověk si myslel, že umí všechno, tak je to s ním hodně špatný. Tak si vezte, že jsem vystudoval pouze teologii a filosofii dohromady, tedy a práva, zjišťuju, že bych ještě potřeboval vystudovat medicínu, báňskou vysokou školu, mysliveckou, chemickou, lékařskou, to jsem už říkal, jo? Takže pokud nemám všechny vědní obory, tak, myslí, si, ještě mám pořad co studovat, jo?

vztah k místnímu společenství

S jakými lidmi z vaší obce, města přicházíte do kontaktu mimo vaše farníky ? Při jakých příležitostech ?

S různými lidmi, všichni jsou farníci, protože bydlí na území farnosti. Přicházím s nimi do kontaktu při jakých příležitostech? No tak při bohoslužbách, když jsou třeba pohřby nebo křtiny, tak tam přijdou i ti, co do kostela nechodí. Nebo při různých akcích v dědině, v obci tedy. S jakými? No se všemi lidmi přicházím do kontaktu. To máte ta dědina je malá, tady je 1400 lidí, v ostatních 700 -900. Samozřejmě ne se všemi hned, ale postupně se s těmi lidmi setkáváte a znáte je. A daleko líp oni znají vás, než vy je. Neznám je jménama nebo tak, ale podle kukuče už vím, zhruba je to ten člověk. Jsou samozřejmě lidi, kteří se mě celou dobu kvalitně vyhýbají, takže se nepotkáme nikdy, ale to je asi vždycky. Čím větší dědina a čím kratší doba po kterou tam ten kněz je , tak tam potom těch lidí zná míň

Vy jste tu jak dlouho ?

Já jsem tady sedm a čtvrt roku

To už je přece jenom delší doba (taz.)

No to je váš mylný názor, ale nezaviněný. V brněnské diecézi je zvykem, že jak je někdo někde dýl jak dva roky, že se honem překládá. A pak se řekne on je tam sedm roků, on je tam už teda dlouho. Ale toto je nesprávné pojetí personální politiky, které potom vede k tomu, že vy si řeknete. „On je tam sedm let, on je tam už dlouho“

Zatím všichni, kdo odpovídali byli ve farnosti dva až tři roky (taz)

No já jsem se taky stěhoval třikrát během jednoho roku, takže vím, co to je. Ale pastorační a farář, pokud to není nějaké provizorní řešení, vyžaduje trvalost, stálost. To je jako kdyby se otec rodiny měnil každé tři roky. Jaký by to mělo dopad na děti.

Myslíte, že by měl být farář....? (taz.)

Ne, já si v této věci nedovolím nic myslet. Jinak bych řekl, že stačí dodržovat, to co je daný církví. Jednak kodex, jednak partikulární právo a zdravý lidský rozum. Když ty kněze budu přehazovat, co z nich zbyde? A co zbyde z těch farností za chvíli ?

Spolupracuje vaše farnost s obcí(zastupitelstvo, spolky), pokud ano, tak s kým a na čem ?

Zastupitelstvo máme v každé z vesnic, takže v každé vesnici. Spolky z těch co většinou jsou, jsou to hasiči a s nima je dobrá spolupráce. Tady v obci chovatelé a včelaři. Fotbalisti jsou taky někde, ale s těma já celkem nic nemám, ti si jedou po svých vlastních. Sokoli ano, s nima se dělají různé akce na dědině. A na čem? Na různých akcích, třeba ostatky nebo zábavy, různé plesy, akce pro děti. A třeba i se stranami, s lidovcem, se různé akce dělají. Ale ono je to různé podle dědin. Na jedné obci není nic a dělá se to všechno jenom na základě známostí. Někde je to rozsekaný do určitých spolků a stran.

V čem pomáhají spolky farnosti ?

Záleží, jak kde. Někde jsou hasiči takoví, že když řeknu: „ Chlapi potřebuju to a to“ tak prostě dojedou a udělají mi to. Někde, když jim nabídnou šrot, tak si pro něj ani nepřijedou. To záleží jak kde, kdo v tom spolku je. Čí je to rodina, jestli jsou to komunisti nebo katolíci, lidovci nebo sokoli. Je to prostě jak na vesnici. Všechno je konkrétní individuální podle jednání konkrétních lidí

Existují ve farnosti nějaké aktivity pro lidi zvenku ? Chtěl byste, aby existovaly ?

Farní tábory, koncerty v kostele, to je samozřejmě pro všechny. Ono vždycky všechno je pro všechny. I ta nedělní mše. Ale pro ty nevěřící, ale dobře naladěný lidi jsou farní tábory, kde můžou dát děcko. Výlety s děckama s náboženstvím, výlety jsme tady třeba měli různé.

V čem by vám mohla místní komunita pomoci ?

Je to jednak ve způsobu jednání, kdy potkáváte buldoky a ne lidi, že. Jindy jsou to zase zarytí komunisti a straníci, kteří se naoko dělají dobří a jsou zlí a takhle. Nebo jsou zlí a hned vám to dají najevo nebo se vám do očí staví, že jsou svatoušci a slibují všechno a nakonec neudělají nic. To je jak práce s lidma, vždycky se dá něco zlepšovat: ve vztazích, v materiálním zabezpečení a.t.d.

Pastorace

Identita faráře

Takovou úsečku já bych si těžko dovedl představit, já myslím, že to není správné řešení. Ten model balancuje mezi společenstvím a mezi institucí. Instituci reprezentuje papež a biskupové, společenství reprezentuje farnost a ten kněz má být něco uprostřed. Takže bych neával faráře a kněze na dva body té úsečky. Spíš tu instituci církevní a potom to společenství, to mystické tělo Kristovo. A pak by se dalo říct, jaká ta farnost je, jestli je jenom vysloveně institucionální. nebo jestli je naopak extrémně živelná, neřízená apod.

Jak chápete původ kněžského úřadu ?

Svátostný, od Krista pána. Ustanovení svátosti kněžství, zelený čtvrtek

Co vám ve službě faráře zabírá nejvíce času ?

Opravy, materiální zabezpečení -80%

S jakými skupinami lidí se v rámci své služby nejčastěji stýkáte ?

S těmi, co chodí do kostela. Ti co jsou tam pravidelně, s těma příjdu nejčastěji do kontaktu, jsou to všechno staří lidé. No abych to opravil dvě třetiny starých lidí, nějaké děti a nejmíň je lidí ve středním věku.

Co je podle vás na službě faráře nejdůležitější ?

Pastorace spec skupin:

- manželství a rozvod:

Obtíže v manželství

Ano, sem tam přicházejí řešit obtíže v manželství. Můžu jim poradit. Pomoci tím že o tom promluvíme, že se poradíme, pokud oni o to stojí. Ale vždycky s tím musí přijít oni. Protože to se nehodí, do toho vrtat a někomu radit do života. To se nedělá, když sám nechce. Můžu jim doporučit návštěvu manželské poradny, psychiatra, lékaře. Podle toho co to je. Potom samozřejmě u svatě zpovědi, ale o tom se tady mluvit nedá.

Pastorace bezdětných párů

Nemám tady snad bezdětné páry, neuvědomuju si, že bych nějaký takový případ řešil. Samozřejmě, jsou lidé, kde je třeba problém otěhotnět. Tam lidé zkouší všechno a já taky. Oni chodí kde mohou a já se zase za ty lidi modlím. To je asi to, co dělám

Pěstounská péče a osvojení

Mám takový, ano. Nechodí se radit, zvládají to.

Vztah k těm, kdo usilují o rozvod manželství

Je to , v souvislosti s těma obtížema, že lidé jsou rozvedení nebo podruhé sezdaní. Někdo chce jenom vyslechnout, je rád že našel vrbu a už mu to stačí. Někdo zase potřebuje poradit, někdo uklidnit a to se dá takhle těžko vypsát.

Pastorace rozvedených

To je problém kvůli svátostem, bavíme se o tom sem tam s někým. Snažíme se, když je ta možnost, jestli by to manželství nešlo dát nějak do pořádku. Jsou takovéhle případy, ale na té vesnici je toho málo.

nemoc:

Lidé po vážném úrazu nebo operaci s trvalými následky

Stárnoucí, staří ,nemohoucí

Setkávám se spíš s lidmi, kteří jsou staří a ještě k tomu mají ty nemoci. Navštěvuji ty lidi a.t.d.. Nemám tady nemocnici, jak jsem měl v předchozích farnostech. Když jsme chodívali po nemocnici, tak to bylo častější. Takže chodím navštěvovat nemocné a podobně.

Setkáváte se i rodinami nemocných ?

Když jsou s rodinou, tak se tam s nima setkávám. Jsou rodiny, kde se radši schovají, když přijdete, aby vás neviděli. Do kostela nechodí a tak se stydí. Někdy vás naopak jinde poprosí, aby jste tam přišel.

Doprovázení nevléčitelně nemocných, umírajících a jejich příbuzných

Je to celkem mini,, že někdo stojí o zaopatření nebo o kněze, když to není někdo ke komu zř bych pravidelně chodil, nebo koho bych znal. Pak třeba přijdou říct, že babička zemřela a že chtějí pohřeb. A když se zeptám, jestli ji zaopatřili, tak se diví. My jsme nevěděli, my jsme nemysleli, že umře. Přitom měla rakovinu a umírala.

Pastorace rodin po pohřbu blízkých příbuzných či přátel

Stalo se to, stalo se to sem tam, no. Jednak lidi chodí po pohřbu vyřizovat, když se dávají do pořádku ty finanční věci. Protože když lidi přijdou, tak mají dojem, že musí honem zaplatit. A já jim říkám, ne vyřídíme to až po pohřbu. A stala se mi i příjemná věc, po pohřbu jednoho člověka přišla dcera si popovídat, jak byla ráda, že ten pohřeb proběhl takhle. To byla taková pěkná zpětná reakce.

pastorace vyloučených ze společnosti:

Oběti trestných činů

To si neuvědomuju. Ani tady, ani nikde dřív, že bych se setkal s nějakýma lidma, kteří by byli postiženi trestným činem. No, jestliže někdo někomu rozbije okno, tak je taky obětí trestného činu. Ale neuvědomuju si oběť žádného výraznějšího trestného činu.

Psychicky nemocní a jejich příbuzní

Těch je řekl bych čím dál víc. Různý psychosomatické problémy a.t.d. No to je většinou třeba v kostele, ve svaté zpovědi. Člověk s tím musí počítat, umět ty věci směřovat, takže je to spíš na individuálním setkání.

Alkoholici, drogově závislí a gambleři

Alkoholici, ožralci na dědině, to je běžná věc. Bohužel i do kostela sem tam nějaký dojde. Ne že by tam neměl být, ale když je bohužel napitej.

A jejich rodiny?

Řeší se to třeba v rámci různých problémů v manželství, nebo tak, že. Je to hřích jako každém jiném, ten alkoholismus.

Drogově závislí, to je otázka děcek, teda pubertáků. Těch tady lítá po dědině dost, ale ti teda do kostela nepříjdou. Takže to já si můžu myslet, nebo vidět na nich, že jsou nějakí zblblí nebo zfetovaní, ale co už. Nemám s nima kontakt, ne.

Vězni a jejich příbuzní a přátelé, propuštění z vězení

Vězně tady sem tam taky nějaký máme, buď zavřený nebo zrovna vypuštěný. Ti se faře vyhýbají, což je na jednu stranu i dobře.

Rodiny uvězněných- Já samozřejmě vím, že když je kluk v arestu, tak tady ta rodina je, ale že by za mnou s něčím přišli, s tím jsem se neseťkal.

- **způsob odpočinku**

Kolik průměrně míváte za rok dovolené, jak ji trávíte ?

Dovolenou částečně trávím doma, jsem nějakých pár dní s rodičema, většinou týden bez neděle. Jako že přijedu v neděli odpoledne a v sobotu večer pak odjíždím. Máme čas na sebe, abychom společně slavili, taky na spoustu známých, kamarádů, který tam člověk potká. I když se kluci poženili a holky vdaly třeba i jinam, tak na ty hody přijedou a člověk je tam potká. Takže potká lidi, který by rád viděl. Já nemám většinou takový touhy, že bych potřeboval jet někam k moři. I když jsem byl na tom Znojemsku, tak jsme jezdili, v rámci toho, že tam bylo společenství, na týden pod širák k moři a byl to úžasný zážitek. Ono, když si vaříte na otevřeném ohni vedle benzínové pumpy, tak to stojí taky za to. Krom toho týdne v kuse mám snahu mít každý týden jeden volný den. A pak jsou takový nepravidelný věci. Jako že v průběhu roku někam na dva dny odjedu, ale...

Kolik máte v průběhu běžného týdne volného času, jak ho trávíte ?

Snažím se, aby vyšel ten volný den. On by měl vyjít vždycky. Když mi nevyjde ten samý den, tak se snažím dohledat jiný, protože ten odpočinek je potřeba. No, a od práce hlavou odpočívám prací rukama, takže ořezávám stromky, kosím zahradu, prostě, co se dá a je potřeba udělat. Takže se dá říct, že volný čas využívám k manuální práci, kdy si člověk odpočine a hlava je volná.

Kolik večerů v týdnu máte obsazeno povinnostmi z duchovní péče ? Jak to vnímáte ?

Ono se to mění. Takže to může být od toho, že mám celý týden volno, až po to, že je můj program obsazený večer co večer. V průměru je to tak polovička. Někdy je to furt a někdy by člověk celý týden nemusel nic zvláštního dělat. Nepočítám do toho obvyklé večerní bohoslužby, ale spíš kontakty s lidmi.

Daří se vám nabrat nové síly ?

Co jste si odnesl ze seminární formace pro svůj způsob odpočinku ?

Už v konviktu jsme debatovali, jestli takový to stoprocentní nasazení je to správný, nebo jestli je třeba si odpočinout, aby se člověk nezbláznil. A taky jsme zjistili, že je každý jiný. Já mám třeba kolegu, který když si chce odpočinout, tak první den stráví na to, aby se nějak „přešteloval“ do odpočinkového režimu. Proto si ani tolik neužije, když má volný den. A někdo je zase jiný. Já třeba jdu do dílny, nastartuju motorovou pilu, jde pořezat dřevo a v ten moment už pro mě nic jiného neexistuje.

- **sebevzdělávání**

Jak vás studium na teologické fakultě připravilo na kněžskou praxi ? Co jste využil ? Co postrádáte ?

Co bych viděl jako jeden takový nedostatek, by bylo trochu jiné směřování, než potom člověk prožívá v praxi. Trošku se to kloní k takovému až jako mnišskému životu. Nás připravovali na to, že budeme sami na té faře, celý týden nás nikdo nenavštíví, jindy než při mši sv. nevidíte člověka. A ta situace je pak jiná. Člověk když umí trošičku nějak komunikovat s těma lidma, tak by ty dny mohl naplnit kompletně. a musí spíš dávat pozor na to, aby měl ten čas si odpočinout.

Byla vám po vysvěcení nabídnuta nějaká další možnost sebevzdělávání a formace ? (další studium na teologické fakultě, kněžská setkávání, apod.) V čem spočívala ? Jaký byl váš postoj k ní ?

My máme nejen nabídku, ale vlastně takovou, dá se říct, povinnost dalších pět let po ukončení seminárního studia. Zpočátku to bylo jednou za měsíc, ale velmi brzy se přešlo na dvakrát za měsíc. Jednou se setkáváme v Brně, kde jsou vlastně všichni dohromady. Probíráme věci, o kterých cítíme, že by byly dobré a v praxi nejsou. Ze těch pět let se už některá témata opakovala. Viděl bych to jako užitečné mj. i v tom, že se máme šanci znovu zase setkat se spolužáky z ročníku a vyměňovat si zkušenosti, což člověku velice pomůže.

Co by mělo být obsahem dalšího vzdělávání kněží, aby to bylo pro vaši praxi přínosné ?

Sdílení zkušeností – kde se co daří, s mládeží, s rodinami, se staršími. Rozvíjení určitých poznatků, kde přijde nějaký odborník hovořit o rodině, o chápání kněžského života, o novinkách v teologickém bádání, atd., poznatky z biblistiky. I do liturgie – kde jsou určité nové pokyny, někdo řekne, proč to tak je, kam je to hlavně směřováno. Důležité je jednak sdílení praktických zkušeností a jednak určitý vzdělávací směr.

Uvažoval jste o možnosti dalšího studia ? V jakém oboru ?

Já jsem se odjakživa považovat za nestudijní typ, takže ani neuvažoval. Ony určité možnosti jsou, ale pro mě to zatím není. Prozatím jsem se věnoval vzdělávání v rámci trienálek. A teď, když to budu končit, se mám šanci rozhodnout, co dál.

Věnujete se nějak sebevzdělávání (četba, návštěva přednášek, apod.) ? V jakých oborech ? Jak často ? Co si kladete za cíl ?

Je možnost se zúčastňovat kde čeho. Já se setkávám s lidmi, kteří oplývají znalostmi, co nového a podnětného vyšlo. Třeba díky tomu, že učí na teologické fakultě. Když mi něco doporučí, tak mám šanci si to pořídit, půjčit, přečíst. Snažím se si tenhle čas udělat pravidelně.

- **zázemí (emoční,vztahové)**

Chtěl byste bydlet a pracovat společně se spolubratry ? Jak by tato spolupráce a bydlení dle Vašich představ vypadaly ?

My jsme takový úplně minimální tým, protože jsme dva kněží, a na rozdíl od vranovského a přímětického týmu tady nemáme vlastně spolupracovníky, kteří by trvale bydleli s námi, ale spíš se snažíme spolupracovat s lidmi ve farnostech. Výhody toho společného života jsou, že se člověk může s někým pomodlit, to je dost podstatná výhoda. To, že může s někým poobědvat, nesedí sám u toho stolu, u toho jídla může něco probrat, může si postěžovat, může vyslechnout i něco od té druhé strany. Když člověk potřebuje narychlo zástup, nemusí obvolávat nikde někoho dalšího. Ví, že je tu někdo, kdo mu víceméně automaticky pomůže. Částečně i ten běžný, pravidelný režim svůj známe. Takže pak není problém se domluvit, když je dovolená, co je potřeba převzít.

Jak máte zařízený provoz domácnosti ? Vyhovuje Vám to ? Co byste na tom změnil ?

Provoz naší domácnosti je víceméně společný, zapojení je v tom, že třeba pomáhají s úklidem lidí z farnosti, kteří už to mají domluvený. My ani nevíme, kdo vlastně přijde. A už jsou vytyčený takové oblasti, co je třeba udělat, co je třeba utřít, umýt okna. U stravování, vaření, tam částečně, něco si uvaříme sami.

Cítíte se někdy osamocený ? Kdy, v jakých situacích ?

Jak s touto osamoceností bojujete ? Co vám pomáhá ji překonat ?

Tak, že bych se cítil nějak osamocený, to nevím, spíš se mně občas stane, že člověk už by byl opravdu rád chvíli sám. Protože kdyby se člověk cítil, že je úplně sám, tak je tady pořád spousta lidí, kterým se může věnovat a kteří mu za to

budou vděční. Zvlášť děti z rodin, které nejsou úplně funkční, s těma lze strávit prakticky celý život a dokázaly by utahat nejednoho člověka.

Máte někoho, komu se můžete se vším svěřit ?

Se vším, to je otázka. Nejvíc každý řeší s tím člověkem, se kterým žije, a jsem rád, že v těch farnostech jsou lidi, kteří se snaží mě vnímat i jako člověka s lidskýma potřebama, a nejenom jako někoho, kdo tam vykonává úřad. A jehož osobní život nás nezajímá.

Za kým jdete, potřebujete-li rozřešit nějaký problém, či krizi ?

Záleží v čem. Jestli v oblasti duchovní nebo ekonomické, vím, kam se můžu obrátit. Takže se snažím mít v různých oblastech okruh spolupracovníků, kteří mně pomáhají s řešením nejrůznějších problémů.

Kdo jsou pro vás nejbližší lidé ?

Primární společenství by mělo být asi to kněžský, ve kterém žiju, pak vlastně ti lidi z farnosti.

Mezilidské vztahy

- **zpětná vazba**

Je někdo od koho dostáváte zpětnou vazbu ?

Záleží na tom, jakou. Jestli člověk bere jako zpětnou vazbu, že ho někde pochválí, no tak to je všude. Vzácnější je taková zpětná vazba, kdy vám někdo řekne: „Pane faráři, tohle děláte blbě.“ Je vzácnější, možná občas někdo na mě nadává po vesnici, ale že by to řekl vám, to ne. Častěji lidé chválí. Ale jsem vděčný právě za to, že přijdou ti, kteří řeknou, že s něčím nesouhlasí, že by něco viděli jinak, a tak. Protože to, když člověka někdo pochválí – každému chlapovi to pomůže, každý je rád, když je pochválen, a chlap dvakrát tolik, když se člověk stane knězem, nepřestává být mužem – no, ale na druhou stranu, když někdo tu práci zkritizuje, tak pomáhá k tomu, aby to příště bylo ještě lepší, že odhalí ten nedostatek, který já jsem třeba přehlédl.

Jak reagujete na kritiku ? Od koho kritiku přijímáte, od koho ne ?

Kritiku já bych si dovilil rozdělit na takovou jako konstruktivní, kdy se bavíte o věci, o nějakém problému, který je potřeba řešit jinak. A pak je kritika destruktivní, kdy hledáme, kdo je větší osel, to není potřeba dál řešit, z toho většinou nemůže vyplynout nic pozitivního.

Jaký způsob podpory či ocenění je pro vás nejpřijatelnější ?

Aby to šlo zdánlivě samo. Aby člověk někde někomu něco málo dal a teď zjistil, že ten dotyčný přijde s ohromným košem ovoce v obrazném slova smyslu. A tohleto je pro mne chvíle štěstí, kdy si říkám, že Bůh nějakým způsobem působí. Že stačí dát málo a nese to velké ovoce. No, a jinak samozřejmě to, když ho někdo pochválí, tak má z toho člověk radost. Já vidím společenství církve jako jakousi širší rodinu.

Když plánujete nějakou novou aktivitu, radíte se o ní s někým ? S kým ?

Já mám tři farnosti a v každé mám nějakou farní radu. Tak se to na té úrovni řeší, ať už se oficiálně sejdeme nebo neformálně s jednotlivými lidmi.

- **způsob řešení konfliktů**

Stáváte se při své službě svědkem mezilidských konfliktů ? Jak takovou situaci řešíte ?

Já se setkávám s konflikty dnes a denně u dětí. A je to strašně různý. Někdy je potřeba je řešit a někdy je potřeba nechat ty děti, aby si to uměly vyřešit samy. Což je někdy bolestný, protože člověk by jim to rád řešil, ale ví, že už tady nemůže, že už je musí nechat, aby si to vyřešily samy. I u dospělých se setkávám s konflikty, dokonce i v tom kněžském společenství, v rámci děkanátu, atd. Já se snažím být tím, kdo bude zprostředkovávat určitý usmíření, ne vždycky se to daří.

Dostáváte se jako farář s někým do konfliktu ? Jaké z takové situace máte pocity ? Jak ji řešíte ? Jak jste s řešením spokojen ?

Když máme rozdílné názory, snažím se svůj názor neprosazovat silou, ale dávat to do toho společného. A někdy se podaří, že těm lidem něco nabídnou, a oni řeknou: „Takhleto a tamhleto. Ale nebudem to dělat.“ A stane se mi, že lidi přijdou za týden a řeknou: „Víte co, pane faráři, uděláme to.“ A nebo naopak já časem poznám, že ti lidi měli pravdu. Že to, co bychom dělali, by nebylo účinný. Tak pokud to není nutné, snažím se netlačit na to řešení. Jsou samozřejmě věci, který je nutno řešit okamžitě. Jinak je možné se snažit společně hledat.

- **vnímání vztahů s farností**

Co od vás vaše farnost očekává?

Mám bližší lidi, u těch je to jasný, ty mi to často i řeknou. A tam, kde je to větší společenství církve, snažím se naplňovat tahleto očekávání.

Kdy se cítíte ve farnost dobře ?

Kdy je vám dávana jako knězi farností velká důvěra ?

Důvěra je základní prvek, pokud si navzájem nedůvěřujeme, tak bych řekl, že farář v té farnosti nemá co dělat. Jestliže zde má něco růst, tak ta důvěra je spíš předpoklad, na kterým může něco dalšího růst. Teprve na důvěře se dá dál něco společně budovat. Chci, aby tu byl permanentní vztah důvěry, ne vždy se to daří.

Jsou situace kdy na vás klade farnost příliš velká, nebo i nesplnitelná očekávání ?

Někdy se to stát může.

Co jste očekával od farnosti při svém příchodu ?

Já jsem tam nešel s nějakým speciálním očekáváním, ale prostě s tím, že tam jdu sloužit. A dál se uvidí, co bude potřeba.

Co očekáváte od farnosti dnes ?

Farnosti jsou každá trošičku jiná. Očekávání vůči všem je větší zapojení lidí do nejrůznějších aktivit farnosti, že až jednou odejdu, že na mě nebudou jenom vzpomínat, ale že ten život půjde dál, že ten organismus farnosti bude životaschopný.

- **farní rada, role laiků**

Jaká je vaše zkušenost s farní radou ?

Jak by mělo vypadat rozhodování ve farnosti ? V jakých oblastech by měl mít farář právo veta ?

Když to vezmu z takových stanov, který jsou i oficiálně daný, tak farář má de facto to rozhodovací právo pořád. Z pohledu legislativy je farní rada pořád jenom poradní orgán. No ale když budu dávat tohleto neustále najevo, tak to bude všechno špatně. Nevím, jestli už jsme připraveni na to, aby třeba farní ekonomický rady přijaly i zodpovědnost,

nejenom aby měly poradní funkci, ale měly faktickou zodpovědnost za hospodaření. Vidím to do budoucna jako vhodné a dobré, ale zase je to otázka toho, že do budoucna musí být na to lidi připravení.

Jaké aktivity jsou svěřeny u vás ve farnosti laikům ? Jakou s tím máte zkušenost ?

Dobrym příkladem je třeba to, že dostanu „úkol“ od farní rady sehnat toho, kdo přijede na obnovu, toho přednášejícího. A oni zařídí, že bude uklizeno a všechny ty další věci. Čili si myslím, že jejich zapojení je takové praktické. Já jsem rád, když se lidi zapojí.

Jak se komunikuje se spolupracovníky ?

Já myslím, že je dobrá, je to díky tomu, že je mezi námi vzájemná důvěra. Jen když je důvěra, tak může dobře fungovat komunikace.

Máte – li vést skupinu lidí, schůzi atd., jaké to pro vás je ?

Stanovy vždycky určují, že vedu schůze farní rady, tak tím to mám daný. Tím je to jednodušší, že se nemusíme dohadovat, jak to bude. Ale zase jsou jiné věci, dělala se třeba včelařská výstava a co já tam do toho budu mluvit.

Dověděli jste se o těchto věcech nějaké informace v rámci studia ?

Zjistil jste v praxi, že by se vám hodily nějaké další znalosti či dovednosti ?

V semináři něco přednášek a hodně mně daly sdílení praktických zkušeností, věnovaný třeba rodině. Ze začátku to bylo takový spíš trpěný, ale postupně nastal pozitivní posun k tomu, že toto je potřeba. Takže dneska záleží spíš na zájmu bohoslovců. Po skončení studia jsem postrádal uvedení do ekonomické problematiky, vedení ekonomické farní agendy. Těžko říct, jestli tohle se dá učit v průběhu těch pěti let, protože se to v období každých dvou až tří let strašně mění. Je to něco, co jsem sice postrádal, ale nevím, jestli se to dá učit. Možná v závěru studia, jako nějaké uvedení do aktuální situace.

- **vztah k místnímu společenství**

S jakými lidmi z vaší obce, města přicházíte do kontaktu mimo vaše farníky ? Při jakých příležitostech ?

Krom aktivních farníků jsou to ti, kteří mají v obci nějaký spolek, jako třeba dobrovolní hasiči. A na malých obcích prostě není možné se nesetkávat, takže sice neznám úplně všechny lidi, ale snažím se mít přehled.

Spolupracuje vaše farnost s obcí (zastupitelstvo, spolky), pokud ano, tak s kým a na čem ?

Jednak je to samozřejmě otázka ekonomie – obecní příspěvky, zvláště tam, kde se něco opravuje. Ono se těžko shání vlastní prostředky, když dostanem třeba milion na opravy. Pak třeba i při pořádání různých akcí, kdy se domlouváme, abychom nevymysleli dvě akce na stejný termín.

Existují ve farnosti nějaké aktivity pro lidi zvenku ? Chtěl byste, aby existovaly ?

Mnozí by ochotně dělali pořád něco dál a ti ostatní by jim pořád říkali: „Vy to zvládnete, vy to uděláte.“ Teď třeba jedna konkrétní rodina dostala na půl roku zákaz činnosti. Já jsem věděl, že oni dělají hodně, s obrovským nasazením, dělají to rádi. Ale už ti ostatní měli takovou tendenci říkat: „Bylo by to potřeba udělat – oni to udělají.“ Už to bylo takový automatizovaný. Tak jsem razantně v rámci farní rady říkal: „Ne, tihle to dělat nebudou. Ti mají teď jako dovolenou.“ A bylo to dobrý, protože se našli další lidi, kteří zjistili, že se taky můžou zapojit, a ono to funguje.

V čem by vám mohla místní komunita pomoci ?

Být v běžném kontaktu. S lidmi většinou není možné komunikovat o věcech víry, protože to je něco, co oni neznají. Jestliže poznají, že v církvi je nějaké moudro, tak to je to největší, co jim můžem dát, protože oni pak začnou spontánně hledat.

Farní pastorační:

Jak byste popsal vztah kněžského úřadu ke Kristu ?

Jaký je vztah kněžského úřadu ke svěřené obci ?

Jak chápete původ kněžského úřadu ?

Nevolat: "Pojďte sem!", ale snažit se být sice v tom čele, ale tak, aby na něj ty ovečky viděly. A šly s ním. Čili ne je nějak jako hnát, ani je táhnout na nějakým řetěze, ale vlastně jít s nimi. Kvůli vám jsem tady knězem, pro vás jsem tu farářem, spolu s vámi křesťanem. A jsem rád, že spoustu z toho se daří předávat.

Co vám ve službě faráře zabírá nejvíce času ?

S jakými skupinami lidí se v rámci své služby nejčastěji stýkáte ?

Vedle udílení svátostí asi nejvíc při slavení eucharistie, kde je to různé. Tady konkrétně je to poměrně pestré. Věkové spektrum vedlejší farnosti – tam jsou to spíš starší a pár dětí, chybí tam střední generace.

Co je podle vás na službě faráře nejdůležitější ?

Základ není v tom, že je ten člověk nějaký super svatý, nemá chyby a nepotřebuje chodit na záchod a už je tu se svatozářím, ale že je to člověk, který se o něco snaží, který má zájem o lidi kolem sebe. A pro mě je tohle určitý osobní vzor kněžského života.

Pastorační spec skupin:

- manželství a rozvod:

Obtíže v manželství

Přijdou takový lidi, kteří si chtějí popovídat. Je možno je odkázat na množství literatury, která dneska existuje, příp. je v případě větších problémů zkontaktovat s odborníky, třeba s Centrem pro rodinu. Ty možnosti tady jsou. A někdy pomáhá i toho člověka nenápadně zkontaktovat s rodinou, která funguje, zapojit je společně do nějaké práce. A pak už se o to nemusím starat, protože oni sami už dokážou se sblížit a předat si ten vzor. Protože kněz nemůže dát vzor manželského života, to nejde.

Pastorační péče bezdětných párů

Měli jsme jeden případ, ale to se vyřešilo – Pán Bůh dal a děťátko mají, ale čekali dlouho, dlouho se jim nedařilo. Takže bylo jednak potřeba doporučit spolupráci s nějakými odborníky a taky pomáhat lidem nést tady ten kříž. Oni to cítí jako bolest, kterou nesou. Aby jim člověk dával najevo: „Jsem s vámi, cítím s vámi.“ Ale nemůžu nahrazovat odborníka v praktických záležitostech, je třeba je poslat za odborníkem.

Pěstounská péče a osvojení

Jde spíš o podporu rodiny jako takové, tam, kde chybí otcovská role, tam je to pak takové těžší. Ale mohu dávat určitý vzory toho, jak se má ten otec chovat, i když to zrovna není otec v rodině. A potom podpora těch lidí v duchu: „Vím, že děláte něco krásného, když se snažíte něco předávat těm dětem. Prostě vidím to, všímám si toho a oceňuju to.“ To těm lidem pak pomůže.

Vztah k těm, kdo usilují o rozvod manželství

Pastorační péče párů v době rozvodu a těsně po něm

Vyrovňování se s rozvodem

Někdy. Tam je potřeba, nakolik to jde objektivně, zhodnotit tu situaci, příp. nabídnout odbornou pomoc. Pomáhat nějakým způsobem i v této situaci člověku růst. Čili taková ta prvotní snaha zachránit, co zachránit jde. Někdy to opravdu nejde a v tom průběhu se to zjistí. A potom je potřeba těm lidem říct, že i když nesou tenhle kříž, že církev se jich nezříká.

Pastorace rozvedených

U lidí, kteří jsou rozvedení a žijí s farností a nezaložili nový vztah, tam je to přijetí dobrý, protože mohou dát farnosti víc času než ti, kteří žijí v manželství. Pokud je to muž a jeho děti byly přičteny jeho manželce, tak má víc času na takovou práci. Co se týče lidí, kteří mají druhé, civilní, manželství – tak takových případů tu moc není, ale taky vím o takových lidech. No, a pokud jsou to lidé, kteří se snaží s církví žít, tak se jim snažím dát, co můžu. Co se týče svátostí, tak to bohužel možný není, ale přesto je možný ty lidi přijímat, společně se modlit, společně něco dělat. To všechno je možné. To, že títo lidé nemohou žít ze svátostí, neznamená, že nemohou žít s církví a nějak se podílet na jejím životě.

- nemoc:

Lidé po vážném úrazu nebo operaci s trvalými následky

Pokud mají následky natolik, že se nemohou účastnit bohoslužeb, tak je navštěvuju. Jednou za měsíc se setkám s těma lidma osobně a je to příležitost nejenom k tomu „svátostnému servisu“, ale i k sdílení života v církvi. Přinesení zpráv je důležité pro toho člověka, který se sám pomalu ani neotočí na posteli, neví, co se v církvi děje a jak on může pomoci. On se třeba může modlit za konkrétní věci, nic jiného nemůže. A když takovému člověku dáme poznat, že on se může za někoho modlit, že ta jeho modlitba je potřebná. Že taky někdo přijde pak za tu modlitbu poděkovat. Když se mohou modlit za konkrétní problémy konkrétního člověka, tak mnoha lidem to vrací smysl života. Je vidět, že jsou tu potřební.

Stárnoucí, staří nemohoucí

Pomoci jim najít smysl toho stáří. Ne jenom, že budem vzpomínat na to, jak jsme byli mladí, ale že stáří má svou hodnotu, že vlastně nějak mohou růst dál, i když už nebudou silnější, fyzicky krásnější, nevyhladí se jim vrásky a nepřestanou je bolet klouby, že se můžou dál nějak rozvíjet. Ne u každého to jde. Taky záleží, ty lidi pak často trpí různými chorobami, které je omezují v duševním životě. Jsou lidé, kteří si za pět minut nevzpomenou, že vás někdy viděli, a to už tam chodím hrozně dlouho.

Doprovázení nevládně nemocných, umírajících a jejich příbuzných

Důležitá je pomoc těm, kdo pečují, lidem, kteří se o ně starají v tom umírání, že dělají něco dobrého. Někdy se oni snaží natolik, že by udělali sami sebe. Pomoci jim najít tu správnou míru. Ale nebývá to časté.

Pastorace rodin po pohřbu blízkých příbuzných či přátel

Stává se to občas. Někdy se stane, že přijde člověk, který nemá kontakty s církví, pak je teda ta událost pohřbu nějakýho blízkýho člověka a už se mně stalo, že to byl první kontakt na cestě víry.

- pastorace vyloučených ze společnosti:

Oběti trestných činů

U některých, kteří se něčeho dopustili, bývá problém přijmout to, že jim může být odpuštěno. Jak Bohem (Bůh mi dokáže odpustit, protože mě má rád), tak i lidmi. A pak je strana těch obětí. To jsem měl kontakt s paní, která když se ozval mužský hlas za dveřma, tak v tu ránu neseděla na židli, ale vylézala zpod stolu. Omlouvala se, že se prostě nedokáže ovládnout a byl to fantastický zážitek, jak se postupně učila odpustit. I s těmito lidmi jsem přišel do kontaktu. Je to mnohdy na hodně dlouho.

Vězni a jejich příbuzní a přátelé, propuštění z vězení

I s takovými lidmi jsem se potkal, s nějakými násilníky, ap. Je to strašně různorodý, je to od lidí, kteří hledají, až po ty, kteří vůbec ne. Ty dveře jsou jim vždycky otevřené v církvi, ale je na nich, jestli mají zájem.

Psychicky nemocní a jejich příbuzní

Ano, od hyperaktivních dětí až po lidi s diagnostikovanou nemocí. Když se s nimi člověk setká, tak je má snahu vyslechnout a podpořit i to okolí, že ten nemocný jim nechce škodit. Někdy se lidé ptají: „Pane faráři, proč je na nás babička tak zlá?“, tak jim to vysvětlím, že to tak není. To je trošičku takový suplování odborný pomoci. Dále mám možnost se s nemocnými lidmi setkávat v domově důchodců, ale tam má personál pro to vzdělání.

Alkoholici, drogově závislí a gambleři

Člověk jim nepomůže z funkce kněze, pokud nenajde nikoho, kdo se o ně bude starat. Takový alkoholik, když nebude nikdo, kdo by kolem něj uklízel ten alkohol - pokud je tam těžká závislost, tak on sám nemá šanci. Uvádět toho člověka k tomu, aby se sám chtěl léčit, aby uznal, že už spadl do té závislosti. Protože spousta lidí to ví, ale nepřizná si to. Já můžu na sobě pozorovat ty známky, ale nepřiznám si to. A rozhodně nehledá žádnou odbornou pomoc. Měli jsme takhle pána, který pro nás pracoval v rámci veřejně prospěšných prací. Problém byl v tom, že jsme se mu jako kněží nemohli neustále věnovat, rozptylovat tu jeho podvědomou touhu, kde je ta flaška.

Rozhovor č 8

- způsob odpočinku

Kolik průměrně míváte za rok dovolené, jak ji trávíte ?

Poslední dovolenou jsem měl ještě coby kaplan , před nějakými 5 roky, 14dní. A od té doby, když jsem měl volno v kuse, tak maximálně dva dni.

Kolik máte v průběhu běžného týdne volného času, jak ho trávíte ?

Volný den mám spíše teoreticky, teď jsem zrovna vypisoval vizitační protokol , tak tam píšu pondělí. To je ale teď velice formální , poněvadž teď mám ještě dvě další farnosti a 9 hodin náboženství, takže mám jediný den bez školy, právě to pondělí. Pokud chci vyřizovat něco po úřadech a další věci , tak mě na to zbývá jedině ten pondělek.

Kolik večerů v týdnu máte obsazeno povinnostmi z duchovní péče ? Jak to vnímáte ?

Já mám ranní mše v pondělí a ve čtvrtek, takže tyhle dva večery mám volné. A tam si dávám, když je potřeba nějaké ty přípravy snoubenců. A další pak, skoro jednou za 14 dní tady míváme společenství rodin v jedné vesnici. Takže se může říct, že asi jeden večer v týdnu, že je takový volný.

Daří se vám nabrat nové síly ?

No, zatím jo. Ale asi se to takhle dělat nedá. Ten stav, který tenhle rok je, to skutečně беру jako provizorium, v tomhle se žít dlouho nedá. Aby člověk táhl tři farnosti, to už je skutečně na pokraj lidských sil.

Co jste si odnesl ze seminární formace pro svůj způsob odpočinku ?

Zdůrazňovalo se nám, že když máme v neděli v úvozovkách pracovní den, že by si měl člověk ten volný den vybrat a měl by být náročný. To je asi slabá vůle člověka, že nedokážu být vůči sobě tak pevný, aby si to člověk uhlídal. Možná je to takový ten pocit nepostradatelnosti a to je spíš moje vlastní chyba.

- sebevzdělávání

Jak vás studium na teologické fakultě připravilo na kněžskou praxi ? Co jste využil ? Co postrádáte ?

To je těžko říct. Asi vždycky je ten problém, že studium je teorie a praxe je o něčem jiném. Takže ve spoustě věcí si člověk musel tak nějak sám najít cestu, umět si to požvýkat tak, aby to byli schopni strávit lidé. Ono to je taková potíž možná všeobecně v církvi, že my máme svůj slovník, kterému lidé těžko rozumějí. Snad ještě ti naši, skalní. Potom ti vzdálenější čím dál, tím hůř. A v tom právě vidím potíž třeba i fakulty, že tam je to právě až příliš na této bázi. Spousta těch teorií a všeho a upotřebitelnost v životě je pak malá. Co jsme vnímali už během studia , bylo to, že byla hodně nedoceňována psychologie. To byl takový předmět, že tam snad jenom byl. Ale pro život, to co je dneska potřebný. V tom jsme měli určitě handicap.

Byla vám po vysvěcení nabídnuta nějaká další možnost sebevzdělávání a formace ? (další studium na teologické fakultě, kněžská setkávání, apod.) V čem spočívala ? Jaký byl váš postoj k ní ?

Mě bylo během studia naznačeno, jestli bych se nechtěl věnovat liturgice , ale já jsem to odmítl , poněvadž nejsem moc jazykově nadaný a to je dneska základ. A jestli se má člověk něčemu věnovat pořádně, musí čerpat z cizí literatury. A proto jsem sám uznal, že asi ne. a stejně jsem měl ten ideál jít do pastorače nikoliv se věnovat nějaké vědecké práci.

Co by mělo být obsahem dalšího vzdělávání kněží, aby to bylo pro vaši praxi přínosné ?

Určitě bych řekl pastorálka, jenže co si pod tím představit ? Třebas já osobně ? Z pastorální teologie to bylo právě to , o čem jsem mluvil před chvílí, nějaké teoretické vykládání. Před náma učil pastorálku doktor Studený to se mu smáli, že učí takový věci, co se týká zpovědnice a podobné. Ale mě připadalo, že pak přišel pravý opak, kdy o tomhle se vůbec nemluvalo, vedly se jenom nějaké obecné teorie Myslím si, že taky v tomhle jsme měli hrozný mínus.

Takže praktické otázky pastorační ?

Ano, většinou tohle. Budeme-li upřímní, já to vidím i na těch trienálkách, kde jsme také někdy měli dogmatickou teologii. Ale když to byla přednáška jak na fakultě. Člověk to vyslechne, v něčem se orientuje, poněvadž má základy. Ale to využití praktické je stejně nulové

Věnujete se nějak sebevzdělávání (četba, návštěva přednášek, apod.) ? V jakých oborech ?

Jak často ? Co si kladete za cíl ?

Tak jako snažím se nějakou tu literaturu ať už duchovní nebo třeba i tu teologickou číst .Přiznám se , že fakt ten letošní rok zjišťuju, že člověk začne číst nějakou knížku a za měsíc zjistím, že jsem se k ní nedostal. Takže je to takové nesystematické a fakt toho času není. Ve mně osobně pořád ta láska k liturgice zůstává. Takže pokud něco v tomhle oboru je, tak po tom rád šáhnu.

Uvažujete, že by jste někdy do budoucna akademické studium liturgiky oprášil ?

Ne, to už ne.

- **zázemí (emoční,vztahové)**

bydlíte a pracujete s kaplanem společně?

Ano

Jak to vypadá? Jak vám to vyhovuje?

Tak díky tomu, že my už se známe , takže to je pro nás velká výhoda.Myslím si, že nemáme žádné takové konflikty, i když je mezi námi generační rozdíl.Takže spolupracujeme. Základ je, že se společně modlíme, což považuju za nejdůležitější. Jestliže lidé společně komunikují s Bohem , je nějak jednodušší komunikovat i na lidské úrovni. Máme to nějak rozděleno i co se týče farností. Místní se věnuju spíše já a otec má sousední farnost, kde sice já su teoreticky farář, ale on tam fakticky vede duchovní správu, a já to jenom zaštiťuju po té stránce ekonomické. Takže tam je on takovým svým pánem, aby se cítil, že má něco svého.

Jak máte zařízený provoz domácnosti ? Vyhovuje Vám to ? Co byste na tom změnil ?

Úklid ten je tady zajištěný, ten zajišťuje jedna paní z farnosti. Když je potřeba větší úklid , tak ona si sežene k sobě pomocnice. Co se týče praní a takových věcí, tak to nám zajišťuje rodina Mně maminka, otcovi sestra. Obědy máme ve všední den tady v jedné firmě, o víkendech chodíme do rodin Vůbec si nestěžuju, je to i jakýsi úspěch, protože tady byli lidé vždycky zvyklí, že je na faře hospodyně , a to že se museli naučit o toho kněze postarat bylo pro ně jakési novum. Ono tady není jenom běžná farnost, ale je to i poutní místo. Takže té práce je tady skutečně hodně, poněvadž během léta je

tady poutní sezona a tady skutečně je takovýho různého vychystávání, když přijede nějaká ta pouť. Takže to opravdu klobouk dolů, to sivažím těch farníků, že jsou schopni to zajistit a obětovat se pro to.

Cítíte se někdy osamocený ? Kdy, v jakých situacích ?

Kolikrát su rád, když mám klid. I když tohle jsem vnímal zvlášť na jednom působišti. Když jsem přišel do vesnice, kde byla rekreační oblast, tam holt o kněze zájem moc nebyl, jenom na víkend se tam lidi sjeli. Tak to člověk objevil ten rozdíl. Předtím ve městě jsem byl opravdu rád, když člověk měl chvilku pro sebe a mohl zalézt, s tou knížkou se jít natáhnout. A tady třeba přišlo to nedělní odpoledne a njednou jste se opravdu cítili sami. Nevěděli, kam jít. Takže určitě ty chvíle přicházejí a přijdou i tady.

Jak s touto osamoceností bojujete ? Co vám pomáhá ji překonat ?

Většinou se člověk jde pomodlit, nebo někde na návštěvu.

Máte někoho, komu se můžete se vším svěřit ?

Mám jednoho takového dobrého spolužáka, i když přiznám se, že teď se vidíme málokdy. Protože on je na tom podobně jako já ve velmi živé farnosti, ale když se sejdem tak to potom člověk probere ledasco.

Za kým jdete, potřebujete-li rozřešit nějaký problém, či krizi ?

Ano, to my tady většinou s tím otcem, co je se mnou na faře. Tam je ten vztah lečjaký specifický, vzhledem k tomu, že je od začátku. Takže i když je to teoreticky vztah nadřizený, tak ono to tak v praxi nefunguje.

Kdo jsou pro vás nejbližší lidé ?

Asi bych řekl, že člověk časem přilne k těm lidem, mezi kterými je. Zjišťuju, že mě to domů ani tak netáhne. Kromě té bezprostřední rodiny, ten odstup s těmi ostatními je opravdu tak velký, že už si s nima nemáte očem povídat a že člověk se cítí doma spíš tady, mezi těmi svými ovečkami.

Mezilidské vztahy

zpětná vazba

Je někdo od koho dostáváte zpětnou vazbu ?

Takových pár lidí tu je, ať už přijdou sami, nebo když je člověk s nimi v kontaktu, tak oni jsou vám schopní říct, co by mnozí neřekli. Jsou otevřenější a mnohdy se stávají tlumočníky těch lidí, kteří by tohle nedokázali.

Jak reagujete na kritiku ? Od koho kritiku přijímáte, od koho ne ?

Každý je asi ješitný, takže, budu-li upřímný, první věc je ta, že člověk je naštvaný. Zvlášť pokud je ta kritika neopodstatněná. Když vychází z toho že ten člověk má svůj názor, ale nedokáže přijít, aby si to vyřikal. Pak nakonec jsem ale kolikrát vděčný za takového člověka, který vám řekne svůj názor a dokáže to říct do očí. Poněvadž to je opravdu vyjímka a to vypovídá o jakési velikosti. A čestnosti toho člověka. Nakonec, třeba jsem zažil od jedné osoby dost sprchu, kdy mi povyčítala věci sto let staré, za které já jsem nemohl. A pak jsem k té osobě našel jiný vztah, protože ona potom došla, podala ruku a řekla, že je už taková, ale že si sebe vzájemně vážíme. Tohle potom kvituju, že tohle je opravdu rovný, čestný člověk.

A forma té kritiky?

Určitě je to lepší, když je to mezi 4 očima v rámci evangelia. Horší je když je to na foro externo, jak jsem to taky zažil. Jsem byl zavolaný na kobereček, dokonce na obecní úřad. Na mě tam sedělo několik lidí a teď všichni jako sršání se spustili. Ale zase

potom jsem si říkal zaplat' Pán Bůh, žeaspoň touhle cestou, než kdyby se to po vesnici vykládalo, kdesi cosi , že jsme si to aspoň mohli vyříkat do očí.

Jaký způsob podpory či ocenění je pro vás nejpřijatelnější ?

Určitě to, když člověk vidí, že si lidé berou něco k srdci. Prostě je tady jakási zpětná vazba v jejich životě. Když vidíte, že ti lidé otom přemýšlejí, že se jich to dotýká. Kdysi jsem měl cyklus promluv o odpuštění. A najednou potom zjistíte ve zpovědnici, že někoho to zasáhlo a dokázal se vrátit k nějaké věci, která byla už zasutá. Nebo, že se někdo dokázal s někým fakt usmířit na základě toho. Tak to potom řeknete „Bože díky“, že duch svatý aspoň občas může na tu troubu zafoukat. A ono to má účinek.

Když plánujete nějakou novou aktivitu, radíte se o ní s někým ? S kým ?

Většinou a o tom už jsem říkal, s určitýma lidma, kteří mají víc vhléd do toho života farnosti. Nemáme tady třeba farní radu v tom duchu pastoračním, což by asi bylo příliš uspěchané něco takového tady zavádět. I to místní prostředí je takové trošku specifické, že ti lidi jsou taková, že každému chce do všeho mluvit, a asi by nebylo přijatý, proč já ne a proč on jo. Takže spíš tohle formou, že to člověk oťuká názor pár lidí, kteří se v tom trošku orientují a můžou říct jestli je to blbost nebo by to mělo šanci prorazit. A jestli by to byli i oni schopni podpořit.

způsob řešení konfliktů

Stáváte se při své službě svědkem mezilidských konfliktů ? Jak takovou situaci řešíte ?

No, to se mi zrovna stalo včera. Důležité je snažit se zůstat klidný, nedělat nějaké ukvapené rozhodnutí. Ale hlavně je třeba být pravdivý, i když to třeba bude taková nepříjemná věc. Když vidíte, že tady je potřeba zaujmout takové stanovisko a za tím si stát.

Dostáváte se jako farář s někým do konfliktu ? Jaké z takové situace máte pocity ? Jak ji řešíte ? Jak jste s řešením spokojen ?

Mezi lidmi tohle nastává. Není ten, kdo by se zavděčil lidem všem. Takže zažil jsem i jeden takový konflikt dost vážný. Ale nakonec si myslím, že to přineslo kladné ovoce. I když přiznám se, že vůči některým těm lidem, kteří jako, v té krizové chvíli poznáte co v nich dříme , tak už jste opatrní. Už vůči nim máte jakýsi odstup. Ale myslím si, že i ti lidi mnohdy poznali, že prostě ten kněz to nemyslí špatně, i když v tu chvíli se zdá, že jim ubližuje.

vnímání vztahů s farností

Co od vás vaše farnost očekává?

Vím skrze některé lidi, kteří jsou mi bližší, tam takový ten hlas lidu člověk zaslechne. Možná se spíš potýkám s tím, že mnohdy lidé svůj názor neřeknou. Že právě to dělají skrze tyhle tlumočníky, kteří jsou vám schopní říct, co se v dědině říká. Ale s tím se pořád setkávám, že nikdo nemá tu odvahu. Taková hloupost, která to ilustruje. Zvoní se umíráčkem někomu, ale skoro nikdo na faru nezavolá kdo umřel. Volají k jedněm lidem, kteří to určitě budou vědět. A ti mě řeknou.

Kdy se cítíte ve farnost dobře ?

Tak já myslím, že stále.

Kdy je vám dávana jako knězi farností velká důvěra ?

Tu důvěru vnímám, když spravujete majetek. Když prostě vidíte, že vám lidé přinesou, třeba stařenky tisícovku z důchodu. Oni to šetří, oni to odkládají, oni vidí spravuje se kostel. Toho si člověk opravdu váží. Když sedíte ve zpovědnici, tam vám přijde zralý

člověk a otevře vám srdce. A řeknete si „Před takovým klukem?“. Ale to už je dáno, že je v tu chvíli kněz jenom služebníkem zastupujícím Krista.

Jsou situace kdy na vás klade farnost příliš velká, nebo i nespílitelná očekávání ?

Na tohle nedokážu odpovědět.

Co jste očekával od farnosti při svém příchodu ?

Šel jsem tam s takovými trošku rozpaky, poněvadž jsem měl své vysněné místo jinak. Že to bude farnost živá, kde těch aktivit bude hodně. Takže jsem trošku byl, příznávám se, zkalmanej. Tímhle, že to nebylo takové, jak jsem si představoval. Ale pak jsem byl velice rád, jak mě ti lidé přijali. Já jsem tam byl vlastně po nějaké době první jáhen. Jáhen vůbec první, ale měli tam kdysi nějaké kaplany. Takže mě ta farnost přijala a nakonec jsem tam našel jakousi duchovní rodinu.

Co očekáváte od farnosti dnes ?

Takový ideál co mám je, abychom se naučili žít jako velká rodina. S tím se potýkám a moc se to nedaří. Poněvadž, když jsem sem došel, tak tady to bylo takové hodně napjaté rozdělené. Takže to jsem si vytkl jako jakýsi cíl. A to bylo jediné řešení, ty lidi dát trošku dohromady. A zaplat' Pán Bůh trošku se to podařilo, i když ten ideál bych viděl mnohem dál. Ale to je věc, která není na 10 let, ale na celé generace. A právě proto jste z toho někdy taková nešťastní. Zatím jsme ušli moc krátkou cestu na to, aby se některé věci zlomily.

farní rada, role laiků

Jaká je vaše zkušenost s farní radou ?

Nemáme tady třeba farní radu v tom duchu pastoračním, což by asi bylo příliš uspěchané něco takového tady zavádět. I to místní prostředí je takové trošku specifické, že ti lidi jsou taková, že každému chce do všeho mluvit, a asi by nebylo přijatý, proč já ne a proč on jo. Takže spíš tohle formou, že to člověk ořuká názor pár lidí, kteří se v tom trošku orientují a můžou říct jestli je to blbost nebo by to mělo šanci prorazit. A jestli by to byli i oni schopni podpořit.

A radu ekonomickou máte?

To samozřejmě, to je podle kodexu. Byla založena asi před třemi lety, když to bylo promulgováno, že to musí v diecézi být. A myslím, že funguje dobře, i když na té bázi jako kontrolní orgán. Není to, že bychom ji svolávali jako kvůli tomu, že třeba chceme opravovat kostel, to řeknu na zasedání, které máme na začátku roku, co se chystá, oni to prostě odkývají a potom už to jede. Snad kdyby byla nějaká věc mimořádná, kdy nakonec ten souhlas ekonomické rady je zapotřebí. Je to ale jakýsi „trik“ pro kněze, že může každému doložit, že není ten, kdo by hospodařil s majetkem, aniž by kdo další do toho měl vhléd.

Jak by mělo vypadat rozhodování ve farnosti ? V jakých oblastech by měl mít farář právo veta ?

Myslím si, že určitě ve věcech liturgického života, farníci by neměli hlasovat, jestli bude velikonoční vigilie v 6 nebo v 8 hodin, to už skutečně záleží na knězi. Farnost může mluvit, a k tomu bych je chtěl právě vést, do projevů života. Jestli se tady bude dělat něco s mládeží, aby to nebyl kněz, kdo pracně shání, toho, kdo by se toho ujal. Ale aby si lidé řekli: My to musíme udělat, a já se na tom budu spolupodílet tak či onak. Určité náznaky už tady jsou. Třeba nedávno bylo setkání ministrantů a jeden tatínek přišel: „ Já seženu hasičský auto“. Na obci to domluvil, takže já jsem to měl bez starostí a oni se tam dostali. Takže to bych viděl jako takový ideál.

Jaké aktivity jsou svěřeny u vás ve farnosti laikům ? Jakou s tím máte zkušenost ?

No tady velmi bídná, poněvadž to je taková hodně tradiční farnost. Dobře funguje třeba sbor. Tady je taková děti, mládež. To třeba vede rodina varhaníka už asi 15 let. To jde úplně mimo kněze. Jedna dívka se začala věnovat dětem, má pro ně výtvarný

kroužek. Takže teď se chytli, že je vedou, i starší ministranti. Takže to ze mě také spadlo. Nemám žádné katechety tady ve farnosti, to se zatím nedaří, někoho takového najít. Je to víceméně ještě hodně závislé na knězi. Je tady třeba společenství rodin. Ale když jsem jim řekl, tak se sejděte, když nemůžu já, tak je to problém. Pane faráři, je potřeba, aby jste tam byl, ono je to jinačí. Ale oni k tomu taky časem dorostou.

Máte – li vést skupinu lidí, schůzi atd., jaké to pro vás je ?

Tak já jsem spíš typ, který raději naslouchá než mluví. Ale když je potřeba vést ekonomická rada, anebo skrz ty poutě, to tady vždycky míváme setkání těch organizátorů, tak je potřeba rázné slovo. A ne že byh se to na někoho snažil hodit, poněvadž vím, že on by to stejně nebyl schopen nikdo kočírovat. Prostě taková ta pevná ruka je tady potřeba.

Dověděl jste se o těchto věcech nějaké informace v rámci studia ?

To se mě nevybavuje nic, kde by byl na takovéto věci kladen důraz. Vůbec, že by se to probíralo, to nevím.

Zjistil jste v praxi, že by se vám hodily nějaké další znalosti či dovednosti ?

Tak to určitě. Člověk, když to nepoznal tak o tom neví, ale v tomhle směru je každé moudro dobré. To by člověk asi neudělal takové seky, kdyby byl na mnohé věci připravený. To když máte přípravu se snoubenci, tak to je právě ta snahajim trošku pomoci, aby neudělali zbytečné kopance. Aby byli na něco připraveni, něčeho se vyvarovali. Tohle by bylo potřeba i pro kněze, protože jednání s lidmi je stále větší a větší problém.

vztah k místnímu společenství

S jakými lidmi z vaší obce, města přicházíte do kontaktu mimo vaše farníky ? Při jakých příležitostech ?

To bylo pro mě jedno z velkých překvapení, když jsem přišel sem na slovácko, poněvadž jsem žil v tom domění, že slovácko se rovná křesťanský kraj, ale to není pravda. Ti lidé mají povědomí, vesměs se cítí křesťany ale jejich sepětí s vírou a s církví je kolikrát tak volné, až jste překvapeni. Ale je tu rozdíl, to vidím. Kde žijete, kde bydlíte, kde denně chodíte po ulici, tam se s těmi lidmi do kontaktu dostáváte. A něco jiného je, když je jiná farnost, kam se jenom dojíždí na bohoslužby. Kde kontakt s těmi lidmi je jenom, že je vyložene vidíte v tom kostele. To jsem si vyzkoušel v druhé farnosti, kde chodím jednou měsíčně po nemocných jsou lidi pať, že jdu po ulici, že je pozdravím. Oni nebyli zvyklí a ačkoliv jsem to tam dvakrát nebo třikrát říkal, že rád příjmu pozvání do rodiny, třeba na oběd tak tam si povětšina lidí nedokáže představit. Že by toho kněze pozvala. Protože na to nikdy nebyli zvyklí. Což tady se to už stalo vcelku běžnou věcí.

Spolupracuje vaše farnost s obcí (zastupitelstvo, spolky), pokud ano, tak s kým a na čem ?

Ano velice dobře, poněvadž tady je dneska v zastupitelstvu většina lidí, kteří mají spojení i s farností, že chodí na bohoslužby , takže ta spolupráce je velice dobrá.

A na čem spolupracujete ?

Ať je to organizace poutí, to se v posledním roce dost zlepšilo. Některé připomínky ze strany poutníků a farnosti byly vzaty v potaz. Teď třeba na základě toho se udělala studie přebudování toho poutního areálu a obec si vzala za své, že se vybudují nové záchody, což je dílo asi za 1 milion 800tisíc. To hradí obec. Spolupráce je vynikající, letos jsme od obce dostali na kostel půl milionu, to je nadprůměrné.

Existují ve farnosti nějaké aktivity pro lidi zvenku ? Chtěl byste, aby existovaly ?

To je takové slabší to je také jeden z rysů této dědiny, že tady je velice slabý společenský život. Že tady i běžné akce končí na nezájmu. Třeba tady za letošní sezonu nebyl jediný ples. Když tady udělali ostatky takoví nadšenci, tak to skončilo fiaskem, že tam přišlo asi 25 lidí. To je takový těžký něco organizovat, když narážíte na nezájem. Takže spíš děláme takové věci, jako že na konci školního roku děláme táborák, který je spojený s děkovnou mší a oni na něj přijdou naše děcka, postelový, připojí se jejich kamarádi. Takže takovýmhle způsobem. Ale že by farnost dávala o sobě příliš vědět, tak to není, poněvadž by to asi bylo střílení prachu naprázdno.

Chtěl byste, aby se to zlepšilo ?

Určitě, ale to je zase věc, která je dlouhodobějšího rázu a nevím jestli se to dá podchytit. Poněvadž mají problém ve škole, že škola je málo aktivní. Místo, aby burcovala od malička v těch dětech jakýsi zájem o takovou činnost, tka se to spíš takhle uspává. A potom se to projevuje na jedné generaci, na druhé.

V čem by vám mohla místní komunita pomoci ?

Já myslím, že to co je, že je skutečně dostatečné kromě toho bych si přál, aby ten společný život měl rysy velké rodiny, ale to je věc, která se nedá změnit v krátké době.

Farní pastorační:

Zástupce Kristův v nebo první z farnosti ?

Zajímavá otázka. Já bych spíš řekl, že jdeme společně ke Kristu, že jako se snažím je vést k takovému osobnějším vztahu, k sepětí. Samozřejmě i to vnímám, že jsem sem poslán, to jsem si až zpětně uvědomil, že to že jsem sem došel byl asi řízením Božím. Poněvadž se mě vybavilo v souvislosti s tím naším panem farářem, který kdysi řekl takovou myšlenku, že jeho snem bylo aby se jednou dostal buďto do Tuřan nebo sem, což jsou obě poutní místa spojená s Cyrilometodějskou tradicí. Pak až jednou mě to došlo, říkám, tak vidíte otče, vám se to nepovedlo a svého žáka jste sem dokopal.

Co vám ve službě faráře zabírá nejvíce času ?

Nejvíce času ? Ono jako těžko říct. Hodně zabírají opravy, což je jako taková věc, která je hodně vyčerpávající a zbytečně. Zejména poté stránce, že to musíte zorganizovat a kolikrát s těmi lidmi i u společného díla být. To má hluboký význam pro budování osobnějších vztahů. Ale hlavně takový vyřizování po úřadech, shánění dotací a teď všechna ta agenda, to je skutečně kolikrát hodně ubíjející. Co třeba je obtížné pro mě osobně, je učení náboženství. Ne že bych chodil nerad do školy ale co vám dneska řekne spousta kněží, že to je taková věc hodně frustrující. Ta práce s dětmi, zvláště na druhém stupni, je skutečně taková, že vás moc nepovzbudí. To je takové to, že se to nedaří a nezájem. Dojdete do hodiny a dopředu víte, že i kdyby jste se stavěli na hlavu, tak nemáte šanci, poněvadž oni tam nechtějí být. Takže to je taková věc, třeba teď, když mám těch 9 hodin, je taková hodně vyčerpávající. Neříkám, že bych se na ty hodiny nějak moc připravoval, v tomhle jsem lajdák. Takže kdyby člověk měl si ještě nějak důkladně dělat přípravy, tak by to asi zabralo hodně času.

S jakými skupinami lidí se v rámci své služby nejčastěji stýkáte ?

To je pestré. Opravdu to je, díky tomu, že jsme v takové relativně živé farnosti, skutečně od mrňousů v první třídě až po až po starý lidi, když chodíte po nemocných. Takže to je opravdu pestré, já myslím že žádná skupina nechybí. Neříkám, k mládeži mám takový trochu přirozený handicap, díky tomu že člověk vyrůstal sám. Tam vím, že ta je trochu opomíjená. Je to ale taky dáno tou poptávkou. Že ti mladí, že je s nima dneska problém a zvláště na takovýchhle dědinách. Když dojdou do toho období, že už se začínají odpoutávat od těch svých rodin, tak taky zákonitě hledají v oblasti víry. Měli jsme loni biřmování a vidím, že mnozí prožívají jakousi krizi té své víry. Kdy je člověk v tom kostele nevidí pravidelně, nebo vidí, že odchází dřív. Tím asi musejí projít. Ale třeba nějaká taková nabídka, kdy tady když jsem nastupoval, bylo společenství mladých a ta generace do něj

chodila. Potom kvůli tomu, že ti co tovedli odešli z vesnice tak to tak nějak přirozeně zaniklo. Byla snaha to dál držet, ale nebyl zájem.

Co je podle vás na službě faráře nejdůležitější ?

Tak bezesporu modlitba

Pastorace spec skupin:

- manželství a rozvod:

Obtíže v manželství

Občas se stává takový případ, i když lidé často za tím knězem nejdou. Oni kolikrát v rámci té vesnice mají i strach o to , aby se nenadělalo ještě víc škody jak užítku. Takže člověk se mnohdy dozví spíš nepřímo, že nějaký problém je. A třebaš potom, když je možnost osobně s tím člověkem mluvit, tak to spíš otevřu já. A pak záleží na nich, jak jsou sdílní. Není to opravdu časté, že by ti lidi iniciativně přišli. To je asi dáno tím prostředím.

Pokud přijdou, co čekají, hledají ?

Většinou spíš potřebují se vypovídat. A pak třebaš nějakou radu, jak v daném případě postupovat. Vzpomínám, třeba tady došel jeden, kterému se manželství rozpadlo, nejsou rozvedeni a rád by se k té své manželce vrátil. Tak jsme společně hledali nějaké možnosti řešení, ale na druhé straně není obdobná touha. Takže to skončilo nezdarem.

S jednou maminkou jsem tady byl hodně v kontaktu. Těm jsem křtil dítě a během několika měsíců od ní manžel utekl. Takže jsem třeba k ní hodně chodil, než se z toho nejhoršího dostala. Potom to vyřešila tím způsobem, že si našla novou známost. Potom už tam člověk mohl těžko nějak pomáhat.

Pastorace bezdětných párů

Ne, takovýhle případ jsem zatím ve své praxi neměl.

Pěstounská péče a osvojení

Taky jsem se s tím ještě nesetkal, krom toho, že jsem tu jedno takové dítě křtil.

Vztah k těm, kdo usilují o rozvod manželství

Tak to ne,vyloženě

Pastorace rozvedených

Oni jsou spíš takové ty případy, kdy jsou znovu oddáni a teď přistupování ke svátostem. Nebo jsem řešil případ, kdy lidé, kteří spolu žijí jako druh a družka poněvadž jeden z nich je vázaný rozvedeným manželstvím. A měli nějaké potíže, že na to kněz ve zpovědnici poukázal. Prostě oni se zablokli a právě skrz toto přišli. S těmito lidmi jsme navázali krásný vztah a i ten případ se pohnul dopředu. Takže třeba s tímhle opravdu zkušenost mám.

- nemoc:

Lidé po vážném úrazu nebo operaci s trvalými následky

To jsem se spíš setkával, když jsem byl kaplan. Poněvadž jsem chodil do nemocnice a poměrně dost. Takže tam takové případy přišly. Jenže ono je to něco jiného v nemocnici, když je to jakýsi letný kontakt než když jde o delší doprovázení. Spíš je to nemocnými. Ano teď si vybavuju, měl jsem tady případ. Ženu, které bylo 35 let, která umírala na rakovinu. Za tou jsme chodili poslední rok pravidelně domů. Ale spíš jsou to takové ojedinělé případy. Zrovna dneska mám jet do jedné vesnice kde je paní pomalu asi už na odchodu a dost nečekaně. Takové to běžné klasické doprovázení dělám. Kdo přijde ve farnosti, že se ho to týká, tak se člověk snaží posloužit. Většinou se to týká lidí věřících, málokdy toho kněze vůbec někdo osloví. Málokdy se vám podaří, i když na vesnici máte tu výhodu, že se o takových lidech dozvíte, se k nim dostat, pokud není z jejich strany aspoň minimální náznak zájmu. Potom je pohlavně o tom, že jim člověk přináší eucharistii, modlí se s nimi a potom si chvíli povykládáte.

Očekávají něco příbuzní, pečovatelé ?

Ne, pro ně to má většinou ten význam, že ten kněz tam, že si někdo všiml, že oni se vyčerpávajícím způsobem o toho nemocného starají. Takže jste jakýsi jejich pomocník, jste na té stejné lodi. A že vždycky to má tu odezvu, že i ten nemocný je jakýmsi způsobem posílený a pokojnější.

Stárnoucí, staří nemohoucí

Ano, to se snažíme každý měsíc navštěvovat nemocné, ve farnosti jich je zhruba kolem 30. Každý měsíc tady tyto lidi navštěvujeme a vždycky je to spojené s tím že člověk s nimi vždycky chvíli ztratí řeč.

Pastorace rodin po pohřbu blízkých příbuzných či přátel

To se přijdou jenom vyrovnat.

- pastorec vyloučených ze společnosti:

Oběti trestných činů

Ne takový kontakt jsem nikdy neměl.

Psychicky nemocní a jejich příbuzní

Tak to je. Zvlášť když jsem jezdil zpovídat do jednoho okresního města, tak tam takových lidí bylo vcelku povíc případů. Schizofrenie a podobné věci, to opravdu byla lahůdka ve zpovědnici s nimi jednat. Víím že tady sestal případ, že nějaký opravdu labilní člověk tady začal utrácet asi 30 tisíc. I tady na faře byl a pak to musela rodina řešit, že zavolala záchranku a odvezli ho do psychiatrické léčebny

Alkoholici, drogově závislí a gambleři

Alkohol je častý případ v tomhle kraji, jenomže většinou je to tak, že ty rodiny to tiše snášejí a trpí, ono co taky dělat kolikrát. Ten člověk většinou nemá nějakou ochotu s tím něco dělat. O tom se většinou dozvíte skrze zpověď. Ve zpovědnici, tam si lidi otevrou srdce. Spíš je to o tom že si postěžují, většinou to trpně snášejí a pomoci jim nejde. To vám řeknou všichni, pokud ten člověk sám nechce, vy ho na léčení nedotlačíte.

Vězni a jejich příbuzní a přátelé, propuštění z vězení

Krom toho, že vám sem dojdou bezdomovci, a tvrdí že byli propuštěni a podobně, což je s velkým otazníkem, tak ne.

Rozhovor č 8

způsob odpočinku

Kolik průměrně míváte za rok dovolené, jak ji trávíte ?

Já většinou využívám tři týdny dovolené a to tak, že na týden chodím na vandr na Slovensko, sám nebo se spolužákem. Pak většinou další týden děláme sami s s farníkem dovolenou na horách, v Alpách nebo na nějakým jiným místě. A třetí týden bývá taky nějaká akce. Třeba jsme šli pěšky s několika farníky do Mariazell. A teď se chystám do Kolína nad Rýnem, ale poslední dva roky jsme šli do Mariazell, pěší pout'.

Kolik máte v průběhu běžného týdne volného času, jak ho trávíte ?

Ono je to různý, podle toho, co je ten týden za úkoly, co se nashromáždí. Já třeba mívám volné úterky, kdy nemívám mši svatou tady ve farnosti. A buďto jezdívám na setkání kněží, který míváme na Petrově, trienálky se tomu říká. Nebo si udělám sám volno v ten den, nebo jedu na nějaký neoficiální setkání kněží. Potom taky v neděli odpoledne se snažím někam vyběhnout, do lesa nebo do přírody pokud není odpoledne nějaká akce. Což moc často nebývá, ale někdy může být.

Kolik večerů v týdnu máte obsazeno povinnostmi z duchovní péče ? Jak to vnímáte ?

Spíš to bývají přípravy: Rodiče ke křtu, snoubenci, katechumeni. A řekl bych, že je to asi tak. Jeden večer mívám volný a ve zbytku je to tak, že musím po bohoslužbách ještě někoho připravovat. Že to výjde asi tak jedna ku 5, 1 ku 4.

Daří se vám nabrat nové síly ?

Někdy si říkám, že by to chtělo nějaký celý volný den, abych dohonil, co jsem nestihl. Takže spíš převládá pocit, že by toho volna mohlo být o něco víc.

Co jste si odnesl ze seminární formace pro svůj způsob odpočinku ?

Určitě to tam zaznělo, teď nevím jestli ze strany představených semináře nebo biskupa, třeba když nás navštívil.

A byl jste přesvědčen, že je ta informace nosná ?

Ano

sebevzdělávání

Jak vás studium na teologické fakultě připravilo na kněžskou praxi ? Co postrádáte ?

No to teda nevím, jak na to dokážu odpovědět. Tohle jsem moc nepromýšlel, tuhle otázku. Tak možná víc třeba té psychologie, ještě trochu konkrétněji do té praxe. Jak konkrétně postupovat při nějakých přípravách snoubenců, co konkrétně s nimi probírat. Člověk zůstal u té teologie, ale v praxi cítí určitý schodek.

Co jste využil ?

Tak třeba morálka si myslím, že je obr, který... No to spíš myslím, že se člověk musí tak nějak přeorientovat. Že bych z tý školy něco vysloveně potřeboval, to si spíš člověk tak nějak vzpomene na něco. Zlomkově, tam něco, tam něco, tam něco. Není to ta jednoznačný, z každého dá se říct něco.

Byla vám po vysvěcení nabídnuta nějaká další možnost sebevzdělávání a formace ? (další studium na teologické fakultě, kněžská setkávání, apod.) V čem spočívala ? Jaký byl váš postoj k ní ?

Pro nás jsou dány jako povinný do 5 let po vysvěcení setkávání na Petrově, který se snaží teď trochu uzpůsobit. Že jednou za měsíc je to společný pak je to ještě rozdělený, podruhé v měsíci, za 14 dní. Skupinka novokněží, skupinka 2-3 roky po vysvěcení, a třetí skupinka je 4 a 5 rok po vysvěcení. Ale my jsme tím prošli tak, že to bylo pořád společný. Až když už jsme byli 5 let po vysvěcení, tak jsme to měli rozdělený na ty skupinky. A co se týká studia tak to myslím je spíš takový individuální, že je ta možnost. A to spíš možná záleží na každém. Jak se nějak cítí, nebo jestli se rozhodne, třeba pokračovat na fakultě nějakým licenciátem. Z našeho ročníku takoví kluci jsou, kteří nějak dál pokračovali. Jeden to skončil, jeden to nějak dokončil, ten licenciát.

Byly na trienálkách lepší rozdělené skupiny nebo společné ?

Asi bylo lepší, když se to rozdělilo. Protože ti novokněží jsou na tom trošku jinak než ti, kteří jsou 4 nebo 5 let ve farnosti. Kteří už jsou třeba samostatní na tom místě, už musí řešit určité problémy třeba jednání s úřady a takovéhle věci. A ono to spíš bylo tak, že oni tam byli zváni nějakí odborníci, kteří mluvili na různá témata. Mělo to spíš formu besed. Něco popovídali a pak jsme s nimi měli besedu.

Co by mělo být obsahem dalšího vzdělávání kněží, aby to bylo pro vaši praxi přínosné ?

Tak asi možná víc ty papežské dokumenty, poslední který byly vydány. Poslední učení církve.

Věnujete se nějak sebevzdělávání (četba, návštěva přednášek, apod.) ? V jakých oborech ? Jak často ? Co si kladete za cíl ?

Mě by zajímaly nějaké věci. Jednak třeba němčina, potřeboval bych se ještě víc naučit německy. Potom třeba nějakou tu biblickou teologii, nějak víc proniknout do hloubky písma svatého. To by mě tak třeba lákalo

- **zázemí (emoční, vztahové)**

Chtěl byste bydlet a pracovat společně se spolubratry ? Jak by tato spolupráce a bydlení dle Vašich představ vypadaly ?

Jako kaplanovi se mi to líbilo, že jsem nebyl zodpovědný. Věřím, že bych třeba dokázal s někým spolupracovat, i když by to asi chtělo ověřit v praxi. Jsem zatím otevřený pro obě možnosti, i pro to samostatný, i s někým spolupracovat. říkám si, že bych to taky někdy zkusil, jaký to je. Já už jsem si teďka zvykl, být sám, protože jsem tady sám, ale nebránil bych se tomu. Zkusit to, být ještě s někým ve farnosti.

Jak máte zařízený provoz domácnosti ? Vyhovuje Vám to ? Co byste na tom změnil ?

Mě to tak vyhovuje, třeba prádlo vozím domů. Na obědy chodím do školních jídelen. Jedna paní mě tady chodí trošku víc uklízet. Faru, ty společenské místnosti uklízí ženy. To je záležitost farnosti a já si myslím, že to funguje.

Cítíte se někdy osamocení ? Kdy, v jakých situacích ?

Někdy to na člověka taky přijde, asi no. Někdy je člověk rád, když už všichni vypadnou, a j konečně klid. A zase někdy člověk nemá tak do čeho moc píchnout, tak to na člověka někdy doléhá.

Jak s touto osamoceností bojujete ? Co vám pomáhá ji překonat ?

Takže se člověk snaží modlit, něco si přečíst, jít se projít, různě

Máte někoho, komu se můžete se vším svěřit ?

Myslím, že jo, že by to byl nějaký kněz, kterému bych nejvíc řekl.

Za kým jdete, potřebujete-li rozřešit nějaký problém, či krizi ?

Asi bych někoho našel. Ještě záleží na tom, jestli bych našel odvahu, ale vím o některých, za kterými bych s tím mohl přijít.

Kdo jsou pro vás nejbližší lidé ?

Rodinní příslušníci, rodiče a sourozenci, potom spolužáci kněží, které znám. Potom bych řekl, že někteří lidé z farnosti, většinou jsou to nějakí mladí manželé se kterými mluví člověk velice otevřeně. Když tam je na návštěvě. Tak s nimi i různý věci probíráme. Oni jsou takoví velice otevření. Oni sami mají v rodině kněze, takže s tím mají zkušenost

Mezilidské vztahy

zpětná vazba

Je někdo od koho dostáváte zpětnou vazbu ?

No řekl bych, že jen tak nepřímo. Že by někdo přišel a řekl, že se mu něco nelíbilo, to se spíš člověk dozví tak nějak oklikou buďto, že se něco líbilo, podařilo . A nebo naopak, že bylo něco nepodařené

Vyhovuje vám to takhle, nebo by jste se to raději dozvěděl přímo?

U některých bych to uvítal, aby to raději řekli přímo, Než aby to třeba někde rozšiřovali a diskutovali o tom v kuloárech.

Jak reagujete na kritiku ? Od koho kritiku přijímáte, od koho ne ?

Asi bych ji vzal od těch, co se o něco snaží ve farnosti, kteří sami něco dělají, kterým na tom záleží A možná bych asi nevzal od někoho, kdo spíš mluví a kritizuje všechno.

Jaký způsob podpory či ocenění je pro vás nejprůjemnější ?

Jo to někdo řekne, že se mu líbilo . Třeba nějaká akce, kterou jsme organizovali nebo naplánovali nebo i nějaká myšlenka z kázání, i když já si většinou spíš uvědomuju, když je to slabší. Přichází to, no Člověk se nějak dozví, Nebo i z atmosféry na té akci si člověk uvědomí, že se to podařilo. To člověk trochu vycítí i sám.

Když plánujete nějakou novou aktivitu, radíte se o ní s někým ? S kým ?

O některých věcech se radím. Radím se s některými lidmi ve farnosti, kteří jsou právě takoví snaživí a přemýšliví A kterým na to záleží. Tak se jich třeba ptám co oni by na to říkali, a dolaďujeme s nimi potom podrobnosti. Jak to konkrétně udělat. Když jsem poprvé organizoval dovolenou v alpách , tak jsem se nejprve několika lidí ve farnosti ptal, co by na to řekli. Setkalo se to s kladnou odezvou. Oni se potom sami přihlásili, že by tam jeli. To se mi líbilo. Nebo poutě, začali jsme s lidmi chodit pěší poutě dvakrát za rok, taky jsem se o tom bavil s lidmi. Takže řada věcí byla prodiskutovaných. S některými jsem přišel úplně sám, že jsem se s nikým moc neradil, ale když je to něco takového víc závažného , tak se to spíš snažím s někým probrat.

způsob řešení konfliktů

Stáváte se při své službě svědkem mezilidských konfliktů ? Jak takovou situaci řešíte ?

Myslím, že jsem se stal svědkem několikrát, různých konfliktů. Kde byli i lidi ve farnosti. No spíš jsem hodně čekal, jak to samo dopadne, bych pravdu řekl. Ale někde už jsem musel to řešit, i ti lidé ode mě očekávali, že do toho zasáhnu. Což bylo někdy takový nepříjemný. Ale nakonec jsem se musel do , se do toho nějak vložit. . A někdy to bylo i velmi nepříjemný, musel jsem jednoho kostelníka odstavit od jeho funkce. Ve farnosti to nedělalo dobrotu.

Jaký jste měl pocit z toho, že lidé po vás chtějí řešení konfliktu?

Tak z toho jsem úplně dobrý pocit ne spíš jsem čekal,. Že si to sami vyrovnají mezi sebou. Takže někdy mě to přišlo skoro jako takový žalování. Trošku takový žabomyší spory, do kterých jsem se nechtěl nechat vtáhnout. Ale v některých záležitostech jsem cítil, že bych s tím měl asi něco udělat.

Dostáváte se jako farář s někým do konfliktu ? Jaké z takové situace máte pocity ? Jak ji řešíte ? Jak jste s řešením spokojen ?

Tak někdy cítím, že je to trošku taková zákopová válka. Že trošku přestane komunikace. Takže to chvíli trvá, než se komunikace naváže. Jak kdy, někdy je to trošku třeba i tak, že to trošku ochladne. Já si myslím svoje, oni si myslí svoje a mluví o tom mezi sebou.

Kdo to otevře, Vy nebo Oni ?

To je různý, někdy oni, někdy já.

Dozvěděli jste se v rámci studia něco o řešení konfliktů.?

Nevím, mě se zdá, že jsme o tom nijak moc neměli, A bych pravdu řekl. Spíš bych řekl, že se to objevilo až v tom dalším vzdělávání. Tam se člověk něco doslechl o tom, že farnost není nikdy ideální. A že člověk musí přijímat jako něco zdravého , když jsou tam nějaký napětí, různý problémy, který se potom řeší. Který vlastně můžou tomu životu ve farnosti pomoci.

vnímání vztahů s farností

Co od vás vaše farnost očekává?

Tak asi člověk lecos vycítí, co by očekávali od kněze. Řadu věcí člověk tak nějak ví. Tak že třeba třeba že kněz bude ochotnej vyslechnout. Že bude dobrý kazatel. Že se bude věnovat dětem a mládeži. Což jsem třeba vnímal i na nějakých starých lidech, zvlášť když sejim zdálo, že se jim děti začínají trošku vzdalovat. Že čekali , že kněz, ten když do toho vstoupí tak to prostě půjde samo a tak. Nebo třeba opravy, že bude kněz řídit, a bude tomu rozumět. Já jsem tady třeba víc čekal, že různých věcí si všimnou lidé sami, že sami přijdou s nápadem : „tohle by se mělo udělat“. Třeba takový jeden důchodce je tady aktivní , ale on většinou čeká, až já mu přijdu říct, co by se třeba mělo udělat. To bych spíš čekal „, že on přijde jako první.

Kdy se cítíte ve farnost dobře ?

Když proběhne nějaká taková akce, kde jsme spolu rádi, že jsme společně něco prožili. Tak po takovémto zážitku. Člověk cítí, že jsme spolu a že se tam lidé cítí dobře.

Tohle je kolikátá vaše farnost?

To je podstatě první samostatná , a taková druhá . V té první jsem byl jáhnem a kaplanem. Takže tohle je teprve druhá, takže ještě nemám moc co srovnávat.

Kdy je vám dáována jako knězi farností velká důvěra ?

Tak možná v plánování, organizování. Bohoslužeb, slavností, akcí jako jsou třeba pobožnosti . Hodně tady v těch duchovních akcích, v akcích pro farnost. Tam myslím, že je mě hodně dáována důvěra. , že mi babičky říkají udělejte to jak chcete, ono to bude dobře.

Jak se u toho cítíte?

Někdy bych u čekal, že i oni se o to budou víc záímat.

Jsou situace kdy na vás klade farnost příliš velká, nebo i nesplnitelná očekávání ?

Tak asi to taky je, ale teď nedokážu přesně vyjádřit nebo pojmenovat, kdy v jakých situacích. Zrovna nedávno jsme byli na pouti v Žarošicích . Tam ten kněz ,co tam měl mši svatou, zrovna kázal že my máme nějakou určitou představu o tom knězi, nebo o těch na obci, kdo jsou ti lidé a že najednou zjistíme, že to není úplně tak, jak jsme si představovali. A že i přesto to máme nějak přijmout. Ale teďka si nedovedu konkrétně představit o čem by to asi bylo.

Co jste očekával od farnosti při svém příchodu ?

Jsem čekal, že tam navážu nějaký vztahy, bližší s lidima. No a že asi poznám , co se v tý farnosti všechno děje, jaký jsou tam aktivity a že do toho nějak nahlídnu, trošku. A řekl bych že v mé první farnosti člověk lescos pochytil. To je farnost, kde to docela funguje samo, nezávisle na knězi. , různé aktivity a já jsem byl docela vděčný, že jsem to mohl poznat, jakl to funguje. Že se farář na na tábory jezdil jenom povídat, že ty společenství nemusel řídit.

Co očekáváte od farnosti dnes ?

No, že bude řada lidí, kteří budou přicházet s různými nápady. Prostě, že oni sami budou přicházet s novými nápadama, podnětnými myšlenkama. Protože bych řekl , že na venkově je takový zvyk, že farnost žije tím životem, že sae chodí do kostela, chodí se na brigády. Uklízí se, zdobí se. Ale asi není na vesnici takový zvyk, že by se dělalo ještě něco dalšího. Ne. Tak mě překvapili mladí , kteří přišli s nápadem udělat farní den. Ještě, když jsme četli ten list otce biskupa k roku farnosti. Tak asi tři takoví nadšenci s tí m přišli a nějak se nám to podařilo zorganizovat.. Příští neděli se o to pokusíme. Takže jsem rád, že oni sami s něčím takovým přišli .Nadhodili tu myšlenku a pak už jsme jenom nějak doladřovali a hledali , jak to přesně udělat.

Co má farní den za cíl?

Já bych řekl setkání nejenom v kostele při bohoslužbách , ale i mimo.Kdy se můžou jednak něco dozvědět z nějaké přednášky , třeba o historii kostela. A vůbec nějak společně prožít chvíle na faře. A na zahradě při opékání buřtů , děti při nějakých hrách. Čekáme že bude prostor pro to být víc spolu nejenom v kostele.

farní rada, role laiků

Jaká je vaše zkušenost s farní radou ?

Já mám dbvě farnosti a v obou dvou máme ekonomickou farní radu. No a zkušenosti, řekl bych že jsou dobré , farní rada tady u nás vznikla v souvislosti s opravou fary. Lidi sami přišli s tím, že by to chtělo nějakou skupinu, která by se na tom víc podílela. Tak jsme hledali ty vhodné lidi.A buďto jsme někoho oslovili osobně, nebo jsme dali lidem možnost. Aby napsali na lístečky typy, a pak jsme některý z nich oslovili. A sestavili jsme takový tým lidí , řekl bych, že bez nich by se to nepodařilo . Já takovým věcem vůbec nerozumím a tak tam byliá spousty odborníků , ať už přímo stavaři nebo jeden pán, který ví, kde se shání peníze. Takže to jsem takový vděčný, za tu farní radu. I v té druhé obci, tam jsme taky sestavili ekonomickou farní radu.. taky se snažíme ty věci řešit nějak společně, dohromady. , co bysme chtěli ve farnosti dělat. Aby to nebyla taková nějaká hurá akce. .

Aby to bylo promyšlený, čemu je potřeba dát přednost. Protože těch věcí, který by se měly udělat je hrozně moc. Tak se pro nějakou rozhodnout, zjistit, co to bude asi stát . A stanovit si, co by bylo nejdůležitější, co miň. Co počká. Takže za tu jsem vcelku rád.

A pastorační farní rada?

Pastorační ? Tu nemáme, i když uvažuju, že bychom v té druhé farnosti něco takového vytvořili. Už jsem několik lidí oslovil a ptal jsem se jich na jejich názor, ale teď byly ty svátky a tím pádem i trochu jiný starosti. Takže ta myšlenka zase trochu utichla, tak uvidím jestli v tom budeme nějak dál pokračovat. Já bych pastorační radu uvítal.

Jak by mělo vypadat rozhodování ve farnosti ? V jakých oblastech by měl mít farář právo veta ?

Právo veta, asi ano. Ony i ty stanovy ekonomických farních rad říkají, že je to vlastně poradní orgán faráře.. I když se na tom snažíme nějak shodnout všichni. Že bych já třeba řekl aby něco vymysleli , pak jsme se na tom všichni shodli a já to vetoval, tak to se asi nestalo. Většinou jsme společně došli k nějakému závěru. Nebo aspoň většina z nás došla k tomu závěru. K tomu jsme se potom přiklonili a já jsem to zaštitil. Coby farář a pak jsme se do toho pustili. Takže to spíš vychází ze spodu., že bych se , že bych se vyloženě postavil proti všem to se mě zatím nestalo.

Jaké aktivity jsou svěřeny u vás ve farnosti laikům ? Jakou s tím máte zkušenost ?

Třeba vyučování náboženství, na tom se podílí řada katechetek ve farnosti. No a ptom výzdoba, úklid to samozřejmě. Vedení nějakých schol, sboru. Pak i společenství, který existují , se sami mezi sebou ti lidé scházejí, to taky nemusím dělat. Nebo že třeba nějaký muž ve druhé farnosti je kostelní hospodář, který svolává lidi na brigády. Shání je, když se něco rozhodne. Tak víc je organizuje, konkrétní brigádu nebo opravu. A řekl bych, že to funguje.

Jak se komunikuje se spolupracovníky ?

Tak někdy musí být člověk i trochu diplomat, bych řekl. Tam člověk někdy cítí, že mezi některými to skřípe. Když mluví člověk s každým zvlášť , tak to jde. Ale oni mezi sebou by se třeba tolik nebavili. Tím, že já s nima mluvím s každým zvlášť, tak to potom nějak jde.

A někdy člověk fakt tak nějak cítí, že je pro to to toho druhého třeba nějak získat., chce to trochu být trpělivý. Že není úplně samozřejmý , že já něco řeknu a ty to hnedka uděláš. Že to jde třeba někdy pomalu, snažit se nějakou myšlenku prosazovat a postupně pro to toho druhého získávat. Jak kdy, no jak se to podaří. A někdy to chce právě víc takové té diplomacie.

Máte – li vést skupinu lidí, schůzi atd., jaké to pro vás je ?

Řekl bych, že je to pro mě taková nevděčná role. Já nejsem takový typ, takový ten hlavní, který by všechno řídil a vedl . Navíc, když těm věcem nerozumím, to si člověk někdy připadá trapně. Že oni by třeba čekali nějaký jasný slovo a já ho nedokážu říct, nebo tak. Tak se vyloženě necítím vždycky úplně jistý nebo suverénní

A vadí vám, když takovou věc vede někdo jiný?

Oni to diskutují mezi sebou. A třeba cítí, že je někdo hlavnější v té diskuzi, že tám má větší slovo a váhu. A oni jsou potom takový tolerantní , že potom čekají , jak se k tomu postavím já. Přesto uznávají mě, i když to vlastně rozhodnou oni. Někdo je jakoby hlavním v té diskuzi, ale přesto uznávají mě jako faráře, což mě někdy i překvapuje.

Dověděl jste se o těchto věcech nějaké informace v rámci studia ?

Abych pravdu řekl tak ne. Vím že byla v dalším vzdělávání kněží snaha, že by se někdo pozval. Ohledně toho, ja nevím jak to přesně nazval, jak mají podnikatelé různé kurzy, něco v tomhle smyslu. Jeden kněz právě přišel s tou myšlenkou , že by se mohlo něco takového zorganizovat. Ale nějak se to zatím neuskutečnilo.

Bylo by to dobré?

Myslím, že by to člověku trochu víc ozřejmilo tu situaci, ty problémy . Ale asi by se podle toho nedalo jet. Ono je přece jenom něco jiného společenství ve farnosti a nějaká skupina v práci nebo nějakí podnikatelé. Ale něco z toho by se asi dalo použít. Člověk by do toho dostal hlubší vhled.

Zjistil jste v praxi, že by se vám hodily nějaké další znalosti či dovednosti ?

Myslíte manuální? Jakýkoliv. Takový různý manuální , to se člověk obrací na různé lidi . Když je něco se dřevem tak na stolaře , když je něco s elektrikou, tak elektrikáře. Tak to já spíš spoléhám na lidi z farnosti , v takových těch drobných opravách. Tak to nechám radši těm lidem a oni většinou pomůžou. To su rád, no.

vztah k místnímu společenství

S jakými lidmi z vaší obce, města přicházíte do kontaktu mimo vaše farníky ? Při jakých příležitostech ?

Tak do kontaktu přicházím. Chodívám jednou týdně na fotbal s chlapáka, jsou tam ti co do kostela chodí tak i ti co nechodí . Tak třeba tam je člověk v kontaktu s lidma. Nebo ve škole třeba potkává učitele, nebo je třeba s nima v jídelně na obědě. Tak tam je asi takový kontakt. Nebo jednání s obcí o různých věcech. Nebo si tam třeba chodím ofocovat materiály. Takže přijdu víc do mkkontaktu s těmi co tam pracují. A řekl bych, že tady máme dobré vztahy se starostama, že nám přispívají na to splácení úvěru tady. Na tu rekonstrukci fary. Takže myslím, že ty vztahy jsou dobré, i když už se třeba nevidíme tolik , jak když jsme to tady celý řešili. To jsme spolu jednali víc. Ale jsou nějaký akce na obci, kam mě oni třeba pozvou, abych se jich zúčastnil. Já jsem je teď pozval na ten farní den. Jestli by třeba nechtěli přijít . A uvidíme, jestli bude mít někdo z nich část a chuť.

Existují ve farnosti nějaké aktivity pro lidi zvenku ?

Často pořadáme ve spolupráci s obcí nějaký koncert v kostele. To se pak normálně hlásí v rozhlase , plakáty jsou na obci. Jinak nevím, co by ještě bylo takový společný.

Chtěl byste, aby společných akcí bylo víc ?

No já myslím, že na tom venkově je to hodně provázaný. Život farnosti a život obce. Když jsou třeba hody, hasiči mají různé akce. Tak ta, chodí normálně farníci, je to takový společný. Orel , hasiči jsou kolikrát jedni a ti samí lidi, kteří se angažují ve všem i ve farnosti.

V čem by vám mohla místní komunita pomoci ?

Když si potřebujeme půjčit něco co nemáme , na nějakou akci, tak v tomhle smyslu, nebo i prostory. Třeba jak bude ten farní den . Tak kulturní dům, tam bude nějaký muzikál na závěr. Tak to jsme domlouvali ty prostory. Takže taky nám vyšli vstříc. Nebo v sousední obci děláváme bohoslužby ve skautské klubovně. A taky máme takovou dohodu, že můžeme ty prostory jednou týdně využívat právě na bohoslužby nebo scházení . A funguje to.

Farní pastorec:

Jak byste popsal vztah kněžského úřadu ke Kristu ?

Jaký je vztah kněžského úřadu ke svěřené obci ?

Jak chápete původ kněžského úřadu ?

Spiš víc tím Kristovým zástupcem , bych řekl to by asi převažovalo. Moje práce kněze ve farnosti není tolik otěch opravách , v počítání sbírek a v takovém ale mám možnost věnovat se té duchovní službě jako jsou přípravy snoubenců , ke křtu, náboženství, rozhovory s lidma , mše svatá , zpovídání, takže to mám hodně v této rovině . Kdežto když třeba mluvím ze spolužákem z pohraničí, tak jsem se ho ptal. Cos dělal o prázdninách? Jsem vozil hlínu ze sklepa, protože jsem se propadl,. Tak jsem celý prázdniny vozil na kolečkách hlínu.

Co vám ve službě faráře zabírá nejvíce času ?

Příprava na kázání, na náboženství na biřmovance. Právě tady ty přípravy na konkrétní setkání, který potom probíhají. Potom ta samotná setkání a přípravy s tím spojené zabírají nejvíce času.

S jakými skupinami lidí se v rámci své služby nejčastěji stýkáte ?

Děti v náboženství, když probíhá příprava na biřmování, tak biřmovanci. A nebo potom nějakí mladí manželé nebo snoubenci, kteří buďto chtějí křtít nebo se připravují na svatbu. A potom další skupina jsou nemocní, které člověk navštěvuje pravidelně jednou za měsíc, takže je to taková skupina lidí, se kterými je člověk hodně v kontaktu.

Co je podle vás na službě faráře nejdůležitější ?

Modlitba za ty lidi , za tu službu. Taková otevřenost a komunikace s lidma . Tyhle dvě bych vypíchl.

5.10 Výsledky studie *Priester 2000, zpracováno dle Zulehner 2001*

1. Potřeba průzkumu života kněží, který se po koncilu výrazně změnil. Takové dotazování je mocný nástroj biskupů v péči o kněze.
2. Kněžská služba, zformovaná Tridentským koncilem, byla dále rozvinuta Druhým vatikánským koncilem. Kromě správce svátostí a duchovního pastýře se kněz stal hlasatelem, bratrem mezi bratry a sestrami na základě křtu, podporovatelem laických charismat. Po koncilu byla jedním z hlavních témat profesionalizace kněžské služby - z povolání se stalo také zaměstnání. Konečně se kněz stal vedoucím obce /famosti/. Všechno toto je dnes předkládáno jako jednotlivé vrstvy kněžské služby, které spolu souvisí a navzájem se prolínají - v každém jednotlivém knězi, v různých typech kněží.
3. Současný nedostatek kněží vede ke změně profilu činnosti kněze. Těžiště se přesunuje od duchovní péče k organizační zodpovědnosti za stále větší územní jednotky. Zdá se, že mnoho kněží zneklidňuje, že své povolání nastoupili kvůli duchovní péči a nyní se z nich stávají stále víc pastorální manažeři. Lze očekávat mezi kněžskými odpory proti tomuto stavu.
4. Velká účast v dotazníkové akci ukazuje silný zájem o současný vývoj ve věci kněžského úřadu.
5. Kněží jsou jako náboženská elita důležitým pramenem společenské solidarity.
6. Silné stránky kněžského působení ovlivňují kladně spokojenost v povolání.
7. Konečná síla spočívá v tom, zůstat volný pro službu chudým a vést lidi k Bohu. Zkrátka „být volný pro evangelium“. Souhra solidarity a spirituality, diakonie a mystiky, činnosti a kontemplace vytváří ústřední sílu kněžského povolání, pokud se toto dobře vyvíjí, je také věrohodnost kněžského života nejsilnější.
8. Každá jednostrannost ji však snižuje. Je málo, pokud kněz žije jenom duchovně nebo jenom společensky.
9. Knězi se vyplatí z důvodu profesní hygieny rozvíjet silné stránky a uvádět je do souladu se zkušenostmi z povolání. To podporuje vnitřní souhlas s povoláním. Tento vnitřní souhlas je opět pramenem identifikace a nasazení.
10. Velká pozornost byla věnována různým podobám chápání kněžského úřadu mezi kněžskými. Jedno se vztahuje více ke Kristu a Jeho povolání, druhé se odvozuje více od církevní obce, pro kterou byl kněz povolán. Tyto dva postoje se navzájem nevyklučují, a jsou-li dobře chápány, vytvářejí zdravé napětí. Ti, kdo zastávají jeden z postojů, by měli být otevření pro diskusi a pro jiné názory, pokud se jeden názor spojí s netolerantností, vede k neproduktivní nedůvěře.
11. Kdo se cítí jako představitel společnosti ve vztahu k době, měl by být přesto zakořeněný v Kristu, protože to mu dá více síly k zvládnutí požadavků, které před něj život staví.
12. Ohrožení „kněží od věčnosti“ bez vztahu ke konkrétní době jsou jiného druhu. Plné zakořenění v Kristu může vést k odstupu od starostí lidí a společnosti, od úsilí lidí o hodnotný život na zemi, i zapojení laiků do duchovní péče může pak být přikládána menší hodnota.
13. Snaha zabývat se biblickou vědou a také historickým vývojem kněžského úřadu spolu s církevním společenstvím neoslabuje kristologické zakořenění, pouze je modifikuje.
14. Mezi kněžskými aspekty v západní Evropě není optimistická nálada. Také ve východním Německu je nálada mezi kněžskými spíše depresivní. Je málo těch, kdo si myslí, že se církev v příštích deseti letech může vzpamatovat. Vedoucí kněžský personál nedává na větší vývoj nadějí.
15. Hlavní důvod pesimismu je v postmoderní krizi víry. Je obava z neprostupnosti postmoderní kultury s evangeliem.
16. K tomu přistupuje nezanedbatelný počet zklamaných koncilních reformátorů. Narůstá zvláště mezi mladšími v západních oblastech.
17. Rušivě působí nedostatek přizpůsobení potřebám doby, problém je i v míře svobody uvnitř církve i přiblížení oficiálního stanoviska církve ve věcech manželství a sexu dnešním potřebám. Také aféry kolem jednotlivých osob kněze velmi ruší.
18. Názor kněžstva na otázky koncilu a pokoncilního vývoje je rozdělený. U mladších převládá základní akceptování koncilu. Počet těch, kdo jsou proti koncilu i pokoncilnímu vývoji, se u mladších ročníků snižuje. Stejně není dobré podceňovat omyly, které pocházejí ze zklamaných představ o koncilu.
19. Mnoho záleží na pozitivní rovnováze mezi tím, co kněze zatěžuje, a tím, co je obohacuje. U většiny kněží se rovnováha vzdaluje více či méně od pozitivního pólu, ale jen u mála z nich se dostává zcela na negativní stranu. Negativní bilance může více působit v těch případech, kdy kněz není chápáním svého úřadu dostatečně zakotven v Kristu.
20. Nesmí se vzdávat snaha odbourávat námahy a omyly. Jako prvky komplikující se nejčastěji jeví nesnášenlivost modernizace, negativní a starobylé výpovědi o manželství a sexuální morálce, styl vedení neumožňující podílení. Na straně kladů vystupuje základní optimismus, citlivá orientace na evangelium. Z toho vyplývá, že kněží při dalším vzdělávání chtějí především podporu pro hlásání evangelia způsobem, přiměřeným době. Na druhém místě pak podporu pro jejich úkoly při vedení.
21. Těžištěm kněžského působení je to, co se v obci děje v neděli při a kolem bohoslužeb.
22. Hodně času zabere kněžím duchovní péče o rodiny v důležitých okamžicích jejich života.
23. Menší váhu v programu kněze mají diakonální aktivity. Propadají se ještě víc, pokud má kněz na starosti více farností.
24. Misionářské aktivity mají jen malý význam. Kněz vykonává duchovní péči na věřících, kteří už zde jsou.
25. Výuka náboženství je v posledních třiceti letech stále víc přenechávána laikům.
26. Vcelku platí, že famí rady byly přijaty všude s výjimkou východní Evropy. Zkušenosti s nimi jsou aspoň v západních oblastech v průměru dobré. Nejlepší ve Švýcarsku vzhledem k jeho staleté demokratické kultuře.

27. Opačně to znamená, že odpor k laickým fámím radám znamená, že v církvi je nedůvěra k demokratickým poměrům. Tato nedůvěra je největší v postkomunistických zemích, nejmenší ve Švýcarsku. Ostatní země jsou mezi tím.
28. Pokud chce církev upevnit své postavení v demokratických kulturách, potřebuje dále podporovat synodální rady v církvi.
29. Základní synodální orientace jako forma spolupůsobení laiků je mezi kněžími široce přijímána.
30. I když je v církvi rozšířena připravenost k synodálnímu přístupu, je v ní pořád latentně přítomno klerikální vystupování, soustředěné na osobu kněze. Je to starost o ztrátu kněžské identity z klerikální církevní kultury nebo jen výraz přání zachování moci kněží?
31. Stojí za pozornost, že latentní proklerikální postoj nabývá na váze mezi mladšími ročníky kněží. Dlouhodobě by to mohlo ohrožovat základní podporu prosynodálního postoje, který se považuje za samozřejmý.
32. Tento postoj vede k tomu, že příslušný kněz se staví odmítavě k vlivu laiků v církvi, chce si zachovat právo veta při rozhodování v církvi, zavádění demokratických prvků odmítá.
33. Z toho vyplývá, že v příštích desetiletích je nutno počítat s narůstajícím odporem kněží při vytváření synodality v církvi. Kněží se bojí o svou pozici, vybudovanou v minulosti. Kdo bude chtít v církvi synodalitu, bude muset zároveň i posilovat roli kněží.
34. Kvůli spokojenosti kněží v povolání je nutno vytvářet opatření, vedoucí k důvěře mezi kněžími a vedením diecézí stejně jako spolupráci mezi kněžími navzájem.
35. Kooperativní pastorační nesmí zůstat nástrojem k zajištění plošné péče o církevní záležitosti při nedostatku kněží a řešením nedostatku peněz v církvi. Musí být také nástrojem péče církve jako zaměstnavatele o její kněze. Odhlížeje od toho, že cílem kooperativní pastorace je její nová kvalita.
36. Je nutno zvýšit hodnotu kněžských rad. K tomu patří i další rozvoj právní ochrany kněží. Jen 20% z nich považuje současný stav za dostačující, dalších 31% za spíše dostačující, 25% je nerozhodnuto, 14% se cítí nechráněno a dalších 9% zcela nechráněno. V čem pocit nechráněnosti spočívá, nebylo zjišťováno, ale již fakt, že existuje, je důvodem, aby se tím vedení církve zabývalo.
37. Kněží by bylo dobré už během studia radit, aby se sdružovali nejen kvůli vzájemné duchovní podpoře, ale i kvůli možnosti poradit se s kolegy v dalších záležitostech. I mezi kněžími jsou však osamělí chodci, kteří se nechtějí sdružovat. Tito jedinci jsou však víc ohroženi, než ti, kdo se mohou opřít o kolektiv.
38. Spokojenost kněží v povolání i jako lidí se zvyšuje s mírou jejich zapojení do vztahů. Formálně v diecézích i neformálně v malých společenstvích. Nespokojení nejsou zapojeni do vztahů.
39. Ve všech třech aspektech zapojení do sítí vztahů (neformální kruhy, vedení diecézí, spolupráce mezi klérem), se ukazuje stupňovitá souvislost. Ne všechny formy sítí jsou stejně důležité. Největší váhu mají vztahy na úrovni diecézí (biskup, ordinariát), potom následuje kvalita spolupráce mezi klérem. Příslušnost k neformálním skupinám působí ve srovnání s dříve uvedenými body nejméně. Výborná kultura vedení diecéze a rozvoj kultury kooperace nejvíc prospívá pozitivnímu přístupu k povolání, což je nejdůležitější předpoklad ke kreativnímu angažování v pastoraci. Jenom ti kněží s pozitivním přístupem mohou získat mladé muže pro kněžské povolání. Kněží, kteří nemají pozitivní vztah k svému povolání, nejsou dostatečně angažováni a někdy přímo mladé lidi od kněžství odrazují.
40. Přinejmenším dvě třetiny kněží jsou mnohdy, dva z deseti často přetíženi. To není příznivé pro jejich zdraví ani pro kvalitu jejich práce. Péče církve a kněží stejně jako zajištění kvality duchovní péče si žádá pomoc. To znamená vývoj osob i organizace. Náplň práce je potřeba přestavět tak, aby kněží měli více času pro sebe i pro jiné. Kněží by se také měli učit nedostatky času lépe zvládat.
41. Přetížení prací je pouze jedna z forem přetížení. Působí tu i další vlivy. Kromě nedostatku času narážíme na znejistění způsobené změnami a spojené s propadem víry v kulturu, na lidskou izolaci a nedostatek spolupracovníků. Mnohá zatížení jsou zaviněna církví kvůli neschopnosti dialogu a autoritativním stylem vedení. Malou naději na vzestup ukazují dobře duchovně trénovaní kněží na všech církevních úrovních. Mnohá zatížení jsou neodstranitelná, jako propast mezi moderní kulturou a evangeliem, jiná se dají zmírnit, jako např. styl vedení církve. Výcvik vedoucích pracovníků církve nejen ulehčuje práci jim a zlepšuje kvalitu jejich vedení, ale ulehčuje práci i těm, jimž toto vedení slouží.
42. Kandidáti kněžství posuzují kněze pesimističtěji než kněží sebe samotné. To nepůsobí pozitivně na rozhodnutí stát se knězem. Už za studia by měl být posílen kontakt mezi spokojenými kněžími a kandidáty kněžství. To platí i pro přípravný rok v pastoraci. Kandidáti kněžství by měli působit tam, kde se silná spiritualita spojuje se snahami o osobní a organizační rozvoj a kde mohou zažít týmovou práci.
43. Kněží disponují různými duchovními pomůckami, které jsou jim v životě a ve službě zdrojem síly. Kněžská spiritualita je často prožívána velmi sólově. U mladších kněží však stoupá míra hodnocení spirituality ve společenství, což se projevuje i u kandidátů kněžství.
44. Podporování kněžské spirituality není alternativa k odbornému osobnímu rozvoji, ale díl z toho. Každá forma dobrého osobního rozvoje je ve svém důsledku duchovní proces.
45. Spiritualita by neměla být zneužívána k tomu, aby dělala závady a nepřístojnosti snesitelnějšími. Přesto však může silná spiritualita zmírnit závady, které jsou toho času neodstranitelné.

ABSTRAKT

Votoupal, M.. *Příspěvek ke zkoumání sociálních a komunikačních dovedností nejmladší generace kněží brněnské diecéze*. České Budějovice 2007. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce A. Kříšťan.

Klíčové pojmy: Kněz, Farnost, životní situace, permanentní formace, farní pastorace,

V teoretické části je nejprve definován koncept životní situace tak jak ho chápou moderní sociální vědy, především sociální práce následně jsou představeny jednotlivé složky životní situace, tedy zdroje ze kterých kněží čerpají, mezilidské vztahy v kterých žijí a sociální prostředí, v které se pohybují. Následuje druhý pohled na životní situaci kněží, nyní optikou pastorální teologie. Zde jsou základními tématy Kněz samotný, dále pak farnost jako místo pastorace, závěrečným tématem je permanentní formace.

V praktické části je představen soubor případových studií zabývajících se praktickým životem 8 kněží brněnské diecéze

ABSTRAKT

Votoupal M. Contribution to reserche of social and communication abilities of the youngest generation of priests of Diocese Brno. České Budějovice 2007 Diplom work, The Faculty of Theology, The University of South Bohemia, Department of Practical Theology. supervisor A. Kříšťan.

Keywords: Priest, Parish, Life situation, Permanent formation, Parish pastoration

In theoretical part there is a definition of conception of life situation in the way which is specific for modern social science mainly social work. Then there are introduced individual parts of life situation which are sources for priest, human relations in which they live and social environment in which they move. Then there are a second view on the life situation of priest now in term of pastoral theology. Among the basic themes there are priest in itself, then chapelry as the place of pastoration and final theme is permanent formation. In practical part there is an introduction of collection of case studies which are dealing with practical life of 8 priests from Diocese of Brno.

Teologická fakulta Jihočeské univerzity České Budějovice

Autor/ka/ práce:

Bc.Miloš Votoupal.....

Roč.; obor; forma: ...VI. Ročník obor pastoračně- sociální asistent kombinovaná
forma.....

Téma práce: *Příspěvek ke zkoumání sociálních a komunikačních dovedností nejmladší
generace kněží brněnské diecéze*

.....
.....

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění,
souhlasím se zveřejněním své *diplomové práce*, a to v nezkrácené podobě /v *úpravě vzniklé
vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou/* elektronickou cestou ve
veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých
Budějovicích na jejích internetových stránkách.
(*Text označený kurzívou – nehodící se škrtněte*).

Podpis studenta/ky/:

Datum:2.5.07.....